

ק"ז

**בראשית**

**קכד** \*נהורין עלאין דקא מנהרין, גנהרין בההוא רקיע השמים וכו' ו  
לאצטירא לתתא, ציורין פדקא חזי, דכתיב ויתן אותם אלקים ברקיע  
השמים וגו', ולמשול ביום ובלילה, שלטנו דתרין נהורין, ודא איהו שלטנו  
פדקא חזי.

**קכה** מאור גדול א שלטנו ביממא, מאור קטן ב שלטנו בליליא, ורזא דא  
מהכא שלטנו דדכורא ביממא, למלאה ביתיה, בכל מה דאצטריך, ולאעלא  
ביה טרפא ומזונא, פיון דעאל ליליא, ונוקבא נקיט כלא, לית שולטנו דביתא  
בר דנוקבא, דהא פדין שלטנו דיליה, דכתיב ויתקם בעוד לילה ותתן  
טרף לביתה, היא, ולא הוא. ממשלת היום דדכורא, ממשלת הלילה דנוקבא.

**קכו** מאור גדול, דא הוא שמשא, ואית ביה תרין עשר פתחין, אית ביה

**חלופי גרסאות**

א נ"א נהורין עלאה דקא מנהרין נהרין בההוא רקיע  
לאצטירא ציורא לתתא וכו', ב נ"א נהרין, ג נ"א ל"ג  
וכו', ד נ"א לאצטירא, ה נ"א להכא, ו נ"א דאיהו, ז נ"א  
שלטנו, ח נ"א שלטנו, ט נ"א למנאה, י נ"א ל"ג בכל  
מה, יא נ"א בביתא, יב נ"א בנוקבא, יג נ"א דיליה, ונ"א  
עד ואת הכוכבים, טו נ"א לדכורא, טז נ"א לנוקבא, ונ"א  
לנוקביה, יז נ"א הגדול.

**מסורת הזהר**

א) ח"ב קעב. ח"ג יב. רלו. ת"ז בהקדמה א. ד: תקי  
י"ח לג. תקי ע' קכא. לעיל דף ק"ט צ"ד וש"נ. ב) (מדת  
יום ומדת לילה). ח"ג קעו: רסד. ת"ז תקי ע' קכ:  
ג) משלי ל"א. לעיל דף ס"ט צ"ג וש"נ.

**הסולם**

**מאמר**

חזי, כי ממשלה של ב' המאורות, זהו  
ממשלה כראוי להיות. כמו שהולך ומבאר  
לפנינו.

**קכה** מאור גדול שלטנו ביממא מאור  
קטן שלטנו בליליא: מאור הגדול דהיינו ז"א,  
הוא ממשלת היום, ומאור הקטן, שהוא נוקביה,  
הוא ממשלת הלילה. ורזא דא מהכא, שלטנותא  
דדכורא ביממא למלאה ביתיה בכל מה  
דאצטריך, ולאעלא ביה טרפא ומזונא, וסוד  
הזה נלמד מכאן, ששליטת הזכר הוא ביום,  
למלאות הבית בכל מה שצריך, ולהכניס בו  
טרף ומזון. כיון דעאל ליליא ונוקבא נקיט  
כלא, לית שולטנו דביתא בר דנוקבא, דהא  
כדין שולטנו דיליה, דכתיב וכו' כיון שבא  
הלילה, והנוקבא תופשת הכל, אין שליטה בבית  
זולת לנוקבא, שהרי אז הממשלה שלה היא. דכתיב  
ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. היא,  
ולא הוא. הנוקבא נותנת או, ולא ז"א, כי  
ממשלת היום היא דדכורא של ז"א, וממשלת  
הלילה היא דנוקבא ולא של ז"א.

**קכו** מאור גדול דא הוא שמשא, ואית  
ביה תרין עשר פתחין, אית ביה תרי עשר

בסוד הטמא. כלומר שמצד הקדושה, עומד  
רוח האדם בבחינת הכללות, ורוחות בהמות  
חיות ועופות טהורות, שהם פרטים הנפרטים  
ממנו. וכן מצד אדם בליעל, עומד רוח  
אדם בליעל הטמא, שהיא בבחינת כללות,  
ורוחות בהמות וחיות ועופות הטמאים, שהם  
פרטים הנפרטים ממנו. והם ב' סדרים זה  
לעומת זה. כל זינא איז' לזיניה, ואתהדר  
לזיניה, כל מין מבעלי החיים הולך למינו, ואינו  
מתערב בצד שכנגדו, ואפילו אם מתערב  
פעם, סופו הוא שיחזור למינו. שכן הוא, הן  
בצד הקדושה והן בצד הטומאה.

**קכד** נהורין עלאין דקא מנהרין, נהרין  
בההוא רקיע השמים וכו' לאצטירא לתתא  
ציורין כדקא חזי: כל האורות העליונים המאירים,  
מאירים ברקיע השמים ההוא (כנ"ל דף ק"ט אות  
קט"ז) בכדי שיעטייר למטה ציורים כראוי, ציורים,  
פירושו שיעורי קומות לספירת בי"ע, ולגרין  
דבני אדם וכן למלאכים כנ"ל. דכתיב ויתן  
וגו' ולמשול ביום ובלילה, שלטנו דתרין  
נהורין, דא איהו שלטנו כדקא חזי שכתוב  
ויתן אותם אלקים ברקיע השמים וגו',  
ולמשול ביום ובלילה, והיינו ציורין כדקא

(דפו"י דף כ' ע"ב)

שעתי

## ק"ה

## בראשית

א) תְּרִי עֶשֶׂר וְשִׁמְשָׁא שְׁלִיט עַל יוֹמָא, מְאוּר בִּקְטָן, אֵית בִּיהַ תְּרִי עֶשֶׂר פְּתַחְיָן, וְדָא סִיְהָרָא, וְשִׁלְטָא עַל לֵילָא, וְלֵילָא אֵית בִּיהַ תְּרִיסַר וְשִׁעְתִּי, וְעַל דָּא בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד, שְׁמִשָּׂא וְתְרִיסַר וְפְתַחְיָן וְאֶתְעִבְדִּין

## מסורת הזהר

א) ח"א רלא: ח"ב קצה: ת"ז תקי י"ח לו. (ב) לעיל דף ע"ד צ"א ושי"ג.

## חלופי גרסאות

א נ"א שעתא. ב נ"א הקטן. ג נ"א ליג ביה. ונ"א ליג מכאן עד ביה תריסר שעת. ד נ"א מוסף ואיהו שלטא על לילא, ה נ"א לילא. ו נ"א שעתא. ז נ"א פתחיו. ח נ"א אתעבדו.

## מאמר

## הסולם

## כ"ה המאורות

שהמשמעות היא שגם הערב חוזר להיות יום. וכן ההפרש מהיחוד שבהכתוב ויהי ערב שבכאן, אל הכתוב ביום ההוא יהיה הו"יה אחד ושמו אחד, שכתוב בו ב"פ אחד. וצריכים לדעת, שסוד אחד, ה"ס המוחין הגדולים דהארת החכמה, שבהיותם מאירים בהעולמות מתגלה יחודו ית' בהעולם. וע"כ אמרו (בוהר חדש יתרו אות קפב), אשר אחד הוא בגי' י"ג, בסוד י"ג מדה"ר. כי מספר י"ג הנעשה בעשר הספירות, יורה שהם ממשיכים הארת החכמה, מסוד י"ג מדות הרחמים שבא"א, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף ו' במראות הסולם ד"ה והנה) ו"ש שממשלת היום נמשך מ"ב פתחין שבשמש לי"ב שעות היום, אשר עם עצם השמש המאיר מ"ב פתחים הרי הם י"ג שה"ס הויה אחד. כי השמש, הוא ז"א, ממשיך מ"ג מדות הרחמים המוחין הגדולים דהארת החכמה, ואז נק' הויה אחד. ועד"ז נתקנו י"ב פתחין בלבנה, שה"ס הנוקבא, אשר עם עצם הלבנה, שבה הפתחים פתוחים לקבל מהשמש, הוא במספר אחד, דהיינו י"ג, וז"ס ושמו אחד. אמנם זה יהיה בגמר התיקון, כשיהיה אור הלבנה כאור החמה, ואז נאמר ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. אבל בשתא אלפי שני, אחר שנתמעטה הלבנה, הרי עצם הלבנה אינה מגולית כלל, שתשלים מספר אחד כנ"ל, שהרי אינה מאירה מעצם שבה, אלא ממה שמקבלת מהשמש, ולפיכך לא כתיב כאן ויהי ערב אחד ובוקר אחד, אלא שניהם נכללים ביום אחד. כי בחינת אחד, אינה מתגלה זולת בממשלת שניהם כאחד, אשר או הלילה נכללת ובאה בממשלת היום, וע"כ כתוב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.

ואת

שעתי, ושמשא שליט על יומא: מאור הגדול הוא השמש, ויש בו שנים עשרה פתחים, ושתי עשר שעות, והשמש שולט על היום. מאור קטן, אית ביה תרי עשר פתחין, ודא סיהרא, ושלטא על ליליא, וליליא אית ביה תריסר שעתי, מאור הקטן, יש בו שנים עשרה פתחים והיא הלבנה, דהיינו הנוקבא דז"א, והיא שולטת על הלילה, ויש בלילה שתי עשר שעות.

וע"ז דא, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, וע"כ נאמר ביום ההוא וגר', שנאמר ב' פעמים אחד, כי נאמר אחד אצל שם הויה שהוא ז"א, מאור הגדול, ונאמר אחד אצל שמו, שהוא הנוקבא, מאור הקטן. שמשא ותריסר פתחין אתעבדו י"ג מכילין דרהמי. ליל, סיהרא ותריסר פתחין ואתעבדו י"ג, השמש ושנים עשרה פתחים שבו, נעשו י"ג מדות הרחמים. הלילה, שהיא הלבנה, ושתי עשר פתחים שבה, נעשו גם כן י"ג. ונעשו השמש אחד, והלבנה אחד. ואז נאמר ביום וגו' הויה אחד ושמו אחד, כי אח"כ בגי' י"ג וכיון שיש בהויה שה"ס שמשא, י"ג, ע"כ נאמר הו"יה אחד. וכן על י"ג של הנוקבא, שה"ס הלבנה הנק' שמו, נאמר עליה ושמו אחד, ואתעבדו שמשא וסיהרא חד, ויום ולילא אחד, הה"ד ויהי וגו', ונעשו השמש והלבנה אחד, וכן יום ולילה נעשו אחד, וזה שכתוב עליהם, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. וזו דא לעילא, וסוד יחוד הזה נעשה רק למעלה. כלומר, למעלה מחזה של הנוקבא, ששם יש יחוד השלם הזה, ולא מחזה ולמטה, כנ"ל דף פ"ו ד"ה וזה ע"ש.

ביאור הדברים. כי הזהר רוצה לבאר לנו סו"ה ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד,

(דפויי דף כ"ה ע"ב)

**קיט**

**בראשית**

א י"ג ׀ מכילן דרַחמי, ליל סיהרא ותגיסר פתחין ב ואתעבידו י"ג, ואתעבידו  
שמשא וסיהרא חד ויום ולילה אחד, הה"ד ׀ ויהי ערב ויהי בקר יום אחד,  
והוא דא לעילא.

**קכז** ואת הפוכבים, פיון דנוקבא פקידת ביתא, ואתפניסת לבעלה, לית  
שולטנו ולביתא, אלא לעולמתן דאשתארן בביתא, לאתקנא פל תקוני ביתא,  
ובתר אתהדר ביתא, לשלטנו דדכורא, ביממא, פלא פדקא תזי.

**קכח** ׀ ויעש אלקים את שני המאורות, דא מאור, ודא מאור, בגין פן

**חלופי גרסאות**

א נ"א מכלתו. ב נ"א אתעבדו. ג נ"א ואתעבדו ונ"א  
אתעבדו. ד נ"א וסיהרא. ה נ"א מוסף אינון נערוהו  
דסיהרא, ונ"א אינון נערוהו דסיהרא. ו נ"א ואתכנשת  
בבעלה ונ"א ואתכנישת. ז נ"א דביתא. ח נ"א ל"ג כלא.

תק"ח קכב טב שלא. ג ז"ח יתרו לז. לעיל דף ק"ד צ"ג ושי"ג.

**מסורת הזהר**

א) לעיל בהק"ז דף ב' צ"א ושי"ג. ח"א קטב ח"ב צא.  
קפ: רב: ח"ג סו: קלא: קלב: קלח: קמו: קעה: רכה.  
רלב: רלג: רמו: רעו: ז"ח בראשית ב' טב של תק"ח  
קא טא שלג. קיג. טב שיג. ב) ח"א לב: מו: רנא: ח"ג  
צג: שו: ת"ז תקי ל"ז עת. ז"ח בראשית ו' טב שלג.  
תק"ח קכב טב שלא. ג) ז"ח יתרו לז. לעיל דף ק"ד צ"ג ושי"ג.

**מאורי אור ומאורי אש**

השמש הוא מאור והלבנה היא ג"כ מאור בפני  
עצמה, משום זה אלו האורות העולים למעלה נק'  
מאורי אור, ואינון נהורין דנחתו לתתא אקרונ  
מאורי אש, ואלו האורות היורדים למטה  
נק' מאורי אש, דאינון דרגין לתתא ושלטי  
כל יומי דהול, כי אלו מאורי אש, הם  
מדרגות שלמטה, ושולטות בכל ימות החול.  
פירוש, כי אחר שביאר ענין הקטנות  
והגדלות המבוארים בכתוב הזה, וביאר שלא  
יכלה הלבנה לעמוד במצב הזה של ב'  
מאורות הגדולים בקומה שוה, בסוד מצפ"ץ  
מצפ"ץ, וע"כ מיעטה את עצמה, וחזרה  
לעיבור, והשיגה המוחין דכ"פ, כנ"ל. ולפי"ד  
היה אפשר לחשוב שהמצב של שני המאורות  
הגדולים נחבטל לגמרי, אחר מיעוט הלבנה.  
וזה שמשמיענו במאמר שלפנינו, כי גם  
המצב דב' מאורות הגדולים עוד מאירים  
בהעולמות, אלא בסוד מאורי אש, כמ"ש  
לפנינו. והוא מטעם, כי שינוי הרוחני, אין  
פירושו, שנעדר מצב הא' ומצב הב' לקח  
מקומו, אלא כל שינוי האמור ברוחנים,  
פירושו רק תוספות על מצב הקודם לכן,  
אבל גם מצב הקודם אינו נעדר. ולפיכך  
גם אחר שנתמעטה הלבנה לא נאכר מצבה  
הקודם, שהיתה עם הז"א בקומה שוה בסוד  
מצפ"ץ, כנ"ל.

וזה אמרו שני המאורות, דא מאור  
ודא מאור. הכ' שני מאורות הגדולים פירושו  
השמש

**הסולם**

**מאמר**

**קכז** ואת הככבים, כיון דנוקבא פקידת  
ביתא, ואתכניסת לבעלה, לית שולטנו  
ליתא אלא לעולמתן דאשתארן בביתא:  
הכ' ואת הככבים יורה, כיון שהנוקבא צוחה ביהת  
ונכנסה לבעלה, אין ממשלה בבית אלא לעלמות  
שנשארו בבית, כלומר שהעלמות המשמשות  
לנוקבא מכונים ככבים, והסו"ה ואת הככבים,  
שהנוקבא מוסרת להם השליטה על ביתה,  
בעת שנכנסת לזווג עם הז"א. וה"ס קדרותא  
דצפרא, סמוך לאור הבקר, כי אז ממשלת  
העלמות שהם הככבים, שהיא שליטה פחותה,  
וע"כ נכפל אז החושך בעולם, שוסו"ה וחוק  
לנערוהיה. אמנם היא הכנה אל הזווג, וז"ש  
לאתקנא כל תקנא ביתא, בכרי לתקן כל  
תקוני הבית, כלומר להכינה אל הזווג עם  
השמש, לתיקון שפע היום. ובתר, אתהדר  
ביתא לשלטנו דדכורא ביממא, ואח"כ,  
דהיינו אחר הזווג שבקדרותא דצפרא, תוזר  
הבית לממשלת הזכר ביום. כלל פדקא חזי  
ונעשה הכל כמו שצריך להיות. כלומר  
שהנוקבא נכללת תחת שליטת הזכר בסוד  
הזווג, ואז משפעת אור הבוקר לעולם, כמו  
שצריך להיות.

**מאמר מאורי אור ומאורי אש**

**קכח** ויעש אלקים את שני המאורות  
דא מאור ודא מאור בגין כך אינון נהורין  
דסקי לעילא אקרונ מאורי אור: הכ' ויעש  
וכו' שני המאורות, הרי שזה מאור וזה מאור,  
(דפויי דף כ' ע"ב)

בראשית

קב

אנון נהורין דסלקי לעילא, אקרין א מאורי אור, ואנון נהורין דנחיתו לתתא,  
אקרין א מאורי אש, דאנון דרגין לתתא, ושלטי כל יומי דחול, ועד פד  
נפיק שבתא א מברכין על שרגא, ודהא אתיהיב לון רשו לשלטאה.  
קכט) אצבען דבר נש, אינון סתרא דדרגין, ורוזין דלעילא, ואית בהו

חלופי גרסאות

א נ"א דנחתין. ב נ"א אקרין מאורי האש. ג נ"א דלתתא.  
ד נ"א על. ה נ"א ימי. ו נ"א יומי. ז נ"א דאתיהיב. ח נ"א  
אתיהיב. ט נ"א דדרגא דלתתא. י נ"א סטרא. יא נ"א ביה דלתתא.

מסורת הזהר

א ח"ב רת. ב ח"ב רת. ג ח"ב רת. ד ח"ב רת. ה ח"ב רת.  
ו ח"ב רת. ז ח"ב רת. ח ח"ב רת. ט ח"ב רת. י ח"ב רת.

מאורי אור ומאורי אש

הסולם

מאמר

לכחינת הנוקבא, ועתה העלה הז"א אותם  
בחורה אליו, ביחד עם הנוקבא, הם נקראים  
מאורי אש, להיותם בו בכחינת שמאל, ששם  
כה האש. דאינון דרגין לתתא ושלטי כל  
יומי דחול, שהם המדרגות שלמטה מחוזה  
הנבחנות לכחינת כלים דאחורים, ושולטות  
בימות החול, כמו שמבאר והולך. וצריך  
שתבין שאין הפירוש שז"א נשאר רק כב'  
ספירות כתר וחכמה, והנוקבא רק בבינה  
ותו"מ שלו, אלא שנכללים זה מזה, ויש  
כח"ב תו"מ אל הז"א, וכח"ב תו"מ אל  
הנוקבא, אלא כל ה' הספירות של ז"א  
נחשבים בעיקר לכתר וחכמה שלו, והם  
השולטים בו. וכל ה' הספירות של הנוקבא  
נחשבים בעיקר לבינה ותו"מ דז"א, כי הם  
השולטים בה, וזכור זה.

ועד כד נפיק שבתא מברכין על שרגא,  
דהא אתיהיב לון רשו לשלטאה, ומשום זה,  
כשיצא יום השבת מברכים על הנו, כי אז ניתן  
להם, למאורי אש, רשות לשלוט, פירוש, כי ביום  
השבת נמצאו הזו"ן בזווג דגדלות פנים  
בפנים, וכבר נתבאר שאז הנוקבא טפלה אל  
הז"א, ואין לה מגרמה ולא מידי, אלא רק  
מה שנתן לה ז"א בעלה. ונמצא שאין  
רשות לנוקבא, שתגלה או עצם המאור שבה  
מכחינת מאורי אש הנ"ל, שהרי צריכה אז  
להמצא בכחינת המיעוט, כדי לגלות אורות  
דגדלות דפנים בפנים, (כנ"ל דף ק"ח ד"ה  
וכבר) שאינם יכולים להאיר בה רק במיעוטה.  
אלא במוצ"ש, אחר שכבר נפסק הזווג הגדול  
דז"א ונוקביה פכ"פ, או יש לה לנוקבא  
רשות לגלות מאורי אש שלה.

קכט) אצבען דבר נש, אינון סתרא  
דדרגין ורוזין דלעילא, ואית בהו פנימאין

ואחורים

שהשמש היה מאור והלבנה היתה מאור. כלומר,  
לא כמו אחר המיעוט, שהלבנה בעצמה  
אינה כלל מאור, רק שמקבלת אור מהשמש  
אלא אז היתה גם עצם הלבנה עצם מאיר  
מעצמה כמו השמש. ובגין כך, אינון נהורין  
דסלקי לעילא וכו'. ומשום זה, כיון שהלבנה  
היתה פעם בכחינת עצם מאיר, לא נעדר  
ממנה מצב הזה גם לאחר המיעוט כנ"ל,  
אלא מ"מ גם מכחינה זו, נמצא ההפרש  
עוד רב ביניהם כי אור השמש הוא מאורי  
אור, ואור הלבנה מאורי אש.

וטעם הדברים. כי נתבאר לעיל (בדף  
ק"ז ד"ה כגוונא), כי כל כח עלית הנוקבא  
אל הז"א לקומה שוה, הוא מטעם, שבעת  
קטנות היו ג' הספירות בינה ותו"מ שלו  
נפולים במדרגת הנוקבא, ונעשו עמה למדרגה  
אחת. לכן בעת שז"א חזר והעלה את בינה  
ותו"מ הנפולים שלו ממקום הנוקבא, והחזירם  
למדרגתו, הנה גם הנוקבא עלתה עמהם,  
להיותה נחשבת עמהם כמדרגה אחת, וע"כ  
נעשתה הנוקבא כעצם מדרגת הז"א, דהיינו  
לכחינת בינה ותו"מ שלו, אלא שנבחנו אז  
כימין ושמאל של מדרגה אחת, עש"ה.  
באופן, שהכלים כתר וחכמה דז"א, שלא  
נפלו ממנו לעולם, נשארו עתה לכחינת ימין  
וה"ס מאורי אור. ובינה ותו"מ שנפלו לנוקבא  
ועתה חזרו אליו, נעשו לכחינת שמאל, וה"ס  
מאורי אש. וזה אמרו, נהורין דסלקי לעילא  
אקרין מאורי אור, שהאורות המאירים  
למעלה, דהיינו בכתר וחכמה עד החוזה,  
שלא היה בהם שום נפילה ממדרגת הז"א,  
הם נעשו לסוד הימין וה"ס אור השמש  
ונקראים מאורי אור. ואינון נהורין דנחתו  
לתתא אקרין מאורי אש, ואלו האורות  
שירדו למטה, דהיינו בינה ותו"מ שלו שירדו  
(דפו"י דף כ"י ע"ב)

**קכא**

**בראשית**

« פְּנִימָאִין, וְאַחֲרֵיכֵן, אַחֲרֵיכֵן אֲנִי לְבָר, וְאִינִי רְמֵז לְטוֹפְרִין בְּדִאָצְבָּעַן, וְכִינִי כֶּךָ אֵית \* ) רְשׁוֹ לְאַסְתְּכֵלָא בְּטוֹפְרִין בְּמִשְׁ, דְּהָא נְהִירִין מִתְהוּא שְׂרָגָא, וְנִהְרִין מִתְהוּא אֵשׁ, לְשִׁלְטָאָה.

ח'לופי גרמאות  
א נ"א פנים. ב נ"א דאצבעאן. ג נ"א ל"ג לשלטאה רק  
אלין אתחויין ואצבען לגו וכי.

מסורת הזהר  
(א) ח"ב ענ. רח:

**הסולם**

מאורי אור ומאורי אש  
כי בכל מדרגה יש ע"ס כח"ב תו"מ, וכנ"ח שבה נחשבים לכלים דפנים, ובינה ותו"מ שבה נחשבים לכלים דאחורים עש"ה. ונמצא, שבמדרגת האצבעות שהן חכמה, הרי ב' הספירות כו"ח שבה, כלים דפנים של האצבעות, וג' הספירות בינה ותו"מ, הם הכלים דאחורים של האצבעות.

אחורים אינן לבר, ואינן רמז לטופרין דאצבען: האחורים של האצבעות הם בחיצוניות שלהן, והם רמז לצפרנים של האצבעות. פירוש, כי נתבאר שם (בפתלחה"ק אות ס"ו) שבין הכלים דפנים לבין הכלים דאחורים יש פרסא, שה"ס רקיע המבדיל בין מים עליונים, שהם כו"ח, לבין מים תחתונים שהם בינה ותו"מ. וזה נהג הן בכללות, שהוא הפרסא שבין אצילות לבי"ע. כמ"ש שם. וכן בכל מדרגה פרטית, שאין לך מדרגה שלא יהיו בה ע"ס כח"ב תו"מ. ויש פרסא בין כו"ח, לבינה ותו"מ שבה. ותדע, שהצפרנים ה"ס פרסא פרטית למדרגת החכמה שבאצבעות, המבדלת לבין הכלים דפנים כו"ח שבו, לבין כלים דאחורים בינה ותו"מ שבו, באופן שפנימיות האצבעות ה"ס כו"ח דחכמה, וצפרני האצבעות ה"ס הפרסא שמתחתיהם, ובינה ותו"מ דחכמה, כלולים בצפרנים, כי הפרסא כוללת כל מה שלמטה הימנה.

ובגין כך אית רשו לאסתכלא בטופרין במוציא שבת, דהא נהרין מההוא שרגא ונהרין מההוא אש לשלטאה: ומשום זה, יש רשות לאדם, להסתכל בצפרנים במוצי"ש, שהרי מאירים אז מאותו הנר, ומאירים מאותה האש, לשלוט בימות החול. פירוש, כי נתבאר לעיל, שהמצב של הנוק' וגדלותה שמלפני מיעוטה, אינו בטל אפילו לאחר שנתמעטה להשגת המוחין דפב"פ. אלא שאין לה רשות להשתמש עמהם. כי צריכה להתבטל אל ז"א, כי אינם מאירים לה רק בהיותה טפלה אליו. אמנם לאחר שנסתלקו מהנוקבא המוחין דפנים בפנים דהיינו לאחר צאת השבת, אז יש רשות לנוקבא להאיר את מאורי האש שלה

**מאמר**

ואחורים: האצבעות של אדם. הם הנסתרות שבמדרגות וסודות העליונים, ויש בהן פנים ואחורים. פירוש, הידים ה"ס חסד וגבורה דז"א, שלעת גדלות הן נעשות חכמה ובינה. כי בעת גדלות, כשמעלה נהי"מ ומשלים ע"ס שלו עולים חג"ת לבחינת חב"ד ונה"י לבחינת חג"ת. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף ר"ג ד"ה וענין ע"ש.)

ואז נבחנו ג' פרקי יד ימין לחב"ד של החכמה, וג' פרקי יד שמאל לחב"ד של הבינה. ובסוד שאו ידיכם קדש, כשמגביה הידים אל הראש, דהיינו כשחג"ת נעשו לחב"ד, נחשב פרק היד עם האצבעות לפרק א', דהיינו לחכמה. כי כשמגביהים הידים למעלה, נמצאות האצבעות בחלק העליון ושאר פרקי היד למטה מהן. ופרק ב', הוא הזרוע שנחשב לבינה. ופרק ג', הוא הקבורת המחובר אל הכתף, שנחשב לדעת. הרי שהאצבעות הן בחינת חכמה דחכמה ובינה דז"א. כי אצבעות הימין הן חכמה דחכמה, ואצבעות השמאל הן חכמה דבינה. ובוה תבין דברי חז"ל שאמרו (תענית ל"א.) עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בג"ע וכל אחד ואחד מראה באצבעו וכי. הנה אלקינו זה וגו'. כי האצבעות ה"ס מוחין דחכמה, כנ"ל, ומוחין דחכמה ה"ס ראיה ואור עינים כנודע, וע"כ אמרו מראה באצבעו.

וזה אמרו אצבען דבר נש אינן מתרא דדרגין ורזין דלעילא, שהאדם צריך להיות מרכבה לז"א, כמ"ש חז"ל, האבות הן הן המרכבה (בראשית רבה פ"ב ו') וכן חייבו את האדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי (תנדבא"ד פכ"ה) ואז נמצאות האצבעות של אדם, שהם בחינת חכמה דחכמה בימין, וחכמה דבינה בשמאל כנ"ל, שהם המוחין הנסתרים ביותר מכל המדרגות והסודות העליונים.

ואומר, ואית בהו פנימאין ואחורים. פירוש, שאין לך מדרגה שאין בה פנים ואחורים, (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה אות ע"ו) (דפו"י דף כ' ע"ב \*) דף כ"א ע"א)

קכב

בראשית

קל) אלין אתחזיין \* אצבען לגו, לא אית רשו \* לאתחזיין ברהוא שרגא, דהא מלעילא נהרין, ואקרונ פנים, פנימאין, ורזא דא \* וראית את אתורין, ופני לא יראו, דלא יסתכל בר נש במ"ש באצבען לגו, בשעתא דאמר \* בורא מאורי האש, וראית את אתורין, אלין פנים דלבר, דאתרמיזו בטופרין, \* ופני לא יראו, אלין אצבען לגו, אלין שליטי בשבתא, ואלין שליטי בחול.

קלא) וכיומא דשבתא, קב"ה שליט בלחודו, באנון פנים פנימאין, על

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) שמות ל"ג, ח"א קמה. ח"ב מג: קז. רח: ריא. רל. ב) ח"ב קז. רח: רל. תק' ע' קלג: קלו. ז"ח יתרו לג טב שמב. ג) ח"ב רח. ט) ח"ב רח.

מאמר

הסולם

מאורי אור ומאורי אש

ואקרונ פנים פנימאין, ופנימיות האצבעות נקראים פנים הפנימים כנ"ל. להיותם כלים דפנים, שהם כו"ח. ורזא דא וראית את אחורי ופני לא יראו, דלא יסתכל בר נש במוצ"ש באצבען לגו בשעתא דאמר בורא מאורי האש, וסו"ה, וראית וכו' ופני לא יראו, דהיינו, שלא יסתכל האדם בפנימיות האצבעות בשעה שמברך במוצ"ש בורא מאורי האש. להיותם נבחינים לבחינת פנים פנימים שעליהם נאמר ופני לא יראו. וראית את אחורי אלין פנים דלבר דאתרמיזו בטופרין, ופני לא יראו אלין אצבען לגו, הכתוב וראית את אחורי, הם הפנים החיצונים של האצבעות דהיינו הצפרנים, שהם מאירים במוצ"ש. ופני לא יראו הם הפנים הפנימים של האצבעות, שאינם יכולים לקבל ממאורי האש כנ"ל. אלין שליטי בשבתא, ואלין שליטי בחול. פנימיות האצבעות שולטות בשבת, כי אז הן מקבלות מהבחינה שכנגדן שבז"א, וחיצוניות האצבעות שולטות בחול, שהן מקבלות אז מהבחינה שכנגדן בנוקבא, בעוד שהוא בבחינת מאורי האש. כנ"ל.

קלא) וכיומא דשבתא, קב"ה שליטי בלחודו, באנון פנים פנימאין, על כורסי יקרין, וכלהו אתכליין ביה ושלמנותא דיליה איהו: וביום השבת, הקב"ה שליטי בלבדו, בפנים פנימים האלו, על כסא כבודו, וכולם נכללים בו, והממשלה שלו הוא, פירוש שביום השבת, הנוקבא טפלה אל הז"א בסוד מאור הקטן, כי ע"כ מיעטה את עצמה, כדי שתוכל לקבל המוחין דפנים בפנים המאירים בשבת

כנ"ל

שלה בחזרה, כמו שהיתה בעת שני המאורות הגדולים. (כנ"ל דף ק"ט ד"ה ויעש) וכבר ידעת, שבמצב שני המאורות הגדולים נבחת הנוקבא לבינה ותו"מ דז"א, דהיינו לכלים דאחורים שלו, (כנ"ל דף ק"כ ד"ה וטעם ע"ש) ונמצא שבמוצ"ש מתחילים להאיר הכלים דאחורים דאצבעות, שהם הצפרנים, כי הם מקבלים ממאורי אש של הנוקבא שה"ס אחורים דז"א, המתחילים לשלוט בעת ההוא וז"ש דהא נהרין מזהוה שרגא, וכו', שהצפרנים מאירים ממה שמקבלים מן הנוק' מהמצב שמלפני מיעוטה, שאז היא מכונה מאורי אש דהיינו שרגא.

קל) אלין אתחזיין, אצבען לגו, לא אית רשו לאתחזיין בהווא שרגא: אלו גראים, דהיינו הצפרנים, אבל פנימיות האצבעות אין רשות לראות לאור הנר ההוא. פירוש, כי הצד הפנימי של האצבעות הם הכלים דפנים כו"ח כנ"ל, והם אינם יכולים לקבל מהנוק' דז"א, שאין לה כלל הכלים דפנים, שהם כתר וחכמה, (כנ"ל בדף ק"כ ד"ה וטעם) וזה הכלל שכל בחינה מחויבת לקבל מהבחינה שכנגדה בעליון. וע"כ מחויבים לקבל רק מהז"א שיש לו הכלים ההם, כו"ח, וע"כ אין צד הפנימי של אצבעות מאירים כלום על ידי מאורי האש, ואינם יכולים להאיר אלא מבחינת מאורי אור בלבד, שהוא הז"א שיש בו הכלים דכו"ח. וז"ש דהא מלעילא נהרין, שהרי הם מאירים רק מלמעלה דהיינו רק מהכלים דפנים, שנבחינים לבחינת מחזה ולמעלה. שהם נמצאים רק בז"א כנ"ל.

(דפויי דף כ"א ע"א)

קבג

בראשית

א כורסי יקרניה, וכלהו ב אתגלילין ביה, ושלטנותא דיליה איהו, ויגגין כף  
אתסין נייחא לכל י עלמין, וירתינ ירותא דיומא דא, עמא קדישא, דאקרון עמא  
חד י בארעא. י מאורי אור מסטרא דימינא, דאיהו אור קדמאה, דתהו ביומא  
קדמאה, י דביומא דשבתא, נהרין אנון מאורי אור י בלחודייהו, ושלטין,  
ומנייהו נהרין פלהו לתתא.

קלב) א וכד נפיק שבתא, גניזין י מאורי אור, דלא אתגליין, ומאורי האש  
שלטין, פל חד וחד על דוכתייהו. אימתי שלטין, י במ"ש עד מעלי יומא  
דשבתא, ועל דא אצטריכו לאתנהרא מההוא שרגא י במוצאי שבת.

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

א לעיל דף צ' צ"ג וש"נ. ב ח"ב לא: רג: רז: רח. א נ"א כורסיה. ונ"א כרסי. ב נ"א אכלילת. ונ"א אתכלילת.  
ג נ"א אתכלילו. ונ"א אתכללק. ג נ"א עמין. ד נ"א ל"ג  
בארעא. ה נ"א מוסף, כאנון מאורי. ו נ"א ביומא. ונ"א ביומא חד דשבתא. ז נ"א בלחודיהו. ונ"א בלחודיהן. ח נ"א  
מוסף, אנון מאורי. ט נ"א ממש, ונ"א ממש. י נ"א ל"ג יומא. יא נ"א למ"ש.

מאורי אור ומאורי אש

הסולם

מאמר

ממשלה העליונה בלבדה. וע"כ נבחנת השפע  
של שבת, בשם ירושה, שהבן נוהל אוצרות  
אביו שבשמים, וזוכה בהם בלי שום יגיעה  
ואתערותא מצדו עצמו. אמנם האמת היא  
מי שלא טרח בע"ש מה יאכל בשבת. כי  
גם אורות השבת צריכים יגיעה מע"ש, אמנם  
הכונה היא על בחינת אתדל"ת המחויבת  
בשעת קבלת השפע, דהיינו ביום השבת  
גופיה, בעת שמקבלים אורות ההם הגדולים,  
שאו אין אתערותא דלתתא נוהג בהם כלל  
ועיקר, אלא כדרך הירושה כנ"ל.

כנ"ל דף ק"כ ד"ה ועל דא) ונמצא שז"א שולט  
בלברו, ואז מאירים הכלים דפנים שלו,  
שהם כתר וחכמה כנ"ל, וד"ש קב"ה שליט  
בלחודיו וכו' ע"כ כורסי יקרניה, כי הנוק'  
הוא בבחינת כסא לכלים דפנים האלו, וטפלה  
אליהם, וכ"הו אתגלילין ביה, וכל הבחינות  
שלמטה מז"א נכללות בו בז"א, והממשלה  
שלו היא.

מאורי אור מסטרא דימינא, דאיהו אור

ובגין כך אחסין נייחא לב"כ עלמין,  
וירתינ ירותא דיומא דא, עמא קדישא  
דאקרון עמא חד בארעא: ומשום זה, הקב"ה  
מנחיל מנוחה לכל העולמות, והעם הקדוש, שהם  
עם אחד בארץ, יורשים את ירושת יום הזה. פירוש  
משום שביום השבת אין שליטה רק להקב"ה  
בלברו, ע"כ אין שום אחיזה לדינין ולקטרוגים  
ביום הזה, והוא מנחיל מנוחה לכל העולמות,  
ובני ישראל, שהם עם אחד בארץ, יכולים  
לירש המוחין הנשאים של יום השבת מהז"א,  
כי אין פחד מאחיות הקליפות. ומה שהמוחין  
הגדולים דשבת מכונים בשם ירושה, הוא,  
שכל המוחין שבני ישראל מקבלים מאביהם  
שבשמים, הוא על ידי אתערותא דלתתא,  
ע"ד שאמרו, יגעתי ומצאתי תאמין. והוא  
על דרך שבני אדם רוכשים קניני עולם  
הזה, שכל קנין הגדול ביותר, הרי היגיעה  
שנותנים תמורתו צריכה להיות גדולה ביותר.  
אמנם האורות דשבת, אינם מחייבים שום  
יגיעה אחריהם, ואין שום אתערותא דלתתא  
מועיל בהם, אלא השפע מגיע לישראל מכח

קדמאה דהוה ביומא קדמאה: מאורי אור  
באים מצד הימין, שהוא אור הראשון שהיה ביום  
הראשון, דו' ימי בראשית, דהיינו האור שעליו  
נאמר ביום א' יהי אור וכו'. דביומא  
דשבתא נהרין אינון מאורי אור בלחודייהו  
ושלטין, ומנייהו נהרין כ"הו לתתא, שביום  
השבת מאירים אלו מאורי אור בלבדם  
ושולטים, ומהם מקבלים ומאירים כל  
העולמות שלמטה מאצילות.

קלב) וכד נפיק שבתא גניזין מאורי  
אור דלא אתגליין, ומאורי האש שלטין,  
וכשיוצא השבת, מוצנעים מאורי אור שלא  
יתגלו, ומאורי האש שולטין בעולמות, כ"כ  
חד וחד ע"כ דוכתייהו, כל אחד ואחד על  
מקומו. כלומר, שביום השבת, הוא מקום  
שליטת מאורי אור, ובימות החול, מקום  
שליטת מאורי אש. ושואל אימתי שלטין,

אימתי

(דפו"י דף כ"א ע"א)

קבד

בראשית

קלג) וְהַחַיִּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב, דְּלֹא זְכִיל עֵינָא לְמַשְׁלַט בְּהוּ, בְּגִין דְּאִינוּן רְצוּא וְשׁוֹב, חַיִּוֹת דְּאֶתְגַּלְיִין אֲנוּן, דְּהֵהוּא אֹפֶן קָאִים «בְּגוּוּיָהוּ, וּמֵאֵן אִיהוּ דָא «מַטְטְרוּן, דְּאִיהוּ רַב וְיִקִּיר מִשְׁאָר בְּאֵלִין, וְעֵלְאָה חֲמֵשׁ מְאָה פְּרָסִי.  
קלד) חַיִּוֹת «דְּמַטְמְרִין, אֲנוּן דְּתַחֲתוֹת תְּרִין אֲתוּוֹן עֲלָאִין דְּאֶתְכַסְיִין, יִיָּהּ, אֲתוּוֹן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א (יחזקאל א') ח"ב קעו. קעו. ח"ג רכט: רנה: רפח: רצג: ת"ז תקי י"ח לה: לה. תקי כ"א ס: תקי ל' עה. תקי מ' פ. תקי מ"ה פב: תקי ע' קיט: ז"ח יתרו ל"ט טג שמה. ב) (נצר) ח"א כו. צה: קד: קכו: קכח. קמט. קפא: ירד. רנב: רסג. ח"ב צד: קטו. קלא: קמג. קנט. קסד. קסט: רעד. רעו. ח"ג כט: פב: קצז: רטו. רכו: רכו. רכח: רכט: רל: רלא. רמג: רנה. רעז. רעה. רפא. רפב: רפג. שז: ת"ז בהקדמה ב: ד. ז. יד: טו. תקי ו' כא. כג. תקי י"ח לא: לד. תקי כ"א מר. מה: נח. סא. תקי כ"ב סד: תקי ל' עה. תקי ל"ח עט. תקי מ' פ. תקי מ"ה פב: תקי מ"ו פג. תקי ו' פו: תקי נ"ג פז: תקי נ"ה פח. פט. תקי ס' צג: תקי ס"ז צח: תקי ע' קיט: קכו: קכח. קלא. קלו. קלז: ז"ח בראשית יוד טב שיה לך כד טא שכר כה טד שמט. כו טא שט. יתרו לו טג שיג. לט טד שיג. תרומה מב טד שיג. שה"ש סט טב שכב. פה טב שכד. תקי"ח צד טד שב. קא טב שלב. קב טא שלד. קו טג שמד. קי טד שכד. קיא טד שו. קיב טא שכד. קטז טג שר. קכ טד שטז.

דרך אמת א] עיין בסוף משפטים שיש חיות למעלה מחיות. ב] מטטרוין נאצל וצ"ע.

מאמר

הסולם

מאורי אור ומאורי אש

פני אדם אינו אלא מחזה ולמעלה, ולחיות תחאין אינו מגיע ממנו, אלא רק התכללות משל מעלה, וע"כ מכונה אדם קטן. ולפי שפני אדם כליל כל דיוקנין, (כנ"ל דף פ"ט אות פ"ה) ע"כ כולל מטטרוין לכל החיות דמרכבה תתאה, להיותו פני אדם שלהן. ולפי שהוא נמשך מהתכללות בפני אדם שלמעלה מחזה, ע"כ נבחר שהוא גבוה מהחיות חמש מאה פרסי, כי מחזה ולמעלה, מאירים שמה המוחין דבינה, שספירותיה הן בסוד מאות, וה' הספירות כח"ב תו"מ שבה, ה"ס חמש מאות. ומתוך שמטטרוין מקבל אותן רק מסוד הפרסא העומדת במקום החזה, ולא למעלה מהפרסא הזו, כי שם מקום הזווג וההתכללות, לפיכך מכונים המוחין בשם פרסאות, כלומר המקובלים מהפרסא. וז"ש ועֲלָאָה חֲמֵשׁ מְאָה פְּרָסִי שפירושו שמקבל המוחין כח"ב זו"ן מסוד הפרסא שבתזה, אשר שאר החיות אין להן חלק שם. כי הם רק בחי' אריה שור ונשר שלמטה מחזה.  
קלד) חַיִּוֹת דְּמַטְמְרִין, אֲנוּן תַּחֲתוֹת תְּרִין אֲתוּוֹן עֲלָאִין דְּאֶתְכַסְיִין, יִיָּהּ, אֲתוּוֹן שְׁלִישִׁין עַל ו"ה: חַיִּוֹת הַנְּסֻתוֹת הֵן תַּחַת אוֹתוֹת עֲלִינוֹת הַנְּסֻתוֹת, שֶׁהֵן יִיָּהּ דִּשְׁם הוֹיָה, הַשּׁוֹלְטוֹת עַל ו"ה

אימתי זמן שליטתם, ומשיב ממ"ש עד מעל"י יומא דשבתא, ממוצאי שבת עד ליל שבת. וע"ד אצטריכו לאתנהרא מההוא שרגא במו"ש, וע"כ הם צריכים לקבל הארתם מאותו הנר במוצאי שבת. כמבואר לעיל.  
קלג) והחיות רצוא ושוב, דלא יכיל עינא למשלט בהו בגין דאינון רצוא ושוב, חיות דאתגליין אינון; הכי והחיות וכו' פירושו, שאין העין שולט בהם משום שהן ברצוא ושוב, והן החיות המתגלות. דהיינו חיות תתאין, הנ"ל, שעליהן נאמר וראית את אחורי. ומשמיענו בזה, שאע"פ שהן חיות דאתגליין מ"מ הן ברצוא ושוב.  
דההוא אופן קאים בגווייהו, ומאן איהו דא מטטרוין, כי אופן ההוא עומד בתוכם, ומי הוא, זהו מטטרוין. שהוא כולל אלו החיות תתאין, וכשהוא רצוא נקרא גוריא"ל, וכשהוא שוב, נקרא מטטרוין. דאיהו רב ויקיר משאר אלין, ועלאה חמש מאות פרסי שהוא גדול וחשוב יותר משאר אלו החיות, וגבוה מהם חמש מאות פרסאות.  
פירושו, כי מטטרוין ה"ס פני אדם הנמשך לחיות תתאין מתוך התכללות בזווג העליון שלמעלה מחזה. שה"ס ן' דשנאן, (כנ"ל דף פ"ו ד"ה שנאן). וז"ס שאמרו בזהר פנחס אות קצ"ח שמטטרוין ה"ס אדם הקטן, כי (דפויי דף כ"א ע"א)

**בראשית**  
שליטין על ו"ה, אלין רתיכא לאלין, « וְהָיָה בְּטַמְרֵיךָ לְכָל טַמְרֵיךָ דְלֵא  
אֲתִידַע כְּלָל, שְׁלִיט עַל כְּלָא, וְרִכִּיב עַל כְּלָא, חֵיוֹת דְּאֲתַגְלִיין אֲנוּן לְתַתָּא,  
תַּחְתּוֹת אֲלִין עֲלֵאין דְּמִשְׁמַרְן, וְאֲתַנְהַרְן מִנִּייהוּ, וְנִטְלִין בְּגִינֵיהוּ.  
קָלָה חֵיוֹת עֲלֵאין, כְּלָהוּ « כְּלִילֵן בְּרִקִיעַ הַשְּׁמַיִם, וְעֲלִייהוּ כְּתִיב

**ח'לופי גרמאות**  
א נ"א דההוא, ב נ"א מוסף, דמטמרא, ג נ"א טמיון,  
ד נ"א ל"ג ועלייהו עד רקיע שעל גבי החיות.

**מסורת הזהר**  
(א) ח"א לג:

מאורי אור ומאורי אש	הסולם	מאמר
<p>החיה רקיע כעין הקרה, דא ההוא קדמון, והוא הרקיע שעל החיות, שעליו כתוב ודמות על ראשי החיה, רקיע כעין הקרח הנורא, שזה הוא אותו רקיע הראשון. פירוש, כי בכללות נמצאים ב' רקיעים, בסו"ה מקצה השמים עד קצה השמים. רקיע, ה"ס הסיום דצמצום ב', שהוציא בינה ותו"מ דכל מדרגה למדרגה שמתחתיה, שה"ס הפרסא העומדת במקום החזה דכל פרצוף. כנודע. ותחילת גילוי שלו הוא באמצע פרצוף הבינה דאצילות הנק' ישסו"ת, דהיינו בין הג"ר דישסו"ת העומדות מחזה ולמעלה דא"א, ובין הזו"ת שלהם שה"ס בינה ותו"מ שלהם העומדות מחזה ולמעלה דא"א. וע"כ נק' רקיע הזה שבתוך הבינה, בשם רקיע הקדמון. וכן נק' קצה השמים לעילא, כי רקיע הזה מוריד את הקצה דפרצוף הבינה, דהיינו בינה ותו"מ שלה לתוך השמים, שהוא ז"א. ויש רקיע ב', והוא עומד במקום החזה דז"א. והוא המוריד את הקצה דפרצוף ז"א, דהיינו בינה ותו"מ שלו לתוך הנוקבא המסיימת את האצילות, וע"כ נק' רקיע הזה, בשם קצה השמים לתתא. וז"ש חיות עֲלֵאין כְּלָהוּ כְּלִילֵן בְּרִקִיעַ הַשְּׁמַיִם וכו' דא ההוא קדמון. שחיות עלאין שמחזה ולמעלה דזו"ן, כלולות כולן ברקיע השמים הקדמון, העומד במקום החזה דפרצוף הבינה, לאפוקי חיות תתאין שמחזה ולמעלה דזו"ן, שאינן כלולות באותו רקיע הקדמון. וטעם הדברים הוא, (כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה אות ע"ז), שכל אחורים דעליון, דהיינו מחזה ולמעלה שלו, מלובשים בכלים דפנים דתחתון, דהיינו בתוך הכלים תתו ודחכמה שלו שלמעלה מחזה. אמנם אחורים דעליון אינם מלובשים לעולם תוך הכלים דאתורים של התחתון, דהיינו במחזה ולמעלה שלו, שהרי סבת ההלבשה</p>	<p>ו"ה דשם הויה. פירוש, חיות הנסתרות הן בחי' מחזה ולמעלה דזו"ן, ששם בחינת ג"ר, המרומזות בב' אותיות י"ה, שעליהם נאמר הנסתרות לה' אלקינו וגו', שאין שום השגה בהן, וע"כ גם החיות העומדות שם, הן ג"כ נסתרות ונעלמות ואין השגה בהן. וחיות שלמטה מחזה, ה"ס ו"ה דשם הויה, שה"ס הנגלות לנו ולבנינו, כי שם מקום חסדים המתגלים, ושם נוהג ראייה והשגה כנ"ל, בסו"ה וראיית את אחורי. אֲלִין רִתִּיכָא עֲלֵאין, אלו הן מרכבה לאלו, כלומר אותיות ו"ה, הן מרכבה לאותיות י"ה, דהיינו שמגלים הארתם בדוגמא להרוכב הנגלה במרכבתו. וכן חיות תתאין הן מרכבה לחיות עלאין, שמגלים הארתן, כמ"ש להלן, וְהָיָה טַמְרֵיךָ עַל כְּלָא וְרִכִּיב עַל כְּלָא, והנסתר מכל נסתר שלא נודע כלל, שה"ס א"ס ב"ה המרומז בקוצו של יוד דשם הויה, הוא שולט על כולם ורוכב על כולם. כלומר שכל המדרגות מגלות שליטתו בעולמות. חיות דְּאֲתַגְלִיין אֲיִנוּן לְתַתָּא תְּהוּת אֲלִין עֲלֵאין דְּמִשְׁמַרְן, וְאֲתַנְהַרְן מִנִּייהוּ, וְנִטְלִין בְּגִינֵיהוּ, חיות תתאין המתגלות, הן לתתא, מתחת אלו חיות הנסתרות, ומקבלות מהן הארתן, ונוסעות מכוחן. כלומר, שהחיות תתאין אין להן מעצמן שום כח ופעולה, אלא מה שמקבלות מחיות העליונות.</p>	
	<p>קָלָה חֵיוֹת עֲלֵאין כְּלָהוּ כְּלִילֵן בְּרִקִיעַ הַשְּׁמַיִם, וְעֲלִייהוּ כְּתִיב יהי מארת וגו' כְּלָהוּ תִלְיִין בְּהָהוּא רִקִיעַ הַשְּׁמַיִם. חיות עליונות, דהיינו הנסתרות, כולן כלולות ברקיע השמים, ועליהן כתוב, יהי מארת וגו' והיו למאורות ברקיע השמים, שהכתוב מלמדנו, שכל המאורות תלויים ברקיע השמים ההוא. רִקִיעַ שְׁעַל גְּבִי חֵיוֹת, דא ההוא דכתיב, ודמות על ראשי (דפו"י דף כ"א ע"א)</p>	

## קבו

## בראשית

יְהִי אֵם מְאֹרֶת בְּרִקְיעַי בַּשָּׁמַיִם, וְהָיוּ לְמְאֹרֹת בְּרִקְיעַי הַשָּׁמַיִם, כְּלָהוּ תְּלִינן בְּהָהוּא  
רְקִיעַי הַשָּׁמַיִם, רְקִיעַי שְׁעַל גְּבֵי הַחַיּוֹת, וְדָא הָהוּא דְכְּתִיב וְדָמֹת עַל רָאשֵׁי  
הַתְּיָה רְקִיעַי כְּעֵין הַקֶּנֶת, דָּא הָהוּא קְדָמוֹן.

קלו) דְּהָא מִתְמָן וְלִהְלָאָה, לִית מָאן דִּיכִיל לְאַסְתְּפְּלָא וְלִמְנַדְע. מ"ט,  
וּמְשׁוּם דְּאִיהוּ סְתִים בְּמִתְשַׁבְּהָ, וּמִתְשַׁבְּהָ דְקב"ה, וְטְמִירָא סְתִימָא עֲלָאָה,  
מִתְשַׁבְּהָ דְכַר נֶשׁ, כְּכָל עֲלָמָא, כְּלָא יְכִיל לְאַתְדַּבְּקָא וְלִמְנַדְע יְבִלָּה, מְלִין  
דְּתִלְיִין בְּמִתְשַׁבְּהָ עֲלָאָה, לִית מָאן דִּיכִיל לְאַתְדַּבְּקָא לֹון, מִתְשַׁבְּהָ דִּי מְשָׁ עֲאכ"ו,  
טו) לְגוּ מִן מִתְשַׁבְּהָ מָאן אִיהוּ דְעֵבִיר וְרַעֲיוֹנִי, דְּהָא לִית סוּכְלָתְנוּ לְמִשְׁאֵל,  
כָּל שְׁנָן לְמְנַדְע.

## מטרת הזהר

א) לעיל דף צ"ג וש"נ. ב) יחזקאל א' לעיל דף כ"ח צ"א וש"נ.  
א נ"א מאורות והיו למאורות. ב נ"א ליג השמים. ג נ"א דעל. ד נ"א ליג דא. ה נ"א ה' קרמאה ונ"א הוא קדמאה. ונ"א רזא קרמאה. ז נ"א בגין. ח נ"א מוסיף, דקב"ה אל"ף הוא. ט נ"א דכל. י נ"א ליג לא יכיל. י"א נ"א לאתרבקא לק. י"ב נ"א ליה. י"ג נ"א לארבקא. י"ד נ"א מוסיף, מחשבה עלאה. טו נ"א גו. טז נ"א דאביר. יז נ"א רעיונא.

## חלופי גרמאות

## מאורי אור ומאורי אש

לְאַתְדַּבְּקָא וְלִמְנַדְע לָהּ, הַמְחַשְּׁבָה שֶׁל אָדָם,  
אֵין בְּכָל הָעוֹלָם מִי שִׁיכּוֹל לְהַשִּׁיג וּלְדַעַת  
אוֹתָהּ. מְלִין דְּתִלְיִין בְּמִתְשַׁבְּהָ עֲלָאָה לִית  
מָאן דִּיכִיל לְאַתְדַּבְּקָא לֹון, מִתְשַׁבְּהָ מִמֶּשׁ  
עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מְכַ"שׁ דְּבָרִים הַתְלוּיִם  
בְּמִתְשַׁבְּהָ הָעֲלִינָה, אֵין מִי שִׁיכּוֹל לְהַשִּׁיג  
אוֹתָם, וּמִתְשַׁבְּהָ עֲצֵמָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה  
שְׂאֵי אִפְשָׁר לְהַשִּׁיגָהּ. פִּירוּשׁ, סְפִירַת הַבֵּינָה  
הִיא בְּחִינַת ג"ר וּמִתְשַׁבְּהָ, וְהִיא כְּלוּלָה אִמְנָם  
מְעִ"ס, שֶׁהִג"ר שְׁבָה הֵן בְּחִינַתָּה עֲצֵמָה, וְזו"ס  
תַּחְתּוֹנוֹת שְׁבָה אֵינָן בְּחִינַתָּה עֲצֵמָה, אֵלָא  
בְּחִינַת זו"ן הַכְּלוּלִים בָּהּ. וְאוֹמֵר הַזֹּהַר  
שֶׁאִפִּילוּ ז"ת דְּבִינָה, שֶׁהֵן רַק כְּלוּלוֹת וְתְלוּיֹות  
בְּמִתְשַׁבְּהָ, שֶׁהִיא בִינָה, אֵין הַשְּׂגָה תְּפִיסָה  
בָּהּ, דִּהֵינָנוּ בְּמִקּוֹמָן עֲצֵמָן, אֵלָא רַק בְּמִקּוֹם  
זו"ן, וּמְכַל שַׁכְּן הִג"ר דְּבִינָה שֶׁהֵן עֲצֵמַת  
הַבֵּינָה, שְׂאֵין שׁוּם הַשְּׂגָה תְּפִיסָא שְׂמָה. לְגוּ  
מִן מִתְשַׁבְּהָ מָאן אִיהוּ דְעֵבִיר רַעֲיוֹנִי, דְּהָא  
לִית סוּכְלָתְנוּ לְמִשְׁאֵל, כְּלָ שְׁנָן לְמְנַדְע. יוֹתֵר  
פְּנִימִיּוֹת מִהַמְחַשְּׁבָה, שֶׁהִיא בִינָה, מִי הוּא  
שִׁיפְעִיל שְׂמָה אִיזָה רַעֲיוֹן שֶׁהִיא אֵין שֶׁם  
הַבֵּנָה אִפִּילוּ לְשִׂאוֹל, וּמְכַל שַׁכְּן לְדַעַת.  
פִּירוּשׁ, לְמַעַלָּה מְבִינָה, הוּא א"א, שֶׁהִיא  
הַכְּתָר לְכָל פְּרָצוּפֵי אֲצִילוֹת, וְהוּא בְּחִינַת  
א"ס, דְּלִית הַשְּׂגָה תְּפִיסָא בִּיהַ כְּלָל.

אין

## מאמר

## הסולם

הַהִלְבְּשָׁה, ה"ס עֲלִית הַמְּלָכוֹת לְמִקּוֹם בִּינָה,  
הַנְּעִשָׂה בַּעַת קְטָנוֹת שֶׁל הַפְּרָצוּפִין, וְהִנֵּה  
אוֹ, מְכַח עֲלִיהָ זוֹ, נִמְצָא שְׁכַל פְּרָצוּף מְחוּסָר  
לְגַמְרֵי מִהַכְּלִים שֶׁמְחַזָּה וְלִמְטָה שְׁלוֹ. וְאֵיךְ  
יֻכְלוּ הָאֲחֻרִים דְּעֲלִינָן לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּאֲחֻרִים  
דְּתַחְתּוֹן, בַּעַת שִׁמְחוּסָרִים מִמֶּנּוּ עֲשִׂיָה. הִרִי  
שְׁחִינּוֹן תַּתְּאֵין דְּזוּ"ן, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחַזָּה  
וְלִמְטָה, אֵין לָהֶם שׁוּם חִיבוּר וְהַתְּכַלְלוֹת עִם  
הַרְקִיעַ הַקְּדָמוֹן, שֶׁהִיא הָאֲחֻרִים דְּבִינָה, כִּי  
לֹא נִתְּלַבְּשׁוּ בָּהֶם מְעוּלָם. ע"י לְעִיל (דף כ"ח  
ד"ה מוזהר) בְּבִיאוֹר הַכְּתוּב וְדָמוֹת עַל רָאשֵׁי  
הַחַיּוֹת רְקִיעַי וְכוּ'. וְעֵינֵן הַפְּרָשׁ הַגְּדוּל בֵּין  
חַיּוֹת עֲלָאֵין לְחַיּוֹת תַּתְּאֵין הָאֲמוֹר, הוֹלֵךְ  
וּמְבַאֵר לְפָנֵינוּ הַזֹּהַר בְּאֲרוּכָה.

קלו) דְּהָא מִתְמָן וְלִהְלָאָה לִית מָאן  
דִּיכִיל לְאַסְתְּפְּלָא וְלִמְנַדְע: שְׂהִי מִשֶׁם וְלִמְעֵלָה,  
דִּהֵינָנוּ לְמַעַלָּה מְרִקְיעַי הַקְּדָמוֹן, אֵין מִי שִׁיכּוֹל  
לְהַשְׁכִּיל וּלְדַעַת. מָאֵי טַעְמָא, מְשׁוּם דְּאִיהוּ  
סְתִים בְּמִתְשַׁבְּהָ, וְשׁוֹאֵל מָהוּ הַטַּעַם, וְאוֹמֵר,  
מְשׁוּם שֶׁהוּא סְתוּם בְּסוּד הַמְחַשְּׁבָה. כְּלוֹמֵר,  
כִּי לְמַעַלָּה מְרִקְיעַי הַקְּדָמוֹן, דִּהֵינָנוּ לְמַעַלָּה  
מְחַזָּה דְּפְרָצוּף הַבֵּינָה דְּאֲצִילוֹת, הִרִי שֶׁם  
ג"ר שֶׁל פְּרָצוּף הַבֵּינָה, הַנִּבְחָן לְבְּחִינַת  
מִתְשַׁבְּהָ, שְׂאֵין שׁוּם תְּפִיסָא בְּג"ר, כְּנוּדְע.  
מִתְשַׁבְּהָ דְכַר נֶשׁ, כְּכָל עֲלָמָא לֹא יְכִיל

(דפו"י דף כ"א ע"א)

קבו

בראשית

קלז) אין סוף לית ביה רשומא פלל, ולא תליא «שאלתא ביה, ולא רעיונא  
לאסתכלותא דמחשבה פלל. מגו סתימא דסתימא, מריש ינחיתו דאין סוף,  
נהיר נהירו דיקיק, וְלֹא יָדִיעַ, סתים וּבְרִשִׁימוּ וּפְחֻדָּא דְמַחְטָא, רָזָא ״ סְתִימָא  
דְמַחְשָׁבָה. ״ וְלֹא יָדִיעַ, עַד דְאַתְפְּשֵׁט נְהִירוּ מְנִיָּה, בְּאַתְר דְאִית בִּיהַ יְרִשִׁימִין  
דְאַתְוֹן, ״ פְּלִהוּ מִתְמָן ״ נִפְקֵן י״.  
קלח) בְּרִישׁ פְּלִא ״ א׳ רִישָׁא וְסוּפָא דְכָל דְרִגִין, רִשִׁימוּ דְאַתְרִישִׁים ״ בִּיהַ

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) וכו', לעיל בהקדמת הזהר דף מ"א צ"א וש"נ. א נ"א ביה שאלתא. ב נ"א דאסתכלותא, ונ"א דסכלתנותא.  
ג נ"א מחשבה. ד נ"א דסתימו. ונ"א דסתימא. ה נ"א  
דלא. ו נ"א בסתימו. ז נ"א מוסף, טמירין דכל טמירין כהודא. ח נ"א סתימו. ט ה"ג בדפוסים הראשונים, נ"א דלא,  
וניא לא. י נ"א רשימו. יא נ"א נפקן, ונ"א נפקא. יב נ"א ליג ביה. יג נ"א ליג א. יד נ"א דאתרשים בדרגין וליג  
ביה.

דרך אמת א) פי' אתון מבינה נקודי מחכמה טעמים מכתר.

הסולם

מאמר

ג' נהורין

דגדלות דוון ובי"ע יוצאים משם, מז"ת  
דפרצוף הבינה, הנקרא ישו"ת.  
קלח) בְּרִישׁ פְּלִא א׳ רִישָׁא וְסוּפָא דְכָל  
דרגין, רשימו דאתרשים ביה דרגין פלחון:  
בתחילת הכל נרשם אות א' שהוא ראש וסוף של  
כל המדרגות, והיא רשימו, שכל המדרגות נרשמו  
עמה. וְלֹא אַקְרִי אֱלֵא אַחַד, לְאַחְזָא דְאַע"ג  
דאית ביה דיוקנין סגיאין לאו איהו אלא  
חד ואינו נקרא אלא אחד, כלומר שהא' הוא  
אחד במספר, להורות, שאע"פ שיש בו הרבה  
צורות. כי הוא כולל לכל המדרגות כנ"ל,  
מ"מ אינו אלא אחד. כלומר, שכל המדרגות  
נעשו בו אחד. ודאי איהו את דעלאין  
ותתאין תליין ביה, ודאי הוא שהא' הוא  
אות שהעליונים ותחתונים תלויים בו.  
פירוש, כי צורת א' יורה על צמצום  
ב', דהיינו על עליית המלכות למקום בינה.  
והסיום החדש הזה ה"ס קו אמצעי דא',  
י"י עליונה ה"ס כתר וחכמה שנשאר במדרגה.  
י"י התחתונה ה"ס בינה ותו"מ, שיצאו  
מהמדרגה ונפלו למדרגה שמתחתיה. וכן  
יורה על הגדלות, שעלו בחזרה ונתחברו  
למדרגה אחת עם ה"י עליונה, ע"י הקו  
האמצעי שבא. ואז נתגלו ממנה כל המוחין  
דפרצופי אבי"ע כנ"ל במקומות רבים. וכבר  
נתבאר לעיל (בדף ד' ד"ה וכבר), שמצמצום  
א', אין שום מציאות מוחין דאו"י אפילו  
לו"ע עליונים, ומכ"ש לנר"י דצדיקים עש"ה.  
וע"כ מכנה הזהר כאן את הצמצום א'  
בשם, סתים ברשימו כהודא דמחטא,  
שהרושם

קלז) אין סוף לית ביה רשומא פלל,  
ולא תליא שאלתא ביה, ולא רעיונא  
לאסתכלותא דמחשבה פלל: אין סוף, אין  
בו כלל איהו רושם לאחיהו, ולא שייך בו  
שום שאלה או רעיון להשכלת המחשבה.  
מגו סתימא דסתימא, מהסתום מכל סתום.  
מריש נחיתו דא"ס, נהיר נהירו דיקיק ולא  
ידיע, סתים ברשימו כהודא דמחטא: מתחילת  
ירידת א"ס להתגלות, האיר אור דק ובלתי מושג,  
וסתום ברושם דק כפתחו של מחט. כלומר שנפתח  
פתח צר מאד, בלתי מספיק לאחיהו. רזא  
סתימא דמחשבה, והוא סוד מחשבה סתומה.  
דהיינו ג"ר דפרצוף הבינה המכונה לעיל  
מחשבה ממש. פירוש, כי בא"ס ב"ה שהוא  
א"א, אין בו שום רושם לאחיהו, ומתחילת  
ירידת א"ס לבא לכלל גילוי, שהוא בג"ר  
דפרצוף הבינה, הנקרא או"י דאצילות, נתרשם  
שם ברושם דק, ועדיין היה בלתי מספיק  
לאחיהו.  
ולא ידיע, עד דאתפשט נהירו מניה  
באתר דאית ביה רשימין דאתוון. ולא היה  
מושג, עד שנתפשטה הארה ממנו למקום  
שיש בו רשימות של אותיות. דהיינו פרצוף  
ז"ת דבינה הנקרא ישו"ת דאצילות. כי  
זו"ן דאצילות הם סוד אותיות. וז"ת דבינה  
אינן עצם הבינה אלא בחינת התכללות  
מזו"ן, כנ"ל, וע"כ הן נבחנות כרשימות של  
אותיות, שהם זו"ן, וכיון שהם קרובים  
לבחינת זו"ן, ע"כ מתחיל מהם סוד השגה  
וההתגלות, כלהו מתמן נפקן כל המוחין  
(דפו"י דף כ"א ע"א)

## קכה

## בראשית

דרגין פלהו, ולא אקרי אלא אָחָד, לאַחְזָא דאע"ג דאית ביה אֲדִיּוֹקְנִין  
סְגִיָּאין, לאו איהו אלא חד. ודאי איהו אַתְּ דְעֵלְאִין וַתְּפֹאֵין תְּלִיִין בִּיהַ.  
קלט) ראשיתא דאלף, טמירו דדנא דמחשבה עלאה, ויהווא אַתְּפִשְׁטוּ

## מסורת הזהר

(א) לעיל דף ע"ב צ"ב וש"נ.

## חלופי גרסאות

א נ"א מוסף, "רשימין דאתון" דיוקין וכו'. ב נ"א איהו  
"א" את וכו'. ג נ"א מוסף, טמירו "חד" נ"א חד רזא.  
ד נ"א והווא טמירו פשיטי דהווא וכו'. ה נ"א פשיטו.

## מאמר

## הסולם

## ג' נהורין

שבאלכסונא, שה"ס רקיע המבדיל, דהיינו  
סיומא דצמצום ב' בעצמו, שהוא ישו"ת,  
שברשימתו זאת דרקיע המבדיל, נרשמו כל  
המדרגות כולן דזו"ן ובי"ע. ולא אקרי אלא  
אחד, כי הרקיע הזה, שה"ס ישו"ת, עושה  
כל פרצופי אצילות לאחד, כי בגדלות הוא  
מתפשט עד סיום האצילות ועי"ז הוא עולה  
עם הזו"ן לראש דא"א, ונעשו שם כל  
הפרצופין אחד. (ועי' לעיל דף ט"ו ד"ה ה"א).  
ועם דברים הללו תבין כל ההמשך שלפנינו.

קלט) ראשיתא דא' טמירו דרזא  
דמחשבה עלאה, הראש של הא', דהיינו י'  
עליונה שבה, ה"ס ההסתר של מחשבה עליונה.  
כלומר, שרומז על עלית המלכות למקום  
בינה, דא"א, המכונים מחשבה עליונה,  
שהוריד בינה ותו"מ דא"א למטה לישו"ת,  
ולא נשאר באו"א, אלא ב' הכלים כו"ח  
בלבד. באופן, שהיוד עלאה דא' יורה על  
או"א, בעת שאין בהם אלא כו"ח בלבד.  
דהיינו בעת ההסתר של המחשבה העליונה.  
והווא אתפשטו דהווא רקיע עלאה, כלל  
סתים בהווא רישא, ואותה ההתפשטות של  
רקיע העליון, דהיינו ההתפשטות של עת  
הגדלות, שרקיע העליון מתפשט למקום  
המלכות, ומעלה בחזרה את הבינה ותו"מ,  
עדיין הוא כולו סתום בראש הווא דא', דהיינו  
ב' עליונה שלה. בגין דכד נפק א' מהאי  
רקיע בדיוקנא דרזא דרישא דמחשבה נפקא  
בכדי, בעת שתצא צורת א מאותו הרקיע,  
דהיינו מוחין גדלות, תצא בצורת ראש  
המחשבה.

פירוש, כי י' עלאה דא', רומזת על  
א"א ואו"א כנ"ל, ואומר שסוד הי' הזו  
רומזת על הקטנות שנעשה בא"א ואו"א,  
מסכת עלית המלכות, שלא נשאר להם  
במדרגתם אלא כו"ח בלבד, ובינה ותו"מ  
דא"א ירדו לאו"א, וכן בינה ותו"מ דאו"א  
ירדו לישו"ת. ואומר הטעם, שא"א ואו"א  
קבלו

שהרושם הוא סתום כפתח הנעשה מחודו  
של מחט, שאין צורת הפתח ניכרת. כלומר,  
שאינן הפתח ראוי לגילוי המוחין. ורשימו  
זו דצמצום א', ה"ס המלכות דאו"א עלאין,  
שהם ג"ר דבינה. כנ"ל. ורשימו דצורת א',  
שהוא צמצום ב', מתחיל להתגלות רק  
בפרצוף ז"ת דבינה, המכונה בשם ישו"ת. (ועי'  
לעיל בהקדמת הזהר דף ז' ד"ה ו"ס) ונמצא,  
שצורת א' כוללת לכל המדרגות דאצילות:  
כי צורת הי' העליונה הקודמת לקו שבאלכסון,  
יורה על או"א עלאין דאצילות. וקוצו של  
יוד עלאה, ה"ס א"א דאצילות, שבהם עוד  
מאיר הצמצום א' והם נבחנו למים עליונים,  
מטרם שנגלה הקו האלכסוני דא' שהוא  
הרקיע דהיינו הסיום החדש דצמצום ב'.  
וקו האלכסוני עצמו שה"ס הרקיע המסיים  
לאו"א וא"א, הוא פרצוף ז"ת דבינה הנק'  
ישו"ת. ויוד תחתונה, ה"ס זו"ן, הדבוקים  
בבינה ותו"מ שפלו מישו"ת, הן בקטנות  
והן בגדלות. כנ"ל.

וזה אמרו, מריש נהיתו דא"ס וכו' סתים  
ברשימו כהדודא דמהטא שמתחילת גילוי  
הארת א"ס, היה מאיר בדקות כפתחו של  
מחט, שה"ס צמצום א', שזו"ן ובי"ע לא  
יכלו לקבל דרך פתח זה כלום כנ"ל, והוא  
נמשך עד המלכות דאו"א עלאין שבחזה  
דא"א. עד דאתפשט נהירו מניה באתר  
דאית ביה רשימין דאתון, היינו עד הז"ת  
דבינה, הנק' ישו"ת, העומדים למטה מחזה  
דא"א, שבהם רשימא דאתון, שהם זו"ן  
כנ"ל. בריש כלל א צורת רשימו דאתון  
שיצאה תחלת הכל, היתה צורת א, דהיינו  
צמצום ב' כנ"ל, וכו' רישא וסופא דכ"ל  
דרגין, רישא, היא י' עלאה דא'. הרומזת  
על א"א ואו"א עלאין, שהם ראש כל  
המדרגות. וסופא, היא י' תתאה דא', הרומזת  
על זו"ן, שהם סוף כל המדרגות. רשימו  
דאתרשים ביה דרגין פלהו, היינו הקו  
(דפו"י דף כ"א ע"א)

## קכט

## בראשית

דַּהְיֹהוּ רָקִיעַ עֲלֵאָה \* כָּלָא סְתִים בְּהֵוּא בִּרְשָׁא, יִבְגִין דְּכַד נְפִיק ד' א' מֵהָא  
רָקִיעַ, בְּדִיוֹקְנָא דְרָזָא דְרִישָׁא דְמַחְשְׁבָה נְפָקָא. בְּהֵוּא אֲמַצְעִיתָא דְאֲלִיף, שִׁית  
דְרִגִין פְּלִילִין בֵּיהּ, רָזָא דְכָלְהוּ חֵיות טְמִירִין \* עֲלָאִין, דְתִלְיִין יִמְגוּ מַחְשְׁבָה.  
קמ) חַד נְהִירוּ דְנְהִירוּ יִוֹאֲתַגְנִיזוּ, \* דָּא \* נְהִירוּ דָּאֵת \* ב' דְבְרָאֲשִׁית. \* חוּם

## חֲלוּפֵי גֵרְסָאוֹת

א נ"א כל. ב נ"א מוסיף, רישא "ה". ג נ"א ל"ג בגין.  
ד נ"א מוסיף, "הא" א. ה נ"א מוסיף, עלאין "דסליקן".  
ו נ"א ג. ז נ"א ואגניז. ח נ"א דהא. ט נ"א נהירו. י נ"א ט.

## מסורת הזהר

(א) בראשית י"ה, ח"א צת. ח"ב לנ. ח"ג יד.

## ג' נהורין

## הסולם

## מאמר

דהיינו בקו שהוא ו"ק דמחשבה, שהן בחינת  
חג"ת שמחזה ולמעלה דו"ן, ולאפוקי חיות  
תחתונות הנגלות, שהן בחינת נהי"מ שמחזה  
ולמטה דו"ן, הן אינן תלויות במחשבה,  
שהיא הרקיע שבתוך הא'. והטעם כבר נתבאר  
(לעיל דף קכ"ה ד"ה חיות עלאין) שהאחרים  
דעליון מלובשים רק בכלים דפנים של  
התחתון עד החזה, ולא כלל בכלים דאחרים  
של התחתון, שהם מחזה ולמטה, עש"ה.  
ולפיכך חיות עליונות שהם כלים דפנים  
דו"ן דבוקות ותלויות בבניה ותו"מ דרקיע,  
שהוא ו"ק דמחשבה. אבל חיות הנגלות  
שמחזה ולמטה, מעולם לא נתחברו עמהם.  
והנה נתבאר, איך צורת הא' כוללת כל  
המדרגות כולם: שי' עליונה היא א"א ואו"א,  
הרקיע שבאמצעה היא ישו"ת, שבו דבוקה  
ותלויה י' התחתונה שהיא זו"ן.

קמ) חַד נְהִירוּ, דְנְהִירוּ יִוֹאֲתַגְנִיזוּ, דָּא  
נְהִירוּ דָּאֵת \* ב' דְבְרָאֲשִׁית, אור אחד, שהאור  
ונגניז, זה הוא האור של אות הב' דבראשית,  
פירוש, אחר שביאר ראש ואמצע וסוף דצורת  
הא', וביאר שסוף הא' דהיינו ה' התחתונה  
התלויה בה, ה"ס חיות טמירין עלאין, שהם  
ג' ספירות חג"ת שמחזה ולמעלה דו"ן.  
חוזר עתה לבאר בפרטות ענין ג' חיות  
טמירין הללו ומכנה אותן ג' נהורין, אשר  
נהירו חד הוא חסד וקו ימין ומדת אברהם,  
ונהירו תנינא הוא גבורה וקו שמאל ומדת  
יצחק, ונהירו תליתאה הוא תפארת וקו  
אמצעי, ומדת יעקב.

וכבר ידעת שאלו ג' הקוין דו"א, נמשכים  
לו מג' הנקודות חולם שורק חירק שבסדר  
יצאית המוחין בישו"ת, כי אין מוחין  
יוצאים בבניה, זולת בסדר ג' נקודות הללו,  
כנ"ל (דף נ"ב אות ל"ח) שאומר דהא ל'ית  
זרעא דאזרע בר ברזא דת"ת נקודין, (ע"ש  
בהסולם

קבלו לתוכם את הצמצום ב' והקטנות הנמשך  
ממנו, שהוא בכדי שתהיה אחר כך התפשטות  
הרקיע בעת גדלות בסוד צורת א', והאורות  
יצאו אז בדיוקנא דרזא דרישא דמחשבה,  
כלומר, שיתגלו האורות דא"א, הנק' ראש  
של או"א, שהם מחשבה כנ"ל, כי אלו  
בינה ותו"מ דא"א שנפלו מסבת הצמצום  
ב' ונתדבקו באו"א, גורם לגילוי המוחין  
שלו, כי בעת גדלות כשמתפשט הרקיע  
למטה והוא מעלה הבינה ותו"מ שלו בחזרה  
לראשו, עולה עמהם גם או"א הדבוקים  
בהם אל ראש א"א, וכן בינה ותו"מ של  
או"א, מעלים עמהם היסודות לראש א"א,  
ובינה ותו"מ דישו"ת מעלים עמהם את  
הזו"ן לראש דא"א, ונמצאים כולם שיוצאים  
בדיוקנא דרישא דמחשבה, שהוא א"א,  
וכולם מאירים בהארת חכמה על ידו. אבל  
אם לא היו א"א ואו"א מקבלים לתוכם  
את המיעוט דצמצום ב', ולא היו מורידים  
הבינה ותו"מ שלהם לישו"ת, אז לא היה  
שום מציאות שיתגלו מוחין דא"א אל  
העולמות. כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר.

בהווא אמצעיתא דא' שית דרגין כליין  
ביה: בקו האמצעי ההוא שבא', כלולים בו שש  
מדרגות, דהיינו חג"ת נה"י, כי הם ו"ק  
דפרצוף הבינה המכונים ישו"ת כנ"ל. רזא  
דכָּלְהוּ חֵיות טְמִירִין עֲלָאִין דְתִלְיִין מְגוּ  
מַחְשְׁבָה רָקִיעַ הַזֶּה שֶׁבְתוֹךְ הָא' הוּא סוּד כֹּל  
הַחֵיות הַנִּסְתָּרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת הַתְּלוּיֹת תוֹךְ הַמַּחְשְׁבָה,  
שֶׁהוּא בֵּינָה, פִּירוּשׁ, אַחַר שֶׁבִיָּאֵר י' עֲלָאָה  
דָּא' שֶׁהִיא או"א עֲלָאִין, וְהָקוּ שֶׁבְאֲמַצְעוֹ,  
שֶׁהוּא יִשׁוּ"ת, מִבְּאֵר עֵתָה אֵת י' הַתַּחְתּוֹנָה  
שֶׁל הָא'. וְאוֹמֵר, שֶׁה"ס הַחֵיות, דֵּהֵינּוּ זו"ן,  
הַתְּלוּיִם בְּרָקִיעַ, כִּמוֹ י' תַּחְתּוֹנָה הַתְּלוּיָה בְּקוּ  
הָאֲלֶכְסוֹנִי שֶׁל הָא'. אֵלָּא שְׂאוֹמֵר, שֶׁרָק הַחֵיות  
הַנִּסְתָּרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, תְּלוּיֹת תוֹךְ הַמַּחְשְׁבָה  
(דפויי דף כ"א ע"א)



קלא

בראשית

דיצחק, לאתקנא האי דרגא, דכתיב \*ויצא יצחק לשוח א בשדה לפנות ערב,  
\*אסתכלותא דערב, ויחשוכן פלהו לגביה. בהאי פנות ערב, אסתכל יעקב  
בההוא ממנא דעשו.

קמב) תליתאה, נהירו דכליל ד תרין \* אלין, נהירו דנהיר א באסוותא,  
רזא דכתיב ביעקב ויזרח לו השמש וגו', ודאי פד אתכליל בההוא פנות

חלופי גרסאות

א נ"א מוסיף, "לההוא פנות ערב" אסתכלותא וכו'. ב נ"א  
וחשכו. ג נ"א וחשכו. ג נ"א ואסתכל. ונ"א אסתכו. ונ"א  
אסתחו: ד נ"א תמן. ונ"א מוסיף תרין "דרגין" נ"א תרין.  
ה נ"א ליג ביעקב. ו נ"א מוסיף השמש כאשר עבר פנואל  
וגו'. ז נ"א והאי.

מסורת הזהר

א) בראשית כד. ח"א קכח: ח"ב לט: ס. ח"ג רכז.  
רמב. ת"ז תקי ה' כ. תקי נ"א פו. תקי ס"ט קא. ב) ח"ב  
ס. ג) ח"א כו רג: ת"ז תקי כ"ה עא. ד) בראשית ל"ב  
ח"א קע: רג. ריב.

הסולם

מאמר

ג' נהורין

דו"א, ומכאן פני שור שבחיון טמירין עלאין.  
שז"ס (יחזקאל א') ופני שור מהשמאל.  
קמב) תליתאה, נהירו דכליל תרין אלין  
נהירו, דנהיר באסוותא: אור הג' הוא, אור  
הכולל לב' אורות הללו הנ"ל, שהם קו ימין  
וקו שמאל, אור המאיר לרפואה. פירוש, אור  
הזה הוא קו אמצעי הנמשך מנקודת החירק  
שבבינה, שפירושו קומת החסדים החדשה  
שקבלה הבינה על ידי התלבשותה במסך  
דו"ן שעלו אליה, שאור הזה מוסיף על  
החסדים שבקו ימין, והוא נעשה לבוש יקר  
דחסדים אל אור החכמה, ואז נכללו ב'  
הקוין זה בזה, שקו ימין נכלל מאור החכמה  
ויש לו חכמה וחסדים, וקו שמאל נכלל  
מחסדים ויש לו חכמה וחסדים, וע"כ אומר  
עליו נהירו דכליל תרין אלין, שאור הזה  
כולל ב' הקוין. כי הוא משלים שניהם,  
ומשום זה הוא זוכה בעצמו לקבל גם הוא  
הארת שניהם. כי במדה שהתחתון משלים  
לעליון זוכה בהן גם התחתון, להיותו הגורם.  
והוא נהירו דנהיר באסוותא, כי על ידי  
קומת חסדים שלו נרפא הקו שמאל, שמקבל  
בכחה הארת החסדים שבקו ימין. רזא  
דכתיב ביעקב, ויזרח לו השמש וגו', ועל  
אור זה הג', אומר הכתוב ויזרח לו השמש  
וגו', ודאי פד אתכליל בההוא פנות ערב,  
ההוא, דהיינו בחושך דקו שמאל, והיה צריך  
לרפואה, וע"כ נאמר ויזרח לו השמש, דהיינו  
לרפאותו מחושך דשמאל. ואור הג' הזה  
נבחן לקו אמצעי המכריע על ב' הקוין  
ימין

מנקודת השורק שבבינה, שתכנה נתבאר לעיל  
ברף ט"ו, כי בעת שהנקודה ירדה מההיכל,  
שהוא מקום בינה, וחזרה למקומה למקום  
מלכות, וג' הכלים בינה ותו"מ, שנפלו  
מההיכל שהיא הבינה, לזו"ן, חזרו אליה,  
ונשלמה הבינה בע"ס, וחזרה למקומה לראש  
דא"א, ושוב הגיע אור החכמה דא"א אל  
הבינה כמקודם שנתמעטה. הנה אז, נבחנות  
הז"ת דבינה שהן נחשכו מכה עליה הזו  
לראש דא"א, מטעם שאין הז"ת יכולים  
לקבל אור החכמה בלי לבוש מאור החסדים,  
ומתוך שהראש דא"א הוא כולו אור החכמה  
בלבדו, לכן רק ג"ר דבינה יכלו לקבל אור  
הזה, אבל ז"ת דבינה נשאר בחושך, בלי  
אור דחסדים ובלי אור החכמה. וה"ס נקודת  
השורק (כמ"ש שם דף ט"ז ד"ה ותדע).  
וזה אמרו, תנינא, אור השני, שהוא קו  
שמאל, הוא נהירו דאזיל לאתחשכא לעת  
פנות ערב, כי ע"י חזרת הבינה לראש  
דא"א הולכות ונחשכות הז"ת דבינה כנ"ל,  
שה"ס הכתוב לפנות ערב. וה"ס צלותא  
דיצחק לאתקנא האי דרגא, כי בסוד התפלה  
שלו המרומות בכתוב ויצא יצחק לשוח  
בשדה לפנות ערב, תיקן והמשיך מדרגה זו  
דנקודת השורק הנ"ל, וקבל משם סוד הקו  
שמאל של הז"א, המשלים רק לבחינת הג"ר,  
והז"ת משאיר בחושך, מטעם הנ"ל. וז"ש  
אסתכלותא דערב והשוכן פלהו לגביה, שע"י  
תפלת המנחה המשיך הקו שמאל מנקודת  
השורק, הכולל כל מיני חשכות שבעולם,  
ותיקן אותם כראוי. ולפיכך נבחן אור השני  
הזה לבחינת חושך דיצחק, ולאור הגבורה  
(דפו"י דף כ"א ע"א \* דף כ"א ע"ב)

## קלב

## בראשית

עֲרַב, מִפָּאָן וּלְהִלָּאָה וְהוּא א צוֹלַעַ עַל יִרְכּוֹ, דָּא אִיהוּ א צַחַח יִשְׂרָאֵל.

קמוג) \* עַל יִרְכּוֹ, יִרְכּוֹ פְּתִיב וְלֹא יִרְכּוֹ, דָּא דְרָגָא רְבִיעָאָה, דְּלֹא אֲתַנְבִּי

## מסורת הזהר

א) ח"א ריב, ב) בראשית ל"ב, ח"א כו: קצ: קצא. ת"ז  
חקי י"ג כט. תק"ח צח. טד שכת. ג) ח"ב סא. קסח: ח"ג קלו: (ע"י רמג). ת"ז בהקדמה ה. תקי י"ג כט. תקי ל"ג עז.

## חלופי גרסאות

א ני"א ל"ג על ירכו.

דרך אמת א) בראשית כ"ו ב' וישלח ק"ע ע"ב וקצ"א ע"א ומנחת יהודא דף פ"ז פ"ח ופרס בשער ירך יעקב שהיו נצח הוא בימין זוהר תרומה קס"ח ע"ב. ב) משפטים קי"א ע"ב.

## מאמר

## הסולם

## ג' נחורין

שיש לא התנבא משם עד שבא שמואל, ועל"ה כתיב גם נצח ישראל וגו' ועליו כתוב גם נצח ישראל לא ישקר וגו'. כדן אתקן דהוה חלשא מכד אסתכן יעקב אבינו בממנא דעשו, אז נתתקן הנצח, שהיה חלש מעת שנסתכן יעקב על ידי המלאך, הממונה של עשו.

פירוש. כי הוקשה לו לפי מה שנתבאר, שענין צולע על ירכו נמשך ממיעוט הג"ר, כנ"ל בדיבור הסמוך, א"כ הרי זה נוגע לב' הירכים והיה הכתוב צריך לומר, והוא צולע על ירכיו, שהם נצח והוד המכונים ב' ירכין. ואומר שהוא באמת רק ירך אחד, דהיינו נצח מדרגה רביעית אלא שהוא כולל ב' הירכין נצח והוד. והטעם הוא כי עד הזמן ההוא עוד לא נתתקן בתיקון קוין, אלא מחזה ולמעלה דו"א בלבד, שהוא חג"ת, ועוד לא נתתקן המחזה ולמטה כלום, דהיינו הנה"י, כי היה חסר שם פני אדם (כנ"ל דף פ"ה ד"ה ומניה) ולפיכך נבחן, שעוד אין בהם מבחי' ימין כלום ונצח והוד נחשבו לבחינת שמאל, ולמדרגה אחת, וע"כ אינו אומר הכתוב והוא צולע על ירכיו, כי עוד שניהם ירך אחד וספירה אחת, ואומר שהוא ספירת נצח, ולא הוד, והוא מטעם, כי בכלים נבחן שהעליונים נגדלים תחילה, וא"כ כל עוד ששני הירכין נחשבים לאחד הם נבחנים לנצח, להיותו העליון אל ספירת ההוד, וע"כ הוא נגדל וניכר קודם להוד. וע"כ אומר דא דרגא רביעאָה, כי עוד לא נגלה שם מדרגה חמישית שהוא הוד, וא"כ הוא בהכרח ספי' הנצח. אמנם נתבאר (לעיל דף פ"ו ד"ה אמנם) שהתיקון שמחזה ולמטה הוא, לעלות ולהכלל בפני אדם שכוונת העליון, עש"ה. והנה תיקון זה לא נעשה אלא בימי שמואל, וז"ש ד"א

אתנבי

ימין ושמאל, והוא אור התפארת, והוא מדת יעקב, ומכאן נמשך פני נשר שבחין טמירין עלאין שמחזה ולמעלה.

מכאן ולהלאה והוא צולע על ירכו:

מכאן והלאה, דהיינו אחר שיעקב המשיך האור דקו אמצעי בסוד מסך דחירק הנ"ל, נאמר עליו והוא צולע על ירכו, דא איהו נצח ישראל, ירכו פירושו ספירת הנצח של ז"א הנקרא ישראל, כי ב' הספירות נצח והוד מכונים ב' ירכין כנודע. ודורש המקרא, ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו, שמשמע, שזריחת השמש שה"ס אור הג' הנ"ל הוא סבה ישרה אל צולע על ירכו.

וטעם הדבר, כי בחינת המסך דחירק ממשך קומה דבחי"א (כנ"ל דף ט"ז ד"ה וזה) שהוא בחינת ו"ק חסר ג"ר, ואע"פ שכבר השיג הג"ר בכת נקודת השורק, ולא המשיך קומה זו דחסדים אלא מטעם רפואה, כנ"ל, מ"מ נתמעט לו בחינת הג"ר באיזה שיעור מכה הזווג הזה על מסך דחירק. וכבר ידעת ערך ההפכי בין כלים לאורות, שחסרון נה"י דכלים הוא חסרון ג"ר דאורות, (כנ"ל דף ע"ט ד"ה וזא בביאור רובצת ע"ש) ולהיפך, המיעוט של ג"ר דאורות שבא לו מסבת המסך דחירק, נבחן בכלים לצליעה על ירכים שהם נו"ה. הרי שזריחת השמש, שה"ס קומת החסדים שהמשיך בבחינת גזירי דאסותא, הוא סבה ישרה אל צולע על ירכו, דהיינו למיעוט בג"ר. ולהלן מבאר ענין צולע על ירכו בדרך אחר.

קמוג) ע"י ירכו, ירכו כתיב ו"א ירכיו, דא דרגא רביעאָה, ד"א אתנבי בר נש מתמן עד דאתא שמואל: בכתוב על ירכו, כתוב ירכו, לשון יחיד, ולא ירכיו, לשון רבים, וזה יורה שהוא מדרגה רביעית, דהיינו נצח,

(דפו"י דף כ"א ע"ב)

**בראשית**  
 בַּר נֶשׁ מִתְמָן, \* עַד דְּאַתָּא שְׁמוּאֵל, וְעֲלִיָּה כְּתִיב \* וְגַם נִצַּח \* יִשְׂרָאֵל וְגוֹ, כְּדִין  
 אֲתַקֵּן, דְּהוּה חֲלִשָׁא \* מִפְּד אֶסְתַּפֵּן יַעֲקֹב \* אָבִינוּ בְּמִמְנָא דְעֵשׂוֹ.  
 קמֵד \* וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ, פִּד אֲתָא לְגַבֵּי דְיַעֲקֹב, נָטַל יְתוּקָפָא מֵהֵהוּא  
 פְּנוֹת עָרְב, בְּדִינָא תְּקִיפָא, וַיַּעֲקֹב הָוָה אֲתְּלִיל בֵּיהּ, וְלֹא יָכִיל לֵיהּ, \* וַיִּרְא כִּי  
 לֹא יָכוֹל לוֹ וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ, נָטַל תּוּקָפָא דְדִינָא מִתְּמָן, בְּגִין דְּיִרְכָא אִיהוּ לְבַר  
 \* מַגּוּפָא \*, \* דְיַעֲקֹב \* גּוּפָא הָוָה, וְגוּפִיָּה הָוָה כְּלִיל בְּרִזָּא דְתֵרִין דְּרַגִּין, בְּרִזָּא  
 דְאֲקָרִי אָדָם, \* כִּיּוֹן דְנָטַל תּוּקָפָא \* לְבַר \* מַגּוּפָא, מִיַּד \* וְתַקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב.  
 קמֵה \* וְלֹא אֲתַנְבִּי בַר נֶשׁ מִתְמָן, \* עַד דְּאַתָּא שְׁמוּאֵל, וְעִיד נִצַּח יִשְׂרָאֵל

**מסורת הוהר**  
 א ח"ב קיא: ב) ח"ג סא. ח"ג קלו: ת"ז בהקדמה ה.  
 תקי י"ג כח: ג) (בראשית ל"ב), ח"א קמו. קע: קעא:  
 קעב: ח"ב מא: קיא: ת"ז תקי נ"ו צא. תקי ס"ט קר:  
 קיב. ז) ח"א קמו. קטו. ה) בראשית לב. ח"א קמו. ח"ג  
 מה ת"ז תקי ל"ג עז.  
 יא נ"א ויעקב. יב נ"א הכיון. יג נ"א  
 דרך אמת אן עיין בתיקון י"ג כ"ה א' וחיזי רל"ז ב'.

**מאמר**  
 אַתְּנָבִי בַר נֶשׁ מִתְמָן עַד דְּאַתָּא שְׁמוּאֵל,  
 וְעֲלִיָּה כְּתִיב וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל וְגוֹ, כִּי אִז  
 נְבַרְר הַנְּצַח לְבַחֲיַת יַמִּין, וְלַמְדְּרָגָה ד',  
 וְהַהוּד לְבַחֲיַת שְׁמַאל, וְלַמְדְּרָגָה אַחֲרַת  
 מֵהַנְּצַח, דְּהֵינָנּוּ מְדְרָגָה הַחֲמִישִׁית דְּכָלִּים,  
 שְׁהִיא הוּד.  
 קמֵד \* וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ, כִּד אֲתָא לְגַבֵּי  
 דְיַעֲקֹב נָטַל תּוּקָפָא מֵהֵהוּא פְּנוֹת עָרְב בְּדִינָא  
 תְּקִיפָא: חֲזוּר לְבַאָר הַדְּבָרִים הַנִּלְבָּתִית בֵּיתָר  
 בִּיאוּר. וְאוּמַר, כִּי הַכְּתוּב וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ,  
 פִּירוּשׁוֹ, כְּשָׁבָא שְׂרוּ שֶׁל עֵשׂוֹ, לִיעֲקֹב, לִקַּח יַעֲקֹב  
 הַתְּחִילָה מֵאוּתוֹ פְּנוֹת עָרְב, (כְּנִלְבָּתִית בְּאוּת קמ"א)  
 שְׁה"ס נְקוּדַת הַשּׁוּרָק וְקוֹן שְׁמַאל, בְּתַקּוּנֵי  
 שֶׁל יַצְחָק, בְּתוּקָף הַדִּין, כְּנִלְבָּתִית. וַיַּעֲקֹב הָוָה  
 אֲתַלְלִיל בֵּיהּ וְלֹא יָכִיל לֵיהּ, וַיַּעֲקֹב הָיָה  
 נְכַלל בּוֹ בְּקוֹן שְׁמַאל, וְעִיד לֹא יָכוֹל לוֹ.  
 וַיִּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ נָטַל  
 תּוּקָפָא דְדִינָא מִתְּמָן, וַיִּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ  
 וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ, וְלִקַּח יַעֲקֹב הַתְּחִילָה מֵאוּתוֹ  
 כְּלוּמַר, כְּשֶׁהִמְלֵאךְ נָגַע בְּכַף יָרְכוֹ, בְּהַתְּאֲבָקוֹתוֹ  
 עִם יַעֲקֹב כְּדִי לְהַפִּילוֹ, לִקַּח יַעֲקֹב כַּח וְחִזְיוּק  
 מֵאוּתוֹ הִירָךְ, בְּכַדִּי לְדַחוֹת לְמֵלָאךְ מִשֵּׁם  
 בְּכַח אוֹתוֹ תּוּקָף הַדִּין שִׁישׁ בְּקוֹן שְׁמַאל  
 שְׁלִמְעֵלָה מִחֻזָּה וְלִפְיֶכֶךְ וְתַקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב,

(דפו"י דף כ"א ע"ב) \* תוספת ביאור בתע"ס חלק יא עמ' אינב אתו פו  
 משם

קלד

בראשית

פְּתִיב בֵּיהּ, כִּי לֹא אָדָם הוּא, בַּיְהוֹשֻׁעַ אֲתַנְבִּי מֵהוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, דְּכְתִיב אֲ וַנִּתְּתָּ מֵהוֹדֵךְ עָלָיו. הַהוֹד, הַיְהוֹדָא דְרַגְא חֲמִישָׁאָה. נִצַּח יִרְכָא שְׁמַאלָא וְדִיעֶקֶב, וּבְגַ"כּ יֵאָתָא דוֹד וְכִלְיִל לִיהּ בְּיַמֵּינָא, דְּכְתִיב אֲ נַעֲיֻמוֹת בְּיַמֵּינֵךְ נִצַּח, הַיְמֵינֵךְ לֹא פְתִיב אֲלָא בְּיַמֵּינֵךְ.  
קמו) מ"ט אתחלש ירכא דיעקב, בגין דאתקרב ביה יסטר י" מסאקא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) שמואל א' ט"ו. ב) במדבר כ"ז. ח"ג רכג. ג) תהלים טז. ח"ב קיט: קסח: ח"ג ג: רכג: שו:  
א ניא מסיף הוא להנחם. ב ניא ויהושע. ג ניא מהוד. ד ניא ליג הוד. ה ניא והא. וניא ליג ודא. ז ניא יעקב. ז ניא אמר. ח ניא מוסף, ימינך נצח. ט ניא דאתקיף, וניא דאתקפיף. י ניא בסטר. יא ניא מסאכו.

מאמר

הסולם

ג' נהוריק

אדם, שה"ס מלכות והוד, ואין שם רק ארבעה מדרגות, דהיינו עד נצח, וחסר הוד כנ"ל. ואחר שהנצח נחלש ע"י נגיעת המלאך, לא נתנבא בר נש משם.  
נצח ירכא שמאלא דיעקב, ובגין כך אתא דוד וכליל ליה בימינא. נצח הוא ירך השמאל של יעקב, וע"כ בא דוד וכלל אותו בימין, דכתיב נְעִימוֹת בְּיַמֵּינֵךְ נִצַּח, וימינך לא כתיב אלף בימינך. שלא כתוב נְעִימוֹת ימינך נצח אלא נְעִימוֹת בימינך נצח, שזה יורה שמקודם דוד לא היה הנצח בימין, אלא דוד החזיר אותו עתה לבחינת ימין. והיינו כאמור, שיעקב עד שמואל ודוד היה הנצח נחשב לבחינת שמאל, (כנ"ל דף קל"ב ד"ה פירוש).

משם עד שבא שמואל ותיקן את הנצח וע"כ כתוב אצל נצח ישראל, כי לא אדם הוא. פירוש, כי משמיענו הכתוב, אע"פ שנצח הוא לבר מגופא דהיינו למטה מחזה, שאין שם פני אדם, וע"כ לא תיקן אותו איש עד הנה, עכ"ז, תיקן אותו שמואל, ע"י שהעלה וכלל אותו בפני אדם שלמעלה מחזה וע"כ נצח ישראל לא ישקר. והכתוב כי לא אדם הוא, פירושו, אע"פ שאינו כפני אדם, מ"מ תיקן אותו. אמנם בחינת הוד נשאר בחולשתו כי גם שמואל לא יכול לתקן אותו והוא יתוקן לעתיד בגמר התיקון. וז"ש להלן (אות ומט) אשר על הוד, שוקא שמאלא, נאמר והוא צולע על ירכו. דהיינו גם לאחר שתיקן שמואל את הנצח והחזירו לימין, נשאר החולשא בשוקא שמאלא הוד.

קמו) מאי טעמא אתחלש ירכא דיעקב, בגין דאתקרב ביה סטר מסאכא ונקיט תוקפא מניה: שואל מהו הטעם שנחלש ירך יעקב, ומשיב, משום שצד הטומאה קרב אליו, ולקח חיזוק ממנו. ואז נגלה חסרון פני אדם. ובכל מקום שיש חסרון בקדושה נאחו שם הס"א. ואתעכב עד שמואל, ועל דא אתא לאדכרא דדא איהו ירכא דישראל, דכתיב וגם נצח ישראל, ונתעכב התיקון עד שמואל, כמ"ש לעיל. ועל כן בא שמואל להזכיר, שזה הוא ירך ישראל שכתוב וגם נצח ישראל. פירוש, כי ב' שמות לז"א, בעת קטנות נק' יעקב, ובעת גדלות נקרא ישראל. וענין הכתוב ותקע כף ירך יעקב, הוא בעת שנק' יעקב, שאו ב' הספירות נצח והוד כירך אחד הן, כי בחינת שמאל הן כנ"ל. אמנם בעת שנקרא הז"א בשם ישראל,

יהושע אתנבי מהודו של משה, דכתיב ונתת מהודך עליו: יהושע נתנבא מספירת הוד של משה, שכתוב בו ונתת מהודך עליו. כלומר שיהושע היה מטרם שבא שמואל הנביא. וע"כ לא היה יכול להתנבא מנצח, מטעם החולשה מנגיעת המלאך כנ"ל, וע"כ כתוב בו ונתת מהודך עליו. ללמדנו, שנתנבא מהודו של משה. ודא דרגא חמישאה, הוד היא מדרגה חמישית. פירוש, כי משה ה"ס פנימיות ז"א וכולו הוא מבחינת מחזה ולמעלה דז"א, אלא שמחזה ולמעלה יש בו פרצוף שלם חג"ת נה"י ואלו הנו"ה שמחזה ולמעלה הם נכדלים זה מזה וע"כ יש שם חמש מדרגות חג"ת נ"ה, שהם נגד כח"ב תו"מ, ויהושע נתנבא מדרגה החמישית, משא"כ מחזה ולמטה דז"א, חסר שם פני (דפו"י דף כ"א ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

קלה

בראשית

« וְנָקִיט תּוֹקֶפָא מְנִיָּה, וְאִתְעַכְבַּ עַד שְׁמוּאֵל, וְעַד אֶתָּא בִּלְאֲדַכְרָא, דְּדָא אִיהוּ  
יִרְכָּא דִּישְׂרָאֵל, דְּכְתִיב וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל, וְעַד כָּל מִלּוּי הוּוּ בְּדִינָא,  
בְּשִׁירוּתָא » וּבְסוּפָא.

קמוז) וְתוּ קב"ה פְּלִיל לִיָּה לְבַתֵּר בְּהוּד, אִימְתִי, לְבַתֵּר דְּמִשַּׁח מְלָכִין. וְעַד  
שְׁקִיל אִיהוּ כְּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן, מַה מִּשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּתַרִּין סְטְרִין דְּלְעִילָא, דְּאָף הוּא  
לְתַתָּא, כְּגוֹנָא דְּאֲנוּן תַּרִּין סְטְרִין, וּמָאן אֲנוּן נִצַּח וְהוּד, כְּגוֹנָא דְּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן  
וְדְלְעִילָא: וְכִלְהוּ דְּרַגִּין וְאַחֲדִין דְּדָא בְּדָא, דְּכְתִיב מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵינוּ,  
וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוּ, דְּהָא שִׁית סְטְרִין אִתְפְּלִילוּ וְאַחֲדִין דָּא בְּדָא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) ח"ב קמח: רעת: ח"ג יט: ב) תהלים צ"ט. ח"ב א) נ"א דנקיט. ב) נ"א לאתרכא. ונ"א לאדרכא בדא. ונ"א  
לאתרכאה דדא איהו דכתיב וגם ניצח ישראל, ג) נ"א בחור.  
ד) נ"א אוף. ה) נ"א סטריין. ו) נ"א לעילא, ומוסיף ועל דא שקיל הוה שמואל כמשה ואהרן. ונ"א הוה שקיל שמואל  
כמשה ואהרן. ונ"א שקיל היה איהו כמשה ואהרן. ז) נ"א מוסיף, אחידין ביה. ח) נ"א מוסיף. דא בדא משה ואהרן  
ושמואל. ט) נ"א ל"ג כל הפסוק עד שמו. י) נ"א כלחו נהירין דא בדא. יא) נ"א אחידין.  
דרך אמת א) פ"י בשירותא במעשה עלי בסופא בענין שאול.

ג' נהורין

הסולם

מאמר

הם אלו ב' צדדים, הן נצח והוד, ואעפ"י  
שהיו כאן רק צד אחד, דהיינו צד שמאל,  
מכל מקום על ידי שמואל נבדלו לב'  
צדדים, כמו משה ואהרן של מעלה. הרי,  
ששקול שמואל, אע"פ שהוא מחזה ולמטה,  
כמו משה ואהרן שהם מחזה ולמעלה. כי  
שמואל העלה הנה"י שמתחזה ולמטה דו"ן,  
להכלל בווג דפני אדם שבחג"ת דו"ן  
למעלה מחזה. (כנ"ל דף פ"ו ד"ה אמנם בביאור  
אלפי שנאן עש"ה) ואז נפרדו הנו"ה שמתחזה  
ולמטה ונעשו לב' צדדים, כמו החסד וגבורה  
שמתחזה ולמעלה. וז"ש וּכְלָהוּ דְּרַגִּין וְאַחֲדִין  
דָּא בְּדָא דְּכְתִיב מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵינוּ וּשְׁמוּאֵל  
בְּקוֹרְאֵי שְׁמוּ, שְׁע"י שמואל נכללו כל  
המדרגות זו בזו, כי ע"כ נעשה שקול  
כמשה ואהרן כנ"ל, כמרומז בכתוב משה  
ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו דהא  
שִׁית סְטְרִין אִתְפְּלִילוּ וְאַחֲדִין דָּא בְּדָא,  
שהרי שש קצוות חג"ת נה"י נכללו זה  
בוה. כי על ידי תיקונו של שמואל כנ"ל,  
שהעלה הנה"י שמתחזה ולמטה דו"ן וכללם  
בחג"ת שמתחזה ולמעלה, דהיינו שהמשיך  
מנקודת החולם לתוך הנצח ומנקודת השורק  
לתוך ההוד, ומנקודת החירק לתוך היסוד,  
ונמצאים נכללים כל השית סטריין זה בזה:  
שהנצח נתחבר עם החסד, וההוד עם הגבורה,  
והיסוד עם הת"ת. וכולם בפני אדם, שהוא  
מלכות.

דהיינו בעת גדלות נבחנים נצח והוד לב'  
מדרגות ימין ושמאל כנ"ל. ולפיכך בעת  
ששמואל תיקן בחזרה את הנצח, הזכיר  
עליו השם ישראל, שיורה על בחינת גדלות,  
שאו הנצח הוא לימין וההוד לשמאל. ואז  
נאמר וגם נצח ישראל לא ישקר וכו'.  
וַעֲלֵ דָא כֹּל מִלּוּי הוּוּ בְּדִינָא בְּשִׁירוּתָא  
וּבְסוּפָא: וְע"כ כל דבריו של שמואל היו בדין,  
בהתחלה ובסוף, פירוש, שבהיות כל עקרו היה  
לטהר את הנצח מהתולשה שגרם לו שרו  
של עשו, ע"כ היתה נבואתו בגבורה ובדין,  
כי כן צריכים לתקוני טהרה. ותכף בתחילת  
נבואתו ניבא דינים על בית עלי, וכן בסופו  
ניבא דינים על שאול.

קמוז) וְתוּ קב"ה פְּלִיל לִיָּה לְבַתֵּר בְּהוּד,  
וְעוּד כָּלֵל אוֹתוּ קב"ה גַּם בְּסִפִּירַת הוּד.  
אִימְתִי, לְבַתֵּר דְּמִשָּׁה מְלָכִין, וְשׁוּאֵל אִימְתִי  
כָּלֵל אוֹתוּ קב"ה בְּהוּד, וּמְשִׁיב, בְּעַת שְׁמִשָּׁה  
הַמְלָכִים שְׁאוּל וְדוּד. וְעַל דָּא שְׁקִיל אִיהוּ  
כְּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן, מַה מִּשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּתַרִּין סְטְרִין  
דְּלְעִילָא, אָף הוּא לְתַתָּא כְּגוֹנָא דְּאֲנוּן בִּי  
סְטְרִין, וּמָאן אֲנוּן נִצַּח וְהוּד כְּגוֹנָא דְּמִשָּׁה  
וְאַהֲרֹן דְּלְעִילָא וְע"כ שקול שמואל כמשה  
ואהרן, מה משה ואהרן היו נבדלין לב'  
הצדדים, ימין ושמאל של מעלה, דהיינו  
למעלה מחזה, כך שמואל למטה, דהיינו  
בכחירתו שהיה מבחינת מחזה ולמטה דו"א,  
היה כמוהם בב' צדדים, ימין ושמאל. ומי

כמה

(דפויי דף כ"א ע"ב)

קלו

בראשית

קמח) כמה דאלין אֶחֱידן, מִשֶּׁה וְאֶחֱדָן וְשִׂמְאֵל, אוֹף הִכִּי אֶחֱדָן יַעֲקֹב  
מִשֶּׁה וְיוֹסֵף, יַעֲקֹב מְאָרִיָּה דְבֵיתָא, מִית יַעֲקֹב נָטַל מִשֶּׁה בֵּיתָא, וּמְנִי לָהּ  
בְּחַיָּו, יוֹסֵף עִי דִיעֲקֹב וּמִשֶּׁה יְהוּה יְצַדִּיק.

מסורת הזהר

(א) ח"א רלו:

א נ"א ליג כמה ער יעקב. ב נ"א ליג אחיק. ג נ"א  
הני. ד נ"א מוסף, אחיק דא בדא. ה נ"א מת. ו נ"א דהוה. ז נ"א מוסף צדיק ותרווייהו לא שמשו ביתא אלא  
ביוסף בגין דהוה צדיק ויעקב ביוסף וכו'.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

משה ויעקב

קמח) כמה דאלין אֶחֱידן משה אהרן  
ושמואל אוֹף הכי אֶחֱידן יַעֲקֹב משה  
ויוסף. כמו שימין ושמאל שלמעלה מחזה  
שהם משה ואהרן, נאחזים ומיוחדים בימין  
ושמאל שלמטה מחזה שהוא שמואל כנ"ל,  
כן נאחזים ומיוחדים הקו האמצעי של  
מעלה שהוא ת"ת, שהוא בחינת יעקב ומשה,  
עם הקו האמצעי שלמטה מחזה, שהוא יסוד  
ובחינת יוסף. הרי שכל השית סטרין אתכלילו  
ואחידן דא בדא, ד' סטרין דמשה אהרן  
ושמואל, וב' סטרין של יעקב ומשה עם  
יוסף. וצריך שתדע שיעקב ומשה שניהם  
הם בחי' ת"ת דו"א, אלא שפנימיות הת"ת  
ה"ס משה, וחיצוניות הת"ת ה"ס יעקב. כמו  
שיתבאר עוד לפנינו. ולא יקשה לך מה  
שלמעלה אמר, שמשה ואהרן הם ימין  
ושמאל של מעלה, וכאן אומר, שמשה הוא  
ת"ת. כי יש הרבה בחינות משה.

יעקב מאריה דביתא מית יעקב נט"ז  
משה ביתא ומני לה בחייו: יעקב הוא בעל  
הבית, מת יעקב לקח משה את הבית ופקד עליה  
בחייו. פירוש, אין לך דבר שאין בו פנימיות  
וחיצוניות. כי כל מדרגה נחלקת: לכלים  
דפנים שהם כתר וחכמה ושליש עליון דבינה  
עד החזה ששם הפרסא. ולכלים דאחורים  
וחיצוניות, שהם בינה ותו"מ שמפרסא ולמטה  
(כנ"ל דף קכ"א ד"ה ואומר ע"ה). אמנם הכלים  
דפנים והכלים דאחורים נכללים זה מזה,  
ואפילו אם תקח את הכלים דפנים של  
איזה מדרגה בלבדם, הרי יש להבחין גם  
בהם פנימיות וחיצוניות, אשר הפנימיות הוא  
עיקר מדרגתם, דהיינו הכלים דפנים, שהם  
כו"ת, או חג"ת, וחיצוניותם הם רק התכללות  
מהכלים דאחורים שהם בינה ותו"מ או  
תנהי"מ. ועד"ז אם תקח את הכלים דאחורים  
בלבדם, הרי גם בהם יש פנימיות וחיצוניות,  
שבחינת התכללותם מכלים דפנים שלמעלה  
נבחן לפנימיות שלהם, שהם כו"ת עד החזה,  
(דפויי דף כ"א ע"ב)

קלז

**בראשית**

**קמט) יעקב ביוסף נטל ביתא, דכתיב א' אלה תולדות יעקב יוסף,**  
**ב) משה לא שמש בה, עד דנטל ליה ב' ליוסף, פד נפקת שכנינתא מן גלותא**  
**ג) לא יכיל לאזדווגא ד בה, אלא ביוסף, דכתיב ד' ויקח משה את עצמות יוסף**  
**ה) עמו, ואמאי כתיב עמו, אלא גופא לא אזדווג בנוקבא, עד דאזדווג ו' בהדי**  
**ז) ברית, וע"ד משה נטל ליה ליוסף עמיה, כיון דהוה עמיה, שמש בנוקבא**  
**ח) בנדקא יאות, ובגין כן יעקב משה ויוסף פתחא אזלי.**

**קנ) יעקב ט' מית, וגופיה אעלו ליה בארעא קדישא, יוסף י' מית, גופיה לא אתקבר**  
**בארעא קדישא, אלא גרמוי, י"א משה לא האי ולא האי, אמאי,**

**חלופי גרסאות**

א) נ"א ויוסף, ב) נ"א מוסף כאן ותרווייהו לא שמשא  
 ביתא אלא ביוסף בגין דהוא צדיק, ג) נ"א מוסף איהו  
 לא וכו', ד) נ"א ליג בה, ה) נ"א מוסף עמו, כיון דכתיב  
 ויקח משה את עצמות יוסף אמאי, ו) נ"א דאמאי, ז) נ"א  
 בהדיה, ח) נ"א בריה, ט) נ"א מת, י) נ"א מת, י"א נ"א מוסף משה "מת".

**מסורת הזהר**

(בראשית ל"ז) ח"א פה. קעו: קפ. קפכ: ח"ב קמה.  
 רמב. ח"ג רמח: ב) ח"ב קד: ג) (שמות י"ג), ח"א קעג.  
 ח"ב מו. קד: ח"ג רלו. רמב: ד) ח"ב קמא.  
 בהדיה. ח) נ"א בריה. ט) נ"א מת. י) נ"א מת, י"א נ"א מוסף משה "מת".

**משה ויעקב**

**בנוקבא, עד דאזדווג בהדי ברית:** למה כתוב  
 ויקח וגוי, עמו. הוא, כי בחינת גוף אינו ראוי  
 לזווג, אלא אם כן שהגוף מזדווג מקודם עם הברית,  
 שהוא היסוד. כלומר, משה הוא מרכבה  
 לגופא דז"א שמחזה ולמעלה כנ"ל, ואין  
 לו השואה, המכונה זווג, עם הנוקבא, אלא  
 שמוכרח להזדווג מקודם עם בחינת יוסף,  
 שהוא מרכבה ליסוד דז"א המכונה ברית,  
 כנ"ל. ועל דא משה נטל ליה ליוסף עמיה,  
 כיון דהוה עמיה שמש בנוקבא בנדקא יאות,  
 ועל כן לקח משה את יוסף עמו, כיון  
 שיוסף היה מחובר עמו, היה הז"א משמש  
 בנוקביה כראוי להיות. ובגין כן יעקב משה  
 ויוסף כחדא אזלי, ומשום זה נבחן, שיעקב  
 משה ויוסף באים כאחד, כי הן יעקב והן  
 משה צריכים להתחבר עם יוסף, כמבואר.  
**ק) יעקב מית, וגופיה אעלו ליה בארעא**  
**קדישא, יוסף מית גופיה לא אתקבר בארעא**  
**קדישא אלא גרמוי, משה, לא האי ולא**  
**האי, אמאי: יעקב מת, והעלו את גופו**  
**לארץ הקדש. יוסף מת, ולא נקבר גופו**  
**בארץ הקודש רק עצמותיו בלבדם. משה**  
**לא זה ולא זה, כי הן גופו והן עצמותיו**  
**נקברו בתוך לארץ, ושואל למה היו השינויים**  
**הללו ביניהם.**

אלא

**הסולם**

**מאמר**

יעקב ועל ידי משה. פירוש, כי נתבאר שיעקב  
 ומשה היו שניהם מרכבה לכלים דפנים  
 דז"א, שהם כו"ח, או חג"ת, אלא זה  
 למעלה מחזה וזה למטה מחזה, כנ"ל בדיבור  
 הסמוך. ונודע שאין זווג אלא ע"י בחינת  
 קו אמצעי דנה"י, שהוא יסוד צדיק, ולפיכך  
 לא יכלו יעקב ומשה בלבדם לגרום לזווג  
 ז"א עם הנוקבא, זולת אם היו מתחברים  
 במדרגת יוסף שהוא מרכבה ליסוד דז"א,  
 ואז יכלו לגרום לזווג זו"ן, באופן שיוסף  
 שימש ליסוד צדיק הן למשה והן ליעקב.

**קמט) יעקב ביוסף נטל ביתא, דכתיב**  
**אלה תולדות יעקב יוסף, והראיה, שיעקב**  
**לקח הבית שהיא נוקבא דז"א, על ידי**  
**יוסף, הוא הכתוב אלה תולדות יעקב יוסף.**  
**שזה יורה שהיו מחוברים זה בזה. משה**  
**לא שמש בה עד דנטל ליה ליוסף, כד**  
**נפקת שכנינתא מן גלותא, לא יכיל לאזדווגא**  
**בה אלא ביוסף דכתיב ויקח משה וגו',**  
**וכן משה לא גרם זווג להנוקבא, עד שלקח**  
**ונתחבר עם יוסף, כי בעת שהשכינה יצאה**  
**מגלות מצרים, לא יכול משה, שהוא פנימיות**  
**הז"א, להזדווג עם השכינה אלא על ידי**  
**יוסף. כמו שכתוב, ויקח משה את עצמות**  
**יוסף עמו.**

**אמאי כתיב עמו, אלא גופא לא אזדווג**  
 (דפו"י דף כ"א ע"ב)

## קלח בראשית

אָלָא יַעֲקֹב בַּעֲלָה קַדְמָאָה דְּמִטְרוֹנִיתָא תְּנָה, מִית יַעֲקֹב \* אַנְדְּוֹנָא בֵּיהּ בְּמִשָּׁה, וּבְעוֹד דִּתְנָה מִשָּׁה בְּהַאי עֲלָמָא, מְנִי לָהּ בְּדַקָּא יָאוּת, וְאִיהוּ תְּנָה בַּעֲלָה תְּנִינָא <sup>ב</sup>.  
**קנא** יַעֲקֹב אַעֲלוּ לֵיהּ לְאַרְעָא <sup>ג</sup> קְדִישָׁא גּוֹפִיָּה שְׁלִים, בְּגִין דְּאִיהוּ גּוֹפָא, יוֹסֵף גְּרַמּוּי וְלֹא גּוֹפִיָּה, בְּגִין דְּגַרְמִין אַנּוֹן תִּיִּלִּין וּמִשְׁרִיין דְּלַעֲלָא, וְכִלְהוּ נַפְקִי מִהֶהוּא צְדִיק, <sup>ד</sup> וְצְדִיק, צְבָאוֹת אַקְרִי, מ"ט, בְּגִין דְּכָל <sup>ה</sup> צְבָאוֹת וּמִשְׁרִיין עֲלָיִן <sup>ו</sup> מְנִיָּה וְנַפְקִין, וְע"ד גְּרַמּוּי דְּאַנּוֹן <sup>ז</sup> צְבָאוֹת אַעֲלוּ בְּאַרְעָא.

## ח'ופי גרמאות

א נ"א אודונגת ונ"א אודונג. ב נ"א מוסף תנינא  
 "דמטרוניתא". ג נ"א ל"ג קדישא. ד נ"א מוסף, וצדיק  
 וצדק. ה נ"א מינה. ו נ"א נפקי.

## מטורת הוהר

א ח"ב רלב. ב ח"ג צו. ב ח"ב רלב. ח"ג רצו. ג ח"א  
 קא. רטב. ח"ב קעת. רלב. רנח: רסא: ח"ג יא: רנח.  
 רצו. ת"ז תקי י"ח ל"ד:

## הסולם

## משה יעקב

הוא פנימיות שבו, ובחינתו עצמו הוא  
 חיצוניות שבו. והע"ס כח"ב תו"מ שבגוף,  
 מכונים: מוחא, עצמות, גידין, בשר ועור.  
 ונמצא שמוחא ועצמות, שהם כתר וחכמה  
 הם פנימיות הגוף דיוסף ממה שהוא כלול  
 מחזה ולמעלה דו"א, וגידין בשר ועור, הם  
 חיצוניות הגוף דיוסף מבחינתו עצמו, שמחזה  
 ולמטה דו"א.

ומטרם גמר התיקון, יש אחיזה לקלי'  
 בכלים שמחזה ולמטה דו"א. ועכ"ז באותם  
 הכלים דפנים הכלולים בכלים דאחורים אין  
 להם אחיזה. ולפיכך יעקב, שהוא כולו  
 מרכבה בעיקר לבחינת גוף הז"א, דהיינו  
 לבחינת כלים דפנים הכלולים באחורים,  
 דהיינו בחי' חג"ת שמחזה ולמטה דו"א,  
 ומבחינת אחורים עצמם יש לו רק התכללות  
 לבר. ע"כ אין שום אחיזה לקלי' בכל גופו,  
 ואפילו באחורים הכלולים בו, ונקבר כל  
 גופו בארץ הקודש. משא"כ יוסף להיותו  
 מרכבה בעיקר רק לבחי' מחזה ולמטה דו"א,  
 דהיינו רק ליסוד, ע"כ אינו משומר מכל  
 אחיזה רק בכלים הפנימים שלו, שהם מוחא  
 ועצמות כנ"ל, אמנם בכלים דחיצוניות שלו  
 שהם גידין בשר ועור, יש אחיזה לקליפות.  
 ולפיכך רק עצמותיו נקברו בארץ הקודש,  
 כי הם משומרים מכל אחיזה לטומאת  
 הקליפות, אבל גידין ובשר ועור שלו לא  
 נקברו שם מחמת שיש בהם אחיזה לטומאה.

וז"ש יוסף, גרמוי, ולא גופיה, בגין  
 דגרמין אַנּוֹן הַיִּיִּין וּמִשְׁרִיין דְּלַעֲלָא יוֹסֵף  
 נִקְבַּר עֲצָמוֹתָיו בְּאַרְץ, וְלֹא גּוֹפּוֹ, מִשּׁוּם  
 שֶׁהַעֲצָמוֹת

## מאמר

**אלא יעקב בעלה קדמאה דמטרוניתא**  
 הוה; אלא יעקב היה בעלה הראשון של הנוקבא.  
 כלומר, כי יעקב הוא מרכבה לחיצוניות  
 הז"א, דהיינו לכלים דפנים שמחזה ולמטה  
 שלו, ויש לו השואה עם הנוק' שהיא כולה  
 מחזה ולמטה דו"א (כנ"ל דף קל"ז ד"ה והנוקבא)  
 וע"כ, הוא בעלה האמיתי והראשון של  
 הנוקבא מית יעקב אַדְּוֹנָא בֵּיהּ בְּמִשָּׁה אֵלָא  
 אַחַר שְׁמַת יַעֲקֹב, נִזְדְּוֹגָה הַנּוֹקְבָא עִם פְּנִימִיּוֹת  
 הַז"א, שִׁנְקָרָא מִשָּׁה, וּבְעוֹד דִּהוּה מִשָּׁה  
 בְּהַאי עֲלָמָא, מְנִי לָהּ בְּדַקָּא יָאוּת, וְאִיהוּ  
 הוּה בַּעֲלָה תְּנִינָא, וּבְעוֹד שְׁהִיָּה מִשָּׁה  
 מְלוּבֶשׁ בְּגוֹף בְּעוֹלָם הוּה, שִׁמְשׁוּם זֶה הִיָּה  
 לוֹ עִמָּה בְּחִינַת הַשּׁוּאָה (כנ"ל דף קל"ז ד"ה  
 זוה) פִּקֵּד אוֹתָה כְּרַאוּי, וְהוּא הִיָּה בְּעַל הַשְּׁנִי  
 שֶׁל הַנּוֹקְבָא.

**קנא** ולפיכך יעקב אעילו ליה לארעא  
 קדישא גופיה שלים בגין דאיהו גופא, ולפיכך  
 יעקב, העלו אותו לארץ הקודש בכל גופו,  
 משום שהוא גוף. כלומר, בשביל שהוא מרכבה  
 אל הגוף של הז"א, דהיינו לת"ת הכלול  
 בבחי' מחזה ולמטה שלו, להיותו בחי' כלים  
 דפנים הכלולים בכלים דאחורים, כנ"ל. יוסף  
 גרמוי ולא גופיה בגין דגרמין אַנּוֹן הַיִּיִּין  
 וּמִשְׁרִיין דְּלַעֲלָא, וְיוֹסֵף, הֵעִלוּ רַק עֲצָמוֹתָיו  
 לְאַרְץ הַקּוֹדֶשׁ, וְלֹא גּוֹפּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַעֲצָמוֹת  
 הֵם צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שֶׁל מַעֲלָה.

פירוש, כי כבר ידעת שאין לך דבר  
 שאין בו פנימיות וחיצוניות, ואפילו בחינת  
 יוסף שהוא יסוד דו"א, שכולו בחינת מחזה  
 ולמטה דו"א, יש בו ג"כ פנימיות וחיצוניות,  
 כי התכללותו מכלים דפנים שמחזה ולמעלה  
 (דפו"י דף כ"א ע"ב)

קל"ט

בראשית

**קנב** **מִשֶׁה הָיָה לְבָר, וְלֹא עָאֵל תַּמָּן, לֹא גוֹפִיָּה וְלֹא גִרְמוֹי, אֶלְא עָאֵלֵת שְׂכִינְתָא בְּאַרְעָא בְּתַר דְּמִית מִשֶׁה, וְאַתְהֶדְרַת לְבַעֲלָה בְּקַדְמָאָה, וְדַאי, אִיהוּ יַעֲקֹב, מִכָּאן א** **נוֹקְבָא דְאַתְנַסִּיבַת דְּבִתְרִין, בְּהוּא עֲלָמָא ב** **אַתְהֶדְרַת לְקַדְמָאָה, מִשֶׁה הָיָה לְבָר, פִּינָן דְּבַעֲלָה קַדְמָאָה הָיָה בְּאַרְעָא.**

**קנג** **א** **מִשֶׁה יִזְכֶּה וְבִחְיֵיו, א** **מַה דְּלֹא יִזְכֶּה ב** **בֵּיהּ יַעֲקֹב, א** **יַעֲקֹב שְׂמֵשׁ בְּהַהוּא**

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א אתהדרת. ב נ"א מסיף, קדמא דתמן. ג נ"א ודא. ד נ"א לתרין. ה נ"א אתהדרת. ו נ"א מני לה ול"ג זכה. ז נ"א בחייו. ח נ"א כן.

דרך אמת אן בהקדמה ו' ב' ויחי ול"ז ב' ורכ"ז ב' ובלק קפ"ז ב' ובפנחס ר"ס תקונים סוף תקן מ"ט לעיל דף ב' ע"ב.

משה ויעקב

הסולם

מאמר

כנ"ל. פירוש, כי להיות משה מבחינת פנימיות הו"א, היה לו השואה עם הנוקבא רק בחייו ולא אחר פטירתו. (מטעם הנ"ל דף קל"ז ד"ה ונוקבא) **מכאן נוקבא דאתנסיבת בתרין, בההוא עלמא אתהדרת לקדמאָה,** מכאן נשמע, שאם נקבה, היתה נשואה לבי' אנשים בעולם הזה, חוזרת לאחר פטירתה, לבעלה הראשון. משה היה לבר כיון דבעלה קדמאָה הוה בארעא, ולפיכך נקבר משה בחוץ לארץ, משום שבעלה הראשון, יעקב, היה בארץ, והנוקבא שייכת רק לבעלה הראשון.

**קנג** **משה זכה בחייו מה דלא זכה ביה יעקב, יעקב שמש בה בההוא עלמא משה בהאי עלמא:** משה זכה בחייו מה שיעקב לא זכה בחייו, כי יעקב גרם זווג ז"א בנוקבא בעולם העליון רק לאחר פטירתו, אבל משה גרם לזווג ז"א עם הנוקבא בעורו בחיים בעוה"ז, אבל לא לאחר פטירתו. **ואי תימא דגריעו דמשה הוה, לאו הכי ואלו תאמר,** שזהו היה חסרון של משה, דהיינו מה שלא יכול לגרום זווג ז"א לאחר פטירתו, אינו כן, **אלא כד נפקי ישראל ממצרים, מסטרא דיובלא הוה, וכל אינון שתין רבבן מעלמא עלאה הוה,** אלא כשיצאו ישראל ממצרים מצד היובל היה גאולתם, שהוא בינה, וכל אלו ששים רבוא של דור המדבר, היו מעולם העליון, דהיינו בינה. **ובההוא דיוקנא אילו במדברא, וחד מנהון לא עלאו בארעא ובאותה הצורה, דהיינו בינה, הלכו במדבר, ואפילו אחד מאותו הדור לא בא לארץ**

שהעצמות הם צבאות ומחנות של מעלה. כלומר, כי מוחא ועצמות הם מבחינת התכללות מהכלים שמחזה ולמעלה דו"א, שאין שום אחיזה להטומאה בהם כנ"ל, ע"כ נקברו בארץ הקודש, משא"כ חיצוניות הגוף שהיא גידין בשר ועור, שיש בהם אחיזה להטומאה לא יכלו להקבר. וז"ש **וכהו נפקי מההוא צדיק, וכולם יוצאים מאותו צדיק,** כלומר שגם הבחינות שמחזה ולמעלה דו"א נכללים ויוצאים מיוסף שהוא יסוד צדיק דו"א, **וצדיק צבאות אקרי מאי טעמא, בגין דכל צבאות ומשריין עליון מניה נפקין ויוסף הצדיק נקרא בשם צבאות,** ומהו הטעם, משום שהצבאות ומחנות שלמעלה מחזה דו"א, יוצאים ממנו, הרי שגם הבחינות שלמעלה מחזה כלולים ביוסף, והם המכונים מוחא עצמות שלו כנ"ל, **ועל דא גרמוי, דאנון צבאות, אעלו בארעא, ומשום זה עצמות של יוסף, שהם בחי' צבאות שמחזה ולמעלה, העלו אותם לארץ הק', שהם מוחא ועצמות שאין בהם אחיזה להטומאה, משא"כ גידין ובשר ועור, שיש בהם אחיזה להטומאה כנ"ל, לא יכלו להקבר שם.**

**קנב** **משה הוה לבר, ולא עאל תמן לא גופיָה ולא גרמוי:** משה היה בחוץ לארץ, ולא נכנס שם לא גופו ולא עצמותיו. **אלא עאלת שכינתא בארעא בתר דמית משה ואתהדרת לבעלה קדמאָה, ודאי איהו יעקב אלא השכינה נכנסה בארץ, אחר שמת משה, וחזרה לבעלה הראשון, שהוא יעקב בודאי** (דפו"י דף כ"א ע"ב)

## בראשית

קמ

עֲלָמָא, מִשֶּׁה בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְאֵי תִימָא \* דְּגָרִיעוּ דְּמִשֶּׁה תְּנִה, לְאוּ קְכִי, בְּאֵלָא פִד  
וְנִפְקֵי יִשְׂרָאֵל \* מִמְצָרִים, מִסְטָרָא \* דְּיֻבְלָא דְתְּנִה, וְכָל אַנּוּן שְׂתִין \* רִבְכָן  
מִעֲלָמָא עֲלָאָה תְּנִי, \* וּבִתְהוּא דְיֻקְנָא אֲזִלוּ בְּמִדְבָרָא, וְחַד מְנַהוּן לָא יִעָלוּ  
בְּאַרְעָא, אֲלָא בְּנִיהוּן תּוֹלְדִין דְלִהוּן, פְּדָקָא תְּנִי, דְאַנּוּן תְּקוּנָא דְסִיחְרָא, וְכָל  
עוֹבְדֵי אַרְעָא תְּקוּנָא דְסִיחְרָא תְּנִה.

קנד) מִשֶּׁה שְׂמֵשׁ בְּסִיחְרָא בְּעוֹד דְאִיהוּ בְּגוּפָא וּמְנִי לָהּ יִלְרְעוּתִיהּ. פִד  
אֲתַפְטֵר מִהָאֵי עֲלָמָא, סְלִיק בְּסִלְיָו עֲלָאָה, \* בְּרוּחָא קְדִישָׁא, וְאֲתַתְּדֵר בְּרוּחָא

## חלופי גרסאות

א וי"א גריעו. וי"א משה גריעו. ב וי"א ליג אלא. ג וי"א  
נפקו. ד וי"א ליג הוה. ה וי"א רבובן. ו וי"א עאל. ז וי"א  
כרעותיה. ח וי"א ברוחא.

## מסורת הזהר

א) ח"ב מו. פג: פד: פה: קכא: ח"ג רסב. ת"ז תקי  
ל"ב עו: תקי ל"ט ע"ט:

דרך אמת אן יתרו פ"ג ב' ופ"ה ב' ומשפטים קכ"א א' ועין כפ' ואתחן רס"ב א' וכי תצא ב"מ המשין תרעין  
אתפתח לון מסטרא דבינה כ"ו ע"ש רע"ז א' ובא מ"ג ב.

## משה ויעקב

## הסולם

## מאמר

בארעא, ובאותו הצורה, דהיינו בהארץ הבינה  
הלכו במדבר, ואפילו אחד מהם לא נכנס  
לארץ. כי ארץ ישראל הוא בחינת הנוקבא  
דו"א, וכיון שלא היתה להם הארץ הנוקבא  
תתאה, לא יכלו להכנס לארץ אלא בניהוּן  
תּוֹלְדִין דְלִהוּן, כְּדָקָא חִזִי, דְאִינּוּן תְּקוּנָא  
דְסִיחְרָא, אֲלָא בְּנִיהֶם שֶׁל דוּר הַמְּדַבֵּר,  
הַנּוֹלְדִים מֵהֶם, שֶׁהֵם נִמְשְׁכוּ כְּרָאוּי לְהִיטִי,  
דְהִינּוּ מִתִּיקוּן הַלְבָנָה, שֶׁהִיא הַנּוֹקְבָא דְו"א,  
הֵם נִכְנְסוּ לְאַרְץ וְאִכְלוּ מִתְּבוֹאֲתָהּ. וְכִפֵּי עוֹבְדֵי  
אַרְעָא תְּקוּנָא דְסִיחְרָא הוּא וְכָל עוֹבְדֵי  
הָאֲדָמָה הוּא תִיקוּן הַלְבָנָה. פִירוּשׁ, כִי דוּר  
הַמְּדַבֵּר שֶׁהִיוּ נִמְשְׁכִים מֵעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לֹא  
הָיוּ עוֹבְדֵי אֲדָמָה, אֲלָא שֶׁאִכְלוּ לַחֵם מִן  
הַשָּׁמַיִם, אֲלָא בְּנִיהֶם שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵהַנּוֹקְבָא הֵם  
עֲסָקוּ בְּעִבּוּדֵי הָאֲדָמָה כִי עִבּוּדֵי הָאֲדָמָה  
הוּא תִיקוּן הַנּוֹקְבָא דְו"א, אֲשֶׁר דוּר הַמְּדַבֵּר  
לֹא שִׁיכֵים אֵלֶיהָ.

קנד) מִשֶּׁה שְׂמֵשׁ בְּסִיחְרָא בְּעוֹד דְאִיהוּ  
בְּגוּפָא וּמְנִי לָהּ יִלְרְעוּתִיהּ: מִשֶּׁה הַמְשִׁיךְ זוּג  
ז"א בְּלִבְנָה, שֶׁהִיא הַנּוֹקְבָא, בְּעוֹד שְׁהוּא בְּגוּף  
בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּפְקִד עֲלֶיהָ כְּרֻצוֹנָהּ, בְּסוּד שֶׁנִּבְחַן  
לְבַעֲלָהּ דְמִטְרוֹנִיתָא. כִּד אֲתַפְטֵר מִהָאֵי עֲלָמָא  
סְלִיק בְּסִלְיָו עֲלָאָה בְּרוּחָא קְדִישָׁא וְאֲתַתְּדֵר  
בְּרוּחָא יִיבֻלָּא עֲלָאָה אֲבָל כִּשְׁנַפְטֵר מֵעוֹלָם  
הַזֶּה, נִתְעַלָּה רוּחָו הַקְּדוּשׁ בְּעֲלִיָּה הָעֲלִיּוֹנָה,  
וְחָזַר הָרוּחַ לְיֻבְלָהּ הָעֲלִיּוֹן, דְהִינּוּ לְבִינָה.  
וְתַמּוֹן אֲתַדְבֵּק בְּאִינּוּן שְׂתִין רְבוּא דְהוּוּ  
דִילְיָהּ, וְשֵׁם, בְּעוֹלָם הַבִּינָה, נִתְדַבֵּק מִשֶּׁה  
בְּשֵׁים

לארץ. אלא בניהוּן תּוֹלְדִין דְלִהוּן, כְּדָקָא  
חִזִי, דְאִינּוּן תְּקוּנָא דְסִיחְרָא אֲלָא בְּנִיהֶם  
הַנּוֹלְדִים מֵהֶם, בְּאוּ לְאַרְץ, כְּרָאוּי לְהִיטִי,  
לְהִיטִים בְּתִיקוּן הַלְבָנָה, שֶׁהִיא הַנּוֹקְבָא. וְכִפֵּי  
עוֹבְדֵי אַרְעָא תְּקוּנָא דְסִיחְרָא הוּא, וְכָל  
עוֹבְדֵי הָאֲרֶץ, בְּחִרְשָׁה וּזְרִיעָה, הוּא תִיקוּן  
הַלְבָנָה.

פִירוּשׁ, כִי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁכוֹת מִזוּן,  
וּמִתּוֹךְ שֶׁנּוֹקְבָא דְו"א מִמּוֹתֶקָה בְּבִינָה, שֶׁהִיא  
נִבְחַנְתָּ לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, ע"כ יֵשׁ לְנִשְׁמוֹת  
יִשְׂרָאֵל שׁוֹרֵשׁ גַּם שֶׁם בְּבִינָה. וְכַדִּי לְהוֹצִיא  
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְץ מִצְרַיִם, שֶׁבִּדְרוֹךְ הַטְּבַע  
מִצַּד זוּן לֹא הָיוּ רְאוּיִם לְהַגָּאֵל, הַמְשִׁיךְ  
הַקְּב"ה לְכָל אוֹתוֹ הַדוּר נִשְׁמוֹת גְּבוּהוֹת  
מֵעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, מִבִּינָה בְּלִבְדָּה, וּמִכַּח שׁוֹרֵשׁ  
הַגְּבוּהָ הַזֶּה גָּאֵל אוֹתָם הַקְּב"ה, וּז"ס וְגָאֵלוּ  
מִיַד חֹזֶק מִמֶּנּוּ. כִי מִשׁוֹרֵשׁ הַיִּשָּׁר שֶׁל  
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הִיטָה הַטּוֹמָאָה שֶׁל מִצְרַיִם  
חֹזְקָה מִקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל, אֲלָא שֶׁהָאִיר לְהֵם  
נִשְׁמוֹת גְּבוּהוֹת מִבִּינָה וְגָאֵל אוֹתָם.

וזה אמרו כִּד נִפְקֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם  
מִסְטָרָא דְיֻבְלָא הוּא כְּשִׁיצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם,  
הִיטָה זֶה מִצַּד הָאֲרֶת הַבִּינָה הַנִּקְרָאָת יֻבְלָהּ.  
וְכִפֵּי אַנּוּן שְׂתִין רְבִבָן מִעֲלָמָא עֲלָאָה הוּוּ,  
וְכָל אֵלוּ שְׁשִׁים רְבוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵאוֹתוֹ  
הַדוּר, הָיוּ נִמְשְׁכוֹת מֵעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן דְהִינּוּ  
מִבִּינָה כְּנ"ל, כִי ע"כ הִיָּה לְהֵם כַּח לְהַתְּגַבֵּר  
עַל טוֹמָאָת מִצְרַיִם וְלְהַגָּאֵל מֵהֶם. וּבִתְהוּא  
דְיֻקְנָא אֲזִלוּ בְּמִדְבָרָא וְחַד מְנַהוּן לָא עָלוּ

(דפו"י דף כ"א ע"ב \* דף כ"ב ע"א)

**קמא**

**בראשית**

א לְיוֹבְלָא עֲלָאָה, וְתַמָּן אֲתַדְבֵּק בְּאַנּוֹן שִׁיתִּין רַבּוּא דְהוּוּ דִּילִיָּהּ, מַה דְלָא דָּהּוּ בְּפִין לְיַעֲקֹב, דְּהוּא אֲתַהֲדֵר בְּרוּחָא, לְגוּ שְׂמֵשָׁה, מַה דְלָא דָּהּוּ בְּפִין בְּתִיּוֹ, בְּפִין דְּבֵיתָא אַחְרָא דְהוּא לִיָּהּ.

קנא) וְאַרְעָא קַדִּישָׁא בְּתַקּוּנָא דְדִלְתָא אֲתַתְּקַנְתָּ בְּחִילָא דְלְעִילָא, וְעִיד לָא אֲתַתְּזוֹן לְמַהּוּי פְּלִהוּ בְּתַרְא, אַנּוֹן דְעֲלָמָא אֲעֲלָאָה הוּוּ בְּלַחֲוֹדִיָּהּ, פְּלִהוּ בְּרוּחָא, וְאַנּוֹן דְעֲלָמָא תַתְּאָה הוּוּ בְּלַחֲוֹדִיָּהּ פְּלִהוּ בְּגוּפָא, וְלָא אֲתַתְּזוֹן לְמַהּוּי וְאַלִּין וְאַלִּין גּוּ סִיְהָרָא, וְאַלָּא אֲלִין גּוּ סִיְהָרָא, וְאַלִּין לְבַר, לְנַהֲרָא אֲלִין מַגּוּ אֲלִין. קנו) וְכִלְהוּ דְעָאלוּ בְּאַרְעָא, דִּיּוֹקְנָא דְקַדְמָאִי הוּוּ, וְלָא הוּוּ בְּסִלְיָקוּ

**חלופי גרסאות**

א נ"א אהדבק. ב נ"א בגין. ג נ"א בתקוני. ונ"א בתקוני. ד נ"א דעלמא. ה נ"א מוסף, "אלא" אתתקנת. ו נ"א אלן. ז נ"א ולא אלן גו סהרא ואלן לבר וכו'.

**מסורת הזהר**

א) ח"כ פג: פד. פה: רסב. ח"ג נח. ת"ז תק' ל"ב עו: ב) ח"כ יא.

דרך אמת א) ולא היו במדרגה עליונה באי הארץ כמו דור המדבר אע"פ שהיה בהם דיוקנא שלהם.

**יעקב ומשה**

**הסולם**

**מאמר**

ואינון דעלמא תתאה הוּוּ בלחודיהו כלהו בגופא, כי אלו הנמשכים מעולם העליון, שהוא בינה, הם כולם בחינת רוח ביתור. ואלו הנמשכים מעולם התחתון שהיא הנוקבא דו"א, הם כולם בחינת גוף ביתור. פירוש, כי ערכה של הנוקבא כלפי הבינה, הוא כמו גוף אל רוח, וע"כ גם הנשמות הנמשכים מהן הוא כן. ונ"א אתחזון למהוי אלין ואלין גו סהרא, אל"א אל"ין גו סהרא ואל"ין לבר, ואינו ראוי שיהיו אלו ואלו תוך הלבנה, שהיא הנוקבא, אלא אלו תוך הלבנה ואלו מתוך לה לנהרא אל"ין מגו אל"ין, שיקבלו הארה אלו מאלו. כלומר, שאלו הנמשכים מהנוקבא, צריכים לקבל הארה מאלו הנמשכים מבינה, כמו גוף הצריך להארת הרוח. ולפיכך אלו הנמשכים מהנוקבא, שהם יעקב ובאי הארץ, הם תוך הנוקבא, שהיא ארץ הקדושה, ואלו הנמשכים מהבינה, שהם משה ודוד המדבר, הם מתוך ארץ הקדושה, והמה מאירים לנשמות שבארץ הקדושה.

קנו) וכלהו דעאלו בארעא דיוקנא דקדמאי הוּוּ, ונ"א הוּוּ בסל"קו עלאה כוונתיהו, וכל אלו שנכנסו לארץ, היו רק צלם מהראשונים, מדור המדבר. אבל לא היו במדרגה עליונה כמוהם. בגין דלא יהא דרא, ונ"א הוּוּ מקדמת דנא, כאינון קדמאי

בששים רבוא נשמות של דור המדבר, שהיו שלו, כלומר מבחינתו.

מה דלא הוּוּ בן ליעקב, דהוא אתהדר ברוחא לְגוּ שְׂמֵשָׁה: מה שלא היה בן ליעקב, כי הוא לא עלה לאחר פטירתו לבינה כמו משה, אלא שחזר ונחזר לתוך השמטה, דהיינו לנוקבא דו"א. כי הבינה מכונה יובל, והנוקבא שמטה כנודע. מה דלא הוּוּ בן בחייו מה שלא היה בן בעורו בחיים. כלומר, שבחייו לא היה הבוק בן בנוקבא דו"א כמו לאחר פטירתו, כיון דביתא אחרא הוּוּ ליה, משום שבחייו היה לו בית אחר, דהיינו נוקבא אחרת. כלומר, שהיה לו אשה בעוה"ז בחייו, וע"כ לא היה יכול להדבק לגמרי בנוקבא דו"א כמו לאחר פטירתו. כמ"ש להלן.

קנא) וארעא קדישא בתקונא דלתא, אתתקנת בחי"א דעיל"א: וארץ הקדושה, בתקונה התחתון, נתקנה בכח הנוקבא של מעלה. כלומר, שהנוקבא של מעלה, דהיינו אמא, שורה על ארץ הקדושה הנוק' התחתונה, מפאת התקונים של הצדיקים התחתונים. ועל דא ל"א אתחזון למהוי כלהו כהדא, ועל כן אי אפשר שיהיו כולם ביתור. כלומר, שאי אפשר שיהיו בחינת משה ודוד המדבר, ביתור, עם בחינת יעקב ובאי הארץ. אינון דעלמא עלאה הוּוּ בלחודיהו כלהו ברוחא, (דפו"י דף כ"ב ע"א)

קמב

בראשית

עֲלָאָה בְּוֹתִיָּהּוּ, בְּגִין « דְּלֹא » יְהֵא דְרֵא, « וְלֹא הָוּהּ מְקַדְמַת דְּנֵא, כְּאַנּוּן קְדָמָא, דְּדַתְחִיזָא לְהוֹן, זִיו יְקָרָא דְמֵאֲרִיחּוֹן אֲפִין בְּאֲפִין.

קנז) « יַעֲקֹב שָׁמַשׁ בְּנִשׁוּי בְּגוּפָא, לְכַתֵּר דְּאַתְדַּבֵּק רוּחָא בְּרוּחָא, מִשָּׁה אַתְפָּרֵשׁ מֵאַתְתִּיָּהּ, וְשָׁמַשׁ כִּד אִיהוּ בְּגוּפָא, בְּהֵהוּא רוּחָא קְדִישָׁא, לְכַתֵּר אַתְדַּבֵּק יְרוּחָא, בְּרוּחָא יְעֲלָאָה טְמִירָא דְלַעֲיִלָא, וְכָל דְּרֵגִין הוּוּ מִתְדַּבְּקֵן כְּלָהוּ פְתָדָא, רוּחָא דְמִשָּׁה « דְּיֻכְלָא אִיהוּ, גּוּפִיָּה דְשִׁמְטָה, רוּחָא דְיַעֲקֹב לְאַתְדַּבְּקָא בְּשִׁמְטָה, גּוּפִיָּה דְנִשׁוּי תְּוֹה, בְּהֵא יְעֲלָמָא.

קנח) כִּל אַנּוּן נְהוּרִין עֲלֵאִין, בְּדִיּוּקְנָא דְלַהוֹן לְתַתָּא בְּאַרְעָא, וְכָלְהוּ תַלְיִין בְּרַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם « הֵכָא רְזָא דְתַרְיִן שְׁמַתָּן כְּלִילָן פְתָדָא, וְשְׁכֻלָּא דְלַהוֹן תַּלְתָּא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) וכו' ח"ג כב: קמג. קפא. רפו: (ג) ח"ב כג. ח"א  
מת. קנג: קנד: ח"ב כב. קכא. ח"ג נח. קח:  
ו) וכו' ח"ג כב: קמג. קפא. רפו: (ג) ח"ב כג. ח"א  
מת. קנג: קנד: ח"ב כב. קכא. ח"ג נח. קח:  
ז) וכו' ח"ג כב: קמג. קפא. רפו: (ג) ח"ב כג. ח"א  
מת. קנג: קנד: ח"ב כב. קכא. ח"ג נח. קח:

דרך אמת א) ויקרא כ"ב ב' שלח לך קס"א ב' עוד זאת היתה להם שזכו כל אחד מהם לבת זוגו.

מאמר

הסולם

יעקב ומשה

דְנִשׁוּי הוּוּהּ בְּהֵא יְעֲלָמָא, רוּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הוּוּהּ לְהַתְדַּבֵּק בְּשִׁמְטָה דְהֵיִינוּ בְּנוּקְבָא דְז"א, וְגוּפּוֹ הִיָּה שִׁיךְ לְנִשׁוּי שְׁבַעוּה"ז. וְלִפְיֵךְ בְּחֵייוֹ לֹא הִיָּה יֻכּוֹל לְהַתְדַּבֵּק בְּנוּקְבָא דְז"א אֲלֵא אַחַר פְּטִירְתּוֹ. וּמִשָּׁה לְהִיפֵךְ, כִּי הִגּוּף שֶׁלּוֹ הִיָּה בְּהַשׁוּאָה לְנוּקְבָא דְז"א, (כְּנִיל דָּף קל"ו ד"ה וזה) וְע"כ הִיָּה דְבוּק בְּנוּקְבָא דְז"א בְּחֵייוֹ, וְלֹא אַחַר פְּטִירְתּוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהָרוּחַ שֶׁלּוֹ דְבוּק בְּכִינָה, וְאִין לוֹ שׁוּם הַשׁוּאָה אֵל הַנוּקְבָא דְז"א עֲש"ה.

קנח) כִּל אַנּוּן נְהוּרִין עֲלֵאִין בְּדִיּוּקְנָא דְלַהוֹן לְתַתָּא בְּאַרְעָא: כִּל אֲלוֹ אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים נִמְצְאִים בְּצוּרְתָן בְּאַרְץ שְׁלִמְטָה, וְכָלְהוּ תַלְיִין בְּרַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם, וְכוּלָם תְּלוּיִם בְּרַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם. כְּלוּמַר שֶׁעַל יְדוֹ הֵם מֵאִירִים לְאַרְץ שֶׁל מִטָּה. (כְּנִיל דָּף קי"ז ד"ה נְהוּרִין) דְהֵיִינוּ שְׁכַתּוּב, וַיִּתֵּן אוֹתָם אֲלֵקִים בְּרַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ.

הֵכָא רְזָא דְתַרְיִין שְׁמַתָּן כְּלִילָן כְּהֵדָא, וְשְׁכֻלָּא דְלַהוֹן תַּלְתָּא, וְאַתְהֵדְרִין לְהָדָא, דָּא יַעֲקֹב דָּא: כֵּאֵן, בְּכַתּוּב מֵאוֹרוֹת הַגְּדוּלִים הוּוּ סוּד ב' שְׁמוֹת כְּלוּלִים כֵּאֵדָה. וְהַשְּׁכֻלָּא שֶׁלָּהֶם הוּוּ בְּשִׁלְשָׁה, וְהוּוּרִים לְאַחַד, זֶה מוֹל זֶה. פִּירוּשׁ, כִּי חוּזֵר בְּקִיצוֹר נִמְרָץ עַל הַבִּיאוֹר הַנִּיל שְׁבִיאָר בְּסוּדָה שְׁנֵי הַמֵּאוֹרוֹת הַגְּדוּלִים מֵאוֹת קי"א

עד

(דפויי דף כ"ב ע"א)

**בראשית**  
קמו  
וְאֶתְהַדְרֵן לְחַד, דָּא לְקַבֵּל דָּא, וְאִיהוּ שְׁמָא גְלִיפָא מְחַקְקָא, כְּלִילָן בְּהַאי  
בְּרִזָּא דְמַהֲיֻמְנוּתָא.

**קנט** וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם, סוד ה' לִירְאִיו וגו', פְּתַח הַהוּא  
סְבָא בְּדַסְבִּין וְאָמַר, שְׁמַעוֹן שְׁמַעוֹן, מָאן הוּא דְאָמַר, נַעֲשֶׂה

**ח'לופי גרמנות**

א המאמר הזה עד ת"ח חשך איהו אוכמו דאורייתא אור  
חיורו דאורייתא הוא כמעט העחק מלה במלה מתקונים  
חדשים דף קטיו ע"א ט"ב ואינו מהזהר, ומתחיל שם  
וז"ל ועוד נעשה אדם אדהכי וכו'. ב נ"א אדהכי הא  
סבא דסבין עתיקא דעתיקין קא נחית ואמר שמעון שמעון  
(תק"ח). ונ"א אדהכי סבא דסבין עייל ול"ג פתח ההוא.  
ג נ"א ליג מאן הווא דאמר, רק ויאמר אלקים מאי ניהו  
הכא האי אלקים ול"ג נעשה אדם. (אה"ל). ד נ"א ויאמר  
אלקים נעשה וכו'. ונ"א ויאמר אלקים נעשה אדם מאי  
ניהו וכו'. אה"ל כתב ומכאן ועד אלה תולדות השמים  
לא נמצא בוהר כתי"י והוא מן התקונים והלשון מוכיח  
וכפי נוסחת הרמ"ק זלה"ה חסר מספרו מכאן עד דף כ"ט  
ויקרא ה' אלקים וגו' ונראה שהוא מן התקונים.

**מסורת הזהר**

(א) (בראשית א') ח"א א: יג: כב: כג: כה: לה: מז:  
רנב: ונו: ח"ב נה: קעג: קעה. ח"ג יב: לה: ריט: רלח:  
תיז תקי מ"ז פג: תקי נ"ו צ: תקי ס"א צד. תקי ס"ט  
קטז: תקי ע' קכ. ז"ח בראשית ב. טב שמת. טג שד.  
טז טב שמא. טג שיא שמה. שה"ש עג טב שלט. עד  
טא שכו. טב שז. קיב טג שלו. קיר טד שכת שלו. קטו  
טב שיא שלי"ג. טג שלה. טד שלה. קכ טב שמא. טז  
שכו. טד שיא שמג. (ב) ח"א כה: לו: לח. נב נג: נד:  
נה: נו: נח: ס: סא: פט: צ: צא: צו. קיח. קכא: קל:  
קלא: קלט: קמב: רכז: ח"ב כג: כד: לט. נה. רח: רכט:  
רלא. רמה. ח"ג יט: לה: מד: מו: מח: עו: עז. פג:  
ק: קו: קיז: קסד. קעה. קפב. קפט. רו: ריט: רסא:  
(ג) תהלים כ"ה. ח"א לו: עג. עה. רלו: ח"ב עה. רלד.  
ח"ג מג: מח. עט. צא: כז: קמא: קמב: רצד: ת"ז תק'  
כ"ב סה. תקי כ"ח עב: ז"ח רות פב טג שג. פד טב שט.

**דרך אמת** א) מכאן עד דף כ"ט ע"א בפי' המתחיל בראשית תנינן אינו מהזהר, והלשון יוכיח לדגיל בו. ב) זקן  
הזקנים והוא כ"ע.

**מאמר**  
עד אות קי"ז. ואומר שהכתוב מאורות  
הגדולים, ה"ס ב' שמות כלולים כאחד,  
שהם **מצפ"ן מצפ"ן**, מטעם שהנוקבא סתימא  
בשמא בעת שהיא כלולה עם הו"א בקומה  
שנה, שפירושו, שאינה צריכה לקבל אורותיה  
מו"א (כנ"ל דף קיד ד"ה את) **וז"ש ושפ"ולא**  
**ד"הון תל"תא**, כי הטעם שאינה מאירה  
בהיותה בקומה שוה עם הו"א, הוא מחוסר  
לבוש החסדים, כי עוד לא נגלה הזווג  
דקומת החסדים שעל מסך דחירק, שה"ס  
קו השלישי המכריע על ב' הקוין ימין  
ושמאל ומלבישם זב"ו. (כנ"ל דף מ"ח ד"ה  
ונמשכה) הרי שהשכלול שלהם הוא בשלשה  
דוקא, דהיינו בג' קוין. ו**אתהדרן לחד דא**  
**לְקַבֵּל דא**, ואחר שנשתכללו בג' קוין תוורין  
שניהם בסוד **אחד**, (כנ"ל דף קי"ח ד"ה ועל  
דא) זה מול זה, דהיינו בסו"ה ה' **אחד**  
ושמו **אחד עש"ה**, כי אז נמשך בסוד שמשא  
וי"ב שעתי י"ג מדה"ר, שה"ס **אחד**, וכן  
בסוד הלבנה וי"ב שעתי דלילה י"ג מדה"ר  
(דפויי דף כ"ב ע"א)

**מאמר נעשה אדם**

**קנט** וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם, סוד  
ה' לִירְאִיו וגו': בהכתוב ויאמר אלקים וגו' יש  
סוד שאינו נגלה אלא ליראיו. **פתח ההוא סבא**  
**דסבין ואמר שמעון שמעון מאן הווא דאמר**  
**נעשה אדם, ויאמר אלקים, מאי ניהו הכא**  
**האי אלקים.** פתח אותו זקן הזקנים ואמר: שמעון  
שמעון, מי הוא שאמר, נעשה אדם. וכתוב בו  
ויאמר אלקים, מי הוא כאן השם אלקים הוה.  
אדהכי

בראשית

קמד

אדם. ויאמר אלקים, מאי גיהו הקא, האי אלקים, אדהכי פרח ההוא סבא דסבין, ולא חמא ליה, ויכמה דשמע ר"ש דהנה קרי ליה דשמעון, ולא רבי שמעון, אמר ולתברוי, ודאי האי הוא קב"ה, דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב, הא יפען איהו שעתא, למפתח בהאי רזא, דודאי הקא אית רזא, דלא יאתיחב רשו לאתגליא, וכען משמע, דרשותא אתיחב לאתגליא.

קס) פתח ואמר, למלכא, דהנה ליה פמה בנינין למבני, והנה ליה אומנא, ונהו אומנא, לא הנה עבד מדעם, אלא י מרשו דמלכא, כד"א ונהיה אצלו אמן. מלכא ודאי איהו חכמה דעלאה, לעילא, ועמודא דאמצעיתא, מלכא לתתא. אלקים אומנא לעילא, ודא אימא עלאה, אלקים אומנא לתתא, ודא שכנתא דלתתא.

חלופי גרסאות

א מיר פרח ולא חזא ליה (תק"ח). ב נ"א כמה. ג נ"א ובמה. ד נ"א שאל. ה נ"א שמעון שמעון. ו נ"א ולא קרא ליה בשם רבי (תק"ח). ז נ"א ליג שמעון. ח נ"א ליג לחברוי. ט נ"א דא איהו. י בתק"ח משלים הפסוק לבושיה כתלג חזיר. י"א נ"א כען איהו שעתא וליג הא (תק"ח). י"ב נ"א ואומנא (תק"ח). י"ג נ"א ברשו. י"ד נ"א ליג עלאה (תק"ח). טו נ"א ליג לעילא. טז נ"א איהו מלכא (תק"ח).

מסורת הזהר

א) דניאל ז. ח"א רמב: ח"ג טו: קל. קלד: ת"ז תקי ס"ט קא: קיב: תקי ע' קכב. ז"ח יתרו ל"ד טא שמד. תק"ח קיג טג שכו. קי"ד טג שכו. קט"ו טב שטו. ב) משלי ח'. ח"א ה. מז. קלד. ח"ב קסא. ר"ז. ח"ג לה: טה: טז: קעת. רפה: ז"ח בראשית ה' טד שכו. רות פא טב שיא. תק"ח קטו טב שכו.

נעשה אדם

הסולם

מאמר

ההעלם של האתורים שהשיגו, את מדת הגילוי העתידיים להשיג. וז"ש וכמה דשמע ר"ש דהוי קרי ליה שמעון ולא רבי שמעון, דהיינו שהשראת האתורים שה"ס קריאה, היתה חזקה כל כך עד שנאבדו לו כל המדרגות ונעשה לאדם פשוט, דהיינו לשמעון מן השוק, והכיר בזה שהוא קריאה והזמנה להשגת פנים מאד נעלה, לפיכך תיכף אמר לחברוי ודאי האי הוא קודשא ב"ה, דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב. שאין מדרגה גבוהה ממנו. וז"ש וכען משמע דרשותא אתיחב לאתגליא, שעתה נראה, שהשיג רשות לגלות סוד הגבוה הזה. והוא המרומז באלו ב' שאלות הנ"ל: מי אמר נעשה אדם, ואיזה שם אלקים נאמר בהכתוב הזה. אם הוא אלקים דבינה או אלקים דמלכות.

קס) פתח ואמר, למלכא דהנה ליה כמה בנינין למבני, והנה ליה אומנא וההוא אומנא לא הנה עבד מדעם אלא מרשו דמלכא: פתח ר"ש ואמר. כמו מלך שהיה לו הרבה בנינים לבנות, והיה לו אומן, ואותו האומן לא עשה משהו אלא ברשותו של המלך.

כד"א

אדהכי פרח ההוא סבא דסבין, ולא חמא ליה, בינתים, פרח לו אותו זקן הזקנים ולא ראה אותו וכמה דשמע רבי שמעון, דהנה קרי ליה שמעון, ולא רבי שמעון, אמר לחברוי, ודאי האי הוא קב"ה, דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב. וכמו ששמע ר"ש, שהיה קורא אותו שמעון, ולא רבי שמעון, אמר לחברוי, בודאי שזה הוא הקב"ה, שנאמר בו ועתיק יומין יתיב. הא כען איהו שעתא, למפתח בהאי רזא, דודאי, הכא אית רזא דלא אתיחב רשו לאתגליא הרי עתה השעה לפתוח בסוד הזה, כי כאן יש סוד שלא ניתן רשות לגלותו, וכען משמע דרשותא אתיחב לאתגליא, ועתה משמע שניתן הרשות לגלות.

פירוש, כי נודע שהסודות שנגלו לחכמי הזהר, היה על ידי השגות האורות של המדרגות העליונות, בדרך השראה, ויש בהם פנים ואחורים, שפירושו העלם וגילוי. ולפי מדת גדלה של בחינת פנים של המדרגה כן מדת גדלה של בחי' האחורים שלה. והשראת האתורים, ה"ס קריאה והזמנה להשראת הפנים. ולכן היו יודעים ממדת

(דפו"י דף כ"ב ע"א)

קמה

בראשית

קסא) וְאֶתְתָּא לִית לָהּ אִרְשׁוּ לְמַעַבְד מְדַעַם, בְּלֹא רְשׁוּ בְּעֵלָהּ, וְכָל

חלוּפֵי גֵרְמָאוֹת

א ג'א ל"ג רשו (תק"ח). ב ג'א דבעלה (תק"ח).

נעשה אדם

הסולם

מאמר

כי אין ז"א ונוקבא יכולים לברוא נשמות בני אדם, זולת אם הם עולים ומלבישים את או"א, והתחתון העולה לעליון נעשה כמוהו, וא"כ בעת שהנוקבא הוציאה נשמת אדה"ר, היתה במדרגת אמא דהיינו בשם אלקים וכן ז"א במדרגת אבא. ומיושב השאלה הב' ששאל מאי ניהו הכא האי אלקים כי באמת הוא הנוקבא דז"א, אמנם כיון שעלתה והלבישה לאמא, הרי היא כמו אמא. ולהלן הולך ומתרץ שאלה הא'

קסא) וְאֶתְתָּא לִית לָהּ רְשׁוּ לְמַעַבְד מְדַעַם בְּלֹא רְשׁוּ בְּעֵלָהּ, ואשה אין לה רשות לעשות משהו בלי רשות בעלה, וכל בניינין דהוו בארה אצילותא, הוה אמר אבא באמירה לגבי אמא יהא כדון וכדון ומיד הוה, וכל הבנינים שהיו בדרך אצילות, דהיינו בעולם האצילות, היה אומר אבא, רק באמירה, לאמא, יהי כזה וכזה, ומיד נעשה על ידי אמא. כד"א ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ויאמר, הוה אמר אלקים יהי אור, מארי דבניינא, כמ"ש ויאמר אלקים וגו' ויאמר, היינו בעל הבנין, אבא, שאמר לאלקים יהי אור, איהו אומר ואומנא עביד מיד, בעל הבנין, אבא, אמר, והאומן אמא, עשתה מיד. והכי כל בניינין בארה אצילותא, הוה אמר יהי רקיע יהי מארת, וכלא אתעביד מיד, וכן היה בכל הבנינים, דהיינו המדרגות, שיצאו בבחינת אצילות, שאבא היה אומר, יהי רקיע, יהי מארת, והכל נעשה תיכף ומיד.

פירוש, כי אבא הוא כבחינת מחשבה ואמא כבחינת מעשה. ובכל עולם האצילות אין שום מסך, כמ"ש להלן. והאמירה הוא כבחינת מחשבה, ובדומה למחשבת אדם עם אבריו, כי תיכף כשחושב לעשות עושים האברים. וז"ש וכלא אתעביד מיד, כלומר שאין מסך שיעכב משהו לחלק, מן האמירה עד העשיה, משא"כ מאצילות לבי"ע, יש שהיה ועכוב בין האמירה להעשיה, דהיינו כפי מדת עוביותו של המסך התוצץ ומבדיל ביניהם. ונבחנו האמירה לאמירה ממש, שפירושו זוג דהכאה, כמו אמירת מלך לעבדיו

כד"א וְאֶהִי אֶצְלוֹ אִמּוֹן. שזסו"ה, ואהיה אצלו אמון. מלכא ודאי איהו חכמה עלאה, לעילא, ועמודא דאמצעייתא מלכא לתתא: מלך, בודאי הוא חכמה עליונה, שהוא אבא. ועמוד האמצעי שהוא ז"א, הוא מלך למטה. אלקים אומנא לעילא, ודא אמא עלאה, אלקים אומנא לתתא ודא שכינתא דלתתא אלקים הוא אומן למעלה, שהיא אמא עלאה, אלקים הוא אומן למטה שהוא השכינה שלמטה. פירוש, כי כמו שיש ב' בחינות מלך, כן יש ב' בחינות באומן שהוא השם אלקים, כי האומן של החכמה שהוא מלך למעלה הוא אמא הנקראת אלקים, והאומן של תפארת, שהוא מלך למטה, הוא השכינה של מטה. דהיינו הנוקבא הנקראת ג"כ אלקים.

וצריכים להבין היטב את ב' השאלות הנ"ל. כי השאלה הא' היתה, כיון שבכל מאמרות דמעשה בראשית, נבחנו ויאמר אלקים, לאבא ואמא, שאבא אומר, ואמא עושה. וא"כ כאן, שכתוב ויאמר אלקים נעשה אדם, נמצא שגם אבא האומר נשתתף בהעשיה, שזה לא יתכן. והוה ששאל, מאן הוה דאמר נעשה אדם, שאי אפשר לומר גם כאן שאבא אמר נעשה, שהרי מאבא אינו נמשך שום עשיה. כי אבא נבחנו כמו "כח" ואמא כיציאה לפועל.

השאלה הב' היתה, כי כל השמות אלקים הנאמרים במעשה בראשית ה"ס אמא, ונודע שנשמות בני אדם הן תולדות מז"א ונוקבא, וא"כ שאל, מאי ניהו הכא האי אלקים, כי אלקים שבכאן, הנאמר לבריות אדם אי אפשר לומר שהוא אמא, כי נשמת אדם אינה נמשכת מאמא רק מהנוקבא.

וזה שמתרץ, ואומר, למלכא דהוה ליה כמה בניינין למבני והוה ליה אומנא וכו' כי המשיל את אבא ואמא למלכא ואומנא שמהם נאצלו כל מעשה בראשית. אלא כמו שאו"א הם מלכא ואומנא לעילא דהיינו כלפי כל המדרגות דוון דאצילות, כן ז"א ונוקבא הם מלכא ואומנא לתתא, דהיינו כלפי גר"ן דבני אדם ועולמות בי"ע. פירוש, (דפו"י דף כ"ב ע"א)

**קמו**

**בראשית**

בְּנֵינִין דְּהוּוּ בְּאַרְחַ אֲצִילוּתָא, הָוָה בְּאֵמֶר אֲבִיָּא בְּאַמְרָהּ, לְגַבֵּי אִמָּא, יִהְיָא  
 קְדִין וְקָדִין, וּמִיָּד הָוָה, דְּכַד־א, וְיִאמְרֵ אֱלֹקִים יְהִי אֹרְ וְיִהְיֵ אֹר, וְיִאמְרֵ הָוָה  
 אֲמֵר לְאֱלֹקִים, יְהִי אֹר, וּמִאֲרֵי דְבְנֵינָא אִיהוּ אֹמֵר, וְאוּמְנָא עֵבִיד מִיָּד, וְהִכֵּי  
 פִּל בְּנֵינִין וּבְאַרְחַ אֲצִילוּתָא, הָוָה אֲמֵר, יְהִי רְקִיעַ, יְהִי מְאֹרֹת וְכֻלָּא אֲתַעֲבִיד מִיָּד.  
**קסב) פִּד מְטָא לְעֻלְמָא דְפְרוּדָא, יִדְאִיהוּ עוֹלָם יִהְיֵ הַנְּבֻדָּלִים, אֲמֵר אוּמְנָא,**

**מסורת הזהר**

**חלופי גרסאות**

א) ח"ג פב. ב) (בראשית א') לעיל דף מ' צ"ד ושי'. א) נ"א היות. ונ"א אצילות (תק"ח). ב) נ"א אבא אמר  
 (תק"ח). ג) נ"א יהי כך וכך הוה (תק"ח). ד) נ"א הה"ד.  
 ה) נ"א ל"ג ויאמר אלקים. (תק"ח). ו) נ"א מאריה. ז) נ"א דאינון באור אצילות (תק"ח). ח) נ"א דאיהו. ונ"א ל"ג דאיהו  
 עולם הנבדלים. ט) נ"א הנפרדים (תק"ח).

**מאמר**

**הסולם**

**נעשה אדם**

המסיימת למקום החזה דע"ס דגוף, הנה  
 הסיום של המלכות שבנוקבי עינים אין בהם  
 שום דין ועוביות להיותה בחינת מלכות  
 המודווגת, ובחינת מאציל, אלא רק מלכות  
 המסיימת העומדת בחזה, נבחנת למסך גמור,  
 שהרי כח הצמצום שהיה בנקודה דעולם  
 הזה, עלה שם במקום החזה והפסיק האור  
 של אותו מדרגה. ותדע שמסך המסיים הזה  
 שעלה למקום החזה, הוא הפרסא שבין  
 אצילות לבריאה, (כמ"ש בפלח"ק אות ס"ז)  
 המסיימת לכל הפרצופין שבאצילות. באופן  
 שכל אלו המסכים הנמצאים בעולם האצילות  
 מלפני הפרסא הם רק מבחינת מלכות  
 המודווגת, שאינה נחשבת למסך כלל, ואדרבה  
 הוא המאצלת בכח זווגה עם אור העליון  
 לאותו המדרגה שנמצאת בה, וא"כ אין שום  
 מסך ממשי בכל עולם האצילות, אלא רק  
 בהפרסא שמתחתיו, שהיא בחי' מלכות  
 המסיימת לכל מדרגה ומדרגה שבאצילות,  
 ולפיכך כל אלו זווגי דהכאה שעל מסכים  
 שבעולם האצילות אינם אמירה ממש הנוהג  
 בבי' גופין נבדלים, שהרי אינו מסך ממשי  
 שיכדיל ביניהם, אלא הוא בבחי' מחשבה.  
 כי אמירה נופל גם על מחשבה, כמו ויאמר  
 בלבו.

וז"ש איהו אומר ואומנא עביד מיד,  
 אבא, שהוא מחשבה ה"ס ויאמר, ואומנא,  
 שהיא אמא, מביאה המחשבה לכלל עשיה  
 תכף ומיד, כי זכר ונקבה, הוא כמו אור  
 וכלי, ונבחן אבא לבחי' אור העליון, ואמא  
 נבחנת לנושאת המסך, שעליו מזדווג אור  
 העליון. ואע"פ שאבא שהוא אור העליון  
 מכה על המסך דאמא, כדי להאציל כל  
 קומה וקומה שבאצילות, מ"מ הכאה זו  
 אינה

לעבדיו, דהיינו בי' גופין, כי יש מסך מבדיל  
 בין עולם אצילות לעולם הבריאה, והזווג  
 דהכאה שעל המסך, נבחן לדיבור ואמירה.  
**קסב) כד מְטָא לְעֻלְמָא דְפְרוּדָא דְאִיהוּ**  
**עוֹלָם הַנְּבֻדָּלִים אֲמֵר אוּמְנָא לְמִאֲרֵי בְנֵינָא**  
**נַעֲשֶׂה אָדָם וְגו':** כשהגיע להמדרגת מעולם  
 הפירוד שהוא עולם הנבדלים, דהיינו לברא נשמת  
 אדם שבעולם הבריאה, שעולם זה כבר נבדל  
 מאלקיות, ובחינת הכלים אשר שם כבר  
 אינם אלקיות. אמר האומן לבעל הבניין נעשה  
 אדם בצלמנו כדמותנו. דהיינו להיפך מבכל  
 מעשה בראשית עד בריאת אדם, שבהם בעל  
 הבניין אמר, וכאן אמר האומן. **אמר מארי**  
**בנינא ודאי טוב הוא למעבד ליה, אב"ל**  
**עתידי הוא למחמי קמו, בגין דאיהו כסיל**  
 וכ"ו אמר בעל הבניין, ודאי טוב הוא  
 לעשות את האדם, אבל הוא עתיד לחטוא  
 לפיך, משום שהוא כסיל, וז"ש בן חכם  
 ישמח אב, ובן כסיל תוגת אמו. כלומר  
 שאבא אמר שהחטא של האדם אינו מגיע  
 לו אלא לאמא, כי בן כסיל תוגת אמו.

ביאור הדברים, כי נתבאר שבעולם  
 האצילות אין שום מסך, ולפיכך איהו וחיהו  
 וגרמוהו חד בהון. ואע"פ שאנו מבחינים  
 זווגים על המסכים גם באצילות, אכן נתבאר  
 (בפתיחה לחכמת הקבלה אות ג"ט) שיש  
 בי' בחי' מלכות, מלכות שבע"ס דראש,  
 הנבחנת למלכות המודווגת עם אור העליון  
 כזווג דהכאה, ונבחנת לבחינת מאציל לאותו  
 פרצוף. ויש מלכות המסיימת את ההארה  
 דהיינו מלכות דע"ס דגוף. ובעת צמצום בי'  
 שע"י עליית המלכות למקום בינה נעשה  
 סיום חדש באמצע כל מדרגה, שמלכות  
 המודווגת עלתה לנוקבי עינים, ומלכות  
 (דפו"י דף כ"ב ע"א)

**קמו**

**בראשית**

למארי בנינא נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אמר מארי בנינא, ודאי טב הוא למעבד ליה, אבל עתיד הוא למחטי קמך, בגין דאיהו כסיל, הה"ד בן חכם ישמח אב וכן כסיל תוגת אמו.

**קסג) איהי אמה, בתר דחוביה פליא באמ"א ולא באפ"א אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא דילי, הדא הוא דכתיב, ויברא אלקים את האדם בצלמו. ולא בעא לאשתתפא ביה אב"א.**

**חלופי גרסאות**

א נ"א אמרה. ב נ"א באמא תלייא (תק"ח). ג נ"א מוסף, דיליה (ד"מ).

**מסורת הזהר**

(א) (משלי יוד), ח"א ס: ח"ג ער: ת"ז תקי י"ח לה. תק"ח קט"ו טב שלה שבב ב) (בראשית א') לעיל דף יוד צ"ב וש"ג.

**נעשה אדם**

**הסולם**

**מאמר**

מכונים שניהם בשם אבא, וישנ"ת מכונים שניהם בשם אמא, ולפיכך אמר אבא, עתיד הוא למחטי קמך, כי בני אדם אין להם שורש באו"א כלל, אלא רק בישנ"ת בלבד שהוא אמא. וע"כ החטאים של האדם אינם מגיעים כלום לאבא. אלא לאמא בלבד.

**קסג) איהו אמרה, בתר דחוביה תליא באמא ולא באבא, אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא דילי הה"ד וכו' אמרה אמא, מאחר שחטאיו תלוים באמא ולא באבא, ע"כ אני רוצה לברוא אותו בצלם שלי, וזה ככתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו, ולא בעא לאשתתפא ביה אבא, כי לא כתיב כאן בצלמנו, מפני שלא רצתה לשתף בו את אבא.**

פירוש, כי נתבאר לעיל (בהקדמת הזהר דף נ"ז ד"ה ואע"ג) שאו"א עלאין נתקנו בסוד מנעולא, שה"ס מלכות דצמצום א', שאין עליה זווג, וישנ"ת נתקנו בסוד מפתחא. שה"ס מלכות הממותקת בבינה. עש"ה. וז"ש אמא, אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא דילי, דהיינו בבחינת מפתחא, ולא יהיה לו כלום ממלכות דמדת הדין מצמצום א', שהוא בבחינת אבא. כי אז יהיה נפרש לגמרי מהקליפות ולא יחטא. וזה שאמרו (בוהר קדושים דף פ"ג ע"א) דאה"ר לא הוה ליה מהאי עלמא כלום, כי היה כולו מבחי' אמא שהיא בינה, וממלכות דצמצום א' שה"ס עולם הזה הכלול באבא, לא היה לו לאדה"ר כלום. כי אמא לא רצתה לשתף מבחינת מלכות דצמצום א' שהיא באבא. כמבואר.

בזמנא

אינה הכאה המכונה אמירה כפה הנוהג בב' גופים נפרדים, אלא כאדם עם מחשבתו שכמו שמחשב תכף עושים אבריו. כי אין מסך ממשי שיבדיל בין המדרגות להפרידם לב' גופין.

וז"ש כד מטא לעלמא דפרודא וכו' אמר אומנא למארי בנינא נעשה אדם כי אמירה דאבא שהוא אור עליון שבאצילות כבר נפסק על הפרסא המסיימת האצילות, המפרדת ג' עולמות בי"ע לגופים נבדלים מאצילות, ולפיכך אין ענין מחשבה מועיל כאן, שה"ס אמירה דאבא, אלא בחינת זווג דהכאה ממשי, המכונה אמירה דאמא הנוהג בין ב' גופין, בסוד הכאת שפה אל שפה, שה"ס דיבור ממשי הנפרד ונשמע מגוף אל גוף שני. וע"כ אמרה אמא לאבא נעשה אדם, כי אור אמא שהוא אור החסדים אפשר לו להפרד ולבא לעולם הנבדלים דהיינו לנשמת אדם דבריאה, ולא אור אבא, שהוא אור חכמה, המאיר רק בעולם האצילות בלבד, ונפסק הארתו ממעל הפרסא. ואין להקשות א"כ למה אמרה לאבא נעשה אדם, כיון שאין אורו מושפע לבריאה. והתשובה הוא ואתתא לית לה רשו למעבד מדעם בלא רשו בעלה, כנ"ל, ולפיכך אמרה אמא נעשה אדם, כי קבלה רשות מאבא להאיר אליו ולהעלותו מבריאה לעולם האצילות.

וז"ש עתיד הוא למחטי קמך בגין דאיהו כסיל, האדם דקליפה נק' כסיל, והוא יפתח את האדם להמשיך לו אור אצילות לבי"ע, לקליפות, ואז נקרא האדם בן כסיל משום שנדבק בכסיל. וצריך שתדע שאו"א עלאין (דפו"י דף כ"ב ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר



## קמט

## בראשית

« תד כנוי, דסליק לחושבן אלקים, ונהוא כנוי איהו ב אור וחשך, ובגין מהוא חשך, דתהו בההוא כנוי, אמר אבא, דעתיד למחטי לאדם דבריאה, דאיהו אור לבוש עלאה.

קסז) והאי איהו אור דברא קב"ה, ביום ראשון, ודגנזו לצדיקייא, ונהוא חשך, דאתברי ביומא קדמאה לרשיעייא, כד"א ורשעים בחשך ידמו, ובגין מהוא חשך, דתהו עתיד למחטי למהוא אור, לא בעא אבא

## חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג חד. ב הרמ"ק פי' אור היה חשך נקודות. ג נ"א דאצילות. ד נ"א עליון. ה נ"א דקב"ה וליג דביא (ד"מ). ו נ"א דגנוז, (תק"ח). ז נ"א לצדיקים. ח נ"א לרשעים. ט נ"א הה"ד. י נ"א למחטי (תק"ח).

שמר. תק"ה קטו טג שי"א. ב) ז"ח בראשית ח' טד שו. תק"ה קט"ו טג שי"א. ג) (שמואל א' ב') ח"א קיב: קיג. ונב: ח"ג כח: ז"ח בראשית ח' טד שח. תק"ה קט"ו טג שיב. קטז טב שא.

## מסורת הזהר

א) ח"א א. ז. יב. ל: לא: לב. מה: מו. נט. קלא. רסד ח"ב לה. קכז: קמח: רכז: רכז: רל. רעז. ח"ג לד. צג. רכה: רלא: ת"ז תק' י"ט לט: תק' מ' פא. תק' ע' ככ. ז"ח בראשית ו טב שטט. טו טב שמר טג שלה. טד שי. שה"ש ס"ז טד שז. רות פ"ה טא שה. פ"ח טא שמר. תק"ה קטו טג שי"א. ב) ז"ח בראשית ח' טד שו. תק"ה קט"ו טג שי"א. ג) (שמואל א' ב') ח"א קיב: קיג. ונב: ח"ג כח: ז"ח בראשית ח' טד שח. תק"ה קט"ו טג שיב. קטז טב שא.

## נעשה אדם

## הסולם

## מאמר

פירוש, כי אע"פ שהנוקבא נמתקה באמא, והשיגה השם אלקים כמותה, מ"מ לא נאברה ממנה בחינת עצמה לגמרי, שהיא מרת הדין, אלא שבחינתה עצמה נגזזה בפנימיותה, ולא ניכרת בה רק מדת הרחמים דאמא. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קכ"ד אות קכ"ג זכי הא טוב לא זכי הא רע, ע"ש. בהסולם) הרי שיש בה אור וחשך, ואם לא זכי נגלה החשך. ומסכה זו אמר אבא שהאדם עתיד לחטוא, כי האדם נברא מכת אור לבוש עלאה, כי אלו הכלים בינה ותו"מ דנוק' שירדו בעת קטנות לנשמת אדה"ר, נעשו לבוש אל הנוקבא בעת גדולתה ונשמת אדה"ר עולה עמהם, ומקבל המוחין דגדלות על ידיהם, (להלן בדף קנ"ט ד"ה ביאור עש"ה), ולפיכך יכול להכשל מפאת החושך שלה.

קסז) והאי איהו אור דברא קב"ה ביום ראשון דגנזו לצדיקיא, וההוא חשך דאתברי ביומא קדמאה לרשיעייא כד"א וגו' ואותו אור שהאדם מקבל בלבוש העליון, הוא האור שברא הקב"ה ביום א' דמעשה בראשית, שהאדם היה רואה בו מסוף העולם עד סופו, ואח"כ גנו לצדיקים (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קנ"ד ד"ה כד אנניז) ועליו נאמר יהי אור. ואותו חשך הנ"ל הנעלם תוך הנוקבא, הוא החשך שנברא ביום א' לרשעים, ועליו כתוב ורשעים בחושך ידמו, ובגין מהוא חשך דהוה עתיד למחטי למהוא

לההוא

לו שום שייכות לאו"א שיקבל מהם המוחין דצלם ודמות. אלא אמא עלאה הוה לה חשך כנוי דסליק לחושבן אלקים, וההוא כנוי איהו אור וחושך, אלא אמא עלאה היה לה כנוי אחד, העולה פ"ו כחשבון אלקים, וכנוי ההוא הוא אור וחושך.

פירוש, יש שם העצם, שהשם הוא מעצם המדרגה, ויש כנוי, שפירושו שם המושאל ממדרגה אחרת. וז"ש אמא עלאה, שהיא בינה היה לה כנוי אחד, דהיינו מלכות, שעלתה בחשבון אלקים, דהיינו שעלתה אל הבינה ולקחה ממנה את השם אלקים. כי הנוקבא מבחינת עצמותה אין לה שם הזה, אלא ששאלה אותו מאמא, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף כ"ה אות י"ז דאמא אויפת לברתא מאנהא, ע"ש) ולפיכך השם אלקים דנוקבא הוה כנוי מאמא.

וההוא כנוי איהו אור וחשך, ובגין ההוא חשך דהוה בההוא כנוי, אמר אבא, דעתיד למחטי לאדם דבריאה, ובכנוי ההוא דהיינו בהנוקבא כנ"ל, יש בה אור וחשך, ומשום אותו חשך שהוא בכנוי ההוא, אמר אבא, שאדם דבריאה עתיד לחטוא. דאיהו אור לבוש עלאה, שהוא, דהיינו האדם דבריאה, אור לבוש העליון, כלומר שאורו של האדם הוא מלבוש העליון ממנו, שהוא הנוקבא, שיש בה אור וחשך, ועתיד לחטוא מכת החשך שבה.

(דפו"י דף כ"ב ע"ב)

בראשית

קג

לְאִשְׁתְּתַפָּא בֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר, נַעֲשֶׂה אָדָם, א) בְּצַלְמֵנוּ הֵהוּא אֹר, כְּדְמוּתֵנוּ הֵהוּא חֲשָׁךְ, דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא א) לְאֹר, כְּגֹוְנָא א) דְּגֹוְפָא, דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לְנִשְׁמָתָא, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב א) עֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי. חֲדוּ פְּלִהוּ, וְאָמְרוּ זַפְּאָה חוּלְקָנָא, ב) דְּזִכְיָנָא לְמִשְׁמַע מְלִין דְּלָא אִשְׁתַּמְעוּ ג) עַד כְּעַן.

קסח) פְּתַח ד) עֹר ר' שְׁמַעוֹן וְאָמַר ח) רָאוּ עֵתָהּ כִּי אָנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹקִים עִמָּדִי וְגו', אָמַר, חֲבַרְיָא, שְׁמַעוּ מְלִין עֵתִיקִין, י) דְּכַעֲיָנָא לְגַלְאָה, כְּתַר ז) דְּאִתְיָהִיב רְשׁוּ עֲלָאָה לְמִימַר, מֵאִי נִיהוּ דְאָמַר ח) רָאוּ עֵתָהּ כִּי אָנִי אֲנִי הוּא

חֲלוּפֵי גֵרְמָאוֹת

מִסֻּרַת הַזְהָר

א) (בראשית א') ח"א קנו: ח"ג לה: ת"ז תק' ע קכ. ז"ח בראשית ט"ז טב שיה. יתרו ל"ח טב שמב. ב) (איברי הגוף) ח"א כ: לב: עח: (ט"ח). פ. (ט"ח). צ: קכד: קל: קלד: קלו. קלח. קמ. קנה. קע: קפו. קצא קצה. רה: רכו. רמא. ח"ב מב. נג: ע: עה: קז: קטו: קיו. קכד: קמד: קנג. קנה. קסג: קסו. רא. רד. רח: ריח: ח"ג יג: מא. מח: עט: צא: קד: קכט. קל. קלח. קמ. קמא: קנג. קמח. קנט: קסא. קע. קפו. קפז. קצה: ריח: ריט: רכא: רכב. (ברע"מ). רכד: רכה. רכז: רלב: רלד: רלה: רלו. רלח: רלט. רמה: רעב: רפ. רפט. רצד. (עניני הגוף) ח"א יוד: יד. קמד: קנו: קסה: קסט: קצא. רז. ח"ב מב. סו. צח. קז: קעב: ח"ג צ: קז. קיט. קעה: קצה: רמ. ג) (איוב יוד) ח"ב ע. עה: קיו: ח"ג רכב. רמו. רפ. ת"ז תק' ט' צג: תק"ח קט"ו טג שיו קי"ט טא שכו. ד) (דברים ל"ב) ח"א כג. פז: ח"ב קח. ח"ג רכג. רעד: ת"ז תק' ל' עד: תק"ח קטו טג שכ שלה. טד שב.

נעשה אדם

הסולם

מאמר

גדלות, וזו"ן דבוקים באותו לבוש ומקבלים האור על ירו. וז"ש שחשך דאמא הוא לבוש להאור. חדו כלהו ואמרו זכאה חולקנא דזכניא למשמע מלין דלא אשתמעו עד כען שמחו כולם ואמרו, אשרי חלקנו שזכינו לשמוע דברים שלא נשמעו עד הנה. ועתה מיושבת ג"כ השאלה הא' הנ"ל, ששאל מאן הוא דאמר נעשה אדם, כי כל ויאמר המוכא במעשה בראשית קאי על אבא, ואיך אפשר שאבא יאמר נעשה הרי אין עשיה רק באמא. והשיב ר"ש, כי קאי באמת על אמא, כי אמא אמרה לאבא נעשה.

לההוא אור לא בעא אבא לאשתתפא ביה, ומשום חשך ההוא העתיד להתטיא לאור ההוא דנשמת האדם, ע"כ לא רצה אבא להשתתף בו, דהיינו בעת שאמא אמרה לו נעשה אדם. כנ"ל.

ובגין דא אמר נעשה אדם, בצלמנו ההוא אור, כדמותנו ההוא חשך דאיהו לבושא לאור, ובשביל זה אמרה אמא נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, בצלמנו פירושו באור שלנו, כדמותנו פירושו בחשך שלנו, שהוא לבוש להאור, לאפוקי מאותו חשך שנברא ביום א', שעליו נאמר ורשעים בחשך ידמו, כי הוא אינו לבוש להאור אלא מחטיא את האדם כנ"ל בדבור הסמוך. כגוונא דגופא דאיהו לבושא לגשמתא שחשך דאמא הוא לבוש להאור כמו הגוף שהוא לבוש להנשמה. הה"ד עור ובשר תלבישני. פירושו כי חשך דאמא נעשה מכה עלית המלכות אליה לקבל מדת הרחמים שבה, שאז ירדה בינה ותו"מ דאמא לזו"ן ונעלמה הג"ר שלה. וזהו עשתה אמא בכוונה, בכדי להמשיך מוחין ואור לזו"ן כנ"ל, (דף ו' ד"ה וכב) הרי שהחשך הוא הכנה ולבוש אל האור, כי אלו הכלים בינה ותו"מ שירדו מאמא לזו"ן נעשו לבוש לאמא אח"כ בעת (דפו"י דף כ"ב ע"ב)

מאמר אני אני הוא

קסח) מאי ניהו דאמר, ראו עתה כי אני אני הוא, שואל, מי הוא שאמר את הכתוב הזה, ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וגו'. ומשיב א"ל דא הוא עלת על כ"ל עלאין, ההוא דאתקרי עלת העלות, עלת מאלין עלות אלא זה שאומר הכתוב ראו עתה וגו' הוא עלת על כל העלות, ההוא שנקרא עלת העלות, אינו למעלה מכל העלוינים, אלא עלה בין שאר עלות.

פירושו

## קנא

## בראשית

« אֵלָא, דָּא הוּא, עֵלְת עַל כָּל עֲלָאִין, <sup>א</sup> הֵהוּא דְאֶתְקְרִי עֵלְת הָעֵלּוֹת, עֵלְת מְאֲלִין עֵלּוֹת, דְּלֹא יַעֲבִיד חַד מְאֲלִין עֵלּוֹת שׁוּם עׁוֹבְדָא, עַד דְּנָטִיל <sup>ב</sup> רְשׁוּתָא מִהֵהוּא דְעֵלְיָה, כְּמָה דְאֻקְיָמְנָא לְעֵילָא בְּנַעֲשָׂה אָדָם.

**קס"ט** נַעֲשָׂה, וּדְאִי עַל תְּרִין אֶתְמַר, וְדָמַר דָּא לְהֵהוּא דְלְעֵילָא מְנִיָּה <sup>ה</sup> נַעֲשָׂה, יִוְלָא עֲבִיד מְדַעַם, יִאֲלָא בְּרִשׁוֹ <sup>ו</sup> וְאֶמְרָהּ, מִהֵהוּא דְלְעֵילָא מְנִיָּה, <sup>ז</sup> וְהֵהוּא דְלְעֵילָא מְנִיָּה, לֹא עֲבִיד מְדַעַם, עַד דְּנָטִיל עֵצָה מִחֲבֵרְיָה. אֲבָל הֵהוּא דְאֶתְקְרִי <sup>ח</sup> עֵלְת עַל כָּל <sup>ט</sup> עֵלּוֹת, דְּלִית לְעֵילָא מְנִיָּה, <sup>י</sup> וְלֹא לְתַתָּא שְׁוֵה לֵיהּ, <sup>יא</sup> כַּד"א <sup>יב</sup> וְאֵל מִי תְדַמְיוּנִי <sup>יג</sup> וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קְדוּשׁ, אֲמַר רָאוּ עֵתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹקִים עִמָּדִי, דְּנָטִיל עֵצָה מְנִיָּה, כְּגֹוְנָא דְהֵהוּא דְאֶמַר, וְיֹאמַר אֱלֹקִים <sup>יד</sup> נַעֲשָׂה אָדָם.

## חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג אלא. ב נ"א וההוא. ג נ"א רשותא. ד נ"א מההוא עלאה דעליה (תק"ח). ה נ"א נעשה אדם (תק"ח). ו נ"א ל"ג ולא עד וההוא דלעילא ונ"א לא. ז נ"א מוסף, וההוא דלעילא מניה לא. ז נ"א עד דנטיל עצה מחבריה. ח נ"א באמירה (תק"ח). ט נ"א ל"ג ומהוא עד אבל ההוא. י נ"א מחבריה (תק"ח). יא נ"א ולית לתתא דשוה ליה (תק"ח). יב נ"א הה"ד (תק"ח). יד בתק"ח תדמינוני וגו'. טו נ"א נעשה אדם בצלמנו (תק"ח).

## מסורת הזהר

א ח"ג רכה. ת"ז תקי עי קלה. ב ישעיה מו ח"ב מב. ח"ג רכה. רפ. ת"ז בהקדמה ו: תקי י"ג כח. תקי ט"ו צו: תק"ח קט"ו טג שלג.

## אני אני הוא

שכל תחתון אמר לעליון שלמעלה ממנו, נעשה אדם. **ולא עביד מדעם אלא ברשו ואמירה** מההוא דלעילא מניה, וההוא דלעילא מניה **לא עביד מדעם עד דנטיף עצה מחבריה.** והתחתון אינו עושה משהו בלא קבלת רשות ואמירה של אותו הפרצוף העליון ממנו. וכן העליון שלו ההוא, אינו עושה משהו עד שמקבל עצה מחברו שלמעלה הימנו. באופן שכל פרצוף ופרצוף מפרצופי אצילות אמר נעשה אדם לעליון שלו, והעליון לעלי עליון. פירוש, כי כל חידוש ואצילות בא מא"ס ב"ה, ומשתלשל דרך המדרגות עד שבא למקומו. וענין ההשתלשלות נבחן כאן שכל תחתון אומר נעשה אדם לעליון ממנו, בעת שמקבל ממנו נשמת אדם להעבירה לתחתונים ממנו. **אבל ההוא דאתקרי עלת על כ"ל עלות, דלית לעילא מניה ולא לתתא שוה ליה כד"א וכו' אבל פרצוף ההוא הנקרא עלת על כל העלות, שאין דומה לו למעלה ולא למטה, כמ"ש, ואל מי תדמינוי ואשוה יאמר קדוש, אמר, ראו עתה כי אני אני הוא, ואין אלקים עמדי, דנטיף עצה**

## הסולם

## מאמר

פירוש, המדרגות משתלשלות זו מזו בסוד עלה ועלול, שכל תחתון עלול ומסובב מהעליון שלו. עלה, פירושו פועל. עלול, פירושו נפעל. שזה יורה שאין כלום לתחתון אלא מה שמקבל מהעליון שלו. והחברים ששמעו הבינו דברי ר"ש, **שעלת על כ"ל עליון, מכנה ר"ש לפרצוף אדם קדמון, שהוא למעלה מעולמות אבי"ע.** ועלת העלות מכנה ר"ש לפרצוף עתיק דאצילות, שהוא עלול מא"ק, והוא עלה לכל פרצופי אבי"ע. ור"ש דחה אותם כמ"ש להלן.

**דלא יעביד חד מאלין עלות שום עובדא עד דנטיף רשות מההוא דעליה, כמה דאוקימנא לעילא בנעשה אדם:** שכל אחד מאלו העלות, לא יעשה דבר, עד שמקבל רשות מהעלה העליונה עליו, כמו שבארתי למעלה בכתוב נעשה אדם. אשר אמא אינה יכולה לעשות משהו בלי רשות מאבא, כן הוא בכל עלה ועלול, שכל תחתון אין לו כח לעשות משהו אלא אם כן מקבל את הכח מעליון.

**קסט** נַעֲשָׂה, וּדְאִי עַל תְּרִין אֶתְמַר, דְאֶמַר דָּא לְהֵהוּא דְלְעֵילָא מְנִיָּה נַעֲשָׂה.

הכתוב נעשה אדם, ודאי טובב על שנים דהיינו (דפו"י דף כ"ב ע"ב)

קנב

בראשית

קנב) קמו פלהו חבדייא, ואמרו « רבי, הב לנא רשו למללא בהאי אתר, אמרו, ויהא לא אוקמת לעילא » דעלת העלות אמר דלפת"ר נעשה אדם, אמר לון יהו שמעין אודנייכו, מה דפומכון וממללן, ויהא לא אמרית לכו השתא, דאית דאתקרי עלת העלות, ולאו איהו ההוא דאתקרי, עלת על כל עלות, דלעלת על כל עלות לית ליה תניינא, דנטיל עצה « מניה, דאיהו יחיד קדם פלא, ולית ליה שותפו.

קנא) ובגין דא אמר, ראו עתה פי אני אני הוא ו אין אלקים עמדי\*,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) ת"ז תקי עי קכ. ב) ת"ז תקי עי קלה. תקיח קט"ו טג שכי. ג) (דברים ל"ב) ח"ג פב. אלא איהו בלהודוי בלא שיתוף וחושבן דכי ואין אלקים אודנייכו מה דפומיכו ממלל (תק"ח). ז נ"א ממלא. ח נ"א ל"ג איהו. ט נ"א העלות (תק"ח). י נ"א דעלת (תק"ח). יא נ"א ל"ג מניה. יב נ"א שותפא.

מאמר

הסולם

אני אני הוא

עצה מניה, כגונא דההוא דאמר וגו' נעשה אדם. אמר, את הכתוב ראו עתה וגו', ואין אלקים עמדי, לקבל עצה הימנו, כעין שאמר כל תחתון לעליון ממנו, נעשה אדם.

דפומכון ממללן: אסר להס ר"ש, ישמעו אזניכם מה שפיתוכם מדברים. והא לא אמרית לכו השתא דאית דאתקרי עלת העלות ולאו איהו ההוא דאתקרי עלת על כל עלות, האם לא עתה אמרתי לכם, שיש שנקרא בשם, עלת העלות, והוא אינו אותו הנקרא בשם עלת על כל העלות, דלעלת על כל עלות לית ליה תניינא דנטיל עצה מניה, דאיהו יחיד קדם כללא, ולית ליה שותפו, אשר לעלת על כל העלות אין לו שני, שיקח עצה ממנו, כי הוא יחיד קודם כל, ואין לו שתוף.

קנא) ובגין דא אמר ראו עתה כי אני אני הוא, ואין אלקים עמדי דנטיל עצה מניה דלא אית ליה תניינא ולא שותפא, ולא הושבנא, ומשום זה אמר, ראו וגו' ואין אלקים עמדי, לקבל עצה ממנו, כי אין לו שני, ולא שיתוף, ולא חשבון, דאית אחד בשתוף כגון דכר ונוקבא, ואתמר בהון, כי אחד קראתי, אבל איהו חד בלא הושבן ולא שתוף, ובג"ד אמר ואין אלקים עמדי, כי יש אחד בשתוף, כגון זכר ונקבה שנאמר בהם כי אחד קראתי. אבל הוא, אחד בלי חשבון ובלי שתוף, ומשום זה אמר ואין אלקים עמדי.

ביאור הדברים, כי השכיל אותם להבין,

קע) קמו כלהו חבדייא ואמרו: רבי הב לנא רשו למללא בהאי אתר, אמרו והא לא אוקמת לעילא דעלת העלות אמר לכתר נעשה אדם. קמו כל החברים ואמרו לר"ש: רבי תן לנו רשות לדבר במקום הזה, אמרו לו, וכי לא ביארתי למעלה, שעלת העלות אמר לכתר נעשה אדם. פירוש, החברים הבינו בדברי ר"ש שעלת על כל עליון הוא אדם קדמון, שהוא כתר לכל העולמות ואין למעלה ממנו שום מדרגה, כי הוא מדרגה הראשונה שנאצלה מא"ס ב"ה. ועלת העלות, חשבו שהוא כנוי לעתיק דאצילות. כנ"ל בדיבור הסמוך. ואחר זה שאמר שכל מדרגה ומדרגה אמרה להעליונה ממנה נעשה אדם, נמצא שגם עלת העלות שהוא עתיק אמר לא"ק שהוא כתר, נעשה אדם. ואותו הכתוב ראו עתה כי אני וגו' ידעו החברים דקאי על עתיק. וע"כ הקשו לו איך אמר עתיק, ואין אלקים עמדי ליטול עצה מניה, הרי יש לו ליטול עצה מהכתר שהוא א"ק, כמו שאמר ר"ש לעיל, שכל עלול אמר לעלתו נעשה אדם.

אמר לון הוו שמעין אודנייכו מה

(דפו"י דף כ"ב ע"ב) \*מבואר בתע"ס חלק ח עמ' תרמט א' נב נו, וחלק טו עמ' א'תתקב א' יח ותשי רמח שהוא

קנג

בראשית

דְּנָטִיל עֵצָה מְנִיָּה, אֲדָלָא אֵית לִיה תְּנִינָא, וְלֹא שׁוֹתְפָא, וְלֹא חוֹשְׁבָנָא, דְּאִית  
אֶחָד בְּשׁתוּף, כְּגוֹן דְּכַר וְנוֹקְבָא, וְאֶתְמַר בְּהוֹן אֲפִי אֶחָד קְרֵאתִיו, בְּאֶבְל אִיהוּ,

חלופי גרסאות

א נ"א דאיהו יחיד קדם כלא ולית ליה תנינא ולא  
שותפאה ולית חושבנא (תק"ח). ב נ"א גר.

מסורת הזהר

(א) ישעיה נ"א תק"ח קז טב שיט. ק"כ טג שמה.

אני אני הוא

הסולם

מאמר

לראש פנה, או אתמר, ראו עתה כי אני  
אני הוא, המלכות מכונה אני, וכיון שהמלכות  
דצמצום א' תקבל הזווג הגדול, יתגלה  
בעולם כי אני שבשחא אלפי שני שהיתה  
משותפת במדה"ר, ועצמותה היתה נעלמת,  
אני הוא, דהיינו אני דצמצום א', שהיא  
גילוי עצמותה של המלכות, ואין אלקים  
עמדי, דלית לי תנינא דנטי"ל עצה מניה,  
כי אני המגולה בשחא אלפי שני היתה  
צריכה למדרגה שניה, דהיינו לבניה, לקבל  
ממנה עצה, דהיינו תיקון, משא"כ עתה אני  
צריך לקבל עצה משני, כי אני מושלמת  
בכל צרכי מעצמי. ו"ל שותפא, שאין לי  
עוד שתוף דמדת הרחמים, בהיות הדין שלי  
מתוק במתיקות השלמות. ו"ל חושבנא,  
פירוש, המסך המשותף במדת הרחמים דבינה  
מכונה בשם חשבון, כי חשבון הוא מלשון  
מחשבה, שהוא שם הבינה הממתקת את  
המסך. ואומרת שמעתה אינה צריכה עוד  
לחשבון הזה, דהיינו למסך ממותק.

וזהו אמרו, דאית אחד בשתוף כגון  
דכר ונוקבא, ואתמר בהון כי אחד קראתיו.  
כי מטרם התיקון היתה המלכות בשתוף  
דמדה"ר, כגון ז"א ונוקביה, המכונים לעיל  
שמש ולבנה, שבסוד השתוף דמדה"ר קבלו  
המותין די"ג מדת הרחמים, שה"ס אחד,  
ואז נאמר על ז'ין כי אחד קראתיו כמ"ש  
לעיל (דף ק"ח ד"ה ועל דא) בסו"ה הוא אחד  
ושמו אחד, עש"ה. אב"ל איהו חד ב"ל  
חושבן ו"ל שתוף אבל עתה המלכות עצמה  
היא אחד בלי חשבון, שהוא מסך ממותק,  
ובלי שיתוף דמדה"ר, שזס"ה ביום ההוא  
יהיה ה' אחד ושמו אחד, כי הלבנה אינה  
צריכה להכלל בז"א בסוד הוא ושמו אחד.  
אלא הלבנה מעצמה תהיה מהות מאיר בסוד  
אחד, וע"כ הוא אחד, השמש. ושמו אחד,  
הלבנה. כי תהיה אור הלבנה כאור החמה.

קמו

שהוא מדבר, ממשפיע הראשון אל העולמות  
שאינן למעלה ממנו, ומבחינה זו, נמצא עתיק  
שהוא ע"ל כ"ל ע"ל, כי א"ק שלמעלה  
מעתיק, אינו נחשב למשפיע, להיותו מתוקן  
במלכות דצמצום א', אשר מלכות זו נגזרה  
בראש עתיק, ואין עליה שום זווג, ואין  
העולמות מקבלים ממנה קודם גמר התיקון.  
ולפיכך נתקן עתיק בבחינת בקע ו"ל בקע,  
שהוא אמצעי בין א"ק ואב"ע, (כנ"ל דף  
ה' ד"ה וכשהאצילה) וע"כ נחשב עתיק למשפיע  
הא' לעולמות שאינן למעלה ממנו, שהרי  
מא"ק לא יוכלו העולמות לקבל משהו.

אמנם בגמר התיקון תתגלה המלכות הזו  
דצמצום א' שנגזרה בראש עתיק, ותקבל  
זווג מעתיק ותשפיע לעולמות אב"ע. ואז  
נאמר עליה אבן מאסו הבונים היתה לראש  
פנה, כי המלכות נקראת אבן, ובהיותה נגזרת  
בראש עתיק בלי זווג, ע"כ בכל מקום  
שנגלית מלכות זו נמשכה ממנה דינים  
ועונשים, וע"כ מאסו אותה הבונים, אמנם  
בגמר התיקון כשתקבל הזווג שם בראש  
עתיק תגלה ותראה לכל שהיתה ראש פנה.

ואז, יאמר עתיק הכתוב הזה ראו עתה  
כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, שפירש  
ר"ש ואין אלקים עמדי דנטי"ל עצה מניה,  
ד"ל אית ליה תנינא, ו"ל שותפא, ו"ל  
חושבנא. כי בשחא אלפי שני, נחשב א"א  
כתר לעולם אצילות, ועתיק נעלם לגמרי,  
מטעם גניזת המלכות דצמצום א', שאין  
עליה זווג, והזווג נעשה רק בסוד בקע,  
שהיא מלכות המשותפת במדת הרחמים,  
שפרצוף הא' שיצא על המלכות המשותפת  
הזו הוא א"א שהוא חסר מלכות דצמצום  
א' וקבל במקומה את מלכות המשותפת,  
וע"כ הוא המשפיע לכל פרצופי אצילות,  
דהיינו שמקבל מעתיק ומשפיע לאצילות,  
ועתיק עצמו לא אתידע, מטרם גמר התיקון.

ובגמר התיקון כשיתגלה הכתוב היתה  
(דפו"י דף כ"ב ע"ב)

בראשית

קנד

חַד, בְּלֹא חוֹשֶׁבֶן \* וְלֹא שְׂתוּף, וּבְגִין דָּא בְּאִמְרֵי אֲלֵקִים עֲמָדִי. קָמוּ כְּלָהוּ, וְאִשְׁתַּחֲוּוּ קָמִיָּה, וְאָמְרוּ זָכָאָה בַר נֶשׁ דְּמֵאֲרִיָּה אֶסְתַּפֵּם עִמִּיָּה, לְגַלְאָה רְזִין טְמִירִין, גְּדֵלָא הוּוּ מִתְגַּלְיִין דְּלְמֵלְאֲכִיָּא הַ קְדִישִׁיא.

קעב) אָמַר לוֹן, חֲבַרְיָא, אֵית לֶן לְאַשְׁלֵמָא קָרָא, דְּכַמְּה רְזִין טְמִירִין, יֵאֵית בְּהַאי קָרָא \* אֲנִי אָמִית וְאַחִיָּה וּגְו', יֵאֲנִי אָמִית \* וְאַחִיָּה, בְּסַפִּירֶן, \* אַחִיָּה, מִסְטְרָא דִּימִינָא חַיִּי, וּמִסְטְרָא דְשְׂמַאלָא \* יֵמֹתָא, וְאֵי לָא \* אֶסְתַּפְּמֵן תְּרוּיָהוּ בְּעַמּוּדָא דְאִמְצַעִיתָא, לָא אֶתְקִיָּים דִּינָא, דְאֲנוּן יֵב בְּמוֹתָב תְּלֵתָא יֵב בְּחַדָּא.

קעג) וְלִזְמִינֵן \* יֵב אֶסְתַּפְּמוּ תְּלֵתָא לְמַעַבְד דִּינָא, וְיֵיתִי \* יֵב יֵב, \* דְּדֵאִיָּה פְּשׁוּטָה

חלופי גרסאות

א נ"א ובלא (תק"ח). ב נ"א ל"ג אמר (תק"ח). ג נ"א אית דלא (תק"ח). ד נ"א למלאכין קדישין (תק"ח). ה נ"א ל"ג קדישייא. ו נ"א ל"ג אית (תק"ח). ז נ"א אני אמית בספירה ואחיה בספירה (תק"ח). ח נ"א אני אמית בספירין ואחיה מסטרא וכו'. ט נ"א חייבין. י נ"א ומחיה. י"א נ"א מיתא (תק"ח). י"ב נ"א אסתכמו. י"ג נ"א במותא תלתא כחדא. י"ד נ"א במות' כחדא תלתא. י"ה נ"א כחדא הוינא. י"ו נ"א אסתכמן (תק"ח). י"ז נ"א יד ימינא (תק"ח).

מסורת הזהר

א) ח"ג פב. ב) דברים לב ח"ג פב. ג) דברים ל"ב ח"ב קעז: ח"ג עח: תק"ח קט"ו ט"ד שיא שכת. ד) ח"א יב: נג: נו: פה. עז: עט. צח. צט: קיח: קכו. קל: קלא. רא: רז. רי: ריז: ריח: רכ. רכא: רכו. רכו. רלב: רמה: רנ: ח"ב מד: מה. צו: צז. קכד: קמא: קנא: קעד: קפז: קצג. קצו: קצט. ריד: רמח: רנו. רסג. רסד: ח"ג יג: לח: נג. נד: נו: פח: קז: קיז: קכו: קלה: קמג: קמד. קנט: קסד. קסט. קעז. רכ. רלז. רעד: ח) ת"ז תק' ו' ככ. תק' מ"ז פד: תק' ס"ט קא: ז"ח חוקת נ"ב טב שא.

אני אני הוא

אחר שבא קו האמצעי והכריע ביניהם, והלביש הקיום זכ"ו (כנ"ל דף ס"ג ד"ה ואע"ג), אמנם מטרים הכרעת קו האמצעי, אין קיום לא לחיים הנמשך לצדיקים מקו ימין ולא למיתה הנמשך לרשעים מקו שמאל. שהקוין הם במחלוקת, ופעם מנצח השמאל לדין, ופעם מנצח הימין לחסד, בלי קביעות וקיום.

קעג) וְלִזְמִינֵן אֶסְתַּכְמוּ תְּלֵתָא לְמַעַבְד דִּינָא, וְיֵיתִי יֵד דְאִיהוּ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִיָּם: ולפעמים מסכימים שלשתם לעשות דין, ויבוא יד הפשוטה לקבל שביים. דֵאִיהוּ י"ה ו"ה, יו"ד הַא וְאֵו הַא, שִׁי"ד הַהוּא, הוּא י"ד אוֹתִיּוֹת דְהֵינּוּ ד' אוֹתִיּוֹת שְׁבִהוּיָה פְּשׁוּטָה, וְיוֹד אוֹתִיּוֹת שְׁבִהוּיָה בְּמִלּוּאָה. ד' אוֹתִיּוֹת שֶׁל הוּיָה פְּשׁוּטָה י"ה ו"ה, רומזות על ספ' כתר. יו"ד אוֹתִיּוֹת שְׁבִהוּיָה בְּמִלּוּאָה יו"ד ה"א וְאֵו ה"א, רומזות על ספירת החכמה. פירוש, כי ידעת שבעת קטנות יורדות ג"ס בינה ותו"מ מהנוקבא לבי"ע ולקלי, ואינה נשארת אלא בב' הספירות כתר וחכמה דכלים, (כנ"ל דף צ"ו ד"ה והיא) ואז מרומזת הנוק' בשם י"ד הרומזת לב' ספירות כו"ח שבהם י"ד אוֹתִיּוֹת, ד' בכתר יו"ד בחכמה, כנ"ל

הסולם

מאמר

קמו כלהו ואשתתו קמיה ואמרו זכאה בר נש דמאריה אסתפם עמיה לגלאה רזין טמירין דלא הוו מתגליין למלאכיא קדישייא: קמו החברים כולם ונשתתו לפניו, ואמרו אשרי האיש שרבונו מסכים עמו לגלות סודות נסתרים, שלא היו מגולים אפילו למלאכים הקדושים.

קעב) אָמַר לוֹן; חֲבַרְיָא אֵית לֶן לְאַשְׁלֵמָא קָרָא, דְּכַמְּה רְזִין טְמִירִין אֵית בְּהַאי קָרָא, אָמַר לְהֵם: חֲבַרְיָם, יֵשׁ לָנוּ לְהַשְׁלִים הַכְּתוּב, כִּי כִמָּה סוּדוֹת נִסְתָּרִים יֵשׁ בְּכְתוּב הַזֶּה, אֲנִי אָמִית וְאַחִיָּה וּגְו' אֲנִי אָמִית וְאַחִיָּה בְּסַפִּירֶן, אֵחִיָּה מִסְטְרָא דִּימִינָא הִי מִסְטְרָא דְשְׂמַאלָא מוֹתָא: אֲנִי אָמִית וְאַחִיָּה, הֵינּוּ עַל יַד הַסְּפִירוֹת, שְׂמֵקוּן יָמִין נִמְשַׁךְ חַיִּים, וּמִקוּן שְׂמַאל נִמְשַׁךְ הַמּוֹת. וְאֵי לָא אֶסְתַּכְּמוּן תְּרוּיָהוּ בְּעַמּוּדָא דְאִמְצַעִיתָא לָא אֶתְקִיָּים דִּינָא, וְאִם שְׁנֵיהֶם אֵינֵם בְּאִים לִידֵי הַסְּכֵמָה בְּקוּן הָאִמְצַעִי, אֵין הַדִּין מְקוּיָם, דְאֲנוּן בְּמוֹתָב תְּלֵתָא כְּחַדָּא, שְׁהֵם בְּיִשׁוּבַת שְׁלֹשָׁה בִּיחַד. כְּלוּמַר שְׁאֵין הַדִּין מְקוּיָם אֵלָא בְּעַת שִׁישׁ ג' קוּיָן בִּיחַד. פִּירוּשׁ, אַע"פ שְׂמֵקוּן יָמִין נִמְשַׁךְ חַיִּים לְצַדִּיקִים וּמִקוּן שְׂמַאל נִמְשַׁךְ הַמּוֹת לְרִשְׁעִים, הֵינּוּ רַק (דפויי דף כ"ב ע"ב \*) דף כ"ג ע"א)

קנה

בראשית

לְקַבֵּל שְׂבִים, דְּאִיהוּ הוֹי"ה יוֹד הָא וְאוּ הָא, וְדָא שְׂכִינְתָא, אֲתֶקְרִי אָּ דְ יָמִין  
מִסְטָרָא דְחֶסֶד, יָד שְׂמַאל מִסְטָרָא דְגְבוּרָה, יָד הוֹי"ה מִסְטָרָא דְעִמּוּדָא דְאֲמָצְעִיתָא,  
פַּד פֶּר נֶשׁ אָּ תָב אָּ בְּתִיּוֹבְתָא, הָאִי יָד בִּ שְׂזִיב לִיה מִן אָּ דִינָא, אָּכֵל פַּד דָּן עֵלְת גְּעַל  
פֶּל הַעֲלוֹת, אֲתֶמֶר בִּיה וְאִין מְיָדִי מְצִיל.

קַעֲד (עֹדוּ, תֵּלְת זְמַנִּין דְּאֲתֶמֶר בְּהָאִי קָרָא, אָּ אָּנִי אָּנִי אָּנִי, דְּאִית בְּהוֹן

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

א נ"א חזר, ב נ"א שאיב, ונ"א שויב לון תקיח. ג נ"א  
ל"ג על כל, ד נ"א ל"ג אתמר, ונ"א אית (תקיח). ה נ"א  
ל"ג רק ב' פעמים אני.

טו: כג: נר, עה: עח: פג: קא, קכב: קכג: קעת, ריו: רכ, רמ: רע, ז"ח נח כ"ג טג שא שט שג, טד שד  
שיט שלו, לך כד טג שי שמו, סד שג שכא, ג ח"א נג, נז: נח, סא: סג, סט: ע: צב: קד: קו, קז, קח, קיג:  
קיד, קיח: קיט: קכא: קכב, קכד: קכז, קכח: קכט: קע: קעז: קעט: קפ: קפב: קפד: קפז: קפח: קפח: קפח: קפח: קפח: קפח:  
ז: ח: יט: כ: כז, כח: לב: לג: לח, מד: נ: נד: עח: קיז, קכב, קלט, קצג, רכג, רמח: רנב, רנז, ח"ג ח: ל: לו:  
מ: נד: פ: פ: צב: צט: קכא: קכב: קכד: קכז: קכח: קכט: קע: קעז: קעט: קפ: קפב: קפד: קפז: קפח: קפח: קפח: קפח: קפח:  
רצג:

מסורת הזהר

א) ח"ג רמו: רעב, רפג, ת"ז בהקדמה ט, תקי נ"ה פט.  
חס"ט קא: תקי ע' קל, תקי"ח קז נט שא, ב) (תשובה)  
ח"א כז, לט, צ, קכט: קל, קלד: קצא, רכ, רכו, רכח:  
ח"ב מג, צז, קז, קח, קפח, קפט, רמח: ח"ג יג:  
טו: כג: נר, עה: עח: פג: קא, קכב: קכג: קעת, ריו: רכ, רמ: רע, ז"ח נח כ"ג טג שא שט שג, טד שד  
שיט שלו, לך כד טג שי שמו, סד שג שכא, ג ח"א נג, נז: נח, סא: סג, סט: ע: צב: קד: קו, קז, קח, קיג:  
קיד, קיח: קיט: קכא: קכב, קכד: קכז, קכח: קכט: קע: קעז: קעט: קפ: קפב: קפד: קפז: קפח: קפח: קפח: קפח: קפח:  
ז: ח: יט: כ: כז, כח: לב: לג: לח, מד: נ: נד: עח: קיז, קכב, קלט, קצג, רכג, רמח: רנב, רנז, ח"ג ח: ל: לו:  
מ: נד: פ: פ: צב: צט: קכא: קכב: קכד: קכז: קכח: קכט: קע: קעז: קעט: קפ: קפב: קפד: קפז: קפח: קפח: קפח: קפח: קפח:  
רצג:

אני אני הוא

הסולם

מאמר

דגבורה, יד הויה מסטרא דעמודא  
דאמצעייתא, וזהו השכינה הנקראת יד ימין  
מצד קו החסד, ונקראת יד שמאל מצד קו  
הדין, ונק' יד ה' מצד קו האמצעי, שהוא  
קו הרחמים. כלומר שלא נשאר בכל קו  
וקו מהנוקבא, בעת הקטנות, רק י"ד אותיות  
שה"ס כו"ח שבכל קו, ובינה ותו"מ של כל  
אחד נפלו לבי"ע כנ"ל. כד ב"צ תב בתיובתא  
האי יד שזיב ליה מן דינא, כשחזור בתשובה  
אלו י"ד אותיות מצילים אותו מדין, כלומר,  
אחר שהנוק' מורידה המסך מתחת החכמה  
למקומו כבתחילה ומעלה הבינה ותו"מ בחזרה  
אליה, עולים עמהם גם הם ע"י תשובה  
כנ"ל, ומקבלים המוחין דגדלות שה"ס אור  
הרחמים.

אב"ל כד דן עלת על כל העלות, אתמר  
ביה ואין מידי מצי"ל, אבל כשרן עלת על  
כל העלות, אין היד פשוטה לקבל שבים,  
אלא להיפך, ואין מידי מצי"ל. פירוש, כל  
הנ"ל אמור בחשך דאמא, אבל בחשך  
דצמצום א' דהיינו הגנוז בעתיק הנק' עלת  
על כל העלות, שבסו"ה ורשעים בחשך  
ידמו, אז אין מידי מצי"ל (כנ"ל דף ז'  
ד"ה וכבר).

קַעֲד (עֹדוּ, ג' זְמַנִּין אֲתֶמֶר בְּהָאִי קָרָא  
אָּ אָּנִי אָּנִי, דְּאִית בְּהוֹן אָּ אָּ אָּ אָּ אָּ אָּ  
י' ועוד, כי ג' פעמים אני נאמר בפסוק הזה, שיש  
בהם בר"ת ג' אלפין, וג' יודין בס"ת, כי ראש  
התבה

כנ"ל. ואז אסתכמו תלתא למעבד דינא,  
דהיינו שאפילו קו ימין מסכים לדין, מטעם  
שאין בכל קו רק י"ד אותיות מכו"ח, ובינה  
ותו"מ שלו נפלו לקליפות, ואז קונים  
הקליפות כח (שה"ס כ"ח אותיות דמילוי המילוי  
הרומזים על כלי דבינה ותו"מ הכלולים בה) להחטיא  
את התחתונים, גם להענישם, שבי' הללו הם  
אחד, כמ"ש חז"ל (ב"ב דף ט"ז) הוא השטן  
הוא היצה"ר הוא מלאך המות, שהוא  
המחטיא והוא העולה ומקטרג, והוא היורד  
ונוטל נשמתו. הרי שהחטא ועונשו א' הוא.  
גם נתבאר לעיל, שע"י מ"ן ותשובה  
ומע"ט, מעלה הנוק' בחזרה את הבינה  
ותו"מ שלה מהקליפות, והם מתלבשים  
בנשמות התחתונים שעשו תשובה. ואח"כ  
מורידה המסך מנוק' עינים לפה והיא מעלה  
הבינה ותו"מ לאצילות ביחד עם הנשמות,  
ונשלמת בע"ס ומקבלת מוחין דגדלות לנשמות  
התחתונים הדבקים בכלים בינה ותו"מ שעלו  
אליה. וז"ש וייתי יד דאיהו פשוטה לקב"ל  
שבים, דאיהו י"ה ו"ה, יוד הא ואו הא.  
כי אגלאי מלתא למפרע, שלא נתמעטה  
הנוקבא מתחילה להשאר בי"ד אותיות הללו  
שהם כו"ח דכל קו שלה, אלא בכדי לקבל  
אח"כ השבים בתשובה ולהעלותם לאצילות.  
כי לא היה אפשר להשפיע מוחין דגדלות  
לתחתונים בלאו הכי (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר).

וזה אמרו, ודא שכינתא, אתקרי יד  
ימין מסטרא דחסד, יד שמאל מסטרא  
(דפו"י דף כ"ג ע"א)



קנז

**בראשית**

וְכָל־אֶבֶט, אָבֶט מֵהַ דְּאֶתְמַר לְעֵילָא בְּעֵלְתָּ עֵלְאָה גְּדֵאִיהוּ דְּעֵלְתָּ עַל כָּל  
הָעֵלְוֹת, וְהָאִי נָזָא לֹא אֶתְמַסֵּר יְלָכְל חֲפִימָא וְהִנְבִּיאָה.

**קנז** "ת"ח, פְּמָה עֵלְוֹת אֲנוּן סְתִימִין, דְּאֲנוּן מִתְלַבְּשִׁין, וְאֲנוּן מוֹדְרָבִין  
בְּסִפְרִין, וְסִפְרִין מְרַכְבָּה לְגַבִּייהוּ, דְּאֲנוּן טְמִירִין מִמַּחְשְׁבֵתָא דְּכַנֵּי נִשְׂא, וְעֵלְיֵיהוּ

**חלופי גרסאות**

א נ"א דאתמר לעילא עלאה איהו על כל עלות, ונ"א דאתמר לעיל עלות העלות לאו איהו על כל עלות ונ"א דאתמר  
לעילא על עלאה דאיהו על העלות, ונ"א דאתמר לעילא עלת העלות איהו על כל עלות, ב נ"א על (תק"ח). ג נ"א  
איהו, ד נ"א עלה, ה נ"א האי (תק"ח), ו נ"א אלא לכל, ז נ"א אלא להכימא (תק"ח), ח נ"א ונביאיא, ט (תק"ח), י נ"א  
ל"ג כל אות הזה ער אות קנז (תק"ח).

**הסולם**

**מאמר** י"ד אותיות שבשם הויה, שהן ד' אותיות של הויה פשוטה, ועשר אותיות של הויה במילוי אלפין, כזה יוד הא ואו הא, וכן הוא י"ד אותיות אשר בשמות כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, כלומר ג' הקוין ימין ושמאל ואמצעי מכונים ג' ידים, משום שיש בכל קו י"ד אותיות השם. בקו ימין י"ד אותיות שהן, הויה"ה אלקינו הויה"ה, ובקו שמאל י"ד אותיות כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, ובקו אמצעי י"ד אותיות מהויה"ה פשוטה, ומהויה"ה במילואה כנ"ל. וביאור אלו השמות, הויה אלקינו הויה, וכוז"ו במוכס"ז כוז"ו, ע"י לעיל (דף ע"ה ד"ה קדוש) ואלו ב' הקוין נמשכים מחולם ושורק, והם ג"ר. אבל קו אמצעי, נמשך מחירק, שה"ס קומת ו"ק בלי ראש, שנמשך על מסך דבחי"א, (כנ"ל דף ט"ז ד"ה וזה אמרו), ועל זה יש שם י"ד אותיות הויה פשוטה, והויה במילואה, הרומזים על כתר וחכמה דכלים ורוח נפש דאורות, וחסרה בינה ותו"מ דכלים, שה"ס כ"ח אותיות דמילוי המילוי שבהויה. (כמ"ש בזהר עקב אות מ"א) וז"ל כ"ח דיליה, יוד ואו דלת, הא א"ף, ואו א"ף ואו, הא א"ף, עש"ה. כי מילוי המילוי של ה' הוא יוד ואו דלת, ומילוי המילוי של ה' הוא הא א"ף, ומילוי המילוי של ו' הוא ואו א"ף ואו, וה"ת הוא הא א"ף, וסו"ה כי י"ד על כס יה מלחמה לה' בעמלק וגו', כי אין בקו אמצעי אלא י"ד אותיות, ולפיכך אין שם אלא י"ה, וחסרים האותיות ו"ה, שה"ס כ"ח אותיות דמילוי המילוי, וכל זה הוא מפני שמלחמה לה' בעמלק, וז"ס תפלת משה, ועתה יגדל נא כ"ח ה', דהיינו שימשכו כ"ח אותיות אל הויה"ה אותיות ויושלם השם הויה בע"ס דכלים ונרנח"י דאורות.

וזה אמרו. ואין מידי מציל דא וכו', (דפו"י דף כ"ג ע"א)

**קנז** ת"ח כמה עלות ואנון סתימין דאנון מתלבשין ואנון מורכבין בספירין וספירין מרכבה לגבייהו: בוא וראה, כמה עלות, דהיינו מדרגות, שהן סתומות ואינן נודעות, אלא שהן מתלבשות ומורכבות בספירות והספירות הן מרכבות אליהן. כלומר, כמו מרכבה המגלה מציאות הרוכב בה, כן הספירות מגלות את המדרגות המלוכשות בהן.

**פירוש**, כי נתבאר שהמדרגות משתלשלות ויוצאות זו מזו בדרך עילה ועלול, שפירושו שכל תחתונה נפעלת מהעליונה ממנה, ומתקיימת על ידה (כנ"ל דף קנ"א ד"ה פירוש) ויש עלות שהן סתומות מהתחתונים, שהן ג' פרצופין הראשונים: א"א ואבא ואמא, כי תחילת הגילוי מתחיל מישו"ת ואילך. ועל אלו ג' הראשונים אומר **כמה עלות אנון סתימין** וכו', אלא שמתלבשים בספירות שהן ישו"ת וזו"ן, הנעשים מרכבה אליהם, דהיינו

### בראשית

### קנה

אתמר « כי גבוה מעל גבוה שומר וגו', נהורין מצוהצחין, « אלין על אלין, ואלין דמקבלין אנון - חשוכין מאחרנין דעלייהו, דמקבלין מנייהו, ועלת העלות לית נהורא קיימא קמיה, דכל נהורין מתחשכן קמיה.

קעז) ג"ד א « נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, הא אוקמוה דחברייא על מלאכי השרת " דאנון אמרי האי קרא, יאמר להו, בטר דהו דעין מה ידנהו, ומה דעתיד למהוי, ואנון הו " דעין דעתיד למחטי, « אמאי בעו למעבד ליה.

קעח) ולא עוד, אלא " דעזא ועזאל הו " מקטרגי עליה בזמנא י" דאמר

### חלופי גרסאות

א נ"א אלין עלאין וליג על אלין. ב נ"א דחשוכין. מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר סי' ד'. ג נ"א ל"ג ד"א. ונ"א ועוד (תק"ח). ד נ"א ל"ג חברייא. ה נ"א ל"ג דאנון אמרי האי קרא. ונ"א דאנון אמרי וליג האי קרא. ו נ"א ל"ג אמר להו, ונ"א אמרי להו, ונ"א האי להו. ז נ"א דהו עתיד למהוי וליג ומה דעתיד. ח נ"א ידעי דהו עתיד למחטי (תק"ח). ט נ"א ואמאי בעי ליה למעבד (תק"ח). י נ"א עזא. יא נ"א מקטרגין (תק"ח). יב נ"א דאמריה (תק"ח).

### מסורת הזהר

א) קהלת ה: ח"ב ק"ח: ת"ז תק' נ"ה פט: תק' ס"ט קטז. קטר תק' ע' קכו: קכת. קל. קלה: ז"ח אחרי מ"ט טג שלה. שה"ש ס"א טג שכ. תק"ח צ"ד טר שיט. ק"ב טב שכד. קיא טב שי. ב) ח"א יט: כה: לו. נה. נה. קכו. נה. ח"ג קמד. רח. ריב. רלג. ת"ז תק' סט דף קח: תק' ע' קלו: ז"ח רות פ"א טא שלה טב שיט. תק"ח קט"ו טד שלט. קט"ז טא שג.

דרך אמת אן לשון הר"מ דשיין כאן המתחיל אמר בוציא קדישא וכי' תמצא בפרשת פנחס דף ר"ח ע"ב ושם נחבאר טעם נעשה ולא אעשה.

### נעשה אדם

### הסולם

### מאמר ב'

הא אוקמוה חברייא על מלאכי וכו' פירוש אחר. הנה הכתוב נעשה אדם וגו', בארו אותו החברים על מלאכי השרת, שהם אמרו הכתוב הזה, אל הקב"ה. (והמאמר שלהם מובא בפ' בלק מאות תט"ז) אמר להו, בטר דהו ידעין מה דהוה ומה דעתיד למהוי, ואנון הו ידעין דעתיד למחטי, אמאי בעו למעבד ליה אמר להם ר"ש, מאחר שהמלאכים יודעים את ההוה, ואת העתיד להיות, והיו יודעים שהאדם עתיד לחטוא, אי"כ למה רצו לעשות את האדם. כי אמרו נעשה אדם וגו'.

קעח) ולא עוד, אלא דעזא ועזאל הו מקטרגי עליה, בזמנא דאמר שכינתא לקב"ה נעשה אדם, ולא עוד, אלא שהמלאכים: עזא ועזאל, היו מקטרגים על בריאת האדם, בעת שאמרה השכינה להקב"ה נעשה אדם. אמרו, מה אדם ותדעהו, מה את בעי למברי אדם, ותדעהו, דעתיד למחטי קמך באתתא די"יה דאיהי השך. אמרו, מה אדם ותדעהו, למה אתה רוצה לברוא האדם, בעת שתדע, שהוא עתיד לחטוא לפניך באשתו, שהיא חושך. דאור איהו דכורא, וחשך נוקבא

דהיינו שמתגלות בתוכם, כמו רוכב שאינו מגולה רק במרכבתו. וז"ש דאנון טמירין ממחשבתא דבני נשא, ועלייהו אתמר כי גבוה וגו' שאלו ג' ראשונות, נסתרות ממחשבת בני אדם, ועליהם כתיב, כי גבוה מעל גבוה שומר וגו', נהורין מצוהצחין אלין על אלין, ואלין דמקבלין אנון חשוכין מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו, האורות מצוהצחות אלו מאלו, שכל העלין מחברו מצוהצח יתר הימנו, ואלו המקבלים חשכים מאלו האחרים שעליהם, שמהם הם מקבלים. כלומר כל התחתון מחברו הוא יותר כהה הימנו, ואע"פ שכלפי התחתון הוא נחשב לאור מצוהצח, מ"מ כלפי העליון ממנו נחשב כמו חשך, כי כן הולכות המדרגות ומתמעטות אחת מחברתה. ועלת העלות לית נהורא קיימא קמיה, דכל נהורין מתחשכן קמיה, ועלת העלות, אין אור שיוכל לעמוד בפניו, כי כל האורות נחשכים ומתכבים לפניו.

### מאמר ב' נעשה אדם

קעז) ד"א, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (דפו"י דף כ"ג ע"א)

**קנט**

**בראשית**

שְׁכִינְתָא לְקב"ה נַעֲשֶׂה אָדָם אָמְרוּ אֱמָה אָדָם וַתְּדַעְהוּ, אֵמָה בְּאֵת בְּעֵי לְמַכְרֵי אָדָם, וַתְּדַעְהוּ דְעֵתִיד לְמַחְטֵי קַמְךָ דְּבַאתְתָּא דִּילִיָּה דְאִיְהִי חֲשָׁךְ, דְּאֹר אִיְהוּ דְכוּרָא, וְחֲשָׁךְ נִוְקְבָא שְׁמַאלָא, חֲשָׁךְ דְּכְרִיאָה, בְּהֵהוּא זְמַנָּא שְׁכִינְתָא אָמְרַת לֹון, בְּהֵאִי דְאַתּוֹן מְקַטְרְגִין, אַתּוֹן עֲתִידִים לְמַנְפֵּל, כְּדַכְתִּיב אֱוִירָאוּ בְּנֵי הָאֱלֹקִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם, כִּי טוֹבוֹת הָנָהּ וּגְוִי וְטַעְוֵו בְּהוֹן וְאַפִּיל לֹון שְׁכִינְתָא מְקַדּוּשָׁה דְלְהוֹן.

**ח'לופי גרמנות**

א נ"א ל"ג ממה עד ותדעהו, ב נ"א אתבעי למעבר.  
ג נ"א ועתיד (תק"ח). ד נ"א באתרא. ה נ"א שמאל.  
(תק"ח). ו נ"א למיפעל. ז נ"א למפל. ח נ"א חשקו בהון  
וטעו. ט נ"א ל"ג שכינתא.

**מסורת הזהר**

א) תהלים קמ"ד. ת"ז תקי ס"א צד. תק"ח קטו טד שמא.  
ב) בראשית ו' ח"א תה. לו. סב: ח"ב קעה: ח"ג ס:  
עו: קמד. ז"ח בראשית יט טד שלט. כ טב שי. פרשת  
נח כ"א טג שלו. רות פא טא שלו. תק"ח קטו טד שמד.  
קטו טא שט.

**נעשה אדם**

**הסולם**

**מאמר ב'**

ולפיכך נתרגשו כל המלאכים ושאלו מה  
מיבנו דבר נש דא, מה טיבו של אדם זה,  
שבשביל בריאתו מיעטת אותנו. א"ל בר  
נש דיהא בצולמא דידן יהא חוכמתא דיליה  
עלאה מחכמתכון. אמר להם, האדם הנברא  
בצלם שלנו יהיה חכמתו מרובה מחכמתכם.  
דהיינו, אחר שהזו"ן יחזרו את אתון אל"ה  
למדרגתם, יתעלו עמהם גם העולמות בי"ע  
לאצילות, וישיג האדם גר"ן דאצילות, שהוא  
גבוה לאין שיעור מבחינת מלאכים, ואז כל  
המלאכים יתעלו בשבילו לאצילות. כמו שהיה  
באמת ביום ששי מלפני החטא. וכיון ששמעו  
המלאכים את זה תיכף הסכימו לבריאתו.  
וזה אמרו כאן הא אוקמוה הברייא ע"ל  
מלאכי השרת דאנון אמרי האי קרא,  
שהחברים אמרו, שהמלאכים עצמם הסכימו  
ואמרו נעשה אדם שבכתוב הזה, דהיינו  
מטעם הנ"ל שאמר להם הקב"ה שעל ידו  
ישיגו כולם עליה לאצילות. וע"ז א"ל ר"ש  
בתר דהווי ידעין וכו' דעתיד למחטי אמאי  
בעו למעבד ליה, מאחר שהיו יודעים העתיד  
להיות, שהוא עתיד לחטוא ויאבד בחזרה  
כל המוחין דאצילות, ויפול בחזרה לבי"ע  
ועמו כל המלאכים, וא"כ למה הסכימו  
לעשות האדם, הרי יפסידו יותר ממה שירווחו  
לשעתם. ואל עוד אל"ה דעזא ועזאל וכו',  
כלומר אם תמצא לומר שהמלאכים לא ידעו  
שיחטא, הרי עזא ועזאל קטרגו תכף והודיעו  
שיחטא האדם ועכ"ז הסכימו כל המלאכים.  
בההוא זמנא שכינתא אמרת לון בהאי  
דאתון מקטרגין אתון עתידין למנפ"ל  
כדכתיב

נוקבא שמאלא, חשך דבריא, כי אור הוא  
זכר. וחשך היא הנוקבא, שהיא מקו שמאל,  
הנכתן לחשך דבריא.  
ביאור הדברים, כי נתבאר (לעיל בהקדמת  
הזהר דף ר"ג אות רט"ו בהסולם עש"ה)  
אשר אחר גדלות הזו"ן, שהשיגו בששת ימי  
בראשית, דהיינו שעלו והלבישו לאו"א עלאין,  
או הוציאו הזו"ן את אדה"ר. וסדר בריאתו,  
היה מתחילה בקטנות ואח"כ בגדלות, על  
דרך שיצאו כל מעשה בראשית, אשר  
במאורות יהי אור יהי רקיע יהי מאורות  
יצאו המעוטים שהביאו הקטנות, ובויהי אור,  
ובויעש אלקים את הרקיע וגו', ובויעש  
אלקים את שני המאורות וגו' יצאו הגדלות  
שלהם, דהיינו שהחזירו אתון אל"ה. (כנ"ל  
דף ק"ד ד"ה יעש) ועד"ז גם כאן במאמר  
נעשה אדם נעשה המיעוט, דהיינו שהנוקבא  
הנורידה אתון אל"ה שלה לבי"ע, ועי"ז  
נתמעטה הנוק' לו"ק בלי ראש, ועמה כל  
המלאכים כולם, שהם צבאותיה, ובכתוב  
ויברא אלקים את האדם יצאה הגדלות. וז"ש  
החברים (בוהר בלק מאות תט"ז) קרא לכתות  
כתות דמלאכי עלאי ואותיב לון קמיה אמר  
לון בעינא למכרי אדם. קרא כתות כתות  
של מלאכים העליונים והושיב אותם לפניו  
ואמר להם, אני רוצה לברוא אדם. דהיינו  
כנ"ל, שהזו"ן נתמעטו לבחינת ר"ק ועמהם  
כל מלאכי מעלה, בעת שרצה לברוא האדם,  
ורמזו זה במלות ואותיב לון קמיה, כי  
ישיבה, רומזת על מיעוט שיעור קומה. כי  
אין הקומה בשלימות רק בעת עמידה, אבל  
בישיבה מתקצר הקומה. והיינו שנתמעטו כל  
המלאכים לו"ק בלי ראש.  
(דפו"י דף כ"ג ע"א)

קם

בראשית

קעט) אָמרו חֲבֵרֵיִיא, א רְבִי רְבִי, ב אֲדַתְכִי עֲזָא וְעֲזָאל לָא יִהְוּ מְשַׁקְרִין

חלופי גרמאות

א נ"א ל"ג רבי רבי, ב נ"א אי הכי, ג נ"א ל"ג הווי. (תק"ח).

מאמר ב'

הסולם

נעשה אדם

וזהו אמרו בהאי דאתון מקטרגין אתון עתידים למנפלי וכו' כי בסבת קטרוג שלכם ימנע האדם מלשוב תכף אחר החטא, ויצאו בנות האדם בלתי מתוקנות, שסופכם לזנות אחריהם. כנ"ל בהקדמת הזהר, ע"ש.

קעט) אמרו חביריאי: רבי, רבי, אדהבי עזא ועזאל לא הוו משקרין במלווייהו אמרו לו החברים: רבי רבי, סוף סוף, לא שקרו עזא ועזאל בדבריהם. כלומר שהשכינה היתה צריכה להשיב להם עכ"פ תירוץ על קטרוגם. דודאי בנוקבא עתיד אדם למחטי, כי אמת הוא שאדם היה עתיד לחטוא בסבת הנוקבא, כמ"ש עזא ועזאל. שכן הכתוב אומר, האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואכל, אמר להו הכי אמרה שכינתא: אתון אזדמנתון לקטרגא קדמי יתיר מהילא דמרומא, אמר להם כך אמרה השכינה: אתם, עזא ועזאל, נודמנתם לקטרג לפני, יותר מכל צבאות של מעלה, אי אתון הויתון שפירין מאדם בעובדיכו, יאות לכו לקטרגא עליה, אם היתם במעשיכם טובים מהאדם, היתם צודקים לקטרג עליו. אב"א איהו עתיד למחטי באתתא חדא, אתון בנשין סגיאין, הבתיכון יתיר מבני נשא כמה דכתיב וגו', אבל אדם עתיד לחטוא רק באשה אחת ואתם בנשים רבות, הרי חטאיכם מרובה מחטאי בני אדם, כמ"ש ויראו בני האלקים וגו' את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם, דהיינו הרבה בנות. ולא עוד, אלא אם אדם חב, הא אקדים ליה תשובה לאהדרא למאריה, לאתקנא כמה דחב, ולא עוד, אלא אדם חטא, הרי הקדמתי בעדו תשובה, לתקן מה שחטא. כי תשובה קדמה לעולם, אבל למלאכים אין תשובה מועלת כלום.

פירושו, כי שתי תשובות השיבה להם השכינה. א) לא לכם לקטרג כל עיקר, כי אתם גרועים מהאדם. ב) אם יחטא האדם, כבר הקדמתי לו תיקון התשובה, ויתקן מה שחטא. וביאור הדברים. וענין חטאם של

עזא

דכתיב וגו', באותה שעה אמרה להם השכינה בדבר זה שאתם מקטרגין בו עתידים אתם לפול. כמ"ש ויראו בני האלקים את בנות האדם וגו' וטעו בהון ואפ"ל לון שכינתא מקדושה דלהון. וזנו אחריהן, והשכינה הפילה אותם מקדושתם, וענין עזא ועזאל כבר נתבאר לעיל (בהקדמת הזהר דף קנ"ה ד"ה והנה ביאור עש"ה), וכאן אבאר בקיצור לפי הענין.

ויש להבין למה קטרגו עזא ועזאל, ולא הסכימו לבריאת האדם, כמו שהסכימו כל המלאכים העליונים. והנה נתבאר לעיל (דף פ' ד"ה ביאור) שכל המוחין הגדלות היוצאים בשתא אלפי שני אינם מבחינת ג"ר דע"ב, אלא מבחינת ו"ק דע"ב, ע"ש הטעם. ותדע שאלו המלאכים עזא ועזאל הם נמשכים מבחינת אתורים דאו"א הפנימים ששמשו בנקודים, שה"ס ג"ר דע"ב, שהמה נגזו, ואינם מתגלים בשתא אלפי שני כנ"ל. ולפי"ז נמצא שתשובה זו שהשיב הקב"ה למלאכים עליונים כולם, בר נש דיהא בצולמא דידן יהא הוכמתא דליה עלאה מחכמתכון כנ"ל כדיבור הסמוך, שבשביל זה נתרצו כולם להתמעט בעת המאמר נעשה אדם, הרי זו תשובה שאינה מספקת כלל בשביל עזא ועזאל, כי להיות בחינתם מבחינת ג"ר דע"ב, הרי כל המוחין הגדולים דאדם הראשון, ואפילו המוחין שמטרם החטא, אינם שייכים כלל לבחינתם, כי כולם היו רק מו"ק דע"ב, (כנ"ל דף פ' ד"ה ביאור) וא"כ לא ירויחו כלום על ידי בריאת האדם, ולפיכך יצאו מכלל כל המלאכים העליונים וקטרגו על בריאת האדם, כי לא רצו להתמעט בשביל בריאתו, וקטרוגם זה עוד הגדילו ביותר לאחר שחטא, כמו שאומר בזהר בלק הנ"ל כיון דברא אדם וחטא וכו' אתו עזא ועזאל אמרו קמיה פתחון פה אית לן גבר, הא בר נש דעבדת חטי קמוך, אחר שברא האדם וחטא, באו עזא ועזאל, ואמרו לפני הקב"ה, פתחון פה יש לנו לפניך, הרי האדם שעשית, חטא לפניך, ומסבת הקטרוג שלהם נתעכב האדם בתשובתו. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קנ"ז ד"ה ותדע עש"ה).

(דפויי דף כ"ג ע"א)

**קמא**

**בראשית**

בְּמִלּוּלֵיהֶוּ ׀ דְּוֵדָּאֵי בְּנוּקְבָא עֵתִיד אָדָם לְמַחְטִי, ׀ אָמַר לְהוּ הָכִי אָמְרָה שְׁכִינְתָּא, אַתּוּן ׀ אֲדַמְנַתּוּן ׀ לְקַטְרָגָא קְדָמִי יִתִיר ׀ מַחֲלֵלָא דְמְרוּמָא, ׀ יֵאֵי אַתּוּן תְּוִיתוּן ׀ שְׁפִירִין מְאָדָם בְּעוֹבְדֵיכּוֹ, יֵאוּת לְכוּ לְקַטְרָגָא עֲלֵיהּ, אָכֵל ׀ אִיהוּ עֵתִיד לְמַחְטִי בְּאַתְתָּא חָדָא, אַתּוּן בְּנָשִׁין סְגִיֵאִין, ׀ חֲבִיתְכוּן יִתִיר מְבַנֵי נָשָׂא, כְּמָה ׀ דְּכִתִּיב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹקִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו' ׀ אֶת בַּת הָאָדָם לֹא נָאָמַר, אֲלֹא אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא אִם אָדָם חֵב, ׀ יֵהָא ׀ אֶקְדִים לֵיהּ תְּשׁוּבָה, ׀ לְאַהֲדָרָא לְמֵאֲרִיהּ ׀ לְאַתְקֵנָא בְּמָה ׀ דְּחֵב.

**קפ** אָמְרוּ לֵיהּ ׀ חֲבֵרִיא, ׀ יֵאֵי הָכִי אַמְאֵי פּוֹלֵי הָאֵי, ׀ אִיִּר שְׁמַעוּן לְחֲבֵרִיא, אִי לֹא בְּדִתּוּהּ הָכִי, דְּבֵרָא קב"ה ׀ כֹּא יִצְרָא טְבָא וּבִישָׂא, דְּאֲנוּן אֹר וְחֶשֶׁךְ, לֹא תְּוֹה ׀ זְכוּ וְחוּבָה, לְאָדָם דְּבֵרִיאָה, אֲלֹא, דְּאַתְבְּרִי מִתְּוִוִּיהוּ. וּבְגִין דָּא ׀ רָאָה נְתִיתִי

**חלופי גרסאות**

א נ"א דוראי בנוקבא הוה עתיד למחטי אדם (תק"ח).  
ב נ"א אלא וליג אמר להו. ג נ"א דמומנתון, ונ"א דמומנתון, ונ"א דאדומנתון (תק"ח). ד נ"א לקטרוגא.  
ה נ"א מכל צבא מרום (תק"ח). ו נ"א אם (תק"ח). ז נ"א ל"ג משפירין עד בנשין. ח נ"א אם הוא (תק"ח). ט נ"א חביבתניון, ונ"א חבתון, ונ"א חבותין, ונ"א חביתון, ונ"א חביבתכון, ונ"א ל"ג חביתכון יתיר מבני נשא (תק"ח). י נ"א ל"ג יתיר מבני נשא. יא נ"א דאתמר (תק"ח). יב נ"א בנות האדם ולא בת האדם ולא עוד. (תק"ח). יג נ"א האדם לא נאמר. יד נ"א הוא. יו נ"א לאחורא (תק"ח). טו נ"א לתקנא, ונ"א ולאאתקנא (תק"ח). טז נ"א דחאב, יז נ"א חבוייא רבי רבי, יח נ"א א"כ אמאי (תק"ח). יט נ"א אמר ר"א חבוייא (תק"ח). כ נ"א הוה. כא נ"א יצה"ט ויצה"ר (תק"ח). כב נ"א זכות.

**מסורת הזהר**

א) (יצה"ט ויצה"ר) ח"א ל"ה: מט: קו: קי. קלח. קמד: קנה: קטה: קער: קעז: קעט: קפ. קפט: קצ: קצח: רב. ח"ב קנ: קסג: רסג: רסז: ח"ג קע. רלח. רמו. רסו: (מצות ועבירות וחטאים) ח"א לה: נו: עא. עג: צב. צט: קטו. קכא. קטב. קסד. קפח. קצא. קצה: קצו: קצח: רכב: רכז. רכו: רכט: רלט. ח"ב יוד: יא. כח. לב: לה: מה: נט. פה: צב: קו: קכח. קנ: קטה: ריח. רמט: רנ: רנב. ח"ג א. טז: כג: כח: כט. לא: לו: מ. נא: נו. פג: פה. פז: צב: צט: קא. קה. קי: קיא: קיב: קיג. כג: קכד. קמה. קעט. קפג: קפז. ריח. רכ. רעד: ג) (דברים ל) ת"ז תקי ט"ז צח. ז"ח פרישה נח. כ"א טג שטו. אחרי מ"ז טא שמא. רות פב טג שכו. תק"ח קטז טא שטו קכב טא שט.

דרך אמת אן פ"י שנכנע ועשה תשובה מה שלא עשה כן עזא שבשעה שבא לדון אותו נתחזק במירו והרשיע כלפי מעלה עד שהעמיק להשליכו עד ערפו וזק חשך בפניו כדאיתא בזהר פרישת בלק ר"ח א'.

<p><b>נעשה אדם</b></p> <p>היה מצות ועבירות לאדם דבריאה. אלא דאתברי מתווייהו, ובגין דא, ראה נתתי לפניך וגו', אלא שהאדם נברא משניהם, מאור ומחשך, ועל כן אומר הכתוב ראה נתתי וגו' את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע. כלומר משום זה נוהג באדם מצות ועבירות והוכן לו הבחירה לבחור בין טוב לרע. אמרו ליה כולי האי אמאי, ולא הוה שפיר, דלא אתברי דלא למהיב ולגרמא כל מה דגרים לעילא ולא הוה ליה לא עונש ולא שכר, אמרו לו, למה כל זה, הלא מוטב היה שלא יברא החשך, ולא היה לו לאדם, לא עונש ולא שכר, משיברא ויתטוא, ויגרום לכל אלו קלקולים הרבים שגרם בחטאו.</p> <p>אמר</p>	<p><b>הפוס'ם</b></p> <p>עזא ועזאל כבר נתבאר לעיל בהקדמת הזהר דף קנ"ח ד"ה ויש. עש"ה.</p> <p><b>מאמר ב'</b></p> <p><b>קפ</b> אמרו ליה חבוייא, אי הכי אמאי כולי האי: אמרו לו החברים, אם כן הוא, למה כל זה. כלומר, אם כל התירוץ על בריאת האדם הוא מפני שיכול לעשות תשובה, ויתקן את קלקולו, א"כ למה כל זה, מוטב היה שלא לברא החושך בנוקבא, והאדם לא יבא לכלל חטא מלכתחילה.</p> <p><b>אר"ש לחבוייא, אי לא דהוה הכי דברא קב"ה יצרא טבא ובישא, דאנון אור וחשך, לא הוה יצא והוה לאדם דבריאה:</b> והשיב ר"ש להחברים, אם לא היה כך, שברא הקב"ה יצר טוב ויצר הרע, שהם אור וחשך, לא (דפו"י דף כ"ג ע"א)</p>
--	---

**בראשית**

**קכב**

לפניך היום את החיים \* וגו'. אמרו ליה ב כולי האי אמאי, ג ולא ד תהו ה שפיר  
דלא ו אתברי, י דלא למיחב ולגרמא פל מה דגרים לעילא, ו לא תהו ליה, לא  
עונש ולא שכר.

**קכא** אמר ה לון, מן הדין, תהו ה ליה למברייה י פד, בגין דאורייתא בגיניה  
אתבריא, דכתיב י\* בה \* עונשא לרשיעייא, א ואגרא לצדיקייא, י ולא תהו אגרא  
לצדיקייא ועונשא לרשיעייא אלא בגין אדם דבריאה, א לא תהו בראה לשכת  
יצרה. אמרו ודאי כען שמענא מה דלא שמענא עד השתא, דודאי לא ברא  
קודשא בריך הוא מלתא דלא איהו צריך.

**קכב** ולא עוד, אלא אורייתא דבריאה \* איהו לבושא דשכינתא,  
י ואי אדם לא הוה עתיד ו למברי, הות י שכינתא בלא י כסויא כגוונא

**חלופי גרסאות**

א בתק"ח משלים כל הפסוק עד ובחרת בחיים. ב נ"א  
ועוד כולי האי (תק"ח). ג נ"א ל"ג ולא. ונ"א לא. ד נ"א  
הוה. ה נ"א ל"ג שפיר ולא. ונ"א לא הוה אתברי למיחב  
קדם הוייה ולא גרמא כל מה דגרים לעילא (תק"ח). ו נ"א  
מתברי. ז נ"א ל"ג ולא. ח נ"א חברייא (תק"ח). ט נ"א  
למברי ליה (תק"ח). י נ"א ל"ג כך. יא נ"א ביה. יב נ"א  
אגרא לצדיקים ועונשא לרשיעים (תק"ח). יג נ"א ל"ג ולא  
עד אלא. יד נ"א אי, ונ"א אם (תק"ח). טו נ"א הוא.  
טז נ"א למחטי. יז נ"א שכינתיה (תק"ח). יח נ"א כסוי,  
ונ"א כסויה (תק"ח).

**מסורת הזהר**

א ח"א סב: סח: פא. צב. צט: קו: קז: קכב: קכד:  
קכו: קכט: קל: קפה. רא. ריז: ריח: ריט: רכה. רכו.  
רלו: רלח: רמה. ח"ב צט: קיח. קמב: קנ: קנא. קצט:  
רו: ריא: ריב. רמה: רסג. ח"ג טז: כה. נג. ע. קא. קכו:  
קנט: קסט: קע. קעת. קפה: רה. רי. רכ: רעו. ב ח"א  
ד. ז. לח: מא. סב. סח: טו. פא. צא. צז: קו: קכג:  
קכד: קכה: קכט: קל: רא. ריח: ריט: רכד: רכה: רכו:  
רלז: ונ: ח"ב יא. יג: טו פב: צז: צח: קלו. קמא:  
קמב. קנ. קנא: קעג. רי: ריא: ריב. רכט: רמה: רמז:  
רמו: ונד. ח"ג טז: כה סח: ע: עא: קא. קמד: קמה.  
קסב: קסד. קסה. קסט: קע: קעא: קפב: קפג. קפה:  
קצו: רה. רכ: רכב: רסז: ג (ישעיה מ"ה) ח"א קפו. תז תק' כ"א ס. תק' מ"ג פב: תק' נ' פו. תק"ח ק"ח טא  
שה.

דרך אמת אן היינו התורה שבינו בעוה"ז מנתת יהודה קמ"ד ע"ב.

**הסולם**

**מאמר ב'**

בין טוב ורע וענין שכר ועונש, לא היה  
אפשרות שיתגלה שכר הטוב הזה לצדיקים,  
דהיינו המקובל בתורה שנבראה בשבילנו.  
אמרו ודאי כען שמענא, מה דלא שמענא  
עד השתא, דודאי, לא ברא קב"ה מלתא  
דלאו איהו צריך, אמרו החברים, ודאי  
שמענו עתה, מה שלא שמענו עוד עד  
היום, ועתה ברור, שלא ברא הקב"ה דבר  
מה שאינו צריך לו.

**קכא** אמר לון, מן הדין הוה ליה  
למברייה כך, בגין דאורייתא בגיניה  
אתבריא דכתיב בה עונשא לרשיעייא  
ואגרא לצדיקיא: אמר להם, מן הדין היה לו  
לבראו כך, באור וחשך, משום שהתורה נבראה  
בשביל האדם, שכתוב בה עונש לרשיעים ושכר  
לצדיקים, ולא הוה אגרא לצדיקיא ועונשא  
לרשיעייא אלא בגין אדם דבריאה, לא תהו  
בראה וגו', ולא יצוייר שיהיה שכר ועונש  
אלא באדם דבריאה, הכלול מאור וחשך,  
כמ"ש, לא תהו בראה לשבת יצרה. שלא  
נברא העולם להיות בתהו, דהיינו בחשך  
לרשיעים, אלא לשבת יצרה, דהיינו ליתן  
שכר טוב לצדיקים. והשכר הוא השגת  
התורה, כמ"ש ומלאה הארץ דעה וגו'. כי  
אורייתא וקב"ה חד הוא, ואם לא היה נברא  
האדם באור וחשך, שיתכן בו ענין הבחירה

(דפו"י דף כ"ג ע"א \* כ"ג ע"ב)

**קכב** ולא עוד, אלא אורייתא דבריאה  
איהו לבושא דשכינתא: ולא עוד אלא התורה  
דבריאה, שיש בה אור וחשך שכר ועונש,  
היא לבוש של השכינה. ואי אדם לא הוה  
עתיד למברי הות שכינתא בלא כסויה  
כגוונא דעני, ואם האדם לא היה עתיד  
להבראות, היתה השכינה בלי לבוש, כעני,  
שאיך

קמג

בראשית

דְּעִנִי וּבְגִין דָּא כָּל מָאן \* דְּחַב, כְּאֵלֹו אֶפְשִׁיט לְשִׁכְנִיתָא \* מְלַבּוּשָׁהָ, וְהֵאֵי אִיהוּ עוֹנָשָׁא \* דְּאָדָם.

קפג) וְכָל מָאן דְּמַקְיִים דְּפְקוּדִין דְּאוּרִייתָא, כְּאֵלֹו \* הוּא לְבִישׁ לְשִׁכְנִיתָא \* וּבְלַבּוּשָׁהָ, וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ בְּכִסּוּיָא \* דְּצִיצִית \* וּתְפִלִין \* פִּי הֵיא כְּסוּתוֹ

ח'לופי גרסאות

א נ"א דחאב. ב נ"א מלבושה. ג נ"א דלארם. ד נ"א פקודי (תק"ח). ה נ"א הוה. ו נ"א במלבושהא (תק"ח). ז נ"א ל"ג ותפלין (תק"ח).

מסורת הזהר

א) ח"א רלח: ח"ב קנב: ח"ג שא. קעד: קעה: רכז. רכת: רל: רנו. רסה. ת"ז בהקמה ג. יוד. תק' י' כב: תק' יוד כה: כו. תק' כ"א נה: תק' ל"ה עה: תק' ס"ט ק: תק' ע' קל: ז"ה רות פ"ד טר שיר תק"ה קא טב שמח. ב) (שמות כב) ח"א רנה: ת"ז תק' כ"א נה: תק"ה קטו טא שלב.

נעשה אדם

הסולם

מאמר ב'

הנוקבא נחשכה, בו"ק בלי ראש. וה"ס החשך שנברא בסוד הכנוי דאמא. אמנם אמא עשתה זאת בכונה, כי ע"י עלית מ"ן מתורה ומע"ט של התחתונים, מחזרת אמא אח"כ את אתון אל"ה שלה, ונשתלם בה השם אלקים. וכן הנוקבא שהיתה מלבשת על אתון אל"ה עולה עמהם לאמא ומחזרת אתון אל"ה שלה ונשתלם גם בה השם אלקים. ואז עולים גם נר"ן דבני אדם עם אתון אל"ה של הנוקבא למקום אמא, ומקבלים שם המוחין שבאמא. ולפיכך נבחנת אתון אל"ה הללו לבחינת לבוש ע"א, להיותם עולים ממקום התחתון אל העליון, ומלבישים בחזרה על העליון כמו שהיו מטרם נפילתם למקום התחתון. וע"כ המוחין שהתחתון מקבל בעת עלותו עמהם להעלין נק' אור לבוש ע"א, להיותו מקבל האור דרך אתון אל"ה הללו, שחזרו ונעשו ללבוש להעליון. וז"ש לעיל דף צ"ג אות צ"ד, שבני אדם אינם יכולים לקבל אור העליון אלא באמצעות מלבוש. עש"ה. וזה שאומר שם דעתיד למחטי לאדם דאצילות, דאיהו אור לבוש ע"א, כי אם התחתונים מקלקלים מעשיהם, אז נפסק הזווג העליון, ואתון אל"ה דזו"ן חוזרים ונופלים לבי"ע, למקום הקליפות, וכן אתון אל"ה דאמא נופלות למקום זו"ן, ושוב יוצא החשך בעליונים, כי חוזרים לו"ק בלי ראש. הרי שהאדם גורם מיעוט ופגם לאדם דאצילות, מטעם היותו מקבל אור לבוש ע"א, וע"י החטא, חוזר הלבוש, שהוא אתון אל"ה ונופל לקליפות.

שאינו לו בגדים. ובגין דא כל מאן דחב, כאלו אפשיט לשכינתא מלבושהא, והאי איהו עונשא דאדם, ומשום זה, כל החוטא, הריהו כאלו הפשיט הלבושים מן השכינה, וזהו עונשו של האדם החוטא. קפג) וכל מאן דמקיים פקודין דאורייתא, כאלו הוא לביש לשכינתא בלבושהא: וכל מי שמקיים מצות התורה, הריהו כאלו הוא מלביש את השכינה בלבושה. ובגין דא אוקמוה בכסויא דציצית כי היא כסותו לבדה, היא שמלתו לעורו במה ישכב בגלותא, והא אוקמוה. וע"כ פרשו את הכתוב הנאמר בטלית [ש]בציצית כי היא כסותו וגו', שהוא סובב על הגלות, שאז על ידי החטאים של ישראל נתפשטה השכינה מלבושיה. ונאמר עליה במה ישכב כמבואר.

וטעם הדברים הוא, כי החשך דבריהא הנאמר כאן, ה"ס חשך דאמא, (כי בריאה, פירושו ז"ת דבינה, המלבושות לא"א מחזה שלו עד הטבור, והם נק' או"א תתאין) והוא כמ"ש לעיל באות קס"ו. אמא ע"א הוה ל"ה חד כנוי וכו' וההוא כנוי איהו אור וחשך ובגין ההוא חשך דהוה בההוא כנוי, אמר אבא דעתיד למחטי לאדם דאצילות, דאיהו אור לבוש ע"א. עש"ה בהסולם. הרי שחושך דבריהא האמור כאן, המתטיא את האדם דבריהא, הוא סוד הכנוי של אמא עלאה, ונתבאר שם בד"ה ובגין דא, שחשך דאמא הזה הוא לבוש לאור העליון, כי חשך זה נעשה על ידי עלית המל' המצומצמת למקום בינה, לאמא, וירדו אתון אל"ה, שה"ס בינה ותו"מ דאמא למקום הנוקבא, וכן בינה ותו"מ דנוקבא יורדות לנר"ן דבני אדם. ונשארה אמא משום זה כמ"י דאלקים שה"ס כו"ת דכלים ובו"ק בלי ראש דאורות, וכן (דפו"י דף כ"ג ע"א)

דבריהא

## קמד

## בראשית

לְבָדָה הִיא שְׁמֵלְתוֹ לְעוֹרוֹ בְּמָה יִשְׁכַּב, א בְּגִלוֹתָא, ב וְהָא אוֹקְמוּהָ. ת"ח חֲשֵׁף אִיהוּ  
א אוֹכְמוֹ דְאוֹרֵייתָא, ד אור ה חִירוֹ דְאוֹרֵייתָא .

קפד) ז"ח וְאִי א צְלוֹתָא לָאו ט אִיהִי שְׁלִימָא, פּמָה מְלֹאכֵי חֲבֵלָה רְדִפִין

## חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג בגלותא. ב נ"א הא. ג נ"א אוכמי אורייתא. ד נ"א אורה. ה נ"א חורי אורייתא. ו בזהר דפויי כתב  
מה שחטר כאן עיין בסוף הספר, ובאור הלכנה כתב, כאן חסר הרבה והוא בתקונים ואי צלוחא לאו איהו שלימא  
וגוי עד יפול מצדך אלף כל זה שייך ברף שאחר זה כמו שיתבאר בס"ד עכ"ל. ועיין בתקונים חדשים דף קט"ז ט"א  
המשך מאמר הזה. ז ברפויי מצוין בסוגריים מכאן עד סוף אות קפ"ה. והיות כי מאמר הזה עד סוף אות ר"י הוא  
מהתקונים חדשים ופה בזהר איננו מובא בשלימות, וגם לא בסדר הנכון, ולכן נסדר פה ההשלמה אחר כל אות לפי  
התק"ה דף ק"ט. ותחילת המאמר הוא: עשיראה בתפלה ודא שכונתא עלה אתמר (תהלים י"ז) תפלה לדוד שמעה ה'  
צדק, ודוד ברוח קודשא אמר באחרית יומך דגלותא, אמר על ישראל בחנת לבי פקדת לילה, ולית לילה אלא גלות,  
ואיוב מה דאמר כלא הוה משל על ישראל דאמר (איוב ז) כלה ענן ויילך ושתן בעא לקטרגא ליה, ואמר קב"ה (שם  
ל"ג) איוב לא ברעת ידברי. והמשך המאמר בתק"ה הוא מ"ש בזהר כאן אות קפ"ז עד סוף אות קצ"ד עם ההשלמה  
שבחלופי גרסאות, ואח"כ חזר למ"ש כאן אות קפ"ד וקפ"ה. ח נ"א ואם, ט נ"א איהו.  
דרך אמת אן מכאן עד הפסוק יפול מצדך אלף שייך דף כ"ד ע"א (ברפויי) אחר במדה במשקל.

## הסולם

## מאמר ב'

## נעשה אדם

משם, וז"ל) וכד איהו אור מתלבש בחשך  
אתמר באורייתא שחורה אני ונאווה, וכד  
אסתלק מתמן אור דאיהו חוורו, איהו  
אומרת א"ל תראוני שאני שחרהורת.  
וכשהאור מתלבש בחשך, נאמר על התורה,  
שחורה אני ונאווה. וכשהאור נסתלק משם,  
שהוא הלכך שבתורה, התורה אומרת אל  
תראוני שאני שחרהורת. פירוש, כי ז"א  
מכונה תורה, והמוחין שלו ה"ס אור תורה,  
והוא הלכך שבה. ולבושי המוחין, שהם  
החשך דאמא, דהיינו אתון אל"ה דאמא,  
כנ"ל בדיבור הסמוך, ה"ס השחור שבתורה.  
ובעת שהמוחין דאמא מלובשים בחשך,  
דהיינו באתון אל"ה שבה, אומר אז הז"א,  
שחורה אני ונאווה, כי הלבושים הללו הם  
סבת כל המוחין שלו. (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר)  
אמנם כשמסתלק האור מן הלבושים והלבושים  
חוזרים ונופלים מאמא, וכן לבושי זו"ן דהיינו  
אתון אל"ה שלהם, חוזרים ונופלים לבי"ע כנ"ל,  
בדיבור הסמוך אז אומר הז"א שהוא התורה, אל  
תראוני שאני שחרהורת. כי הקלי' מתאחזים אז  
בשחור שלו, להיתו בבי"ע, וריקן מאור. ועל  
דבר זה רמזו חז"ל זכה, נעשה לו סם חיים, כי  
כל המוחין של העוסק בתורה, נמשכים לו בשחור  
שבתורה, ונעשה השחור לבוש על הלכך. א"ל  
זכה נעשה לו סם המות, כי אז המוחין מסתלקים  
מלבושיהם, והלבושים נופלים לקליפות, ונעשים  
לו לסם המות, והבן.

## מאמר תפלה לעני

קפד) ואי צְלוֹתָא לָאו אִיהִי שְׁלִימָא,  
כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה, כד"א  
כל

דבריאה עוסק בה, נמצא מעלה אתון אל"ה  
של השכינה מבי"ע לאצילות, ונעשו לבוש  
אליה, וכן אמא מחזרת אתון אל"ה שלה  
עם הנוקבא ומעלה אותם למקומה והיא  
מקבלת המוחין הגדולים שבמקום אמא, הרי  
שהתורה דבריאה נעשית לבוש אל השכינה.  
וז"ש לעיל באות קע"ט שתשובה קדמה  
לעולם. כי העולם היה מחויב להבראות  
בחשך דבריאה, דהיינו להוריד אתון אל"ה  
מהדרגות, הגורם חשך בעולם, ומסבת החשך  
חוטא האדם, והוכן לו תשובה, שע"י  
התשובה מחזיר אתון אל"ה, והאור שהוא  
מטרת הבריאה נמשך לעולמות. ואי אדם  
א"ל הוה עתיד לַמְבֹרֵי הוֹת שְׁכִינְתָא בְּלָא  
כְסוּיָא מְנוּנָא דְעֵנִי, ואם לא נברא האדם,  
ולא היה ענין של העלאת אתון אל"ה  
מבי"ע לאצילות, היתה השכינה בלי לבושים,  
כלומר בלי מוחין הגדולים דאמא, כי בכח  
העלאת אתון אל"ה שלה מבי"ע, היא יכולה  
לעלות לאמא עם אתון אל"ה דאמא ולקבל  
ממנה המוחין. ואם לא היה נברא האדם  
לא היה לה להנוקבא שום מוחין, והיתה  
נחשבת כמו עני (כמ"ש לעיל דף ז' ד"ה וכבר)  
הרי שכל הלבושים של הנוקבא אינם אלא  
מסבת חשך דאמא, שה"ס חשך דבריאה.

ת"ח חֲשֵׁף אִיהוּ אוֹכְמוֹ דְאוֹרֵייתָא אור  
חירו דאוורייתא, בוא וראה, חשך, ה"ס השחור  
שבתורה, דהיינו הדין שבאותיות שבה, אור,  
הוא הלכך שבתורה, דהיינו הגוילים, שעליהם  
כתובים האותיות. (וחסר כאן ההמשך, ותמצאהו  
בתק"ה, דף קט"ז ט"א שורה ל"ד, כי כל המאמר  
הזה מאות קנ"ט עד קפ"ד הוא העתק מלה במלה  
(דפויי דף כ"ג ע"ב)

קסה

בראשית

« אַבְתָּרְהָ, ב כד"א \* כל רודפיה השיגוה וגו', וּבְגִין דָּא מְצַלִין אַ וְהוּא רְחוּם יַכְפֵּר עוֹן, דָּא סְמַאל דְּאִיהוּ נְחָשׁ. וְלֹא יִשְׁחִית, דָּא מִשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהִשְׁיב אַפּוֹ, דָּא אַף. וְלֹא יַעִיר כָּל חֲמָתוֹ, דָּא חֲמָה. בְּגִין דְּלֹא יִדְרֹפּוֹן בְּתַר צְלוֹתָא. וְכַמְּה מְלֹאכֵי חַבְלָה תַּלְיִין מְנִייהוּ <sup>ה</sup> שְׂבָעָה מִמֶּנּוּ אַנּוּן, וְתַלְיִין מְנִייהוּ שְׂבָעִין. וּבְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא, אַנּוּן מְקַטְרְגִין וְתַלְיִין מְנִייהוּ יַע' אֶלְף רְבוּא.

קפה) וְאִי אַ צְלוֹתָא סְלֵקָא שְׁלִימָא, אַ בְּעִטּוּפָא דְּמַצָּה <sup>ה</sup> וְתַפְלִיין עַל רִישָׁא וְדְרוּעָא, אַתְמָר יִבְהוּ אַ וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם הוּי"ה נִקְרָא עֲלֵיהּ וְיִרְאוּ

חלופי גרסאות

א נ"א אבתייהו. ב נ"א ואתמר בה. ג נ"א בין המצרים ול"ג וגו', ד נ"א רדפין, ונ"א רדפי. ה נ"א שבע (תק"ח). ו נ"א ולכל (תק"ח). ז נ"א עשרה. ח נ"א ואם (תק"ח). ט נ"א ובתפילין על רישיה ובדרועיה (תק"ח). י נ"א בהון (תק"ח). ונ"א אתמר בהון יפול מצודך אלף, ובזכות תפילין דרישא וראו וגו' (תק"ח).

מסורת הזהר

א איכה א' תק"ה קח טג שלה. ב (תהלים עח) ח"ב קל. קלה: רח. ח"ג רמג: ת"ז תק' ל"ז עח: ז"ח רות עט טב שלו. תק"ה קח טג. שמ. ג) ח"א מא: מט: סז: צד: קד: קה: קכא. קלב: קלג. קלז: קנה: קס: קסט: קסח: קסט. קפ: קצט: רב: רה: רט: רי. רכג. רכה. רכח: רכט: רל. רלה. רמ: רמג רמד, רמח. רמט: רנ. רסו: רסח. ח"ב ט. יב. טז: יט: כ: לו: לט: נז. נט: סא. סב: סג: סז. סז. פז: קיז. קכח: קכט: קל: קלב. קלג. קלה: קנו. קסב. קסה. ר: רא: רב: רה: ריג: רטו: רטז. ריט. רלח: רמה: רנ. רנב: רנט: רס. רסא: רטב: ח"ג ח. ט. ד: יח. יט: כ. כט: ע: עא: קב. קט. קיב. קכ: קכו. קכד. קצ: קצה: קצו. רד. רכג. רכד. רכה: רכו. רכט: רל: רלו: רמא: רמב: רמג. רמו. רמז: רנב: רנז. רס. רסא: רסד. רעא: רעה. רעד: רעז. ת"ז בהקדמה ג. ד: יא. תק' ג' יח: תק' ח' כ. תק' ו' כא: כב. תק' י' כה. כז. תק' י"א כז: תק' י"ח לב: לג: לד. תק' י"ט מ. מא. תק' כא. מב: מד: מה: מו. נ: נו: נט: ס. סב: סג. תק' כ"ה סה: סז. תק' ל"ז עח: תק' לח עח: תק' מ"ז פד: תק' ס"ט קה. תק' ע' ק"ל. תק' ו' בהשמטות קמד: ז"ח יתרו לד טא שר. תק"ח ק"ח טב שר. ק"י טג שר. ק"א טא שט טג שיר. ד) ח"ג קעד: קעה: קעו. שא. ת"ז תק' ו' כב: תק' י"א כז: תק' כ"א נה: ה) ח"א יג: קכט: קמא. קסה: רה: רלח: רסו: ח"ב מג: פז: קיט: קסב. רלז: ח"ג כט. נד: נה. פא. קח. קיג: קכ: קמ. רכו: רכח: רל רלו: רלח. רמב: רמג: רנו. רנח. רטב: רטג. רסד: רסה. רסט. רעח. רפב: רפג. שח: ת"ז בהקדמה ג. ט: תק' א' יח. תק' ח' כ. תק' ו' כא: כב: תק' יוד כז. תק' י"א כז: תק' י"ח לד: לה. לז: תק' י"ט מ. תק' כ"א נה: ס: סב: תק' כ"ב סה: תק' ל' עד: תק' מ"ז פג: פד. תק' ס"ט ק: תק' ע' קל. תק' ו' בהשמטות קמד. ז"ח שה"ש ס"ד טד שלב. ס"ה טא שי. רות פ"ד טד שמת. תק"ח ק"א טד שט שיח שכר של. ו) (דברים כ"ה) ח"א יג: ח"ב מג: ח"ג ה. כט. קנג: קמ. רכח: רטב: רסט: ת"ז בהקדמה ג. תק' כ"ב סה: תק' ס"ט קט.

תפלה לעני

הסולם

מאמר

בגין דל"א ירדפון בתר צלותא, שר' הקליפות הנ"ל לא ירדפו אחרי התפלה. וכמה מלאכי חבלה חב"ה תל"ין מנייהו, וכמה מלאכי חבלה תלויים באלו ד' הקליפות הנ"ל. שבעה ממנן אנון, ותל"ין מנייהו ע', ובכ"ל רקייעא ורקייעא אינון מקטרגין, ותל"ין מנייהו ע' אֶלְף רְבוּא, שבעה ממונים הם, ותלויים בהם שבעים. ואלו ע' ממונים מקטרגים בכל רקיע ורקיע שהתפלה עוברת דרכו, ואז תלויים מהם שבעים אלף רבוא מלאכי חבלה.

כל רודפיה השיגוה בין המצרים ואם התפלה אינה שלמה, כמה מלאכי חבלה רודפים אחריה כמ"ש כל רודפיה וכו'. ובגין דא מצלין: והוא רחום יכפר עון, דא ס"מ דאיהו נחש וי"א ישחית, דא משחית. והרבה להשיב אפו, דא אף. וי"א יעיר כל חמתו דא חמה. ומשום זה מתפללים, והוא רחום וכו' שהוא כנגד ד' קליפות: יכפר עון, הוא כנגד ס"מ שהוא הנחש. ולא ישחית, הוא כנגד הקלי' הנקראת משחית. והרבה להשיב אפו הוא נגד הקלי' הנק' אף. ולא יעיר כל חמתו הוא נגד הקלי' הנק' חמה. ואנו מתפללים, (דפו"י דף כ"ג ע"ב)

קפה) ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצוה ותפילין ע" רישא ודרועא, אתמר בהו

**בראשית**

**קפו**

מִמֶּנּוּ. שֵׁם ה' אֱלֹהֵי אֲרָמֹה דַּאִיְהִי תְּפִילִין דְּרִישָׁא, וּמָאן דְּחַזֵּי שֵׁם הוּי"ה עַל רִישָׁא, בְּצִלוֹתָא דַּאִיְהִי יַאֲדִנֵּי, מִיַּד פְּלִהוֹן בְּרַחֲמֵי. הַה"ד יְפֹל מִצְדָּךְ אֲלֶךְ וּגְוֵי.

**קפו** וַיַּעֲקֹב בְּגִין דְּחִמָּא בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא דוּחֶקָא דְגִלוּתָא בְּתַרְגָּא בְּסוּף יוּמֵיָא, וַיִּיָּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַּר לוֹ וּפְלִיג עֲמָא קְדִישָׁא בְּגִלוּתָא לְגֵי סְטָרִין. כַּד"א וַיִּשֶׁם אֶת הַשְּׂפָחוֹת וְאֶת יְלִדֵיהֶן רֵאשׁוֹנָה, בְּרִישָׁא, בְּגִלוּתָא דְאָדוּם, וְאֶת לְאָה וַיְלִדֶיהָ אַחֲרוֹנִים, וְאֶת רַחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרוֹנִים. וּבְגִין דְּחִמָּא בְּתַר בְּנֵי עֲנִיּוּתָא וְצַעֲרָא דְלִהוֹן, אָמַר וַיִּשְׁבְּתִי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, וְאָמַר וַנִּתֵּן לִי לֶחֶם לְאֶכֹּל וּבְגֵד לְלַבּוֹשׁ.

**חלופי גרסאות**

א נ"א ה' שם (תק"ח). ב נ"א הא אוקמוה (תק"ח). ג נ"א דאיהו. ד נ"א ומיר, ונ"א ומיר דחזיק שם הו"ה על רישיה דצלותא [בצלותא דאיהו ארנ"י הגר"א] דאיהו ארנ"י הו"ה תפילין עליה מיד כלהו דחלקן ומודעועין מצלותא ומנהגן נפלין ומנהגן ברחיק הה"ד יפול מצדך וגו' (תק"ח). ה נ"א דאיהו. ו נ"א הו"ה. ז בתק"ח כתוב כאן אות קצ"ה ולית וכו'. ח נ"א אנה בעקב. ט נ"א רחוא ברוח קודשא (תק"ח). י נ"א אמר וירא (תק"ח), ונ"א אמר (בראשית כ"ה). יא נ"א בגלות (תק"ח). יב נ"א ליג בגלותא (תק"ח). יג נ"א רחוא (תק"ח). יד נ"א אבי דא מקדשא (תק"ח). ונ"א דא בי מקדשא.

**מסורת הזהר**

א ח"א קעד: ח"ג ריא: ת"ז תק' ס"ט קג. ז"ח אחרי מה טד שלג. תק"ח ק"ח טד ש"ו קוד טב שיה. ב) (בחלופי גרסאות) (בראשית כח) ח"א מט: קמו: קמח: קסה. ח"ג וכו'. וכה: רמב. ת"ז תק' ה' כ. תק' ס"ט קט: ז"ח יוצא כ"ז טג שכה. תק"ח ק"ח טד שכו ג) (בראשית ל"ב) ח"א קסה. ח"ב קמג. תק"ח קח טב שיר. ד) (בראשית ל"ג) ח"א קעה. תק"ח קח טב שטז. ה) (בראשית כ"ה) ח"א קג: ת"ז תק' כ"ב טו. תק"ח ק"ח טב שכ.

דרך אמת אן מכאן עד פסוק אלה תולדות בך כ"ד שייך בתקנים תקון י"ג דף כ"ה.

**הסולם**

**תפלה לעני**

וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ברישא, בגלותא דאדום, ואת לאה וגו' ויחלק את העם הקדוש בגלות לג' בחינות, כמ"ש וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, דהיינו בראש, בגלות אדום, ואת לאה וגו'.

ביאור הדברים, כי ג' בחינות נבחנו בפרצוף הנוקבא דו"א: א) חב"ד חג"ת שלה שמחה ולמעלה, והיא לאה. ב) תנה"י שלה שמחה ולמטה, והיא רחל. ג) מלכות שלה, והיא בחינת השפחות. כי מלכות דנוקבא, נקראת אחרית הימים, כלומר סוף הספירות, כי הספירות מכונות ימים, ובכדי לתקנה, סובלים ישראל גלות אדום. וגם בני ישראל נחלקים לפי ג' בחינות הנ"ל שבנוקבא, דהיינו בני לאה, בני רחל, בני השפחות.

וזה"כ

**מאמר**

בהו, וראו וגו'. ואם התפלה עולה בשלמות, שהיא בטלית של מצוה ותפילין על ראש וזרוע, אז נאמר בהם וראו כל עמי הארץ וגו'. שם ה' אוקמוה דאיהו תפילין דרישא, ומאן דחזי שם הו"ה על רישא בצלותא דאיהו אדנ"י, מיד פלהו ברחיק הה"ד יפול מצדך אלף, שם ה' בארוהו שהוא תפילין של ראש, וכל הרואה את שם הו"ה על הראש, בתפלה שהיא שם אדנ"י, תכף בורח, וו"ש יפול מצדך אלף.

קפו) ויעקב, בגין דחמא ברוחא דקודשא, דוחקא דגלותא בתראה בסוף יומיא, אמר וירא יעקב מאד ויצר לו: ומשום שראה יעקב ברוח הקדש, את הדוחק שבגלות האחרון באחרית הימים, נאמר עליו, וירא יעקב מאד ויצר לו. ופליג עמא קדישא בגלותא לג' סטרין, כד"א (דפו"י דף כ"ג ע"ב)

## קפו

## בראשית

קפו) וְדוּד, בְּגִין גְלוּתָא אָמַר, רַעֲב וְעִיף וְצָמָא בְּמַדְבָּר. א בְּגִין דְּחָמָא שְׂכִינְתָא חֲרָבָה בְּיַבְשָׁה, הָהּ נָטַל צַעְרָא דְּבִגְיָנָהּ. ח לְבַתֵּר דְּחָמָא דְּהִדְרִין יִשְׂרָאֵל בְּחִדּוּהּ, תְּקִין א עֵשֶׂר מִיָּנִי יַגְוִנִין, וּבְסוּף פְּלֵהוּ אָמַר ט תְּפִלָּה לְעֵנִי כִּי יַעֲטוּף, וְהִיא צְלוּתָא, דְּעֵטִיף כָּל צְלוּתִין ח קְדָמָהּ, עַד דְּיִיעוּל צְלוּתָא דִּילֵיהּ, ט בְּגִין דָּא אַקְדִּים עֲנִי לְכַלְהוּ.

## חלופי גרסאות

א נ"א ובגין. ב נ"א ויבשה. ג נ"א הוה איהו נטיל (תק"ח). ד נ"א בגלותא. ונ"א בגינה (תק"ח). ה נ"א דבתר דחזא דחזרו ישראל בתשובה (תק"ח). ו נ"א עשר מיני תהלים ובסוף כלהו אמר תפלה לדוד הטה ה' אונך עניי וגו', חזא דכלהו צלותין דניגונא הוה מתעטפין קדם מלכא כי יעטוף דעטף כל צלותין קדמאי עד דעאל צלותיה דעני ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו (תק"ח). ונ"א עשרה מיני תלים ובסוף כלהו תפלה לדוד הטה ה' אונך עניי חזא דכלהו צלותין דבגיניהו (ובגינה הוון) מתעטפין קדם מלכא ולא הוה עאלין עד דיייעול צלותא דעני אמר תפלה לעני כי יעטוף. ז נ"א נגונין תלין. ח נ"א קדמה. ונ"א קדמאי. ט נ"א ובגין דא קדם.

## מסורת הזהר

א) (שמואל ב' י"ז) תק"ח קח טב שכא. ב) ח"ג קא. ת"ז תק' י"ב כז. תק"ח קח טב שכא. ג) (תהלים קב) ח"א קסח: ח"ב פו: ח"ג קיג: קצה: רעג: רעה. ת"ז תק' י"א כז: תק' כ"א נה: תק' מ"ז פד: תק' ו' בהשמטות קמד.

ולא הוה עאלין עד דיייעול צלותא דעני הה"ד תפלה לעני ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו (תק"ח). ונ"א עשרה מיני תלים ובסוף כלהו תפלה לדוד הטה ה' אונך עניי חזא דכלהו צלותין דבגיניהו (ובגינה הוון) מתעטפין קדם מלכא ולא הוה עאלין עד דיייעול צלותא דעני אמר תפלה לעני כי יעטוף. ז נ"א נגונין תלין. ח נ"א קדמה. ונ"א קדמאי. ט נ"א ובגין דא קדם.

## תפלה לעני

## הסולם

## מאמר

משום שראה אותה חרבה ויבשה היה לוקח חלק בצער השכינה. פירוש, אע"פ שבחינת דוד עצמו, הוא מחזה ולמעלה, כי הוא מבני לאה, וענין גלות אדום, הוא על בחינת מלכות דמלכות שמחזה ולמטה, השתתף בצערה והתפלל עליה, אע"פ שאינה בחינתו עצמו.

לְבַתֵּר דְּחָמָא דְּהִדְרִין יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה בְּחִדּוּהּ עֵשֶׂר מִיָּנִי תַהֲלִים, וּבְסוּף כְּלָדוֹ, אָמַר תְּפִלָּה לְדוּד וְגו', אַחַר שְׂרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל חֲחָרִים בְּתִשׁוּבָה בְּשִׂמְחָה, תִּיקַן עֶשְׂרֵה מִיָּנִי תַהֲלִים, וּבְסוּף כּוֹלֵם, אָמַר תְּפִלָּה לְדוּד הִטָּה ה' אֹנֶךְ עֲנֵנִי כִּי עֲנִי וְאֲבִינָן אֲנִי. (ה"ג בתק"ח) חֲזָא דְּכּוֹלָהּ צְלוּתִין דְּנִגּוּנָא הוּוּ מִתְעַטְפִּין קְדָם מַלְכָּא וְלָא הוּוּ עָאֲלִין עַד דְּיִיעוּל צְלוּתָא דְּעֵנִי, רָאָה שְׂכַל הַתְּפִלוֹת, שְׁהֵם בְּנִיגוּן, הִיוּ מִתְאַחֲרוֹת לְהַתְקַבֵּל לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הִיוּ נִכְנָסוֹת אֲלֵינוּ, עַד שֶׁתְּכַנַּס תְּפִלַּת הָעֵנִי, וּבְגִין דָּא צְלוּתָא דְּעֵנִי אַקְדִּים לְכַלְהוּ, וּמִשׁוֹם זֶה, הַקְדִּים תְּפִלַּת הָעֵנִי לְכָל הַתְּפִלוֹת. פִּירוּשׁ, כִּי אַחַר שִׁישְׂרָאֵל חֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה, וְהָעֵלוּ מִן ע"י תוֹרָה וּמִע"ט וְהַחֲזִירוּ אֶת זו"ן פּב"פ, כִּי נִשְׁלַמָּה בְּנִין פְּרָצוּפָה שֶׁל הַנוֹקְבָא, הִנָּה אִז תִּיקַן דוּד עֶשְׂרֵה מִיָּנִי תַהֲלִים (כַּמ"ש בַּת"ז תְּק' י"ג) שְׁהֵם כְּנִגְדָּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת דְּנוֹקְבָא. וְהִנָּה מוֹבָא לְעֵיל שְׁג' בְּחִינּוֹת הֵן בְּע"ס דְּפְרָצוּף הַנוֹקְבָא, שְׁהֵן: לָאָה, רַחֵל וּשְׂפָחוֹת

וּזְשָׁכ"כ וַיִּשֶׁם אֶת הַשְּׂפָחוֹת וְאֶת יְלִדְהֵן רֵאשׁוֹנָה, שְׁהֵם הָרֵאשׁוֹנִים בְּגִלוֹת אֲדוּם, כִּי בְהֵם עֵיקַר אַחִיזוֹת הַקְּלִיפּוֹת, לְהִיוֹתָם מִבְּחִינַת מַלְכוּת דְּמַלְכוּת. אֲמַנְס ב' הַבְּחִי' הָרֵאשׁוֹנוֹת, שְׁהֵם בְּנֵי לָאָה וּבְנֵי רַחֵל הֵן מִתּוֹקְנוֹת בְּפָנֵי עֲצֻמָּה, אֲלֵא שְׁטוּבִלִים מִפְּאֵת הַפְּגָם שֶׁבְּבְחִינָה הַג', דְּהֵיִינוּ הַמַּלְכוּת דְּמַלְכוּת, כִּי סוּף סוּף כָּל ג' הַבְּחִינּוֹת הֵן ע"ס שֶׁל פְּרָצוּף אַחַד. וְאִלּוּ ג' הַבְּחִינּוֹת עֲרַכְס, כְּמוֹ נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה, כִּי בְּנֵי הַשְּׂפָחוֹת הֵן בְּחִינַת נֶפֶשׁ וּבְנֵי לָאָה שְׁהֵן חֲב"ד חֲג"ת דְּכָלִים עִם נֶפֶשׁ רוּחַ דְּאוּרוֹת, הֵן בְּחִינַת רוּחַ. וּבְנֵי רַחֵל, בְּעֵרֶךְ שְׁהֵם מִשְׁלִימִים הַע"ס בְּכָלִים דְּתַנְה"י שִׂמְחָזָה וְלִמְטָה, הֵן בְּחִינַת נִשְׁמָה. וּבְגִין דְּחָמָא בְּתֵר כֵּן עֲנִיּוֹתָא וְצַעְרָא דְּדָהוּן, אָמַר וּשְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם אֵל בֵּית אֲבִי, דָּא מְקַדְשָׁא, וּמִשׁוֹם שְׂרָאָה אַח"כ הַעֲנִיּוֹת וְהַצַּעַר שֶׁלֵּהֶם, אָמַר וְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם, וּשְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם אֵל בֵּית אֲבִי, דְּהֵיִינוּ שִׁיזְכוּ לְהַגְאֵל וּלְבָא לְבֵית הַמְּקַדֵּשׁ. וְאָמַר וְנִתַּן לִי לֶחֶם לְאֹכוֹל וּבְגַד לְלִבּוֹשׁ, וְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם שִׁיתֵן לָהֶם לֶחֶם לְאֹכוֹל וּבְגַד לְלִבּוֹשׁ, דְּהֵיִינוּ שְׁלֹא יִתְחַזְקוּ עֲלֵיהֶם הַקְּלִיפּוֹת לְהַפְסִיק שְׂפַעֲסָם.

קפו) וְדוּד בְּגִין גְלוּתָא אָמַר, רַעֲב וְעִיף וְצָמָא בְּמַדְבָּר, בְּגִין דְּחָמָא שְׂכִינְתָא חֲרָבָה יַבְשָׁה הוּוּ נָטַל צַעְרָא בְּגִינָהּ: וְעַל הַגְּלוּת הוּוּ, אָמַר דוּד עַל הַשְּׂכִינָה, רַעֲב וְעִיף וְצָמָא בְּמַדְבָּר. (דְּפִי' דְּף כ"ג ע"ב)

## קפה

## בראשית

קפה) מאן א צלותא דעני, דא א צלותא דערבית, דאיהי קשות בפני עצמה, בלא בעלה. ובגין דאיהי בלא בעלה, איהי ענייה יבשה, וצדיק עני יבש. דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא, ודמא לצלותא דערבית, דאיהי ליליא דגלותא.

## מסורת הזהר

## חלופי גרסאות

א ח"א קלב: קלג. רכט: ח"ב קל. קסב. ח"ג קצו. רכז. רמב. רמג. רסד. רעה. ת"ז תקי' ה' כ: ב) ח"א קלב: רכט: רסו: ח"ב קכט: קל. קלג. קסב. ח"ג קצו. רכז. רמג. רסד. רעה. ת"ז תקי' ה' כ. ג) ח"א פא: צה: קטו: קיט. קלט. קפ. ריט: רכב. רלא. רלד. ח"ב ב: יד: זי. פג: קפט. רכ. רכו: ח"ג כב. מה: סה. עה: קצט. ריט. רלה. רמב. רע. רעט. רצט.

## מאמר

## הסולם

## תפלה לעני

בשתא אלפי שני, ועכ"ז הן מתאחרות מליכנס לפני המלך, ולא יכנסו לקבל תיקונם עד שבחינה ג' האחרונה, שהיא מלכות שלה הנקראת תפלה לעני תכנס מתחילה, לקבל את תחילת התיקון שלה הנ"ל בסוד עטופא דמצוה. וז"ש, הה"ד תפלה לעני כי יעטוף דעטף כל צלותין קדמאי עד דעאל צלותא דעני, וז"ש תפלה לעני כי יעטוף, שפירושו, שהעני מעטף ומאחר כל התפלות הקודמות, עד שנכנס תפלתו תפלת העני. יעטוף, פירושו יאחר, מלשון העטופים ללבן. ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו, וע"כ נמצא שמקדים תפלת העני לכל התפלות, ולכן נאמר תפלה לעני כי יעטוף, משום שהוא צריך להכנס מקודם, הוא נמצא מעטף האחרים.

קפה) מאן צלותא דעני דא צלותא דערבית דאיהי רשות בפני עצמה בלא בעלה: ושואל מי הוא תפלת העני, ואומר, שהיא תפלת ערבית, שהיא הנוקבא, בעת שהיא רשות בפני עצמה, כי אז הנוקבא היא בלי בעלה. ובגין דאיהי בלא בעלה איהי עניה יבשה ברשות כל אינש, (ה"ג בתק"ח) ומשום שהיא בלי בעלה היא עניה ויבשה בלי שפע, והיא ברשות כל אדם. כלומר שכל אחד משעבד אותה עם דרכיו ומעשיו. דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא וזה הוא זרעו של יעקב, שהם ברשות כל אומות העולם, שכל האומות משעבדות אותם תחת רשותם. ודמא לצלותא דערבית וזה

דומה

ושפחות. ובזמן שתא אלפי שני רק לאה ורחל, שהם ט"ס שלה, יכולות להתתקן בשלימות, אבל בחינת השפחות שהיא מלכות שלה, לא תתקנה בכל השלימות, רק בגמר התיקון. וע"כ נקראת המלכות הזאת בשם אחרית הימים. ולפי זה נמצא שרק ט' מיני תהלים שהם כנגד לאה ורחל, תיקן בשלמות הראוי, אבל העשירית, שהיא כנגד המלכות לא היה יכול דוד לתקן כראוי לה.

וזה אמרו, ובסוף כלהו אמר תפלה צדוד וגו' כי עני ואביון אני, כלומר, שבסוף כלהו, שהיא כנגד המלכות לא היה יכול לתקן אותה ולומר תהלים בניגון כראוי, וע"כ אמר תפלה בלא ניגון, ואמר שבחינה זו הוא עני ואביון, ואינו יכול להמשיך לה שום שפע. וזהו מטעם הנ"ל, כי היא עומדת להתתקן רק בגמר התיקון, ולא מקודם לכן.

אמנם עכ"ז יש לה תיקון במקצת גם בשתא אלפי שני מטרם גמר התיקון, כמ"ש הזהר לפנינו, בסוד עטופא דמצוה. ולא עוד, אלא מטרם שבחינה אחרונה זו מקבלת תחלת תיקונה הזה, לא יעשה שום תיקון גם בט"ס הראשונות של המלכות. וזה אמרו, הוא דכלהו צלותין דניגונא הוו מתעטפין קדם מלכא, ולא הוו עאלין עד דייעוץ צלותא דעני. ראה שכל התפלות השלמות, שהם בניגון, דהיינו הט' מיני תהלים, שהם כנגד ב' בחינות הראשונות דנוקבא, לאה ורחל, אשר ראויות לקבל כל תיקוניהם גם

(דפויי דף כ"ג ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

## קטב

## בראשית

**קטב** « וצלותא דשבת איהי » צדקה « לעני, כמה דאוקמוה ב מ"מ, שמש בשבת צדקה לעניים. ובגין דא צריך בר נש למחוי איהו, כעני לתרעא דמלכא, « בצלותא דעמדה בכל שית יומין דחול, בגין שכנתא, ומתעטף ו לה בעטופא דמצוה דציצית כעני, ויהא ובתפילין כאביון » לגבי תרעא דאיהו אדני, דהכי סליק לתושבן היכל. » ודא איהו אדני שפתי תפתח.

## חלופי גרסאות

א נ"א לעני דילה. ב נ"א ליג מ"מ. ג נ"א מוסף דעניים מתנחמין [מתנחמין] בארה [באורה] דשמשא דשבתא [בשבתא] ובגין. ד נ"א לצלותא. ה נ"א וכל. ו נ"א ליג לה. ז נ"א בתפילין. ח נ"א לתרעא דהיכלא דאיהו אדני [תק"ח]. ט נ"א ליג ודא איהו אדני שפתי תפתח. [תק"ח].

## מסורת הזהר

א ח"א רסו: ח"ב קלה: קנו. רה: ב ח"א עו: קד. קת. קט. קכא: קנג. קסד. קצט. ר: רא. רח: ח"ב נט. סא: סה. קצח. רנה. רסו. ח"ג לט. פד: קד. קח: קי: קיא. קיג: קנג: קנה: קנו. ג ח"ב קלג. ח"ג קכ: ת"ז תקי י"ח לה. תקי י"ט מ.

## תפלה לעני

## הסולם

## מאמר

בשבת צדקה לעניים, שמה שבחינה ג' דנוקבא מקבלת בשבת מהשמש, שהוא ז"א, אינו אלא רק בתורת צדקה. כי מטרים גמר התיקון, עוד אינה ראויה לשפע הגדול הזה.

ובג"ד צריך בר נש למחוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה בכל שית יומין דחול בגין שכנתא: וע"כ צריך האדם לעשות עצמו כעני בשער המלך, בחפלה דעמידה של כל ששת ימות החול, בשביל השכינה. דהיינו להשתתף בצער השכינה כמו דוד. ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני, ויהא בתפילין כאביון לתרעא דהיכלא דאיהו אדני, דהכי סליק לתושבן היכל ומתעטף בעטיפת מצוה, דהיינו בטלית מצויצת, כמו עני, ויהא בתפילין כאביון, בשער המלך שהיא אדני, שכן עולה בחשבון היכל, כי אדני בגי' ס"ה כמספר היכל. פירוש, דנוקבא נקראת בשם אדני, וכבר ידעת שהיא מתחלקת לג' בחינות, והנה משתי בחינות הראשונות היא בבחי' היכל המלך, וז"ש שאדני בגי' היכל. ומבחינה ג' היא נבחת כמו שער המלך, שאי אפשר לבא אל היכל המלך שהוא ז"א, וזולת דרך שער המלך, כן האדם צריך להתעטף בציצית כמו עני ובתפילין כמו אביון, כדי להמשיך מתחילה את תחילת התיקון לבחינה ג' דנוקבא, שהיא תפלת עני המעטף לכל התפלות וכל התיקונים כנ"ל, וע"כ היא מבחינה זו, כמו שער שהוא תחילת הכניסה להיכל. וז"ש ודא איהו אדני שפתי תפתח,

שבתקון

דומה לתפלת ערבית, שכמו שהנוקבא מבחינת תפלת ערבית, היא ברשות כל אדם, כן זרעו של יעקב הם בגלות ברשות אומות העולם.

ביאור הדברים, כי ג' תפלות הן, שחרית מנחה וערבית, וב' תפלות הראשונות מתקנות ב' בחינות ראשונות של הנוקבא, שהן ט"ס ראשונות שלה, שהם ראויים לקבל תקונים משלם, וע"כ הם מצוה. ותפלת ערבית היא רשות, להיותה תיקון בחינה ג' של הנוקבא, שהיא מלכות שלה, שאין לה תיקון בשתא אלפי שני, וע"כ נבחת לרשות בפני עצמה בלא בעלה, כי אין לה זוג עם בעלה עד גמר התיקון. וענין התיקון של תפלת ערבית יתבאר לפנינו.

**קפט** וצלותא דשבת איהי צדקה לעני, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, שמש בשבת צדקה לעניים: ותפלת שבת איהי צדקה לעני, כמו שבארוה בעלי המשנה, שמש בשבת צדקה לעניים. פירוש, ז"א מכונה שמש, ובשבת יש לו זוג פכ"פ עם הנוקבא, כמו אר"א עלאין, ואז מקבלת גם בחינה ג' של הנוקבא שהיא המלכות שלה, את שפעה. אמנם לא מפני שהיא משתלמת או מבחינתה עצמה, כי אינה נשלמת מטרים גמר התיקון כנ"ל, אלא מכח האורות השלמים של אר"א עלאין המאירים ביום השבת, מגיע השפע גם אל בחינה הג' אע"פ שאינה ראויה. ולפיכך מכונה השפע שמקבלת, בשם צדקה, שזה יורה שהיא עצמה אינה ראויה לשפע, אלא שמתפרנסת מאחרים, וזהו שרמוזו שמש

(דפו"י דף כ"ג ע"ב)

קב

בראשית

קצ) וכד אפתח פומיה בצלותא דערבית, נשרא קא נחית ביומין דחולא  
ל קבלא ג) בגדפהא ד צלותא ד דליליא, ודא נוריא ל. אתקרי אוריא ל מסטרא  
דחסד, ונוריא ל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק, דאתמר ביה א) נהר דינור  
יגור.

קצא) ובצלותא דשחרית דאריה נחית לקבלא ד צלותא, ב) בדרועוי וגדפוי,  
דארבע גדפין לכל חיה דא מיכאל. א) ובצלותא דמנחה שור נחית ב) לקבלא  
בקרנוי ג) וגדפוי, ודא גבריא ל.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (דניאל ז) ח"א מ. מג: ח"ב ריא: רנב: ח"ג ל. ז"ח יתרו לט טב שכו. ב) ח"א קלב: רכט: רסו: ח"ב קכט: קלג. ח"ג קכ. קצו. רד. רכה. רעה ת"ז תקי ה' כ. ג) ח"א קלב. רל. רסו. ח"ב לו: קכט: קנו. ח"ג קכ. קכא. קצו. רכו. רעה.

דרך אמת א) פי' שת"ת מקבל מחסד נקרא אוריא ל על שם אור וכשמקבל מגבורה נקרא נוריא ל ע"ש נור דליק.

מאמר

הסולם

תפלה לעני

שעל ידי תפילותינו אנו מקרבים אותה לזווג עם ז"א בעלה. וסוד ג' התפלות הן כנגד ג' קוין שלה, שתפלת שחרית ה"ס קו ימין, שהוא חסד. ותפלת המנחה ה"ס קו שמאל, שהוא גבורה. ותפלת ערבית ה"ס קו אמצעי שהיא תפארת. וז"ס שאברהם תיקן תפלת שחרית, שה"ס החסד. ויצחק תפלת המנחה, שה"ס הגבורה. ויעקב תפלת ערבית, שה"ס ת"ת.

ונתבאר לעיל (דף פ"ד ד"ה פני אדם עש"ה), שאין הנוקבא עולית מעצמה אל הזווג, אלא שיש ד' חיות הנושאות את הכסא, שהיא הנוקבא, אל הזווג עם ז"א. שהן מכוננות: אריה שור נשר אדם, וזהו למעלה מחזה דזו"ן. ולמטה מחזה, הן בסוד שנא"ן (כנ"ל דף פ"ה ד"ה ביאור, עש"ה כי אין להכפיל דברים). והנה בג' תפלות של ימות החול, נמצאות חיות תתאין שנא"ן שהן נושאות את הנוקבא לזווג, וביום השבת החיות עלאין שמחזה ולמעלה נושאות אותה אל הזווג. ואומר כאן, שאלו ג' החיות תתאין אריה שור נשר, מכוננות מיכאל גבריא ל אוריא ל נוריא ל.

וזהו אמרו, ובצלותא דשחרית, אריה נחית לקבלא צלותא וכו' דא מיכאל. כי בשחרית הזווג הוא בבחינת קו ימין שהוא חסד, וע"כ יורד האריה לקבל התפלה ולהעלותה

שבתקון בחינה זו הג' נפתחות השפתים, ואפשר להתפלל שאר התפלות, ולא מקודם לכן. ואח"כ ימשיך לה לנוקבא כל תיקוניה הצריכים לב' בחינות הראשונות שלה, שהם עצם ההיכל.

קצ) וכד אפתח פומיה בצלותא דערבית נשרא קא נחית ביומין דחולא לקבלא בגדפהא צלותא דליליא: וכשאדם פותח פיו, בימות החול, בתפלת ערבית, יורד הנשר, לקבל בכנפיו את תפלת הלילה. ודא נוריא ל. אתקרי אוריא ל מסטרא דחסד, ונוריא ל מסטרא דגבורה, דאיהו נור דליק, דאתמר ביה נהר דינור. ונשר הזה נקרא נוריא ל. כי אוריא ל הוא נקרא מצד החסד, ונוריא ל הוא נקרא מצד הגבורה, להיותו אש דולק, שנאמר בו נהר דינור נפיק מן קדמוהי (והביאור הוא להלן בדיבור הסמוך).

קצא) ובצלותא דשחרית אריה נחית לקבלא צלותא, בדרועוי וגדפוי, דד' גדפין אית לב"ל חיה, דא מיכאל: ובתפלת שחרית יורד האריה לקבל התפלה בדרועוי וכנפיו, כי ד' כנפים יש לכל חיה, וזהו מלאך מיכאל. ובצלותא דמנחה, שור נחית לקבלא צלותא בקרנוי וגדפוי, ודא גבריא ל, ובתפלת המנחה, יורד השור לקבל התפלה, בקרנוי וכנפיו, וזהו מלאך גבריא ל.

ביאור הדברים. כי תפלה ה"ס הנוקבא, (דפויי דף כ"ג ע"ב)

**קנא**

**בראשית**

**קצב) ובשבת נחית קב"ה בג' אָכְתָן אָ לְקַבְּלָא בַת ב' יְחִידָא דִּילִיה בְּהוֹן. וְדָא רָזָא דְשַׁבַּת ש' ב"ת ד' יְחִידָא דִּילִיה. בְּהוּא זְמַנָּא חִוּוֹן עֲלָאין דַּאֲתַקְרִיאוּ ב' בְּשֵׁמָא דְהוּי"ה, פְּתַחִין וְאֲמַרִין א' שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשִׁיכֶם וְהַנְּשִׂאוּ פְתַחֵי עוֹלָם א'.**

**חלופי גרסאות**

**מסורת הזהר**

א) (תהלים כ"ד) ח"א קג: קס: ח"ב קצו. ח"ג ח: רנג: א נ"א ל"ג מ"לקבלא" עד דשבת. ב נ"א יחידה. ג נ"א ל"ג דיליה. ד נ"א יחידה. ונ"א מוסף בתלת אבהן מתקבל קב"ה לצלותא דאיהי שבת בת יחידה דיליה (תק"ח). ונ"א בתלת מקבל קב"ה לצלותא דאיהי שבת בת יחידה דיליה (אה"ל). ה נ"א וגו', ול"ג והנשאו.

**דרך אמת** א) תקונים תקון י"ט ברף מ' ע"א. ב) תקי' יוד קמ"ט א. ג) ענן ההיכלות מתחילין בפקודי רמ"ה ע"א ובראשית ל"ח ע"א.

**תפלה לעני**

**הסולם**

**מאמר**

קצב) ובשבת נחית קב"ה בתלת אבהן, לקבלא בת יהודא דיליה בהון, ובשבת יורד הקב"ה בסוד ג' אבות חג"ת, שמחזה ולמעלה דוויץ, לקבל בהם הבת יחידה, דהיינו התפלה, שהיא הנוקבא. דהיינו כנ"ל בדיבור הסמוך, שביום השבת החיות עלאין, חג"ת שלמעלה מחזה, הן נושאות את הנוקבא לזווג, הרי שהקב"ה דהיינו הו"א, מקבל את הבת יהודא, עם תלת אבהן, שהם חג"ת, חיות עלאין, כמבואר. ודא רזא דשבת, ש' ב"ת, בג' אבהן מקבל קב"ה לצלותא, דאיהי שבת בת יהודא דיליה, וזהו סוד השבת, שהיא נוטריקון ש' ב"ת, שג' קוין שבש' רומזים על ג' אבות חג"ת, כי בג' אבות מקבל הקב"ה את התפלה, שהיא שבת, בת יחידה שלו. דהיינו בג' חיות עלאין שמחזה ולמעלה, הנקראות מרכבתא עלאה. כמ"ש והולך.

ולהעלותה לזווג, כי אריה ה"ס חסד, וה"ס מלאך מיכאל. ובצלותא דמנחה שור נחית לקבלא צלותא וכו' ודא גבריאל, כי בתפלת המנחה הזווג הוא בבחינת קו שמאל שהוא גבורה, וע"כ יורד השור לקבל התפלה ולהעלותה לזווג, כי שור ה"ס גבורה, וה"ס מלאך גבריאל. ובצלותא דערבית נשרא קא נחית וכו' לקבלא בגדפהא צלותא דליליא ודא נוריא, ובתפלת ערבית הזווג הוא בבחינת קו אמצעי שהוא ת"ת, והיינו רק מבחינת הגבורה דקו אמצעי, הנקרא נוריא, וזה שאומר, הנשר, יורד לקבל התפלה ולהעלותה לזווג, שהוא קו אמצעי ת"ת, אלא בבחינת נוריא שבנשר. ולא מבחינת אוריא שבנשר. והוא מטעם, כי בלילה הוא זמן הדינים שבנשר והגבורות הבאים מכה בחינה ג' של הנוקבא, שה"ס תפלה לעני כנ"ל שה"ס רשות בלא בעלה (כנ"ל בדף קס"ט ד"ה ביאור), ואין הגבורות אלו נמתקין שתהא ראויה לזווג, אלא בגבורות שלמעלה, שהם באים מסוד נקודת החירק שבבינה, שה"ס צד שמאל דת"ת, כלומר בחינת המסך דחירק שעליו יוצאת קומת החסדים המכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל, שמבחינת קומת החסדים שבו, נמשך המלאך אוריא ומבחינת כח הדין שבמסך נמשך המלאך נוריא. ולפיכך אין תפלת ערבית נמתקת שתהיה ראויה לזווג, זולת ע"י המלאך נוריא, כי הגבורות שלו כבר נמתקו בבינה, במדת הרחמים. ועליו אומר הכתוב כנשר יעיר קנו וגו' כמ"ש בהקדמת הזהר דף מ' בד"ה ומה עש"ה.

בההוא זמנא, חיוון עלאין דאתקריאו בשמא דהו"ה, פתחין ואמרין שאו שערים ראשיכם וגו' בעת ההוא, חיות העליונות הנקראות בשם הו"ה, פותחות ואומרות, שאו שערים ראשיכם וגו' ויבא מלך הכבוד. פירוש, הבחינה הג' של הנוקבא מכונה בשם שער המלך (כנ"ל דף קס"ט ד"ה ובג"ד ע"ש בטעמו), והיא מקבלת ביום השבת כל שלימותה, בסוד שמש בשבת צדקה לעניים (כנ"ל דף קס"ט ד"ה וצלותא). וזהו שהחיות הנושאות את הכסא לזווג, אומרות באותה שעה, שאו שערים ראשיכם וגו', שמשכתות בשלימות בחינה הג', המכונה שער, וההארות הנמשכות הימנה מכונות שערים.

(דפו"י דף כ"ג ע"ב)

בההוא

קעב

בראשית

קצג) בַּהֲהוּא זְמַנָּא, בַּמִּתְפַּתְחִין שְׂבַעָה א) הַיְכָלִין: דַּ הַיְכָל קְדָמָא, הַיְכָלָא  
א) דְּאַהֲבָה. תְּנִינָא, הַיְכָלָא א) דְּנִרְאָה. תְּלִיתָא, הַיְכָלָא דְרַחֲמֵי. רְבִיעָא, הַיְכָלָא  
דְּנִבּוּאָה א) דְּאַסְפַּקְלָרְיָא דְנִהְרָא. (\* י) חֲמִישָׁא, הַיְכָלָא דְנִבּוּאָה, יְדָאסְפַּקְלָרְיָא  
דְּלָא נִהְרָא. שְׁתִּיתָא, הַיְכָלָא דְצַדִּיק. שְׁבִיעָא י) הַיְכָלָא דְדִין.  
קצד) וְעַלְיָהּ אָתְמַר, בְּרֵאשִׁית, בְּרָא שְׁמַיָּת, אֱלֹהִים הַיְכָלָא שְׁבִיעָא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) ח"א לת. מא: ח"ב רמר: רנה. רס: ח"ג קסו: ת"ז  
תקי י"א כו: תקי י"ח לב: לג: לר. תקי כ"ב סג: ב) ח"א  
מר: רז. ח"ב כו. נה: נו. קנה: קסב: קסג. רב: רטו.  
רג: רנד. רס: ח"ג לג: סח. קיז: קכג: רנו. רסב: רסג:  
רסז: ת"ז בהקדמה ה. יוד: תקי ט"ז לא. תקי י"ח לו:  
תקי כ"א נו. תקי כ"ו עא: תקי כ"ט עג. תקי ל' עג:  
עד: תקי ל"ג עז. תקי ל"ו עח. תקי צ' קלא: תקי ד'  
בהשמות קמא. ג) ח"א נט. קצו: ח"ב לג: קלד. קמב: רב: רטו.  
ח"ג נו: קיח. קכב: קכג: קמה. קסה. רנו. רסג:  
ת"ז בהקדמה ה: ג. יוד: תקי ג' יח. תקי כ"א נו. תקי  
כ"ט עג. תקי ל' עג. עד: תקי ל"ג עז. תקי ל"ו עח.  
תקי צ' קלא. תקי ד' בהשמות קמא. ד) (ודלא נהרא) ח"א  
לג: קסח קצ: קפג. רלא: רלח. ח"ב כג: כו. פב: פו:  
צג. קכט: קמ. קנו. קצד. רכא. רכח. רכט. רלד: רמא. ח"ג  
רכב: ת"ז תקי י"ח לד: תקי כ"ב סה: תקי צ' קלג:  
ז"ח בראשית א' טא שלד. ט"ז טב שכו. יתרו ל"ג טב  
שמה. ל"ח טב שטו, טג שיח. ל"ט טד שו. רות ע"ז טא  
שלי"א תק"ח ק"ה טג שכ. ק"יב טא שה. ק"יט טג שכט. ה) ח"א  
טד: נו. פט. ת"ז תקי כ"ה צ: תקי מ"ו פג. תקי מ"ח פה.  
תקי ס"ז צו: תקי ס"ט קו. תקי ט' בהשמות קמו. תקי י"א  
בהשמות קמו: (ברא שית אלקים היכלא שביעאה) ת"ז  
תקי י"א כו: (ברא שית אמא עלאה שביעאה) ת"ז תקי צ'  
קיט: קכ. ז"ח תרומה מ"ג טא שט. תקי"ח צג:

מאמר

הסולם

תפלה לעני

קצג) בַּהֲהוּא זְמַנָּא מִתְפַּתְחִין ז' הַיְכָלִין:  
הַיְכָלָא קְדָמָא הַיְכָלָא דְאַהֲבָה, תְּנִינָא הַיְכָלָא  
דִּירָא, תְּלִיתָא זכ"ו: באונה שעה נפתחים ז'  
היכלות: היכל הא' הוא היכל אהבה, הב' היכל  
היראה, הג' היכל הרחמים, הד' היכל הנבואה  
מבחינת אספקלריא המאירה, הה' היכל הנבואה  
מבחינת אספקלריא שאינה מאירה, הו' היכל הצדק,  
הז' היכל הדין, והם כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ,  
היכל האהבה, הוא כנגד החסד. היראה,  
הוא כנגד גבורה. הרחמים כנגד תפארת.  
אספקלריא המאירה, כנגד נצח. שאינה מאירה,  
כנגד הוד. הצדק כנגד יסוד. הדין כנגד  
מלכות.  
ביאור הדברים, כי ז"ס חג"ת נהי"מ  
יש בנוקבא דז"א, וכל אחת מהן כוללת  
כולן, ויש בכל אחת מהן חג"ת נהי"מ.  
וספירת המלכות שבכל אחת ה"ס היכל,  
וע"כ יש לה לנוקבא ז' היכלות. וכבר ידעת  
(דפו"י דף כ"ג ע"ב \*) דף כ"ד ע"א)

ואינון

## קעג

## בראשית

וְהָיָה אֲנֹנִי ז' הַיְכָלִין לְתַפְאֵא. ב' וְלִקְבֻלְיֵיהוּ א' שְׁבַעַה ג' קָלִין א' דְּהָבּוּ לְהוֹי"ה א' וַי"ח  
אֲזַכְרוֹת ד' דְּבִיָּה, ה' דְּבַהוֹן י' שֵׁט קב"ה ח' בִּי"ח עֲלָמִין ט' בְּרַכְבּ אֱלֹקִים רְבוּתִים אֲלֵפִי

## ה'לופי גרמאות

א נ"א ואנון ז' היכלין לתתא ושבעה היכלין לעילא ול"ג  
והכ"י ב נ"א ל"ג ולקבלייהו. ג נ"א קלי. ד נ"א דהבו  
לה' ול"ג דביה. ה נ"א בהון שני קב"ה י"ח עלמין. ו נ"א  
בהון שני קב"ה י"ח עלמין. ז נ"א ט.

## מסורת הזהר

א ח"ג רלח. ב (תהלים כ"ט) ח"ב יח. ח"ג רלה: רנה:  
ז"ח בראשית ו' טא שכו שלו. תקי"ח קי"ח טג שיא.  
ג ח"ג רנה: ד) ח"ג רכו: תקי"ח קי"ח טג שיב. קי  
טד שכו. ה) (תהלים ס"ח) ח"א יח: ח"ב קי"ח. ח"ג  
רכו: רעד. ז"ח יתרו ל"ח טג שלג תקי"ח קי"ח טג שיב.  
קי"ח טד שכו.

## תפלה לעני

## הסולם

## מאמר

בשם הג"ת, שעיקרן הוא קו האמצעי שהוא  
ספירת תפארת. והספירות שמחזה ולמטה  
מכונות בשם נה"י, שעיקרן הוא קו האמצעי  
שבהן, שהוא ספירת יסוד. ולפיכך נבחנו  
הז' היכלות שמחזה ולמעלה שהם בתפארת.  
והז' היכלות שמחזה ולמטה, שהם ביסוד,  
הנק' ח"י העולמים. וז"ש שז' קולות  
שבמזמור הבו לה' רומזים על ז' היכלות  
שלמעלה, דהיינו שבת"ת, כי התפארת מכונה  
בשם קול. והמספר ח"י אזכרות, יורה על  
היסוד הנק' ח"י העולמים, וע"כ אומר שח"י  
אזכרות רומזים על ז' היכלות שלמטה דהיינו  
שביסוד, הנקרא ח"י.

זה אמרו דבהון שט קב"ה בי"ח עלמין  
שבו היכלות שלמטה מחזה, משפיע הז"א,  
על ידי ספירת היסוד שבו, המכונה ח"י  
עלמין. כי ז' היכלות שלמטה עומדים ביסוד  
דו"ן, כנ"ל. וז"ש ברכב אלקים רבותים  
אלפי שנאן דאנון י"ח רבוון עלמין, כי כל  
הבחינות שמחזה ולמטה, הן מרכבה אל  
הבחינות שמחזה ולמעלה (כנ"ל דף קכ"ד ד"ה  
חיות שאומר ש"ה הם רתיכין ל"ה ע"ש בהסולם),  
וע"כ מכונים ז' היכלות בשם רכב אלקים,  
דהיינו שהם מרכבה לבינה הנקראת אלקים,  
שהיא בז' היכלות שלמעלה בסוד י"ח,  
ודורש הכתוב, רבותים אלפי שנאן, שרומז  
על י"ח אלפים, כי רבותים, עשרים אלפים,  
אלפי, הם ב' אלפים, שנאן, פירושו שאינו,  
ויורה עשרים אלפים פחות שני אלפים  
שאינם, דהיינו י"ח אלפים. הרי אשר רכב  
אלקים, שהוא הז' היכלות שלמטה מחזה,  
הוא י"ח אלפים, שמספר הזה רומז על  
יסוד הנק' ח"י העולמים כנ"ל. ואומר,  
דאנון י"ח רבוון עלמין, ואינו אומר דאנון  
י"ח

ואינון ז' היכלין לתתא, וז' היכלין  
לעילא: (בתק"ח) והם ז' היכלות מחזה ולמטה,  
ז' היכלות מחזה ולמעלה. פירוש, אלו ז' היכלות  
דבינה המרומזות בכתוב בראשית ברא אלקים,  
נתקנו בה בכפולות, בסו"ה שבעה ושבעה  
מוצקות (זכריה ד'). דהיינו ז' היכלות למעלה  
מחזה, וז' היכלות למטה מחזה, וכן הם  
בכל פרצוף ופרצוף. באופן, שאלו ז' היכלות  
הכפולים, נבחנו כן בכללות ה' פרצופי  
אצילות, דהיינו בא"א הכולל אותם, שיש  
ז' היכלות למעלה מחזה דא"א, דהיינו  
בא"א המלבישים אותו שמה, וכן יש ז'  
היכלות מחזה דא"א ולמטה, דהיינו בזו"ן  
המלבישים אותו שמה. וכל הנוהג בכלל  
נוהג ג"כ בפרטי פרטיות. וע"כ יש בכל  
פרצוף ופרצוף אלו ז' היכלות כפולים, ז'  
מחזה ולמעלה וז' מחזה ולמטה.

ולקבלייהו שבעה קלין דהבו לה', וי"ח  
אזכרות דביה, דבהון שט קב"ה בי"ח עלמין,  
ברכב אלקים וגו' דאנון י"ח רבוון עלמין;  
וכנגדם הם הז' קולות שיש במזמור הבו לה' בני  
אלים, והי"ח אזכרות, דהיינו י"ח שמות הוי"ה  
הנמצאות בו, שבהם הקב"ה משוטט בי"ח עולמות  
בסו"ה רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, שהם י"ח  
רבוא עולמות. פירוש, כנגד הז' היכלות שלמטה  
וז' שלמעלה שאמרנו בבינה שה"ס או"א  
עלאין, בסו"ה בראשית ברא אלקים, הרי  
יש כנגדם כן גם בזו"ן, (כנ"ל בדיבור הסמוך).  
שעליהם רומזים הז' קולות וי"ח אזכרות  
שבמזמור הבו לה' בני אלים, ז' הקולות  
רומזים על ז' היכלות שמחזה ולמעלה דו"ן,  
וי"ח אזכרות רומזים על ז' היכלות שמחזה  
ולמטה דו"ן.

ודע, שהספירות שמחזה ולמעלה מכונות

(דפו"י דף כ"ד ע"א)

**בראשית**

**קנר**

שנאן. דאנון י"ח \* רבון ע'למין. וכמה נטורי תרעין, אית ב' להיכלין דמקבלין  
צלותין, וכל צלותא לא תעול אלא במדה ד' במשקל א' ה'.  
קצה) וילית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא, ויעליה אתמר \* לא יבושו  
פי ידברו את אויבים בשער. \* דאיהי תרעא דמלפא. \* בגין דצלותא איהי מצוה,

**ח'לופי גרמאות**

**מסורת הזהר**

א) (תהלים קכ"ז) ח"א קטו. ונג. תק"ח ק"ח טו שיב. א נ"א רבוא. ונ"א אלפי רבוא. ב נ"א נטורי היכלין.  
ג נ"א תיעול. ד נ"א ובמשקל. ה אה"ל כתב כאן שייך  
מה שנדפס ברף הקודם לזה ואי צלותא לאו איהי שלימא כמה מלאכי חבלה וגוי עד יפול מצרך אלף ואח"כ שייך  
ולית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא ועלה אתמר לא יבושו וגוי כצ"ל. ובתק"ח כתב כאן אחר במשקל ובגין דא  
אתמר על צלותא לא יהיה לך בכיסך וגוי וצלותין חסרין עליהו אתמר (דניאל ה') תקיל תקילתא במאניס ואשתכחא  
חסיה, אע"ג דהאי קרא באתר אחרא אוקמה ע' אנפין לתורה. בגין דשכינתא עלה אתמר (שה"ש ד') כלך יפה רעיתי  
ומוס אין בך ולא קביל צלותא דאית בה מומא הה"ד (ויקרא כ"ב) כל אשר בו מוס לא יקרב, וכי אית צלותא דאית  
בה מומא, אין, החיא דסלקא פגימא בלא מחשבה ובלבולא דרעתא, כ"ש אם טעה בחלת ברכאן קדמאין או בחלת  
בראיין או באמצעות ובג"ד אוקמה מ"מ טעה בג' ראשונות חזור לראש, ובאחרונות חזור לעבודה ובאמצעות חזר  
למקום שנוכר. ובג"ד אתמר בצלותא מי יעלה בהר ה' וגוי וכד צלותא סלקא בררועא ימינא או בשמאלא דאנון שחרית  
ומנחה מה כתיב (שה"ש ג') שמאלו תחת לראשי וימינו תחת לבקני, צלותא דערבית איהי מטה ובגינה אתמר ביעקב וישתחו  
ישראל על ראש המטה דאיהי בבי תרעא [מרעא הגר"א] בגלותא דאיהי לילה כמעט שעברתי מהם וגוי. וכד צלותין  
סלקין כדקא יאות כרוזא נפק ואמר שאו שערים כו' ואמרין מי זה מלך הכבוד מסטרא דאימא דאיהו מי, ואתקרי ה'  
עוז וגבור מסטרא דשכינתא תתא, מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה. מסטרא דעמרא  
דאמצעותא וצדיק, ואח"כ כתב בתק"ח מ"ש בזהר כאן את קפ"ד וקפ"ה וממשיך: ובזכות תפילין דרישא וראו כל עמי  
הארץ כי שם ה' וגוי, ה' שם [הגר"א שם ה'] הא אוקמה דאיהי תפילין דרישא, ומיד רחוקין שם ה' על רישיה  
דצלותא [בצלותא, הגר"א] דאיהי אוני, הוי"ה תפילין עליה, מיד כלהו דחלק ומדועזען מצלותא ומנהון נפלין ומנהון  
ברחין הה"ד יפול מצרך אלף, וכאן מתחיל את קצ"ה. ו נ"א לית. ז ועלה. ח נ"א דאיהו. ט נ"א (בתק"ח) ואע"ג  
דבאתר אחרא אוקמה, הכא אתריה, וצלותא איהי שכינתא והקב"ה אורייתא. ואתמר בה (משלי כ"ח) מסיר אנון משמוע  
תורה וגוי, והא אוקמה מארי מתניתין בגין דצלותא וכי.

דרך אמת א' כאן שייך מה שאמר [ברפוי"ן] ברף כ"ג ע"ב שורה ו' ואי צלותא עד יפול מצרך אלף.

<p><b>מאמר</b></p> <p>י"ח אלפי עלמין, הוא מטעם המובא בתקוני הזהר (בהקדמה דף ד' ע"א), ומסטרא דצדיק ח"י עלמין הוא כליל י"ח רבוא מרכבות, עש"ה. ואין להאריך.</p> <p><b>הסולם</b></p> <p>וכמה נטורי תרעין אית להיכלין, דמקבלין צלותין, וכל צלותא לא תעול אלא במדה ד' במשקל א' והייכלות, שהם מקבלים התפלה, וכל תפלה אינה נכנסת אלא במדה ומשקל. מדה ה"ס ו"ק, דהיינו אור חסדים בשלמות, משקל, ה"ס ג"ר, להיותם נמשכים בסוד שקל הקודש. ואומר שאין התפלה מתקבלת, אלא על ידי המשכת מוחין בו"ק וג"ר. ואם אין המדה והמשקל בכל השלימות אין התפלה מקובלת.</p> <p><b>תפלה לעני</b></p> <p>קצה) וילית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא, ועליה אתמר לא יבושו וגוי דאיהו תרעא דמלפא: ואין מי שיעמוד לפני שער התפלה, למנוע אותה מלהתקבל, ועליו נאמר, לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, בשער פירושו בשער המלך, דהיינו שער ההיכל.</p>	<p><b>מאמר</b></p> <p>י"ח אלפי עלמין, הוא מטעם המובא בתקוני הזהר (בהקדמה דף ד' ע"א), ומסטרא דצדיק ח"י עלמין הוא כליל י"ח רבוא מרכבות, עש"ה. ואין להאריך.</p> <p><b>הסולם</b></p> <p>וכמה נטורי תרעין אית להיכלין, דמקבלין צלותין, וכל צלותא לא תעול אלא במדה ד' במשקל א' והייכלות, שהם מקבלים התפלה, וכל תפלה אינה נכנסת אלא במדה ומשקל. מדה ה"ס ו"ק, דהיינו אור חסדים בשלמות, משקל, ה"ס ג"ר, להיותם נמשכים בסוד שקל הקודש. ואומר שאין התפלה מתקבלת, אלא על ידי המשכת מוחין בו"ק וג"ר. ואם אין המדה והמשקל בכל השלימות אין התפלה מקובלת.</p> <p><b>תפלה לעני</b></p> <p>קצה) וילית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא, ועליה אתמר לא יבושו וגוי דאיהו תרעא דמלפא: ואין מי שיעמוד לפני שער התפלה, למנוע אותה מלהתקבל, ועליו נאמר, לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, בשער פירושו בשער המלך, דהיינו שער ההיכל.</p>
--	--

וצריך

(רפוי"ן דף כ"ד ע"א)

**קנה**

**בראשית**

וְדָא שְׁכִינְתָא, \*וְאוֹרְיִתָא דָא קב"ה, לָא צְרִיךְ הַפְסְקָה בִּינְיָהוּ. וְצְרִיךְ לְסַלְקָא \* תּוֹרָה וּמִצְוָה \* בְּרַחֲמֵימוּ וּדְחִילוֹ.

**קצו)** דְּכָל פְּקוּדֵין דְּעֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּלָהוּ תַלְמִינ \* מִן שֵׁם הוּי"ה. דְּכִמָּה דְּאוֹקִימָנָא וְזָא דָא, \* שְׁמֵי עִם י"ה שִׁס"ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְזֶה זְכָרֵי עִם ו"ה רמ"ח מִצְוֹת עֵשָׂה, וְהָא הֶכָא \* שִׁס"ה וּרמ"ח. וְאַנּוּן רמ"ח תִּיבִין \* וּבְק"ש, וְאַתִּיהִיבוּ \* מִרְחִימוּ וּדְחִילוֹ דָּאָת ה'. וּבְגִין דָּא \* תְּקִינּוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ

**חלופי גרסאות**

א וי"א אורייתא, וי"א ואורייתא וקביה ול"ג דא (תק"ח).  
ב וי"א בדהילו ורחימו (תק"ח). ג וי"א משם (תק"ח).  
ד וי"א ורוח דמלה זה שמי לעולם שמי עם י"ה שס"ה,  
זכרי עם י"ה רמ"ח ורמ"ח תיבין אנון בק"ש ואתייהיבו  
מרחימו דאהבה ובגיד תקינו הבוחר וכו' (תק"ח). ה וי"א  
רמ"ח ושס"ה. ו וי"א דק"ש. ז וי"א מרחימו מאת י'.  
ח וי"א כד תקינו.

**מסורת הזהר**

(א) (יראה אהבה תורה ומצוה) ח"א רסה. ח"ג קכב: קכג. ת"ז תקי כ"ט עג. ב) ח"א רנג. ח"ג קי: רכב: רכז: רעג: רעז: ת"ז בהקדמה ד: יא. תקי ב' ית. תקי יוד כו. תקי כ"ב סד. תקי כ"ט עג. תקי נ"ה פח: פט. תקי ס"ט קז: תק"ח צ"ט טב שכו שלב ק"ג טג שב, ק"ח טד שכו. ג) ע"י לעיל דף ע"ז צ"ד וש"צ.

**תפלה לעני**

**הסולם**

**מאמר**

וזה אמרו כאן, וצריך לסלקא תורה ומצוה בדהילו ורחימו, שצריכים להעלות ה"א הנק' תורה, ואת הנקבא הנקראת מצוה, ביראה ואהבה, דהיינו עד לאו"א עלאין, שהיראה קדמה לאהבה. **קצו)** דכ"ל פקודין דעשה ול"ח כוליהו תליין מן שם הוי"ה כמה דאוקימנא רזא דא, שמי עם י"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה, והא הכא שס"ה ורמ"ח. כמו שביארו את סוד הזה, אשר מספר אותיות שמ"י, שהם ש"נ, עם מספר אותיות י"ה שהם ט"ו עולים ביחד בגי' שס"ה, שהם שס"ה מל"ת. ומספר זכרי שהוא רל"ז עם מספר ו"ה שהוא י"א עולים ביחד רמ"ח, שהם רמ"ח מצות עשה. והרי יש כאן בשם הוי"ה, שס"ה ורמ"ח, דהיינו שס"ה בי"ה ורמ"ח בו"ה, הרי שתר"ג המצות כולן תלויות בשם הוי"ה. ביאור הדברים, כי או"א עלאין שה"ס הו' דשם הוי"ה וג"ר דבינה, ה"ס יראה. וישסו"ת שה"ס ה' דהוי"ה וו"ת דבינה ה"ס אהבה (כנ"ל בהקדמת הזהר דף רמ"ב אות ב' עש"ה. כי אין להאריך). ולפיכך בעת שהמוחין דוונן באים רק מישסו"ת, שה"ס ה' דהוי"ה, נבחנום שאהבה קדמה ליראה, וכשהם באים גם מאו"א עלאין, שה"ס י' דהוי"ה, נבחנום שהיראה קדמה לאהבה, כי ה' הוא יראה והה' הוא אהבה. והרי היראה קדמה אל האהבה. וע"י היטב לעיל בהקדמת הזהר דף קצ"ב ד"ה ודע, בכל ההמשך.

(דפו"י דף כ"ד ע"א)

מ"ע

**קצו**

**בראשית**

יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה. וְאֲנֹן פְּלִילֵן בְּאַבְרָהָם דְּאַתְמָר בֵּיהּ (א) וְרַע אַבְרָהָם אוֹתְבִי א.

**קצז) יִשְׂרָאֵל בְּדַסְלִיק בְּיוד הא ואו הא. וְרַזָּא דְמַלְהָ, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשָׁבָה**

**מסורת הוהר**

**ח'לופי גרסאות**

(א) (ישעיה מא) ח"א עו: פה. ח"ג רסב: ז"ה ל"ב טא שמ. ק"ח טר שטר.

למתבע כל דינין, ובג"ד ובורוע עונו דא תפילין, י"ה ביראה, ו"ה באהבה, הה"ד אהבו את ד' כל חסידיו, תפארת (נ"א ת"ח) הוי"ה כליל כלא, ובג"ד אתמר ביעקב (בראשית כ"ח) והנה הוי"ה נצב עליו דאיהו עמודא דאמצעותא, לבתר דאתקרי [נ"א דאתקם] ישראל וכי ובאה"ל כתב, כאן חסר, ומביא ההשלמה שכתב בתק"ח שמוכא להלן בחלופי גרסאות אחרי אות קצ"ז. ב נ"א סליק.

**מאמר**

**הסולם**

**תפלה לעני**

אין להם אחיזה רק בקו שמאל בלבד. ונמצא שאברהם ה"ס ו"ה ויצחק ה"ס י"ה. אבל תפארת הוי"ה כ"ל כלא, שהוא קו אמצעי כולל ב' הקוין, את אברהם שהוא ו"ה, ואת יצחק שהוא י"ה. ולפיכך נאמר ביעקב והנה ה' נצב עליו, ולא נאמר כן באברהם ויצחק, שהוא משום שיעקב הוא בחינת ת"ת הכולל הכל להיותו עמוד האמצעי. ובעת שנקרא בשם יעקב, הוא כולל מדת אברהם שהוא ו"ה, ורמ"ח מצות עשה. לבתר דאתקרי ישראל סליק ביוד הא ואו הא, ואח"כ שנקרא בשם ישראל, יורה שעלה והלביש גם את י"ה, וכולל כל השם הוי"ה, ג"ר ווי"ק, שאז נבחר השם הוי"ה, שהוא במלוי אלפין. כי אלמלא נתמלא באלפין לא היה יכול ישראל להלביש את י"ה. וכיאר ד' מילואים הנוהגים בד' אותיות הוי"ה, תמצא בספרי תלמוד ע"ס חלק ו' דף תס"ג עש"ה ותבין זה. (ועי' לעיל דף ד' ד"ה וכבר).

ולא יקשה לך מה שאומר כאן בהיפך מבכל המקומות, שהרי קו ימין, אומר בכ"מ, שנמשך מנקודת חולם ומסוד מ"י דאלקים שהוא ג"ר, וקו שמאל נמשך מנקודת השורק ומסוד אתון אל"ה דאלקים, שהוא ו"ק. (כנ"ל דף מ"ט ד"ה יהי ובכ"מ). וכאן אומר שקו ימין שהוא אברהם הוא ו"ק דהיינו ו"ה דהוי"ה. וקו שמאל שהוא יצחק הוא ג"ר וי"ה דהוי"ה. והענין הוא שיש הפרש גדול בין מציאות המוחין במקומם, אל המשכתם ע"י העסק במצות. כי כאן, כל המדובר הוא רק מהעסק בתרי"ג המצות להמשיך מוחין שלימים לזו"ן ג"ר ווי"ק, ואומר, שע"י העסק ברמ"ח מ"ע אנו ממשיכים אהבת חסד מקו ימין שהוא מדת אברהם, שיש להם מעלה שאין שום דינים נאחזים

מ"ע בלבד, שה"ס אהבה, ושס"ה ל"ת אינם מאירים בהם, כי הם באות י' כנ"ל, ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה ומשום זה תיקנו לברך קודם ק"ש הבוחר בעמו וכי' להורות שאנו ממשיכים בק"ש רק בחינת האהבה בלבד, שה"ס רמ"ח מ"ע, ואנון כ"לילן באברהם, דאתמר ביה, זרע אברהם אוהבי, ואלו רמ"ח מצות עשה כלולות באברהם, כי אברהם בגי' רמ"ח, ואברהם הוא בחי' אהבה, שנאמר בו זרע אברהם אוהבי.

**קצז) ישראל דסליק ביוד הא ואו הא:** (זה הוא אמצע ענין, כי חסר כאן איזה שורות ותמצא אותן בתקונים חדשים דף ק"ח טור ד' שורה כ"ד וז"ל אחר זרע אברהם אוהבי תפילין אינון עז דאתיהבו מיראה דאיהו לשמאלא, ודא פחד יצחק, דתמן כל מקטרגין סליק, למתבע כל דינין, ובג"ד ובורוע עונו דא תפילין, י"ה ביראה, ו"ה באהבה, הה"ד אהבו את ה' כל חסידיו. תפארת הוי"ה כ"ל כלא, ובג"ד אתמר ביעקב, והנה הוי"ה נצב עליו, דאיהו עמודא דאמצעותא. לבתר דאתקרי ישראל, סליק ביוד הא ואו הא. תפילין נקראים עז, כי ניתנו מיראה שהוא לשמאל, וזה הוא השם פחד יצחק, כי כל המקטרגים עולים שם לתבוע כל הדינים שבעולמות. ומשום זה אמרו שהכתוב ובורוע עונו, קאי על תפילין, כי י"ה הוא בחינת יראה, ו"ה הוא בחינת אהבה, וז"ש אהבו את ה' כל חסידיו, שפרושו, המשכת מוחין דוי"ק שהם ו"ה. דהיינו כמ"ש לעיל בק"ש, שה"ס אהבה, וה"ס רמ"ח מצות עשה שבו"ה, וכן אברהם ה"ס רמ"ח שבו"ה. אבל תפילין ה"ס מוחין דג"ר והוא בחינת שס"ה ל"ת שבי"ה, דהיינו יראה בי"ה, וה"ס קו שמאל הנק' פחד יצחק. שכל המקטרגים וכל הדינים שבעולם (דפו"י דף כ"ד ע"א)

**קצו**

**בראשית**

« להַבְרָאוֹת. מִחֲשֶׁבֶה חֲשׁוֹב מִ"ה בִּבְיָה תִשְׁפַּח שְׁמָא קְדִישָׁא. וּבְגִין יַעֲקֹב דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, אֲתָמֵר « וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדִיוֹקְנָא דְמֵאֲרִיָּה. **קצח) א** הַבְּנֵי חַיִּי וּמִזִּוְנֵי מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצַעִיתָא, וַדְּאִיהוּ אַ בְּנֵי בְּכוֹרֵי

**חֲלוּפֵי גֵרְמָאוֹת**

א נ"א להבראות, ונ"א לבראת. ב נ"א ותשכח ביה וכי (תק"ח). ג נ"א ובגיניה דיעקב (תק"ח). ד בחק"ח משלים: ודאי וכד צלותא דיליה סלקא לעילא, כרווא נפיק מרקיעין, ויימא חבו יקרא לדיוקנא דמאריה [נ"א דמלכא] ולית תרעא דקאים קמי האי צלותא ה' שפתי תפתח לאפקא מזווא לבנין קדישין דבהא [דבהאי אה"ל] חיכלא תמן מזווא. ומתחיל מ"ש כאן אות קצ"ח. ה נ"א מזוני בני חיי. 1 נ"א ואיהו.

**מסורת הזהר**

א) ע"י לעיל דף יוד צ"ב. ב) ח"א מג: קטו. קצו: קפא. וז: רגב. ונז: ח"ב ג. רנב: ח"ג כה: רטז: ת"ז בהקדמה טו: תק כ"ב סז: תק"ו פז: תק"ט צט: קא: תק"י ע' קכו. ז"ח יתרו לו טג שיר. ג) (שמות ד') ח"א צה: קכד: קנד: ריב. ריט. רכג: רלג: רסה: ח"ב מג: מה: עט. פד. פה: פז: קכ: קצו. ח"ג עד. קיא: קמט. קפה. קצא: רג. רלה. רעז: רצא. ת"ז תק" כ"ד סט: תק"ל ל"א צה: ז"ח יתרו ל"ז טג שג. רות פ"ד טג שכט. תק"ח ק"ו טר שמה.

**תפלה לעני**

**הסולם**

**מאמר**

במחשבה להבראות, אשר מחשבה הוא נוטריקון חש"ב מ"ה, שבחשבון מ"ה, דהיינו הויה במלוי אלפין, נמצא בו שם הקדוש. פירוש, הבינה נקראת מחשבה, ועליה אמרו, **ישראל**, שהוא ז"א במוחין דגדלות, כנ"ל בדיבור הסמוך, **ע"ה במחשבה**, שהוא הבינה, **להבראות**, לקבל המוחין שלו. ולמה נקרא הבינה בשם **מחשבה**, הוא להיותה נוטריקון חשב מ"ה, הרומז לחשבון הויה במילוי אלפין שהוא בגי' מ"ה. שמילוי אלפין יורה על התיקונים שנתקנו לזו"ן בסוד צמצום ב' (כמ"ש בתע"ס חלק ו' דף תס"ג עש"ה), שעל ידיהם יכול הז"א לעלות לבינה לקבל את המוחין שלה, וזולתם לא היה יכול לעלות שמה (כנ"ל דף ז' ד"ה וכב). ומשום זה קבלה הבינה את השם מחשבה.

**ובגין יעקב דאיהו ישראל אֲתָמֵר וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדִיוֹקְנָא דְמֵאֲרִיָּה** ובשביל יעקב, שהוא נקרא ישראל בגדלות, נאמר בו ויברא אלקים וגו'. כי אחר שז"א קבל המוחין דגדלות בסוד השם ישראל, שהם מכונים צל"ם (כנ"ל בהקדמת הזהר דף רכ"ב ד"ה דכתיב) נאמר בו ויברא וגו'. כי להיותו קו אמצעי, מושפעים ממנו המוחין לנשמות התחתונים, כי מן הקצוות ימין ושמאל, שהם אברהם ויצחק לא יכול לקבל, כנ"ל בסמוך עש"ה.

**קצח) בני חיי ומזוני מסטרא דעמוּדָא דאמצעייתא, דאיהו בני בכורי ישראל ואיהו עין החיים ואיהו אי"נא דמזון לבלא**

נאחזים בהם, וע"כ יכולים אנו להמשיכם גם בטרם שנשלמו בשס"ה ל"ת. ומוחין דחסדים הללו, אע"פ שמבחינת מציאותם כבינה נמצאים החסדים שהם בחינת ג"ר דבינה, מ"מ כשנמשיכים למטה לנשמת הצדיקים, שכל שלמותן תלויה בהארת החכמה, נחשבים המוחין הללו דחסדים בעדם רק לבחינת ו"ק, דהיינו ו"ה דהו"ה, ועודם מחוסרי ראש, דהיינו שחסר להן י"ה דהויה. אלא על ידי העסק בשמירה גדולה בשס"ה ל"ת, אז ממשיכים הארת החכמה מקו שמאל, שה"ס פחד יצחק, הנמשך מנקודת השורק, הנמשך לג"ר ולסוד י"ה דהויה. ומוחין הללו ה"ס תפילין הנקראים **עז**, שעליהם נאמר מגדול **עז** שם הו"ה, וכן נאמר עליהם, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. וז"ס **ובזרוע עוזו דא תפילין**. והנה עתה נשלמו המוחין בשביל הנשמות בהארת החכמה שה"ס ג"ר, ועכ"ז, לא יוכלו הנשמות לקבל המוחין הללו, כל עוד שהם בימין ושמאל, כי אין התחתונים מקבלים אלא רק מקו אמצעי, שה"ס ת"ת, וה"ס יעקב בעת שאין לו רק מוחין דו"ק, וה"ס ישראל בעת שמשיג גם הג"ר. ואז נמשכו המוחין ממנו לנשמות הצדיקים. וז"ס שנאמר רק על יעקב והנה ה' נצב עליו, ולא על אברהם ויצחק.

**ורוא דמ"ה, ישראל ע"ה במחשבה להבראות, מחשבה חשב מ"ה, ותשכח ביה שמה קדישא, וסוד הדבר, דהיינו של הו"ה במילוי אלפין, הוא מה שאמרו ישראל עלה** (דפו"י דף כ"ד ע"א)

**בראשית**

**קנה**

ישראל. ואיהו עץ החיים, א ואיהו אילנא ב דמזון לכלא ג ביה. ד ובגין דא אנון  
ישראל מזונא דיליה, ה צלותא ו דחשיבא ז לקרבנא.  
קצט) ו ובגלותא י אתמר ה הבה לי בנים, ו ואם אין מתה אנכי, ו שכינתא

**מסורת הזהר**

א) (דניאל ד') ח"ג רצא. רצו. ב) ע"י לעיל דף קסה  
צ"ג וש"נ. ג) ח"א קלג. ח"ג כח: רכז. רמא: ת"ז תק'  
כ"ז סב: ד) ח"א ו: מה: נח: סד: סה: ע: פט: קיד.  
קלח: קסד: קעו: קצא. רו: רמא: רמד. רמז: רמת. ח"ב  
כ: לג. לה. מא. נו. סו. קת. קכב: קמא. קמג: קפב.  
קפג. קפד: קפה. קפו. קפז. קפח. קפח. קפח: קפח: קפח:  
ח"ג ה. ו. ח: ט: יא. יב. יג. יד. יח. יח. יח. יח. יח. יח. יח:  
מה. סב: סג: עו: פז. צ. צא: צו. צו: צח. קא: קב. קג: קד.  
רמה. רמז: רמח: רנא. רנד: רנה. רנו. רנח: רנט. רעא: רעד. ה) ח"א קיו. קיט: קנה. רכה. רמד: רמה. ח"ב ז: יח.  
ח"ג יז: נג. קיה. ת"ז תק' א' יח. תק' ד' כז. תק' ו' כא: תק' כ"א מת. תק' כ"ב סז: לעיל דף קס"ח צ"ג וש"נ.  
(1) (בראשית ל') ח"א רנג:

**חלופי גרסאות**

א נ"א החיים תפיק מחיים דלעילא (תק"ח). ב נ"א דמזון.  
ג נ"א ביה תליא במזלא קרישא סבא דסבין (תק"ח).  
ד נ"א ובגין דשכינה [דשכינתא] אנון ישראל [לתתא] חיים  
דילה אורייתא מזונא דילה צלותא (תק"ח). ה נ"א ל"ג  
צלותא. ו נ"א דחשיבה. ז נ"א אתמר לגבי ישראל (תק"ח).  
ח נ"א ל"ג ואם אין מתה אנכי (תק"ח).

א נ"א דמזון. ב נ"א דמזון. ג נ"א דמזון. ד נ"א דמזון.  
ה נ"א דמזון. ו נ"א דמזון. ז נ"א דמזון. ח נ"א דמזון.  
ט נ"א דמזון. י נ"א דמזון. יא נ"א דמזון. יב נ"א דמזון.  
יג נ"א דמזון. יד נ"א דמזון. יה נ"א דמזון. יז נ"א דמזון.  
יח נ"א דמזון. יט נ"א דמזון. כ נ"א דמזון. כא נ"א דמזון.  
כב נ"א דמזון. כג נ"א דמזון. כד נ"א דמזון. כה נ"א דמזון.  
כו נ"א דמזון. כז נ"א דמזון. כח נ"א דמזון. כט נ"א דמזון.  
ל נ"א דמזון. לו נ"א דמזון. לז נ"א דמזון. לח נ"א דמזון.  
לץ נ"א דמזון. לך נ"א דמזון. לד נ"א דמזון. לה נ"א דמזון.  
לו נ"א דמזון. לז נ"א דמזון. לח נ"א דמזון. לץ נ"א דמזון.

**הסולם**

**תפלה לעני**

בשביל התחתונים שעליה אומר הכתוב הבה  
לי בנים.

קצט) ושכינתא איהו קרבנא דקב"ה,  
דמקבל לה בימינא ושמאלא וגופא (ויחודא  
דיליה עמה בצדיק, דאיהו אות תפילין  
ואות שבת ויו"ט) והשכינה היא קרבן של  
הקב"ה בעת שמקבל לה בימין ושמאל וגוף.  
והיתור שלו עמה, הוא על ידי הצדיק  
שהוא יסוד, הנקרא אות, והוא אות תפילין  
ואות שבת ויו"ט. פירוש, שמבאר ב' בחינת  
זווגים של הז"א עם השכינה לצורך בני  
חיי ומוזני, הא' הוא להשפיע חיי ומוזני,  
והוא ע"י ימין ושמאל וגוף, כלומר ע"י  
ג' הקוין חג"ת. הב' הוא להולדת בנים,  
שהם נשמות התחתונים, שהוא רק ביתורו  
עמה ע"י יסוד צדיק הנק' אות. וזווג הא'  
יורה בעת שחסר לז"א נה"י חדשים דגדלות,  
שע"כ נבחן לזווג מחג"ת בלבד, ואז אינו  
יכול להשפיע נשמות אלא רק חיי ומוזני,  
וזווג הב' יורה בעת השגתו נה"י חדשים  
דגדלות, שאז הזווג ע"י נה"י שעקרו הוא  
יסוד, וראוי להוליד בנים. דהיינו השפעות  
נשמות.

**מאמר**

ביה, כי בנים חיים ומוזנות נמשכים לתחתונים  
רק מצד עמוד האמצעי שהוא נקרא בני  
בכורי ישראל, והוא נק' עץ החיים וכן  
מכנהו הכתוב (דניאל ד' ט') בשם אילנא  
דמזון דכולא ביה. ובגין דא אינון ישראל  
מזונא דיליה, צלותא דחשיבא לקרבנא, (ויש  
כאן חסר ובלבול דברים וצ"ל) ובגין דשכינה  
אינון ישראל לתתא חיים דיליה. אורייתא  
מזונא דיליה, צלותא דחשיבא לקרבנא,  
ובגלותא אתמר הבה לי בנים, ובשביל השכינה,  
שהיא רק בתחתונים, נחשבים ישראל למטה  
לחיים שלה, של השכינה. והתורה נחשבה למוזנות  
שלה. והתפלה, הנחשבת לקרבן, דהיינו המקרבת  
את השכינה לזווג עם ז"א נאמר עליה בגלות,  
שאומרת אל ז"א בעלה הבה לי בנים. פירוש,  
שהולך ומבאר ענין בני חיי ומוזני, שעמודא  
דאמצעיתא, שהוא ישראל, משפיע אל  
השכינה, בשביל התחתונים, ואומר שהשפעות  
החיים אל השכינה, ה"ס בני ישראל  
התחתונים הממשיכים חיייהם מהשכינה,  
והשפעת סודות התורה בשביל התחתונים  
נחשב למוזנות השכינה. והתפלה, שה"ס  
זווגה עם הז"א, ממשכת בנים, שה"ס נשמות

וכד

(דפויי דף כ"ד ע"א)

**קנמ**

**בראשית**

איהי א קרבנא א קב"ה, ב מניה בימינא ושמאלא וגופא. ג וכד ד סלקא לגביה, צריך לאכללא עמיה, כל יעשר ספירן, דלית קדושה פחות מעשרה, דאיהו קדושה דיליה, ויבגין דא, פד בר נש בעי לסלקא צלותיה בכל יתנועיה יא אי חיויא בעי לקטרנא לצלותא, צריך למעבד ליה א קירטא, ורזא דמלא, ט זרקא מקף שופר הולך סגולתא.

**חלופי גרסאות**

א נ"א לקב"ה. ב נ"א דמקבל לה בימינא וכו' וליג מניה (תק"ח). ג בזהר ד"ז ואה"ל כתבו כאן חסר. ובתק"ח כתב ויתורא דיליה עמה בצדיק דאיהו אות תפילין ואות שבת [נ"א ושבת] ויו"ט, ואית למשאל למה מצלאין [מצלאן] לקב"ה בכמה דרגין, זמנין מצלין ליה בספירה ידועה [ידועא] ובמדה ידועה [ידועא] לזמנין צלותא לימינא דהא הוא דאמר [דאתמר] הרוצה להחכים יודים, לזמנין לשמאלא דהא הוא דאמר [דאתמר] הרוצה להעשיר יצפין [לזמנין] דאבא ואמא לימינא ושמאלא אינון. לזמנין לעמודא דאמצעותא לזמנין לצדיק כל צלותא סלקא לורגא ידועה [ידועא] אלא ודאי הו"ה איהו בכל ספירה וספירה. וצלותא איהי שכינתא, בזמנא דבעי לרחמא על צלמא סליקת בימינא, ובזמנא דבעי למעבד דינא בעלמא סליקא לשמאלא [סליקת בשמאלא] וכלא לגבי הו"ה דאיהו בכל אתר ובגין דא זאת תורת העולה [ויקרא ד'] ה' [נ"א ליג ה'] עולה לה' ודא צלותא דאיהו שכינתא קרבן לה' [תק"ח]. ובנ"א מוסיף ודא צלותא דאיהו קרבנא דיליה, וכד וכו'. ד נ"א סליקת. ה נ"א עמה. ו נ"א ליג עשר. ז נ"א מוסיף ברכה דיליה ייחודא [יחוד] דיליה [תק"ח]. ח נ"א בעי בר נש. ט נ"א לצלותא לעילא צריך [נ"א וצריך] לסלקא לה בכל תנועין. י נ"א תנועין. יא נ"א א, ונ"א אס.

**מסורת הזהר**

א) ת"ז תקי כ"א מה. ב) ח"ב קט: קלא. רג. רטב. ח"ג קכו. ת"ז בהקדמה ט. תקי יוד כה. תקי י"ב כז. תקי י"ט מא: תקי כ"א נח. תקי ל"ט עט: תקי ע' קלב. ג) ח"ג קצא. רעב. ת"ז בהקדמה יא. תקי י"ט מא: תקי כ"א מג: מד: מח. סא. סב. תק"ח צ"ח טג שלב. צ"ט טד שנב. ק' טא שיו. קי"א טב שלו. שלו. טג שא. שלו. ד) ח"ב קנח. ת"ז בהקדמה יא. תקי כ"א מד: סא. סב: תקי נ"ו פט: תק"ח צ"ז טג שטו. צ"ח טא שכו ק"ט טא של.

**דרך אמת** א] לעשות לו קלע לזרוק אחר הנחש הקדמוני שלא יקטרנו עליו מנחת יהודה דף נ"ב ופרדס בשער הטעמים ריש תקין מ' ודף מ' ע"ב ותקין י"ט וכ"א דף נ"ז:

**תפלה לעני**

**הסולם**

**מאמר**

דו"א, ובכדי להבין היטב ענין ג' מיני זווגים הללו, נסמך דרוש הקירטא מר"ש. וז"ש ובגין דא, כד בר נש בעי לסלקא צלותא (לעילא, צריך לסלקא לה) בכ"ו תנועין: וע"כ כשהאדם רוצה להעלות התפלה למעלה, צריך להעלותה בכל התנועות, דהיינו התנועות דטעמים ונקודות. כי האותיות, ה"ס סוסיים, והנקודות, ה"ס פרשים ורכבים עליהן, והטעמים, ה"ס כלי מלחמה. כמ"ש בתק"ח להלן, שהיא כדי לייחדה בג' זווגים הנ"ל עש"ה. אם הו"א בעי לקטרנא צלותא צריך למעבד ליה קירטא, וזוא דמ"ה זרקא מקף שופר הולך סגולתא, אם הנחש רוצה לקטרנו על התפלה, צריכים לעשות כנגדו זריקת קירטא, שפירושו אבן הקלע, וסוד הדבר, זרקא מקף שופר הולך סגולתא, כמ"ש לפנינו במאמר ר"ש.

וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמיה כל עשר ספירן דלית קדושה פחות מעשרה דאיהו קדושה דיליה (ברכה דיליה יהודא דיליה) וכשהתפלה, שהיא השכינה, עולה אל ז"א, צריכים לכלול אותה עמו בכל עשר הספירות, כי אין קדושה פחות מעשרה, שהיא קדושה שלו, וברכה שלו ויחוד שלו. פירוש, כי ג' זווגין לנוקבא עם הז"א. א) זווג נה"י, ונקרא יחוד. ב) זווג חג"ת, ונקרא ברכה. ג) זווג חב"ד, ונק' קדושה. וכשמתייחדת עמו בג' זווגים הללו היא מקבלת מכל הע"ס, חב"ד חג"ת נה"י דו"א. ודברים אלו הם תשובה על שאלה, ובדפוסי הזהר חסר כאן השאלה, ותמצאנה בתק"ח דף ק"ט טור א' שורה ז'. ששואל שם למה אנו מתפללים להקב"ה בכמה מדרגות בכמה ספירות, ועל זה משיב שצריכין ליחד השכינה בג' מיני זווגים כדי שתקבל מכל ספירה וספירה מעשר ספירות

פחה

(דפו"י דף כ"ד ע"א)

קפ

בראשית

(ר) פתח רבי שמעון ואמר, עלאין שמעו, תפאין אתפנשו, אלין מארי מתיבתא דלעילא ותתא. אליהו באומאה עלך, טול רשו ונחית הקא, דהא קרבא סגיא באזמין. חנוך ממנא נחית הקא, אנת, וכל מארי מתיבתא דתחת דך, דלא ליקרא דילי יעבידנא, אלא ליקרא דשכינתא.

(א) פתח ר' כמלקדמין, ואמר, ורקא, ודאי במיתך לסלקא צלותא ולהוא אתר ידיע, כמה דההוא אבנא דקירטא, דאזדריקת לאתר ידיע, הכי צריך

הלוטו גרמאות

א נ"א מוסיף רשו "מקב"ה" ב נ"א אורמנת לך. ג נ"א מוסיף חנוך "מטרוך" ונכ"ז פ"י מטטרון. ול"ג ממנא. ד נ"א עבידנת. ה נ"א כמלקדמין, ונ"א ל"ג כמלקדמין. ו נ"א בה צריך ול"ג במיתך. ז נ"א בה לעילא צריך ודאי לסלקא. ח נ"א לההוא. ט נ"א ל"ג כמה. י נ"א דהאי. י"א נ"א אורייתא.

מאמר

הסולם

הקירטא

מאמר הקירטא

ידיע פתח ר"ש כמתחילה, לבאר זוקא מקף שופר וכו', ואמר, זרקא, בסוד טעם הזה הנקרא זוקא, צריכים בודאי להעלות התפלה לאותו מקום הידוע, כמה דההוא אבנא דקירטא דאזדריקת לאתר ידיע, הכי צריך לסלקא מחשבתיה בצלותא, בההיא תגא, [דאיהו] אבן מוכללת ומעוטרת, כמו אבן הקלע המוקלעת למטרה ידועה, ונוהרים שלא יחטיאו את המטרה, כן צריך להעלות מחשבתו ולכוין בתפלה, בכתר ההוא, שהוא אבן מוכללת ומעוטרת. פירוש, כתר תרגומו כלילא, וכן עטרה היא כתר. אמנם הוא רומז בזה לבי עליות של הנוקבא דז"א הנקראת אבן: עליה א', לקומה שוה עד הכתר דז"א, ומבחינה זו מכנה אותה אבן מוכללת. עליה ב', עד א"ס ב"ה, והיא מקבלת בזה, מדת עטרה בראש צדיק, ונעשית מוכשרת לקבל המוחין דפ"פ, ומבחינה זו מכנה אותה אבן מעוטרת, וצריכים לכוין בבי כוננת אלו, שהם מרומזים בטעם הנקרא זרקא. כמ"ש לפנינו. דאתמר בה כ"ל הזוקף זוקף בשם, דצריך לסלקא לה [לאתר דאתנטיילת], שאמרו בה, בנוקבא, כל הזוקף זוקף בשם, שפירשו, שצריכים להעלות את הנוקבא, אל אותו המקום, שמשם לוקחה.

פירוש, כי מתחילה היתה הנוקבא עם הז"א בקומה שוה, והיתה קומתה עד כתר של הז"א, והיו שניהם משתמשים בכתר אחד, בסו"ה ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים (כנ"ל דף ק"ז ד"ה כגונא ע"ש), והוא סוד דו פרצופין. ואחר כך נתמעטה הלבנה שהוא סוד הנוקבא, בקטרוגה, אין בי מלכים משתמשים בכתר אחד, ואז חזרה לבחינת

נקודה

(ר) פתח ר"ש ואמר: עלאין שמעו תתאין אתכנשו, אלין מארי מתיבתא, דלעילא ותתא, פתח ר"ש ואמר: האוינו העליונים, והתאספו התחתונים, בעלי הישיבה של מעלה, ושל מטה. אליהו, באומאה עלך, טול רשו מקב"ה ונחית הכא, דהא קרבא סגיא באזמנת עלך, אליהו, אני משיב אתך, קבל רשות מהקב"ה, ונד כאן. כי מלחמה גדולה נודמנה לך. חנוך מטטרון, נחית הכא, אנת וכל מארי מתיבתא דתחת ידך, חנוך מטטרון, רד כאן, אתה וכל בעלי הישיבה שתחת ידך, דלא ליקרא דילי עבידנא, אלא ליקרא דשכינתא. כי לא לכבודי עשיתי זאת, אלא לכבוד השכינה.

פירוש, כי אלו הצדיקים בעלי הזהר ומכ"ש רשבי, היו מחשבתם ודיבורם בבחינת מעשה ממש, כלומר, שכפי תכונת החידושי תורה שגילו, כן נתתקנו ונסתדרו אחריהם חכף מדרגות העליונות בפועל ממש. שז"ס צדיקים בונים עולמות, והיינו בחידושי תורה שלהם, וכיון שרשבי הכין עצמו כאן, להלחם עם הנחש הקדמוני ולהכניעו, ע"י יתוד הקירטא, ולפתוח פתח בשביל באי עולם שידעו גם הם איך להכניע את הנחש. ונודע שאין אדם יכול לתקן במקום שאינו שם, והיה ר"ש צריך להמצא בעת ההיא במקום מציאותו של הנחש, בכדי שיוכל להכניעו, ובכדי להיות בטוח שלא יסתכן בהיותו במקום השפל הזה, לכן ביקש סיוע מאליהו ומטטרון וממתיבתא עלאה ותתא.

(א) פתח כמלקדמין ואמר, זרקא, ודאי [בה צריך] לסלקא צלותא לההוא אתר

(דפו"י דף כ"ד ע"א)

**קפא**

**בראשית**

לְסִלְקָא א מַחְשְׁבִיתָהּ, בּ בְּצִלוֹתֶיהָ ג בְּהֵיא תְּגָא ד אַבְנִי מוֹכְלֶלֶת וּמְעוֹטְרָת, ד אֲתָמֵר  
בַּהּ ח כל הַזּוֹקֵף וְזוֹקֵף בְּשֵׁם, דְּצָרִיף לְסִלְקָא לָהּ ט תַּמָּן י .  
רַב (ו) וּבַהּ הוּא י אֲתֵר דְּסִלִּיק לָהּ ל גַּבֵּי בְּעֵלָה, אֲפִילוּ ט נַחֵשׁ פְּרוּף עַל עַקְבוֹ  
לֹא יִפְסִיק, אַע"ג דְּאֲתָמֵר ט בֵּיהּ ט וְאִתָּהּ תְּשׁוּפְנוּ עַקְבֵּי, הֵיא אַבְנִי, דְּאִיֵּי י

**ח'לופי גרמאות**

א מחשבניה, ונ"א מחושבניה, ונ"א מחשבה, ב נ"א בעלותא.  
ג נ"א בחאי, ד נ"א מוסיף "דאיהו" אבן, ה נ"א ל"ג  
תמן, ו נ"א מוסיף, לאחר דאתנטלת, ונ"א דאתנטלת, ז נ"א  
שעתא, ח נ"א בה.

**מטרת הזהר**

א ח"א קלב: ח"ב קכ, ח"ג רכט, רמב: רנו, ת"ז  
בהקדמה ה, תקי י"ח לג, לד: לה, לו: תקי כ"א מו:  
תקי כ"ב סה: טו, תקי ס"ט קא, תקי ע' קב: קכג, קלו:  
תקי"ח קט"ו טא שטו שלב, שמ, ב) ח"ג שד, ת"ז תקי  
י"ח לו, תקי כ"א מב: נב: תקי ע' קל, ג) (בראשית ג)  
ח"א קכר, ח"ב קיא, קכ: קפר, ח"ג עט, ת"ז תקי כ"ו עב.

**הקירטא**

**הסולם**

**מאמר**

שוה עם הו"א, אלא במוחין הללו דאתורי  
הו"א מטרים שנתמעטה. ואח"כ ממשיך לה  
בתפלה עי"מ דפנים, כמו שממשיך הזהר  
לפנינו.

רַב (ו) וּבַהּ הוּא אֲתֵר דְּסִלִּיק לָהּ ט גַּבֵּי  
בְּעֵלָה אֲפִילוּ נַחֵשׁ פְּרוּף עַל עַקְבוֹ ט א  
יִפְסִיק, וּבמקום הוּא שְׁמַעְלָה אוֹתָהּ אַל בְּעֵלָה,  
דְּהֵינּוּ בְּקוּמָה שׁוֹה לְכַתֵּר שֶׁל בְּעֵלָה, כְּנ"ל,  
אֲפִילוּ נַחֵשׁ פְּרוּף עַל עַקְבוֹ לֹא יִפְסִיק, אַע"ג  
דְּאֲתָמֵר בַּהּ וְאִתָּהּ תְּשׁוּפְנוּ עַקְבֵּי: הֵיא אַבְנִי  
דְּאִיֵּי יוֹד דִּיעַקְבֵּי, דְּאֲתָמֵר בַּהּ, מִשֵּׁם רוּעָה  
אַבְנִי יִשְׂרָאֵל, לֹא יִפְסִיק [לְסִלְקָא לָהּ] לְהוּא  
אֲתֵר דְּאֲתַנְטִילָת, אַע"פ שְׁנֵאמֵר בַּהּ וְאִתָּהּ  
תְּשׁוּפְנוּ עַקְבֵּי, עכ"ז אַבְנִי הֵיא הִרְמוּזָה בִּי  
דִיעַקְבֵּי, כִּי יַעֲקֹב נוֹטְרִיקוֹן י' עַקְבֵּי, שְׁנֵאמֵר  
בַּהּ מִשֵּׁם רוּעָה אַבְנִי יִשְׂרָאֵל. הֵנָּה מִכְתּוֹ לֹא  
יִפְסִיק מִלְּהַעֲלוֹתָהּ לְמִקּוֹם שְׁמֵשׁ לִזְקָחָהּ  
כְּנ"ל. פִּירוּשׁ, אַע"פ שִׁישׁ לוֹ לְנַחֵשׁ אַחִיזָה  
בְּנוֹקְבָא בְּסוּ"ה וְאִתָּהּ תְּשׁוּפְנוּ עַקְבֵּי שְׁנֵאמֵר  
ה' לְנַחֵשׁ, שְׁהַסוּ"ה אֲשֶׁר חִרְפוּ עַקְבוֹתֶיךָ ה'  
וְגו' וְכֵן עוֹן עַקְבֵּי, נוֹטְרִיקוֹן עַקְבֵּי י', אִמְנֵם  
יַעֲקֹב אַבְיָנוּ תִּיקֵן אוֹתָהּ שְׁהַעֲלָה אוֹתָהּ  
לְמִרְאֵשׁוֹתֶיהָ בְּסוּ"ה וִיקַח מֵאַבְנֵי הַמִּקּוֹם,  
דְּהֵינּוּ הִי שְׁהִיתָה בְּסוּף עַקְבֵּי וְיִשֵּׁם מִרְאֵשׁוֹתֶיהָ.  
מִרְאֵשׁ עַקְבֵּי, דְּהֵינּוּ לְבִינָה, שְׁהִיא רֹאשׁ  
ת"ת הַנְּקִרָא יַעֲקֹב. כִּי יַעֲקֹב נוֹטְרִיקוֹן י'  
עַקְבֵּי, וְעִי"ז נִמְתַּקָּה. עַד לְבַחֲנֵית נּוֹקְבָא אַל  
יִשְׂרָאֵל, שְׁהוּא נוֹטְרִיקוֹן י' רֹאשׁ, וְשֵׁם  
עֲלֶיהָ מִשֵּׁם רוּעָה אַבְנִי יִשְׂרָאֵל. וּמִכָּת עֲלֶיהָ  
הוּו, נַעֲשֶׂה בְּטוֹחַ שְׁלֹא יִפְסִיק מִכָּה אַחִיזָה  
הַנַּחֵשׁ, וְיוֹכֵל לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל הַמִּקּוֹם שְׁמֵשׁ  
לִזְקָחָהּ דְּהֵינּוּ אַל הַכְּתֵר דו"א, כְּנ"ל.

מעמודא

נקודה תחת יסוד דו"א, ועלתה לעיבור  
לאו"א, ואו"א בנו אותה מחדש בעי"מ  
דפנים, שהס"כ ויקח אחת מצלעותיו וגו'  
ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן  
האדם וגו'. וז"ש דצריך לְסִלְקָא לָהּ לְאֲתֵר  
דְּאֲתַנְטִילָת, כִּי אַחַר מִיעוּט הִירָח צְרִיכִים  
אֲנִי לְתַקְנָה עִי תְּפִלָּה, וְתִיקוֹן הִרְאֵשׁוֹן  
הוּא לְחִזּוֹר וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְקוּמָה שׁוֹה עִם הו"א  
שִׁיהִיו שְׁנֵיהֶם מִשְׁתַּמְשִׁים בְּכַתֵּר אַחַד, כְּמוֹ  
שְׁהִיתָה מִטְרַם שְׁלִקְחוּהָ או"א בַּעַת מִיעוּט  
הִירָח, בְּסוּ"ה וִיקַח אַחַת מִצְּלַעוֹתָיו וְגו',  
שְׁעֲשֹׂאָהּ טַפְלָה אַל הו"א (כְּנ"ל דף ק"ח  
ד"ה וּכְבֵר).

וטעם הדברים. כי בכל יום ויום, בכונת  
התפלה, צריכים להמשיך מוחין ולבנות  
הנוקבא דו"א מחדש, בסוד מ"ש ז"ל, שבכל  
יום תזורת להיות בתולה ואיש לא ידעה.  
וסדר הבנין הוא שצריכים להמשיך לה ב'  
מיני מוחין, שהם: עי"מ דאתור, ועי"מ  
דפנים, שמתחילה צריכים להמשיך לה ג'  
בחנינות הנקראות עיבור יניקה מוחין בבחינת  
אתורים דו"א. עיבור, פירושו מוחין דנה"י.  
יניקה, פירושו מוחין דחג"ת. מוחין, פירושו  
מוחין דג"ר, ובקומה שוה עד הכתר דו"א,  
כנ"ל. ואחר כך יש לכיין להמשיך לה ג'  
הבחנינות עיבור יניקה מוחין דפנים, הבאים  
לה ע"י בנין או"א. וז"ש שצריכים להעלות  
הנוקבא אל אֲתֵר דְּאֲתַנְטִילָת, דְּהֵינּוּ לְהַמְשִׁיךְ  
לָהּ אֶת עִי"מ דְּאֲתוּרִים דו"א, שְׁאֵז מִתְּגַדֵּלֶת  
קוּמָתָהּ עַד הַכְּתֵר, כְּמוֹ שְׁהִיתָה מִטְרַם שְׁלִקְחוּהָ  
או"א מִשֵּׁם. ש"ס כל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם,  
דְּהֵינּוּ שְׁאִין לָהּ לְמַלְכוּת זְקִיפַת קוּמָה שְׁתַּהִיָּה

(דפני דף כ"ד ע"א)

## קפב

## בראשית

דַּיְעָקְבִי, דְּאֶתְמַר בְּהָא (א) מִשָּׁם רוּעָה אֶבְרָא יִשְׂרָאֵל, לֹא יִפְסִיק, אֶ וְצָרִיךְ לְסַלְקָא בַּעַד  
אֵין סוּף, וְכַד נַחֲתִית לָהּ אֶתְמַר יְבִיחָהּ, אֶ כָּל הַכּוֹרֵעַ, כּוֹרֵעַ בְּכּוֹרֵעַ, וְדַצְרִיךְ  
לְנַחְתָּא יַעַד אֵין תְּכַלִּית, וְלֹא יִפְסִיק מִמִּינָהּ, לֹא לְעֵילָא וְלֹא לְתַתָּא.  
רַג (ג) לְזַמְנִין יֵאִיהֵוּ בַּעֲלָהּ וְיִבְצֵדִיק, בְּשִׂית פְּרָקִין דְּתַרְיִן שׁוֹקִין, יֵאִ נַחֲת  
לְגַבְהָ יִבְתְּרִין שׁוֹקִין. יֵאִ לְזַמְנָא אֵיהֵוּ בַּעֲלָהּ וְיִבְתְּרִין, יֵאִ שִׂית פְּרָקִין דְּסַלְיַקְתָּ

## מסורת הזהר

## חלופי גרסאות

(א) (בראשית מ"ט) ח"א קמו: רלא: ח"ג רמ. ת"ז תקי  
ע' קסט: ז"ה ויצא כ"ה טא שיד. וישב ר"ט טג שר.  
תק"ח טא שטו. (ב) לעיל דף קפ"א צ"א וש"נ.  
"לה" ג נ"א בה. ד נ"א בה. ה נ"א מוסיף, בברוך "נחית לה". ו נ"א ביה צריך לנחתא לה עד אק תכלית ולא  
יפסיק לה מניה (אה"ל). ונ"א ביה צריך לסלקא לה עד אין סוף ועד אין תכלית ולא יפסיק לה מניה (תק"ח). ז נ"א  
מוסיף לנחתא "לה". ח נ"א מוסיף יפסיק "לה". ט נ"א מניה. י נ"א איהי. יא נ"א נחיתת לגביה בתרין שוקין. ונ"א  
נחית לגבה. יב נ"א ותרין. ונ"א ל"ג בתרין שוקין. יג נ"א לזנעין. יד נ"א מוסיף בתרין "דרועין". טו נ"א בשית  
פרקין סליקת לגביה בתרין דרועין. ונ"א ל"ג שית פרקין דסליקת לגביה בתרין דרועין. ונ"א בתרין דרועין סליקת לגביה  
בתרין דרועין. ונ"א סלקת לה לגבי בתרין דרועין.

## מאמר

## הסולם

## הקירטא

שנתמעטה קומתה בסוד כריעה, אמנם נתברכה  
בקומת החסדים, שבה נתלבשה גם אור  
החכמה (כנ"ל ע"ש). וזהו הרמז ב"ה הכורע,  
דהיינו כל ענין הכריעה של הנוקבא הוא  
משום שכורע בברוך, שעל ידי הכריעה  
השיגה הברכה מברכה העליונה, ועי"ז קיבלה  
המוחין דפנים בפנים, ונעשתה ראויה לזווג  
עם ז"א פב"פ, וז"ש דצריך [לסלקא ל"ה  
עד א"ס ועד אין תכלית] וְלֹא יִפְסִיק לָהּ  
מִינָהּ אֶ וְלֹא לְעֵילָא וְלֹא לְתַתָּא: וצריך להעלותה  
עד א"ס ועד א"ת, ולא יפריד אותה מז"א,  
לא למעלה, ולא למטה. שע"י המשכת עי"מ  
דאתור, הנוקבא מתיחדת עם הז"א למטה.  
וע"י המשכת עי"מ דפנים, היא מתיחדת  
עמו למעלה.

רַג (ג) לְזַמְנִין אֵיהֵוּ בַּעֲלָהּ וְיִבְצֵדִיק בְּשִׂית  
פְּרָקִין דְּתַרְיִן שׁוֹקִין נַחֲתִית לְגַבְהָ בְּתַרְיִן  
שׁוֹקִין. לפעמים הוא בעלה, בסוד אות ו' הרומז  
על יסוד צדיק, הכולל ששה פרקים של ב' שוקין  
נצח והוד, ואז יורדת הנוקבא אליו לזווג בסוד ב'  
שוקים נצח והוד. פירוש, כי יש ג' פרקים  
רת"ס בספירת הנצח שה"ס שוק הימיני,  
וכן יש ג' פרקים רת"ס בספירת ההוד,  
והיסוד צדיק מכריע עליהם באמצע וכולל  
את שניהם, ונקרא ו' על שם ששה פרקים  
שבהם. והזהר מבאר כאן סדר עבור יניקה  
מוחין דאתור הנ"ל שצריך להמשיך. כי  
הולכת ומתגדלת לאט לאט. וזווג זה הוא  
הא'

[מעמודא דאמצעייתא:] צריך לסלקא ל"ה  
עד אין סוף, וכד נחית ל"ה, אתמר בה כ"ה  
הכורע כורע בברוך. אחר שהחזירה לקומת  
כתר ז"א שהוא עמוד"א, הוא צריך להעלותה  
מעמודא דאמצעייתא עד א"ס, וכשהוא מורידה אצלו  
מא"ס, נאמר בה בנוקבא, כל הכורע כורע בברוך.  
פירוש, אחר שכונן בתפלתו \* להמשיך  
לנוקבא עי"מ דאתורים, ונעשתה קומתה שוה  
לכתר ז"א, הוא צריך לכונן להעלותה לעיבור  
מחדש, ולהמשיך לה עי"מ דפנים, שה"ס,  
להעלותה עד א"ס, ואז היא נבנית ע"י  
אור"א, בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע  
וגו', ויביאה אל האדם, שהוא ז"א. וז"ש  
וכד נחית ל"ה, דהיינו כשתחזרת בחזרה לז"א  
בסו"ה ויביאה אל האדם, אתמר בה כ"ה  
הכורע וכו', כלומר, שנתמעטה קומתה על  
ידי בנין הזה מחדש מא"ס, כי כריעה יורה  
על כפיפות ראש וקטנות קומה, כי עתה  
נעשתה הנוקבא טפלה אל הז"א, ואין לה  
מעצמה כלום אלא מה שבעלה נותן לה  
(כנ"ל דף ק"ח ד"ה וכבר), אמנם מתחילה  
כשהיתה במוחין דאתורים, אע"פ שלא היתה  
צריכה אל הז"א והיתה גדולה כמוהו, מ"מ  
לא יכלה להיות במצב הזה, משום חוסר  
כרכה, דהיינו אור החסדים, כי הוא סוד  
קטרוגה (כנ"ל דף ק"ח ד"ה וכבר), אבל  
עתה אחר הבנין החדש מא"ס ב"ה בסו"ה  
ויבן ה' אלקים את הצלע וגו', אע"פ

(דפו"י דף כ"ד ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

קפג

בראשית

לגביה בתרין דרועין. לזמנין א איהו ב בן אבא ואמא, בן י"ה, ג צריך לסלקא ד לעילא לה, וכד סלקת תמן. ה לזמנין איהי בהפוכא ו' ויבין י' י' א פגוונא דא א' צריך לסלקא ה לגבי דאתמר בה א אבן מאסו ה הבונים היתה לראש פנה. (ד) וכד איהי סליקת לעילא, ברישא דכל רישין יא סלקא, ובגינה מלאכביי אמרין \*) איה מקום פבודו, וכד י סליקת לא' י פגוונא דא י איהי תגא י ברישיה דא' עטרה על רישיה, י פתר, י וכד י נחתא נקודה לתתא, ואתעטרת, נחיתת

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (תהילים קיח) ז"ח לך לך כ"ה טג שמת. תק"ח ק' טא שה, טג שלד. ק"ט טב שד. ק"י טא שב. לעיל דף ק"ב צ"א ושם נסמן.

כגוונא דא א צריך לסלקא לה לגביה לעילא דאתמר בה אבן וגו'. ונ"א לזמנין איהו בעלה בכתר ו, בין י' י' כגוונא דא א צריך לסלקא לה לגביה וכד סליקת תמן לגביה אתמר בה אבן וגו' (תק"ח). ו נ"א בין. ז נ"א לסלקא לה לגביה תמן לזמנין איהו בעלה בכתר ו' בין י' י' כגוונא דא א צריך לסלקא לה לגביה דאתמר בה אבן וגו'. ח נ"א לגביה. ט נ"א הבונים וגו'. י נ"א כד. יא נ"א מוסף שאלין בגינה מלאכים איה מקום כבודו להעריצו ונ"א וכד סלקא ול"ג ובגינה עד וכד. ונ"א שאלין בגינה מלאכביי ואמרין איה וכו' ול"ג סלקא. יב נ"א סלקא. יג נ"א סלקא לא' לעילא. יד נ"א ל"ג כגוונא דא א, יד נ"א איהו. טו נ"א ברישא. טז נ"א ל"ג כתר. יז נ"א כד נחתא ביה נחתא ואתעביד א נקודה לתתא מניה ובכל דרגא דסליקת הכי נחיתת כד סליקת אתקריאת תגא ברזא דטעמי וכד נחיתת אתקריאת נקודה וכד איהי כגוונא דא א [א] מתייחדת עמיה וכד איהי תגא על רישיה אתקריאת אות ז"ן כלילא מניה אות ברית דאיהו שביעאה דכלא שביעי (תק"ח). ונ"א וכד היא נחתא ביה נחתא ואתעביד נקודה לתתא מניה בכל דרגא דסליקת הכי נחיתת כד סליקת כגוונא דא א [א] ואתקריאת תגא ברזא דטעמי וכד נחיתת אתקריאת נקודה וכד איהי כגוונא דא א מתייחדת עמיה וכד איהי תגא על רישיה אתקריאת אות ז כלילא מניה אות ברית דאיהי וכו'

(אה"ל). ונ"א ובר נקודה לתתא (ד"מ). יח נ"א ל"ג נחתא. ונ"א נחת.

דרך אמת א) תרומה קני"ה ע"א תקונים ריש תקון י'.

הקירטא

הסולם

מאמר

תכלית גידולה של הנוקבא, אמנם קומה זו אינה משיגה אלא במצב אחוריים כנ"ל. וכד סליקת תמן לגביה אתמר בה אבן מאסו הבונים וגו', וכשהנוקבא עולה ומתגדלת עד הכתר, נאמר בה, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, כי השיגה קומת הכתר הנבחן לראש פנה. והנה נתבאר סדר עי"מ דאתורים. (ד) וכד איהי סליקת לעילא, ברישא דכל רישין, שאלין בגינה מלאכים, איה מקום כבודו להעריצו (בתק"ח) כשהיא עולה למעלה, בראש לכל הראשים, דהיינו לרישא דלא אתיידע, שהיא נקראת רישא דכל רישין, שה"ס א"ס, או שואלים עליה המלאכים, איה מקום כבודו להעריצו. והיינו העליה שלה מעמוד"א לא"ס, לקבל עי"מ דפנים בפנים, כנ"ל בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע, עש"ה. והנה נתבאר ב' מיני עי"מ שצריכים להמשיך לנוקבא בסוד התפלה, עי"מ דאתור ועי"מ דפנים.

וכד סלקא לא' וכו' איהי תגא ברישא דא' עטרה על רישיה כתר, וכד נחתא נקודה לתתא ואתעטרת, נחיתת ביה

כגוונא

הא', והוא נקרא קומת גה"י, וכן נק' בשם עיבור. לזמנין איהו בע"ה ו' בתרין דרועין בשית פרקיין, סליקת לגביה בתרין דרועין, ולפעמים הוא בעלה בסוד אות ו' הרומז על תפארת, הכולל ששה פרקים של ב' הזרועות, שהם רת"ס דחסד ורת"ס דגבורה ואז הנוק' מתגדלת ועולה כב' הזרועות וזו מכונה קומת יניקה. לזמנין איהו בע"ה בין או"א בן י"ה, צריך לסלקא לה לגביה תמן. ולפעמים ז"א הוא בעלה בעת שעומד בין או"א, שנקרא אז, בן י"ה, וצריכים להעלות שם את הנוקבא לזווג אצלו. וז"ס קומת מוהין שמשיגה מז"א, ואז מתגדלת ועולה עד לראשו. ולזמנין איהו בע"ה בכתר, ו' בין י' י' כגוונא דא א, צריך לסלקא לה לגביה, ולפעמים הוא בעלה בקומת כתר, שה"ס צורת א' שהוא ו' בין ב' יודין, דהיינו ו באמצע, י למעלה וי למטה, כי א כוללת ע"ס, כו"ח למעלה בינה ותו"מ למטה (כנ"ל דף קכ"ו ד"ה בריש), וצריכים להעלות הנוקבא אצלו, והיא מתגדלת עמו בקומה שוה לגמרי דהיינו עד הכתר. שזהו

(דפו"י דף כ"ד ע"א \*) כ"ד ע"ב)



**קפה**

**בראשית**

וְצִדְקָה יִהְיֶה לָּךְ. אִיְהִי מִדָּה בֵּין כָּל סִפְיָה וּסְפִיָּה, אֲדָכֵל סִפְיָה בִּבְה  
סְלִיקַת לַעֲשׂוֹר, שִׁיעוּר דִּילָה ד' וְבִה" אֲתַעְבִּידַת אִמָּה, וְעֵשֶׂר אַמּוֹת אוֹרְךָ, בֵּין  
כָּל סִפְיָה וּסְפִיָּה, וְרִזָּא דְמִלָּה, אֲעֵשֶׂר אַמּוֹת אוֹרְךָ הַקָּרֵשׁ, וְיִבְיִין כָּלָא ט' מֵאָה,  
אִיְהִי י' בֵּין פֶּרֶק וּפֶרֶק וְיִוּוּד י"א עֵשֶׂר זְמַנִּין, י"ב סְלָקָא י"ג לְמֵאָה. י"ד וְהַפּוּכָא דְמֵאָה, אִמָּה.  
ר"ו כָּל מִדָּה וּמִדָּה אֲתַקְרִי עוֹלָם, וְאֲנֹן י"ו, שְׁעוּר וּמִדָּה, ו' ט"ו שְׁקָל י'

**ח'צופי גרסאות**

**מסורת הזהר**

(א) (שמות כ"ו) ת"ז בהקדמה יג: תקי ה' יט: תקי י"ט לח: מא. תקי ע' קכט:  
א נ"א וכל. ב נ"א ל"ג בה עד ורזא. ג נ"א סליק. ונ"א סליקא. ד נ"א ו' בה ונ"א ל"ג ו'. ה נ"א אתעביר. ו נ"א עשר אמות אורך הקרש ובין כל אמה איהי י' בין פרקא ופרקא תשכח לה עשר זמנין סליקת מאה והפוכא דמאה אמה (אה"ל). ז נ"א ובין כל אמה ואמה איהי י' בין פרקא ופרקא תשכח לה וי' עשר זמנין סליקת למאה והפוכא דמאה אמה (תק"ח). ח נ"א כל. ט נ"א אמה. י נ"א מוסיף. י"א נ"א זמנין. י"ב נ"א ל"ג ויוד. י"ג סלקא. י"ד נ"א מאה. ונ"א למדה, ונ"א מארי. י"ד נ"א ל"ג והפוכא. טו נ"א וכל מדה. טז נ"א שקיל.

**הקירטא**

**הסולם**

**מאמר**

פעם יוד עולה מאה. פירוש, כי אין לך מדרגה שלא תהינה בה ע"ס, והע"ס הן כלולות זו מזו, וא"כ יש בכל מדרגה מאה ספירות, וכל ספירה אינה נבדלת מחברתה רק ע"י כח הסיוס של המלכות כנ"ל, הרי שיש בהכרח בכל מדרגה מאה בחינות מלכיות. והפוכא דמאה, אמה, כשתהפוך אותיות מאה, יהיו לאותיות אמה. שזה יורה שכל מאה בחינות גבולים הללו, הם רק מסוד אמה האחת, שהיא מלכות.

ר"ו כ"ל מדה ומדה אתקרי עו"ס, ואינון י' ו', שיעור ומדה, ו' שקל' י' מדה דילייה: כל מדה ומדה שהמלכות מודדת נקראת בשם עולם, כלומר מדרגה בפני עצמה, וכל אחת היא י' ו', שיונה שיעור ומדה, הו' היא המשקל של האור, ה"י היא מדתו של האור, כלומר ו' רומזת על עצם האור הנשקל או הנמדד ע"י בחינת המסך שבמלכות, וי' רומזת רק על גבולו של האור ולא על עצמותו. ושעורא דמדה חמש אמות אורך וחמש אמות רוחב, ואינון קב"ל שיעורא דכ"ל רגיע דמהלך ת"ק ארכיה ות"ק פותייה ואינון ה' ה', ושעורה של המדה, הוא ה' אמות ארך וה' אמות רחב, והוא כנגד השיעור של כל רגיע, שמהלכו ת"ק פרסאות ארכו ות"ק פרסאות רחבו. כלומר, שהספירות נכללות זו מזו, וע"כ כשיוצאות ע"ס כח"ב תו"מ מהוונג דהכאה, נכללות זו מזו ומתפשטות ה' פעמים כח"ב תו"מ זה בצד זה, והן נעשות ה' בחינות

היא הבנין של כל העולמות, ובשביל זה נאמר עליה, אבן שלמה וצדק יהיה לך, היא מדה בין כל ספירה וספירה, וכל ספירה עולית עמה להיות יוד ספירות, שיעור שלה היא ו'. פירוש, כי אין אור נמשך מא"ס ב"ה אלא על ידי זווג דהכאה מאור העליון על המסך שבכלי המלכות (כנ"ל בפלחה"ק אות י"ד) ומטעם זה נבנת הנוקבא שהיא בנין כל העולמות, כי זולת המסך שנתקן בה היו העולמות תהו ובהו: והיא בחינת הסיוס של כל הארה, כי אחר שההארה מתפשטת בע"ס מלמעלה למטה עד בחינתה המצומצמת מלקבל אור, נמצאת מפסקת ההארה ומסיימתה. הרי שהמלכות נעשית מדה בין כ"ל ספירה וספירה, שהיא מסיימת הארת כל ספירה ומבדלת ע"כ בין ספירה לספירה. והיא ספירה עשירית שבכל ספירה. שיעור דיליה ו', השיעור שהמלכות מודדת בכל ספירה על ידי זווג דהכאה שעל ה' בחינות המסך שלה, ה"ס ו', כלומר שמשכח אור כמדת ו' דשם הויה שה"ס ז"א. שיעור סוכב על עצם אור הנמדד. מדה היא גבול בלבד.

ובה אתעבידת אמה יוד אמות אורך בין כ"ל ספירה וספירה. ורזא דמ"ה עשר אמות אורך הקרש, ובין כ"ל מאה: על ידה נעשית כל אמה יוד אמות אורך בין כל ספירה וספירה, וסוד הדבר, עשר אמות אורך הקרש. ובין הכל היא עושה מאה ספירות. איהי יוד בין פרק ופרק, עשר זמנין יוד, סלקא למאה, היא יוד בין ספירה לספירה, עשר (דפו"י דף כ"ד ע"ב)

בראשית

קפו

מדה דיליה ושעורא דמדה, תמש אמות אורך, ותמש אמות רוחב, ואנון  
« לקבל שעורא דכל » רקיע דמהלך ת"ק ב אורכיה ות"ק ג פותייה ואנון ה' ה'.  
רוז) גרי לך ב שעור קומה באתון הוי"ה. דאת ו' איהי דרקיע השמים.  
תמש דרקיע דיליה, ה', אלין אתקריאו י ה' שמים: ה' יתמש ב רקיעין דכלילין  
בשמים. תמש עלאין שמי השמים. ואנון ט ה' ה' תמש בתמש. ו' רקיע שתיתאה

חלופי גרמאות

א נ"א לקבל, ב נ"א מוסיף ת"ק שנה אורכיה, ג נ"א  
מוסיף, ות"ק "שנה", ד נ"א תפארת שמים, ונ"א תפארת  
רקיע וכי, ה נ"א רקיעים, ו נ"א השמים, ז נ"א ל"ג  
חמש, ח נ"א רקיעים, ט נ"א מוסיף ואנון "כלהו".

מסורת הזהר

א ח"ב נו: קסה. ריג. ח"ג רכט: ת"ז תק' י"ח לו:  
ב) ת"ז תק' י"ח לב. תק' י"ט לט. מא. תק' סט קח.  
תק' ע' קכה: תק' ו' בהשטות קמו.

הקורטא

הסולם

מאמר

נקרא יסוד. י' **שביעאה** לון, יוד דהוי"ה  
ה"ס המלכות שנעשית רקיע שביעי אליהם,  
בסוד **תגא** על ראש ו'. בסוד אות ז' שעלתה  
בסוד תגא על רישיה ונעשית י' על ו'  
(כנ"ל אות ר"ד). וה"ס רקיע הו' הן לרקיעים  
שלמעלה מחזה דו"א והן לרקיעים שלמטה  
מחזה שלו, אלא למעלה ה"ס תגא על  
רישיה, דהיינו י' דהויה שבשיעור קומה  
דו"א, ולמטה ה"ס עטרה על ראש צדיק  
(כנ"ל דף קפ"ד ד"ה וכד איהו). ואינון  
**שבעה בשבעה וסלקין י"ד**, והם ז' בו',  
כלומר ז' רקיעים למעלה מחזה דו"א, וז'  
רקיעים למטה מחזה שלו, ועולים י"ד  
רקיעים בשיעור קומתו, שהסוה"כ שבעה  
ושבעה מוצקות.

בחינות לאורכם דהיינו כח"ב תו"מ מלמעלה  
למטה, וה' בחינות לרחבם, דהיינו ה"פ  
כח"ב תו"מ הנוספים ברוחב זה בצד זה,  
והם ה' באורך וה' ברוחב, והם כנגד הרקיע  
שיש בו ג"כ מאותו הטעם ת"ק פרסאות  
לארכו ות"ק פרסאות לרחבו. כי מצד הבינה  
נבחת כל בחינה למאה, וה' בחינות הן  
ה' מאות, והן נכללות זו מזו, וע"כ יש  
בו ת"ק פרסאות לארכו וכן לרחבו. וז"ס  
ב' ההין שבשם הוי"ה, שה' ראשונה רומזת  
על הרוחב, וה"ת על האורך. כמ"ש במקומו.

והנה נתבאר שיעור קומת פרצוף הז"א  
בד' אותיות הוי"ה, כי ה' ספירות חג"ת נ"ה  
שלו ה"ס ה' רקיעים, ובהיותו נחלק על  
החזה לב' פרצופין, הרי יש לו ב"פ ה'  
רקיעים. וה' רקיעים שלמעלה מחזה ה"ס  
ה' ראשונה דהוי"ה. וז"א עצמו הכולל אותם,  
ה"ס רקיע ששי, והוא ז' דהוי"ה. ומלכות  
שעלתה ונעשית עטרה על ראשו בסו"ה  
אשת חיל עטרת בעלה, ה"ס י' דהוי"ה,  
ורקיע השביעי שלמעלה מחזה. וה' רקיעים  
שלמטה מחזה, ה"ס ה' אחרונה דהוי"ה.  
ויסוד הכולל אותם ה"ס ז' שניה, המרומזת  
במילוי ו"ו, והוא רקיע ששי שלמטה מחזה.  
ואותה המלכות שהיא למעלה מחזה בסוד  
רקיע שביעי וי' דהוי"ה, נעשית גם כן  
לרקיע שביעי, וסוד עטרת היסוד, בסוד  
עטרה לראש צדיק. באופן שה"ס י' בראש  
הכל, והוא סוד י' בסוף הכל. והוא סוד

רוז) הרי לך שיעור קומה באתון י"ה  
ו"ה, דאות ו' איהו תפארת שמים, חמש  
רקיעין דיליה, ה' אלין אתקריאו השמים,  
חמש רקיעין דכלילין בשמים (ה"ג בתק"ח).  
הנה לפנין שיעור קומה של פרצוף ז"א, המתבאר  
באותיות השם הוי"ה, כי ו' דהוי"ה יורה על תפארת  
שמים, דהיינו על ת"ת דו"א. חמשה רקיעים, שלו  
הם ה' אחרונה דהוי"ה. חמשה הללו נקראים  
ה' שמים, דהיינו ה' הנוספת שורה על ה' רקיעים  
אלו הנכללים בו"א, שנק' שמים. **חמש עלאין**  
**שמי השמים ואנון ה' ה' חמש בחמש**,  
חמשה רקיעים עליונים נקראים שמי השמים,  
דהיינו שיש ה' רקיעים למעלה מחזה דו"א  
וה' רקיעים למטה מחזה שלו. והם ה' ה'  
דשם הוי"ה, שה' ראשונה רומזת על ה'  
רקיעים העליונים וה' אחרונה רומזת על ה'  
רקיעים התחתונים. ו' רקיע שתיתאה לון,  
ו' דהוי"ה, שהוא תפארת הכולל לה' רקיעים,  
הוא עצמו נבחן לרקיע ששי אליהם, והוא  
ששי לה' רקיעים שלמעלה מחזה, וכן הוא  
ששי לה' רקיעים שלמטה מחזה, אלא  
שלמעלה מחזה נקרא תפארת, ולמטה מחזה

(דפו"י דף כ"ד ע"ב)

קפז

בראשית

לון, י' שְׁבִיעָא לון. וְאִינוּן ב' שְׁבָעָה בְּשִׁבְעָה, וְסֻלְקִין י"ד. וְהָכִי אֲנוּן א' אַרְעִין שְׁבָעָה עַל גְּבִי שְׁבָעָה כְּגִלְדֵי בְּצָלִים, וְכֻלְּהוּ רְמִיזוּן בְּתַרְזִין עֵינִינִין.  
(רח) י' אַתְקְרִי עוֹלָם קָטָן, ו' עוֹלָם אַרוּךְ, וְכָל מָאן דְּבַעֵי לְמִשְׁאֵל ד' שְׁאֵלְתִין, לְגַבֵּי עוֹלָם אַרוּךְ צְרִיךְ לְאַרְכָּא בִּיהַ. וְכָל מָאן דְּשָׂאִיל בְּעוֹלָם קָצֵר צְרִיךְ לְקַצְרָא. וְעַל דָּא יִאֻקְמוּהָ א' בְּמָקוֹם שְׁאֲמַרְדוּ לְקַצֵּר אִין אָדָם רִשְׁאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

חלופי גרסאות

א נ"א שביעי. ב נ"א י' שבעה בשבעה. ג נ"א אריך. ד נ"א שאלתיו. ה נ"א אריך. ו ובהעולם קצר לקצרא ביה. ז נ"א אמרו מ"מ. ח נ"א מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך.

מסורת הזהר

א) ח"ג ט: (כטופסא דא על דא) ח"ב ל: ב) ח"א מא. ח"ב רמז: רנט: ת"ז תקי' ע' קכה:

דרך אמת אן מנחת יהודה קס"ב ע"ב וי"ג ע"ב.

הקורטא

הסולם

מאמר

(רח) י' אַתְקְרִי עוֹלָם קָטָן, ו' עוֹלָם אַרוּךְ, וְכָל מָאן דְּבַעֵי לְמִשְׁאֵל שְׁאֵלְתִין, לְגַבֵּי עוֹלָם אַרוּךְ צְרִיךְ לְאַרְכָּא בִּיהַ, וְכָל מָאן דְּשָׂאִיל בְּעוֹלָם קָצֵר צְרִיךְ לְקַצְרָא בִּיהַ; הו' שֵׁם הוּיָהּ, שְׁה"ס הַמְלָכוֹת שְׁעֻלְתָּהּ לְתַגָּא עַל רֵאשֵׁי דו"א כְּנ"ל, הִיא נִבְחַנְתָּ לְעוֹלָם קָטָן. הו' דְּהוּיָהּ שְׁהוּא ת"ת, נִבְחַן לְעוֹלָם אַרוּךְ. וְכָל הַרְוָעָה לְבַקֵּשׁ עַל מִשְׁאֵלוֹתָיו, אֵל עוֹלָם הָאֲרוּךְ, הוּא צְרִיךְ לְהֶאֱרִיךְ בְּתַפְלָתוֹ, וְכָל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵל עוֹלָם הַקָּצֵר, צְרִיךְ לְקַצֵּר בְּתַפְלָתוֹ. וְעַל דָּא יִאֻקְמוּהָ, בְּמָקוֹם שְׁאֲמַרְדוּ לְקַצֵּר אִין אָדָם רִשְׁאֵי לְהֶאֱרִיךְ, וְעַכְשָׁנָה בְּאֵרוּהָ, בְּמָקוֹם שְׁאֲמַרְדוּ לְקַצֵּר, דְּהֵינּוּ ב"י, אִינוּ רִשְׁאֵי לְהֶאֱרִיךְ.  
(ט) לְקַצֵּר בְּצִדוֹתָי, אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ, בְּנִקְוֹדָתָי. לְקַצֵּר בְּתַפְלָהּ, הִיא כְּמִשָּׁה שֶׁתַּפְלֵל תַּפְלָה קְצֵרָה, אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ, כִּי תַפְלָתוֹ הִיָּה בְּנִקְוֹדָתָי דְּהוּיָהּ, שְׁה"ס עוֹלָם קָצֵר.  
פִּירוּשׁ, כִּי הו' דְּהוּיָהּ, שְׁה"ס הַמְלָכוֹת שְׁעֻלְתָּהּ לְתַגָּא עַל רִישֶׁיהָ, נִבְנִית כּוֹלָה מִקַּן שְׁמַאל שֶׁל הו"א מִסוּד נִקְוֹדָתָהּ הַשּׁוֹרֵק (כְּנ"ל דָּף נ"ב ד"ה שְׁמַאלָא), וְאִין אֲוֵר הַחֲכָמָה שְׁבִי' הַזֹּאת יִכּוֹלָה לְהֶאֱרִיךְ בַּהּ מִחוּסֵר הַתְּלַבְּשׁוֹת בַּחֲסָדִים, לְפִיכֵךְ נִבְחַנְתָּ י' זֶה שְׁהוּא עוֹלָם קָצֵר, כִּי אֲוֵר חֲכָמָה שְׁבַה קָצֵר מִלְּהַתְּפַשֵּׁט לְמַטָּה. וְסוּד ו' דְּהוּיָהּ, שְׁה"ס תַּפְּאֵרַת, ה"ס קו הַמְּכַרֵּעַ בֵּין ב' הַקְּוִינִים יְמִין וּשְׁמַאל, וּמְלַבֵּישׁם זֶה בּוֹהַ, וּמְקַיֵּים הָאֵרֶת שְׁנֵיהֶם, וְקו יְמִין מֵאִיר מִמְעַלָּה לְמַטָּה וְהַקו שְׁמַאל מִמְעַלָּה לְמַטָּה (כְּנ"ל דָּף ס' ד"ה מַחְלוּקָתָהּ), וְלְפִיכֵךְ נִבְחַנְתָּ הו' לְעוֹלָם אַרוּךְ, כִּי הָאֵרֶתוֹ מִתְּפַשֵּׁט לְתַתְּחוּנִים, וְזֶה

ב' יוֹדִין שְׁבִצִירוּף הַשֵּׁם יֵאֱהָרֹנְהָ"י. וְהַסוּה"כ שְׁבַעָה וּשְׁבַעָה מוֹצְקוֹת, ד' רְקִיעִים לְמַעְלָה, ו' רְקִיעִים לְמַטָּה, שְׁכַל אַחַד שְׁלִמְטָה מִקְבַּל מִהִבְחִינָה שְׁכַנְגְרוּ שְׁלִמְעַלָּה.  
וְהָכִי אִינוּן אַרְעִין ז' עַל גְּבִי ז' כְּגִלְדֵי בְּצִלִים. וְכֵן הֵם הָאֲרָצוֹת, ז' אֲרָצוֹת עַל גְּבִי ז' אֲרָצוֹת, תְּחוּפְפַת זֶה עַל גְּבִי זֶה, כְּמוֹ קְלִיפּוֹת בְּצִלִים. כְּלוּמֵר, שְׁמִסְבָּבוֹת זֶה אֵת זֶה מְכַל עֵבְרִים. פִּירוּשׁ, כִּי ז"א וְנוֹקְבִיָּהּ, מְכוּנִים שָׁמַיִם וְאֶרֶץ. וְכְמוֹ שְׁבִיאָר בְּסוּד שִׁיעוֹר קוּמַת הַשָּׁמַיִם שְׁהוּא ז"א שְׁהֵם שְׁבַעָה רְקִיעִים עַל גְּבִי שְׁבַעָה רְקִיעִים כְּנ"ל בְּדִיבּוּר הַסְּמוּךְ. אֲוֵמֵר כְּאֵן, שְׁכֵן הוּא שִׁיעוֹר קוּמַת פְּרִצוּף הַנוֹקְבָא הַמְּכֻוּנָה אֶרֶץ, שִׁישׁ לֵה ג"כ ז' אֲרָצוֹת כְּנִגְדֵי רְקִיעִים דו"א, וּמֵאוֹתוֹ הַטַּעַם שְׁנִתְבָּאָר בּו"א, הֵן לְמַעְלָה מִחֻזָּה שְׁלֵה וְהֵן לְמַטָּה מִחֻזָּה שְׁלֵה. וְהו' שְׁלִמְעַלָּה מִחֻזָּה מִקְבָּלִים מֵהו' דו"א שְׁלִמְעַלָּה מִחֻזָּה. וְהו' שְׁלִמְטָה מִחֻזָּה מִקְבָּלִים מֵהו' רְקִיעִים שְׁלִמְטָה מִחֻזָּה דו"א. וְכֻלְּהוּ רְמִיזוּן בְּתַרְזִין עֵינִינִין. וְכוּלָם, דְּהֵינּוּ הו' שְׁלִמְעַלָּה מִחֻזָּה וְהו' שְׁלִמְטָה מִחֻזָּה, מְרוּמוֹזִים בְּב' הַעֵינִים. כִּי ג' גּוֹנוּנִים לְבָן אֲדָם יִרוּק שְׁבַעִין הֵם ג' סְפִי' חַגִּית, גּוּן לְבָן שְׁבַה הוּא חֲסֵד, גּוּן אֲדָם שְׁהֵם גִּידִין אֲדוּמִים שְׁבַה הוּא גְבוּרָה. גּוּן יִרוּק שְׁבַה, הוּא ת"ת. ב' עַפְעָפִים הֵם נו"ה. הַעֲלִיּוֹן נִצַּחַת, וְהַתְּתוּן הוּד. וְהַעֵין עֲצֻמוֹ הַכוֹלֵל אוֹתָם ה"ס יְסוּד. וְנִקְוֹדָה שְׁחוּרָה הָאֲמֻצְעִית שְׁבַעִין, ה"ס מְלָכוֹת. הִרִי לֵךְ ז' סְפִירוֹת חַגִּית נְהִי"מ שְׁבַעִין, וְהו' שְׁבַעִין יְמִין ה"ס הו' שְׁלִמְעַלָּה מִחֻזָּה, וְהו' שְׁבַעִין שְׁמַאל ה"ס הו' שְׁלִמְטָה מִחֻזָּה.

(דפויי דף כ"ד ע"ב)

קפה

בראשית

ר) לקצר בַּצְלוֹתֶיךָ אֵל נָא רַפָּא נָא לְהָאֲרִיךְ וְלִהְתַּנְפֵּל וְאֶתְנַפֵּל לְפָנֵי ה' פְּרָאשׁוּנָה מ' יוֹם וּמ' לַיְלָה, כְּלָא מ"ם, י' נְקוּדָה בְּאִמְצַע, אֲתַעְבִּיד מִים, י' מַסְטְרָא דְחֶסֶד י' צְרִיךְ לְאֲרַכָּא בְּצִלוֹתָא.

מסורת הזהר

א) (במדבר י"ב), ח"ב רמז: ונט: ח"ג קנו ת"ז בהקדמה יב. תק' ו' כב. תק' ו' בהשמטות קמה: ז"ח אחרי מ"ח טג שלה תק"ח קט טב שלה. קיא טז שכא. ב) (דברים ט) ח"ג שנו. ז"ח תרומה מ"ב טא שלא.

חלופי גרסאות

א נ"א בצלותא. ב נ"א בנקודת י'. ג נ"א להאריך מסטרא דאת ו' ונפילה באת פי' וכלא פי' דואתנפל לפני ה' וגו'. [ונ"א וכלא פי' דאתנפל לפני ה' וגו'] ד נ"א אל ה' מ' יום וכו' (ד"מ). ה נ"א באמצעייתא. ו נ"א ומסטרא. ז נ"א מוסיף דחסד מסטרא דאת ו' ואפילו באת פי' וכלא פי'. ח נ"א בצלותיה.

דרך אמת א' תקונים דף י"ב ע"א.

מאמר

הסולם

הקירטא

ד) מבחינת הזמן. ותחילה מבאר מבחינת האותיות, ואומר שה"ס פ"ז דואתנפל, וסוד י' שבאמצע ב' ממין של המלה מים. פירוש, כשהנוקבא היא בקטנותה בלי מוחין, נבחנת באות ב' אשר צד צפון שלה פרוצה, לרמוז שחסרה המוחין דצד צפון שה"ס בינה. וכשז"א מתחיל לבנותה, הנה תחילה ממשיך אליה מוחין דקו שמאל שלו, שה"ס המוחין מנקודת השורק, ואז נבחן, אשר ו' נמשך מקו שמאל דז"א, אל הנוקבא שהיא בצורת ב', וגודר הצד צפון שלה, ועתה היא נבחנת לצורת ב', הסתומה מכל רוחותיה. כמו שהאריך בזה התקונים תק' כ"ח דף ע"ב: וז"ל ב' ראשית, נקודה בהיכפליה. עליה אתמר, גן נעול וגו' מעיין התום. וכו' ובמאי איהו התום, באות ו' ואתעבידת ב עם התימו דו', ב. מאי דהוה ב אתעבידת ב, יין סתום והתום וכו' ודא יין המשומר בענביו, וכו'. הב' דבראשית ה"ס נקודה בהיכפליה, דהיינו הנוקבא דז"א, (כנ"ל, דף ט' ד"ה ועבד) עליה נאמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום ושואל, במה היא חתומה, ואומר, שהוא באות ו', כי כשנמשך הו' אל הנוקבא שהוא אות ב', נמצא, מה שהיתה מקודם לכן ב' נעשתה עתה לב' סתומה, שה"ס יין המשומר בענביו. עש"ה.

והיינו כמבואר, שהמשכת מוחין דקו שמאל של ז"א, נבחן לאות ו' הגודר פרצת רוח צפון של הב' ונעשתה לב' סתומה, להיות מוחין הללו נמשכים מנקודת השורק שה"ס אור סתום, מטרם שמקבל את הלבוש יק

הרמוז שהי' קצרת רגל והו' יש לה רגל ארוכה, ומביא ראיה לדבר מבי' התפלות של משה, שתפלה האחת היתה קצרה מאד, דהיינו אל נא רפא נא לה, והשניה היתה ארוכה מאד, דהיינו שנמשכה ארבעים יום וארבעים לילה. וז"ש לקצר בצלותיך, אל נא רפא נא לה, בנקודת י', כי ע"כ קיצר משה כל כך בתפלתו, משום שתפלתו היתה בנקודת הו' דהיינו המלכות בסוד תגא על ראשו, כנ"ל, שהוא בסוד שמאל מטרם הכרעת הו', וע"כ קיצר משה בתפלתו, כי אין החכמה מתפשטת בסוד הו' מטרם שנכללת בו' דהויה. כמבואר, והוא האריך רק באות ו' דהויה כמו שיתבאר להלן בדיבור הסמוך.

להאריך, מסטרא דאת ו', ונפילה באת פ', וכלא, פ"ז דואתנפל לפני ה' ארבעים יום וארבעים לילה (כצ"ל תק"ח): ומקום שאמרנו להאריך שאינו רשאי לקצר, הוא מצד אות ו', והנפילה דמשה היתה באות פ' דהיינו מ' יום ומ' לילה שביחד הם פ', והכל הוא סוד ב' האותיות פ' ו', שבמלה ואתנפל, שבכתוב ואתנפל לפני ה' ארבעים יום וארבעים לילה. וב"א מ' ב', י' נקודה באמצע, אתעביד מים. והכל הוא ב' ממין, האחת פתוחה והשנית סתומה, ונקודת י' נמשכת באמצען, ונעשה הצירוף מים.

ביאור הדברים. כי אחר שביאר הזהר המשכת המוחין של הנוקבא באחורים ובפנים בכללות, הולך לבאר כאן בנין ג' הקוין של הנוקבא, מד' בחינות, א) מבחינת טעמים, ב) מבחינת נקודות, ג) מבחינת אותיות,

(דפו"י דף כ"ד ע"ב)

קפ"ט

בראשית

ר"י) ובשמה קדישא סליק הוי"ה א ברכיע ב לארפא בתנועה ג דא, דאיהו  
רזא דתקיעה, לקצר מסטרא דשברים, בינוני לא ב בקצירו ולא באריכו,  
י בתרועה, ידעמודא דאמצעייתא דאיהי שלשלת, דתרווייהו שקל הקדש.

חלופי גרסאות

א נ"א יסליק, ונ"א וסליק. ב נ"א מוסיף "וצריך" לארכא.  
ג נ"א זג. ד נ"א מסטרא דגבורה בתנועה דשברים דתמן  
תבור (תביר) (תק"ח). ונ"א מסטרא דגבורה בתנועה דתמן  
תבירי דשברים תביר בינוני וכי (אה"ל). ונ"א מסטרא  
דשברים דגבורה דתמן תביר (ר"ז). ה נ"א לא באריכו  
ולא בקצירו. ו נ"א בכרעה. ז נ"א בעמודא.

מסורת הזהר

א) ת"ז תקי כ"א מז: מט. נא: ב) ח"א קיד. ח"ב קפר.  
ח"ג יח: עט: ריט. רפג. ולא: ת"ז תקי י"ח לז. תקי  
כ"א מז: מט. נא: נב: תקי כ"ה ע: תקי ג"ה פח: תקי  
ס"ט קה. תקי ע' קכה: ז"ה יתרו ל"ד טא שכו.

הקורטא

הסולם

מאמר

היתוד דימין ושמאל כנ"ל. מ' ב' י נקודה  
באמצע אתעביד מים; ולפיכך צריכים  
להמשיך נקודת י' באמצע ב' הממין, שה"ס  
קו אמצעי הנמשך על מסך דנקודת חירק,  
(כנ"ל דף מ"ה ד"ה כד) ונעשה הצירוף  
מים, שיוורה על אור החסדים הפותח המוחין,  
שיאירו לתחתונים ממעלה למטה, ומסטרא  
דחסד צריך לארכא בצלותא, ומצד החסד,  
כדי שיפתחו אורות החסדים בנוקבא, צריכים  
להאריך בתפלה בסוד מ' יום וס' לילה,  
ואח"כ להמשיך י' באמצעם, ואז מאירים  
ומתגלים החסדים שבקו ימין בנוקבא. והנה  
נתבאר ג' הקוין דנוקבא בסוד האותיות, כי  
מ' פתוחה ה"ס קו ימין, וס' סתומה ה"ס  
קו שמאל, ואות י' באמצעם שה"ס קו  
האמצעי. ולהלן מבאר אותם בסוד הטעמים.

יקר דנהיר, (כנ"ל דף מ"ה ד"ה כד אשתכח)  
וע"כ נסתמת הנוקבא ואינה יכולה עוד  
להאיר לתחתונים. אמנם מטעם אין העדר  
ברוחני, נבחן שגם צורתה הקודמת של  
הנוקבא, שה"ס אות ב, נשארת גם עתה,  
לאחר שנעשית ב' סתומה ונעשית לקו ימין  
שבה, כי דרך בו נמשכים החסדים מקו  
ימין דז"א. אלא מכת המוחין דשמאל שהם  
בצורת ב' קבלה הב' שבימין לצורת הב'  
אלא לא סתומה רק מ' פתוחה, באופן שיש  
לה עתה ב' קוין, קו ימין ה"ס מ' פתוחה  
בחסדים, וקו שמאל ה"ס ב' סתומה ואינה  
מאירה. וקו הימין שהוא מ' פתוחה, ה"ס  
ארבעים יום, וקו שמאל שה"ס ב' סתומה  
ה"ס ארבעים לילה. וכל עוד שהקוין אינם  
מתחידים זה בזה, הרי עוד שניהם נבחנים  
בחסרון שלימות, המכונה בשם נפילה, (כנ"ל  
בהקדמת הזהר דף כ"ב ד"ה קיימא ולא  
קיימא עש"ה) ולפיכך בעת שמשו המשך  
ב' הקוין הללו ימין ושמאל אל הנוקבא,  
אמר עליהם, ואתנפל לפני ה' בראשונה  
ארבעים יום וארבעים לילה. ומטעם היותם  
מחוסרי שלימות, אמר עליהם ואתנפל בלשון  
נפילה.

ר"י) ובשמה קדישא סליק הוי"ה ברכיע,  
לארכא בתנועה דא דאיהו רזא דתקיעה  
ובשם הקדוש עולה הוי"ה בניגון רביעי של הטעמים,  
וצריכים להאריך בניגנת תנועה זו, ברכיעי שעל  
השם הוי"ה, שה"ס תקיעה, לקצר מסטרא  
דגבורה בתנועה דשברים, דתמן תביר (כצ"ל  
תק"ח) והמקום לקצר הוא, בצד הגבורה  
בתנועה של שברים, ששם נגינת תביר  
שבטעמים. בינוני לא באריכו ולא בקצירו,  
בתרועה, בעמודא דאמצעייתא, דאיהי  
שלשלת דתרויהו שקל הקדש, בינוני שאינם  
מאריכים ואינם מקצרים בה, ה"ס תרועה,  
והוא עמודא דאמצעייתא, דהיינו קו האמצעי,  
שה"ס נגינת שלשלת בטעמים. פירושו, עתה  
מבאר ג' הקוין דנוקבא איך נרמזים בסוד  
הטעמים

וזה אמרו ונפילה באות פ', דהיינו בב'  
הממין, הפתוחה והסתומה, שהם בגימטריא  
פ' שבהם נפילה, ובל"א פ' ו' דואתנפל לפני  
ה' מ' יום וס' לילה. כי הכל הוא סוד פ'  
ו' שמשו אמר עליהם בלשון ואתנפל, הרי  
שב' הקוין שה"ס ו' דקו שמאל דז"א,  
העושה ב' ממין, מ' יום וס' לילה, שהם  
פ', עודם הם בחינת נפילה. כי חסר להם  
(דפויי דף כ"ד ע"ב)

קב

בראשית

רי"א) לְקַבֵּיל רְבִיעַ דְּסָלִיק אִיהוּ חוֹלָם, שְׁכָרִים לְקַבֵּיל שְׂבָא, דָּא בְּעָא לְסַלְקָא קְלָא, וְדָא בְּעָא לְנַחְתָּא לָהּ. וּבְגִין דָּא אֲנוּן שְׁכָרִים בְּחֲשָׁאי, שְׁכִינְתָּא תַתָּא וְקְלָא לֹא יִשְׁתַּמַּע, כּד"א וְקוּלָּהּ לֹא יִשְׁמַע. תְּרוּעָה דָּא שְׁלִשְׁתָּא יֶאֱחִיד בְּתוֹרְיָהּ.

רי"ב) וְאִית פְּגוּנָא דְרַקִיעַ הַמְאָרִף בֵּיה תִיבָה, וְאִיהִי נְקוּדָה חֲתִירִיק פְּגוּנָא דְחֹלָם, לִית נְקוּדָה דְלִית פְּגוּנָא דִילָהּ בְּטַעְמִי, סְגוּלָּא לְגַבֵּי סְגוּלָתָא, שְׂבָא לְגַבֵּי זָקָף גְּדוּל פְּלָהוּ תִשְׁפַּח לֹן נְקוּדֵי לְגַבֵּי טַעְמִי לְמָאן דְיַדַּע רְזִין טוּ טְמִירִין.

מסורת הוהר

א) ת"ז בהקדמה ד: ז: ה. יוד יד. טו: תקי ה' יט: כ: תקי יוד כה. תקי י"ט לו. לה. לט: מא. תקי כ"א מו: מו. תקי נ"ו פט: תקי ס"ט קד: קו. קה. תקי ע' קכו. קכט: קלד: קלה: ז"ח שה"ש צ"ג טג שמא שמו שגא. טד שיא שטז ש"יה. ע"ד שט ש"ז שכא. ב) ע"י לעיל דף מ"ב צ"ב. ג) (שמאל א' א') ח"א ר"ה ח"ג ר"ל. ת"ז תקי יוד כה. ד) ח"ג רפג. ת"ז תקי יוד כה. תקי כ"א מו: מט. תקי נ"ה פח: תקי ס"ט קד: קה. תקי ע' קכה: קכו: ה) ת"ז בהקדמה ג. ד. יב. תקי כ"א מד: טו: מו: תקי נ"ו פט: תקי ס"ט קד: קט: קי. תקי ע' קכו.

חלופי גרסאות

א נ"א לקבל. ב נ"א לקבל. ג נ"א בגין. ד נ"א ל"ג בחשאי עד תרועה (תק"ח). ה נ"א תרועה שלשלת דא [י] סגולתא (תק"ח). ו נ"א ל"ג אחיד בתרווייהו. ז נ"א ל"ג ואית עד פתח ואמר (ד"ק ז"ט), ונ"א ואית ברקיע דמאריך בה (אה"ל). ח נ"א מתחיל פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא בחשאי שכונתא תתאה וקולה לא ישמע [פתח] נקודת ימין ה' מלך נקודת שמאל ה' מלך נקודה אמצעי ה' ימלוך. רביע לסלקא קלא תביר לחברא [לתברא] קלא שלשלת אחיד בתרווייהו כשלשלאה וכו' (תק"ח). ט נ"א חדא. ט נ"א מוסף דלית "לה". י נ"א בטעמים. יא נ"א לגביה. יב נ"א לגביה יג ל"ג לן. יד נ"א כגונא דטעמי. טו נ"א סתימין.

מאמר

הטעמים, ואומר שרביעי שבטעמים ה"ס קו ימין דהיינו אור החסדים, וע"כ צריכים להאריך בשם הויה המנוקד בטעם הזה, ובתקיעת שופר, ה"ס התקיעה הרומזת לימין, חסדים. כי אור החסדים הוא המקום שצריכים להאריך, כנ"ל. והתביר שבטעמים ה"ס קו שמאל שהוא גבורה, וע"כ צריכים בה לקצר כנ"ל, ובתקיעת שופר ה"ס השברים הרומזת לגבורה. והשלשלת שבטעמים ה"ס קו האמצעי המכריע ומייחד ב' הקוין ימין ושמאל, שה"ס ארוך וקצר, זה בזה, ונעשה משום זה לבינוני, הכולל שניהם, וע"כ אינו לא ארוך ולא קצר. וה"ס עמודא דאמצעייתא, דהיינו קו האמצעי. ובתקיעת שופר, ה"ס התרועה, הרומזת לקו אמצעי. וז"ש דאיהו שלשלת דתרויהו שקל הקדש, וע"כ נקרא קו האמצעי שלשלת, משום שהוא כמו שלשלת לשניהם, לקו ימין ולקו שמאל, כי קושר אותם ומייחד אותם בסוד שקל הקדש. וסוד שקל הקדש יתבאר במקומו.

הסולם

הקורטא

שברים לקבל שבא, דא בעא לסלקא קלא, ודא בעא לנחתא לה. כנגד רביעי שבטעמים העולה בניגוניו היא נקודת החולם שבנקודות. להיותו חסד. והשברים דהיינו תביר שבטעמים הוא כנגד נקודת שבא שבנקודות. בזה צריכים להעלות הקול, דהיינו ברביעי, ובוה צריכים להנמיך הקול, דהיינו בתביר, להיותו גבורה. תביר, הוא בלשון ארמית, ובלה"ק הוא שברים. ובגין דא, אינון שברים, משום שצריכים להנמיך הקול, נבחן לקול נשבר, הנקרא שברים, או תביר. תרועה, שלשלת, דא י, סגולתא (כצ"ל תק"ח), תרועה, ה"ס קו אמצעי הנקרא שלשלת כנ"ל, וה"ס י' הנ"ל הנמשך בין ב' הממין דמ' יום ומ' לילה (כנ"ל באות ר"ט), וה"ס סגולתא, כלומר, שאז, על ידי קו אמצעי, שהוא תרועה ושלשלת וי', הנה מתגלה קו ימין בכל שלמותו הנקרא סגולתא שבטעמים. (מכאן ואילך עד סוף המאמר, הגרסא שבוהר מסורסת מאד וע"כ אביא הגרסא מתקונים חדשים. המובא בחלופי גרסאות).

רי"א) לְקַבֵּיל רְבִיעַ דְּסָלִיק אִיהוּ חוֹלָם.

(דפו"י דף כ"ד ע"ב)

פתח

**בראשית**

**קצא**

ריג) פתח ואמר, זרקא, מקף שופר, הולך סגולתא. ב פתח, ג נקודת ימין, ה' ה' מלך. נקודת סגול, שמאלא, ה' מלך. ד באמצעיתא, ה' ימלוך. ו לתתא. ז ר' אחא אמר, ה' ימלוך דא עלמא עלאה, ה' מלך דא תפארת, ה' ימלוך דא ארון הברית.

**מסורת הזהר**

א) עי' לעיל דף קצ"ט צ"ד ז"ח שה"ש צ"ד טב שלא שלו. ב) ת"ז בהקדמה ד. תקי' עי' קלה. תקי"ה קי"ב טב שמב.

**חלופי גרסאות**

א נ"א מוסיף סגולתא בחשאי שכינתא תתאה וקולה לא ישמע וכו' (אה"ל). ב בני"א נמצא מפתח עד סוף המאמר בסוגרים. ג נ"א נקוד. ד נ"א אמצעיתא, ונ"א נקודה אמצעית. ה נ"א לעולם ועד ול"ג לתתא. ז נ"א מוסיף תנין שבעה ככבייא אינון לקבל זי וקיעין וכלהו מדברי עלמא ועלמא עלאה ועלמא תתאה (תתאה) כגוונא דלעילא כר"א (דכתיב) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה מלך תתאה, בג"ד כתיב (ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד) ה' מלך לעילא, ה' מלך באמצעיתא, ה' ימלוך לתתא (דק"ז). ז נ"א מוסיף ה' דא חכמה עלאה. ונ"א ל"ג מכאן עד סוף המאמר אלא גריס רביע לסלקא קלא, תביר לתבירא קלא, שלשלת אחיד בתרויהו כשלשלאה, ואיהו כגוונא דרביע דמאריך ביה תיבה. ואיהו נקודה חזא כגוונא דחלם, לית נקודה דלית לה כגוונא דילה בטעמי, סגול לגבי סגולתא, שבא לקבל זקף גדול, כלתו תשכה לון נקודי כגוונא דטעמי, למאן דידע וזין סתימין. ח בזהר דפוי' גרשם כאן עי' בסוף הספר מה שחסר כאן.

**מאמר**

**הסולם**

**הקירטא**

פירושו, עתה מבאר ג' הקוין בסוד הזמן שהוא עבר עתיד הוה. ואומר שהימין בהויה מלך עם סגול, שפירושו הוה. כי הארת הימין הוא המקום שאמרו בו להאריך דהיינו להמשיכו למטה לעוה"ז. וע"כ מרומז במלך עם סגול שהוא הוה, כי אין הגשמיים נוגעים לא בעבר ולא בעתיד זולת ברגע ההוה בלבד. והשמאל, שהוא המקום שאמרו בו לקצר, כי הארתו סתום ואינו מגיע למטה לעוה"ז, מרומז במלך עם נקודת קמץ, שפירושו שמלך בעבר, ואין התחתונים יכולים לנגוע בעבר, וע"כ צריכים לקצר. ונקודה האמצעית, שה"ס קו המכריע ה"ס ימלוך בעתיד שה"ס בינוני, והוא מובטח להגיע לעוה"ז בגמר התיקון.

ריג) פתח ואמר, זרקא מקף שופר הולך סגולתא. פתח ר"ש ואמר, כלומר, שעם כל המתבאר עד הנה, נגלה מה שאמר ר"ש לעיל, זרקא מקף שופר הולך סגולתא. כי זרקא פירושו שזרקנין לה לנוקבא לאתר דאתנטילת, שה"ס עי"מ דאתורים, מטרם שבנו אותה אור"א כנ"ל. מקף שופר, היינו המשכת עי"מ דפנים ע"י שמעלים אותה לאמא הנקראת שופר, כי מקף הוא לשון סמיכות, כמו אין מקיפין בכועי (חולין מו:), שופר הוא אמא כנודע. שענין הזה, ה"ס הכתוב ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. הולך סגולתא, ה"ס גילוי אור החסדים שבקו ימין דנוקבא כנ"ל, כי אלו המוחין דפנים הולכים ומגלים הסגולתא דטעמים בכל שלמותה. בחשאי, שכינתא תתאה וכו' וקולה לא ישמע, (באות ר"א) הוונג הזה של הולך סגולתא הנ"ל נעשה בחשאי, בשכינתא תתאה נאמר וקולה לא ישמע. והפירוש שבחשאי מבואר לעיל בהקדמת הזהר דף קס"ז ד"ה תו מן המדבר. עש"ה. ואין להאריך כאן.

רביע לסלקא קלא, תביר לתבירא קלא, שלשלת אחיד בתרויהו כשלשלאה, ואיהו כגוונא דרביע דמאריך ביה תיבה ואיהו נקודה חזא כגוונא דחלם (כצ"ל בתק"ח). הרביעי שבטעמים הוא להעלות הקול, התביר שבטעמים הוא להנמיך הקול, השלשלת שבטעמים נאחו ב' הקוין כמו השלשלת ומיחדם זה בזה כנ"ל. ואז הוא ממשיך הארתם למטה כמו הרביעי דטעמים שמאריכים עמו הנגינה בתיבה, והיא נקודה אחת כמו החולם. כלומר שהשלשלת בהיותו מיוחד ב' הקוין זה בזה, אז הוא ממשיך ממעלה למטה לעולם הזה

(דפוי' דף כ"ד ע"ב)

בראשית

קצב

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, הָאֵל אֲוֹקְמוֹהָ, כָּל אֲמֵר דְּכִתִּיב אֱלֹהִים  
פֶּסֶל אֵת הָרְאשׁוֹנִים, וְאֵלֶּיךָ תּוֹלְדֵיךָ דְתַהוּ, דְאֲתַרְמִיזוּ בְּקִרְאָה  
תְּנִינָא, וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוּ, וְאֵלֶּיךָ אֲנִי דְאֲתַמְרֵךְ דְּקַבֵּ"ה בִּי בְרָא עֲלָמִין וּמְחַרִּיבֵן,  
וּבְגִיזֵן דָּא אֲרַעָא תְהוּ תוֹקָה וּבוֹקָה.

רמז) אֵיךְ בְּרָא קַב"ה עֲלָמִין לְתַרְבָּא לִזְוֵן, שְׁפִיר תְהוּ דְלָא לְבָרִי לִזְוֵן. אֱלֹהִים וְדָאִי  
הִכָּא אֵיכָּא רְזָא, מָאִי אִיהוּ וּמְחַרִּיבֵן, דְּקַב"ה לָא יִשְׁצִי עוֹבְדֵי יְדוּי. וְלָא עוֹד  
אֱלֹהִים דָּא שְׁמִיָּא דְאֲתַמְרֵךְ בְּהוּ כִּי שְׁמַיִם כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וּגְוֵי א"כ קַב"ה עֲבִיד וּמְחִי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א) וגו' (בראשית ב') ח"א ג: ה. כד: כה: מז: פו: צא: צג. קה: קכח: רמז. רנב: ח"ב לא מח: עט. רכ: ח"ג כט. לא. לד. לח. מג. כג. רטז: רצח: ת"ז תקי' ג' פו. תקי' ס"ט קט: תקי' ע' קלה: ז"ה בראשית א' טד שיא. טא שכו. רות פ"ד טג שכו. ב) ת"ז תקי' ג' פו. ג) לעיל דף כ"ה צ"ג ושי"ג. ד) ח"א קנד: רנב: רסב: ח"ב קעו: ח"ג קכח. קלה. קמב. רצב: ת"ז תקי' ו' כג. תקי"ח קה טא שיב. ה) (ישעיה נ"א) ח"א כה. ת"ז בהקדמה יא. תק ח' כד. תקי' ל"א עו. תקי' ס"ט קיז: קיט: תקי' ע' קכח: תקי"ח צ"ד טא שלג. ק' טב שכו. ק"כ טד שג.

דרך אמת א] מנחת יהודה דף צ: ב] הקליפות.

הסולם

מאמר

ברא עלמין ומחריבין

בכתוב והארץ היתה תהו וגו'. וא"ל אנו  
דאתמר, דקב"ה ברא עלמין ומחריבין, ובנין  
דא ארעא הוה תוהה ובוהה, ועל אלו תולדות  
דתהו, אתמר, הקב"ה ברא עולמות והחריבם. ומשום  
זה אומר הכתוב, שהארץ היתה תהו ובהו, דהיינו  
שהיתה תהו על שהחריב אותם. אבל התולדות  
של אל"ה, שה"ס מלכות הממותקת במדת  
הרחמים נתקיימו (כנ"ל בהקדמת הוהר דף  
כ"ו ד"ה ואמא אוזיפת לברתא מאנהא  
עש"ה) וז"ש א"ל"ה פס"ה את הראשונים.

רטו) אֵיךְ בְּרָא קַב"ה עֲלָמִין אֲהַרְבָּא  
לִזְוֵן שְׁפִיר הוה דְלָא לְבָרִי לִזְוֵן, מְקַשָּׁה, לְמַה  
בְּרָא הַקַּב"ה עוֹלְמוֹת מְלַכְתְּחִילָה כְּדִי לְהַחְרִיב  
אוֹתָם, הֲלֵא מוֹטָב הִיָּה שְׁלֵא לְבְרוּא אוֹתָם.  
אֱלֹהִים וְדָאִי הִכָּא אֵיכָּא רְזָא, מָאִי אִיהוּ  
וּמְחַרִּיבֵן, דְּקַב"ה לָא יִשְׁצִי עוֹבְדֵי יְדוּי,  
וּבּוֹדָאִי שִׁישׁ כַּאֲן סוֹד, כִּי מַה פִּירוּשׁוֹ שֶׁל  
וּמְחַרִּיבֵן, הֲלֵא אֵיךְ הַקַּב"ה מְשַׁחֵת מַעֲשֵׂה  
יְדוּי, וְלָא עוֹד אֱלֹהִים דָּא שְׁמִיָּא דְאֲתַמְרֵךְ  
בְּהוּ, כִּי שְׁמַיִם כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וּגְוֵי א"כ קַב"ה  
עֲבִיד וּמְחִי, וְלֵא עוֹד אֵלֵּא שְׁנֵאמֵר בְּשֵׁמִים  
הַלְלוּ, כִּי שְׁמַיִם כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ, וְאִם כֵּן

משמע

הוה את הארת הרביעי דטעמים שה"ס הגילוי  
של הארת החסדים שבקו ימין.

לית נקודה דלית לה כגוונא דיליה  
בטעמי, סגול' לגבי סגולתא שבא לקב"ל  
זקף גדול' (באות רי"ב), אין לך נקודה בנקודות,  
שאין לה כנגדה כבחינתה בטעמים. כי כנגד הסגול  
שבנקודות הוא הסגולתא בטעמים, וכנגד נקודת  
השוא יש כנגדה זקף גדול בטעמים כלהו תשכח  
לון נקודי כגוונא דטעמי, למאן דידע רזין  
סתמיין (באות רי"ב), ובכולן תמצא כן, נקודות  
כנגד הטעמים, לכל היודע סודות הסתומים.  
משמיענו בזה, שיש יחסים שונים בהשואה  
של הנקודות כלפי הטעמים, ע"כ לא יוכל  
כל אדם להשוותן זולת היודע סודות  
הנסתרות.

מאמר ברא עלמין ומחריבין

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הָאֵל אֲוֹקְמוֹהָ,  
כָּל אֲתַר דְּכִתִּיב אֱלֹהִים פֶּסֶל אֵת הָרְאשׁוֹנִים,  
וְאֵלֶּיךָ תּוֹלְדֵיךָ דְתַהוּ דְאֲתַרְמִיזוּ בְּקִרְאָה תְנִינָא  
וְהָאָרֶץ וְגו': אלה תולדות וגו', הרי אמרו בכל  
מקום שכתוב אלה פוסל את הקודמים לו, והכתוב  
אלה שבכאן פוסל את התולדות דתהו, דהיינו  
מהמלכות דמדת הדין הנקראת תהו, שנרמז  
(דפו"י דף כ"ד ע"ב)

קבג

בראשית

רמז) אֵלֶּא רְנָא דְמַלְהָ כְּדִין הוּא, דְקַבֵּיהּ בְּרָא עֲלֵמָא, וּבְרִייתָהּ  
בְּאוּרִייתָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ בְּרֵאשִׁית דְּאַתְמַר גְּבַהּ אֵה' קְנַנִי רֵאשִׁית דְּרַכְּוֹ,  
וּבְהֵאֵי רֵאשִׁית בְּרָא ית שְׁמִיא וְיַת אַרְעָא, וְאַיְהִי סְמִיךְ ילֹון בֵּיהּ, בְּגִין  
דְּבְרִית פְּתִיב בֵּיהּ, וּבְבִרְ'אַשִׁית', וְאַתְמַר בֵּיהּ אֵם לֹא בְרִיתִי יוּמָם וְלִלְהָ  
וּגוֹ. וְאַלִין אַנוּן דְּאַתְמַר בְּהוּן אֵם הַשְּׁמַיִם שְׁמַיִם לְה' וּגוֹ, וְאַיְהִי אַרְךָ  
הַחַיִּים כְּלִילָא אֵם מְשַׁבַּע אַרְעִין דְּעַלְיָהּוּ אָמַר דּוּד מְלַכָּא אֵם אֲתַהֲלֵךְ לְפָנֵי ה' **בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.**

ריז) וּבְרָא שְׁמִיא וְאַרְעָא (\*) בְּתַרְיָה, עַל תְּהוּ, וְלִית תַּמָּן יְסוּדָא, דְּאַיְהוּ  
בְרִית דְּסְמִיךְ לֹון, בְּגִין דָּא, קַבֵּיהּ בְּעָא לְמַתָּן אוּרִייתָא לְאוּמִין דְּעֲלֵמָא

חלופי גרסאות

א נ"א אלא ודאי. ב נ"א או בריה. ג נ"א ביה. ד נ"א  
ואיהו. ה נ"א סמיך. ו נ"א לו. ז נ"א בראשית. ח נ"א  
ואיהו. ט נ"א בעי.

מסורת הזהר

(א) (משלי ה) ח"ב נה. ת"ז בהקדמה ד: יא. תקי ב' יח.  
תקי כ"ה ע. תקי כ"ה עב: תקי כ"ט עג. תקי ל' עג.  
תקי סט קכ. תקי ע' קכ: ז"ח בראשית ה טא שמה.  
תק"ה ק"ג טב שמת. (ב) ת"ז תקי כ"ב סד: ג) (ירמיה  
ל"ג) ח"א לב: נו. נט: טו: פט צא: צג: צו: קפה. קפט: רמא: רנו. ח"ב מו. צד. קט"ז ה. ח"ג יא: יד. ע"ג.  
קצא: ת"ז תקי כב סד: ז"ח בראשית י"ז טא שכה. תשא מ"ה טד שח. (ד) (תהלים קט"ו) ח"א קצג: ריז. ח"ב  
רט. ריג. ת"ז תקי ג' יח: תקי ל"א עו. (ה) ח"א רנ"ג: ח"ב ל: ח"ג ט: יוד. ת"ז תקי ג' יח: תקי כ"א מג: תקי  
לב: עו: תקי ס"ד צה: תקי סט קח: ז"ח בראשית ח' ט"ג שנב. ט"י טב שא. י"ב טא שלה. רות ע"ו טב שסט.  
עט טר שז. פו טא שכו. פט טב שיט. (ו) וגו' תהלים קטז: ח"א קא. ריט: ח"ב קעח: ת"ז תקי ג' יח: תקי ל"א  
עו. ז"ח פרשת נח כ' טב שמו.

ברא עלמין ומחריבין

הסולם

מאמר

ששמים וארץ נשענים על התורה, כי שמים  
וארץ תלוים בקיום הכרית שבכראשית, שהיא  
התורה, ואלין אינון דאתמר בהון השמים  
שמים לה' וגו' ואלו השמים שנבראו ועומדים  
על התורה, נאמר בהם השמים שמים לה',  
ואיחי ארין החיים כְּלִילָא מְשַׁבַּע אַרְעִין  
דְּעַלְיָהּוּ אָמַר דּוּד מְלַכָּא אֲתַהֲלֵךְ לְפָנֵי ה'  
בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים, והארץ שנבראה ועומדת  
על התורה, היא נקראת ארץ החיים, וכלולה  
משבע ארצות, שעליהם אמר דוד המלך,  
אתהלך לפני ה' בארצות החיים, ונקראות  
ארצות החיים, להורות שהם מבינה הנקראת  
אלקים חיים, כי שמים וארץ הללו הם  
מבינה, כנ"ל.

משמע שהקב"ה עושה ואח"כ מוחה את  
מה שעשה, שזה יתכן בכני אדם ולא  
בהקב"ה.

רמז) אֵלֶּא רְנָא דְמַלְהָ כְּדִין הוּא, דְקַבֵּיהּ  
בְּרֵא עֲלֵמָא וּבְרִייתָהּ בְּאוּרִייתָא: אלא כך הוא  
סוד הדבר, הקב"ה ברא את העולם וברא אותו  
בהתורה. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, בְּרֵאשִׁית, דְּאַתְמַר  
בְּה', ה' קְנַנִי רֵאשִׁית דְּרַכְּוֹ, וּבְהֵאֵי רֵאשִׁית  
בְּרָא ית שְׁמִיא וְיַת אַרְעָא, כְּמו שפרשוה,  
אשר בראשית הוא התורה שעליה נאמר ה'  
קְנַנִי רֵאשִׁית דְּרַכְּוֹ, הרי שהתורה מכנה את  
עצמה בשם ראשית, ועם בראשית הזה,  
דהיינו התורה, ברא את השמים ואת הארץ.  
והיינו שמים וארץ עליונים. שהם ו"ק עליונים  
שבבינה, שהם מרומזים בכראשית בסוד  
בראשית.

ריז) וּבְרָא שְׁמִיא וְאַרְעָא בְּתַרְיָה עַל  
תְּהוּ, וְלִית תַּמָּן יְסוּדָא, דְּאַיְהוּ בְרִית דְּסְמִיךְ  
לֹון, ואחריהם ברא שמים וארץ על תהו,  
שאינ שם יסוד, שהוא ברית, שישעין אותם  
עליו, דהיינו שמים וארץ תחתונים שהם  
זו"ן, שמטרם שנמתקה המלכות בכינה, היתה  
הנוק' בבחינת תהו, שעליה נאמר והארץ  
היתה תהו, בְּגִין דָּא קַבֵּיהּ בְּעָא לְמַתָּן

ואיחו סמיך לֹון ביה, בגין דברית כתיב  
ביה בכראשית, ואתמר ביה, אֵם לֹא בְרִיתִי  
יומם וגו', והוא השעין אותם בתורה, שהרי  
בכראשית כתיב ברית, כי בראשית נוטריקון  
ברית-אש, ועליה נאמר אֵם לֹא בְרִיתִי יוּמָם  
ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, הרי

אוּרִייתָא

(דפויי דף כ"ד ע"ב \*) כ"ה ע"א

**קצד**

**בראשית**

א עעכו"ם, דאיהו ברית מילה ממש, ולא בעו לקבלא ליה, ונאשפתארת  
ארעא תרבה ויבשה.

ריח) ודא איהו יקונו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה  
היבשה. יקונו המים דא אורייתא, אל מקום אחד, אלין ישראל, בגין  
דנשמתיהו תליין, מההוא אתר דאתמר ביה, ברוך כבוד ה' ממקומו.  
כבוד ה', שכינתא תפתא. ממקומו, שכינתא עלאה, וכיין דאנון נשמתיהו  
מתמן, שריא עליהו ודאי הוי"ה, ואתמר בהון כי חלק הוי"ה עמו, ודא  
איהו יקונו המים אל מקום אחד.

ריט) ואורייתא איהי שובא דעלמא, ואומין דעלמא עעכו"ם ודלא  
קבילו לה אשפתארו ותרבין ויבשין, ודא איהו דקב"ה ברא עלמין ומתריבין,

**מסורת הזהר**

**חלופי גרסאות**

א) (בראשית א) לעיל דף ע"א וש"נ. ז"ח בראשית  
ו' טב שמב. י"ב טא שג שמב. טב שמב. טג שיה. שמה.  
טד שה. ט"ז טא שמו. יתרו ל"ב טד שטו שכר. מ"ד  
טג שא. שה"ש ע' טג שיה. ע"ג טד שלו: רות עו טב שד תק"ח קי"ב טג שיר שכו לעיל דף ע"א וש"נ.  
ב) (יחזקאל ג) ח"א קג. רטו. ח"ב סג: סד. רז. ריב: ח"ג ל. פב. קנט. רט. רמט: ת"ז תקי ה' כ. תקי כו עא:  
תקי מז פג: תקי ע' ז"ח בראשית ט' טד שמו. יתרו מ' טב. שב. תרומה מ"ב טג שכו. רות ע"ו טב שכת. תקיח  
קי ט"א ש"ד. ג) ח"א רנא: ח"ג רמט: רג. רנה: (דברים ל"ב). ח"א צו: קלה. קמג: קסא: קעו. קפט: קצה.  
רנא. רנד. ח"ב ה: יד: לט: מז: מט. פו. צה: צו. קכה. קכו: רעו. ח"ג ח. סב: סד. עג: צד. קג: קו. קי. רעח:  
רפו: שה: ז"ח נח מ' טד שו. יתרו ל"ז טג שטו. בלק נ"ה טא שטו שלה. רות פ"ג טו שכת. ה) לעיל דף קצב  
צ"ד וש"נ.

דרך אמת א] ויקהל ר"ז א ובר"מ תצא רעח א נודד ממקומו דאיהו עלמא דאתי.

**מאמר**

**הסולם**

**ברא עלמין ומתריבין**

אורייתא לאומין דעלמא עכו"ם, דאיהו ברית  
מילה ממש, ולא בעו לקבלא ליה משום זה,  
רצה הקב"ה ליתן התורה לאומות העולם, שהוא  
ברית מילה ממש, כלומר, שע"י התיקון של  
ברית מילה היו ממתיקים את המלכות בבינה,  
שאו היו מתגלים להם המוחין הנק' תורה,  
אבל האומות לא רצו לקבלה. ואשתארת ארעא  
חרבה ויבשה, נשארה הארץ חרבה ויבשה.

ריח) ודא איהו יקונו המים וגו' וזה  
הוא שכתוב יקונו המים מתחת השמים וגו'.  
יקונו המים, דא אורייתא, יקונו המים היינו

התורה המכונה מים. אל מקום אחד, אלין  
ישראל, אל מקום אחד, היינו ישראל, בגין  
דנשמתיהו תליין מההוא אתר דאתמר ביה  
ברוך כבוד ה' ממקומו, כבוד ה' שכינתא  
תתאה, ממקומו שכינתא עלאה, משום  
שנשמותיהם של ישראל נמשכות מאותו מקום  
שנאמר עליו ברוך כבוד ה' ממקומו, כבוד  
ה' פירושו שכינה התחתונה, מלכות ממקומו,  
פירושו שכינה העליונה, בינה. הרי שהבינה  
(דפו"י דף כ"ה ע"א)

העלו



קצו

בראשית

וְחָשִׁיב דְּהוּוּ מְאֲלִין דְּאַתְּבְּרִיאוּ בְּה' אֵת בְּהוּן אֵת אֵת דְּאַכְרְהֶם, גְּרָמוּ לִיהּ  
זִידָה כְּדִיא אֵת רַד כִּי שְׁחַת עֲמָךְ, בְּגִין דְּלֹא קְבִילוּ לְאֵת ה' בְּדַחֲלוּ דִיוֹד  
וּבְרַחֲמֵי דֵה, נְחִית אִיהִי מִדְּרָגִיה דְּאִיהוּ ו'.

רַכְבּ) וְאֵת ו' דְּנַחֲתַת עֲמִיה בְּגִין דְּלֹא יִתְאַבִּיד בִּינֵיהוּ, דְּעֲתִיד  
אִיהוּ בְּרָזָא דְּגִלְגוּלָא לְאַתְּעֲרָכָא בִּינֵיהוּ בְּגִלְוֹתָא, בִּין אֵת עֲרַב רַב, דְּאִינוּן  
נְשַׁמְתִּייהוּ, הַמְּסַטְרָא וְדְאֲלִין דְּאַתְמָר בְּהוּן אֵת כִּי שְׁמִים כְּעֲשֵׁן נְמַלְחוּ וּגו'.  
וְאֲלִין אִינוּן דְּלֹא בְּעָא נַח רַחֲמֵי עֲלֵיהוּ, וְאַתְמָר בְּהוּן, אֵת וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ,  
בְּגִין דְּהוּוּ מְאֲלִין דְּאַתְמָר בְּהוּן אֵת תְּמַחָה אֵת זְכַר עֲמָלְק, וּמִשָּׁה לֹא אֶסְתַּמַּר

ח'לופי גרסאות

מסורת הזהר

א תיז תקי כיב סיז. ב וגו' (שמות ל"ב) ח"ב מו. א ניא ויהב. ב ניא איהו. ג ניא ואיהו. ד ניא נחית.  
נת. קיר. תיז תקי י"ג כח: תקי ה' בהשמטות קמב.  
ג ח"א כ"ח: רסג. ח"ב קכ: רלז: רעז: תיז תקי כ"א  
ניב. גג: נה. תקי סיז צו. תקי סיט קיב. קיג. קיט: תקי ו' בהשמטות קמד. ד לעיל דף קצב צ"ה ושי"ג. ה) (בראשית  
ז) ח"א נו: סו. סט. ט. (דברים כ"ה) ח"א כח: ח"ב סה. סו. ח"ג רפא: תיז תקי סט קיט: תקיח קי"ג. טג  
שית.  
דרך אמת א) כ"ח ב' ופנחס ריז א' ועל פי מגיד רמז לדבר וירם קרן משיחו כ"דא כי קרן עור פניו.

מאמר

הסולם

ברא עלמין ומחריבין

כי אין המלכות ראויה לקבלת אורות אלא  
אם כן שמלכשת למקום בינה, לה"ר דהויה  
(כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר). וסוד הכתוב לך  
רד, נאמר למשה שהוא ו', מפי ה' ראשונה,  
שהיא בינה. כי בעת החטא, שרצו להמשיך  
האורות למטה, נפרדו תכף האותיות י"ה  
דהויה, כדי להפסיק השפע מה"ת, ואז  
הורידה הבינה שהיא ה"ר, את ג' אתוןן  
אל"ה שלה למטה, ונשארה בו"ק בלי ראש,  
וזה גרם בהכרח, שגם משה, שה"ס ו'  
דהויה, דהיינו תפארת, שגם הוא יתמעט  
לו"ק בלי ראש, דהיינו שיוויד גם הוא את  
אתוןן אל"ה שלו למטה. כי אחר שנמתעט  
העליון, מוכרחים להתמעט עמו כל התחתונים  
ממנו. וזסו"ה לך רד, והבן.

רַכְבּ) וְאֵת ו' נַחֲתַת עֲמִיה בְּגִין דְּלֹא  
יִתְאַבִּיד בִּינֵיהוּ, דְּעֲתִיד אִיהוּ, בְּרָזָא  
דְּגִלְגוּלָא, לְאַתְּעֲרָכָא בִּינֵיהוּ בְּגִלְוֹתָא בִּין  
עֲרַב רַב: וְאֵת ו' דְּהוּוּ יוֹדָה עִם מִשָּׁה, לְשַׁמְרוּ  
שְׁלֹא יֵאבֵד בִּינֵיהֶם, כִּי בְּסוּד הַגִּלְגוּל עֲתִיד מִשָּׁה  
לְהַתְּעַרֵב בְּעַרְב רַב. דְּאִינוּן נְשַׁמְתִּייהוּ מְסַטְרָא  
דְּאֲלִין דְּאַתְמָר בְּהוּן אֵת שְׁמִים כְּעֲשֵׁן נְמַלְחוּ  
וּגו': שְׁנִשְׁמוּתֵיהֶם הֵם מִצַּד אוֹתָם שְׁנֵאמַר  
בְּהֵם, כִּי שְׁמִים כְּעֲשֵׁן נְמַלְחוּ וּגו'. וְאֲלִין  
אִינוּן דְּלֹא בְּעָא נַח רַחֲמֵי עֲלֵיהוּ, וְאַתְמָר  
בְּהוּן וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, בְּגִין דְּהוּוּ מְאֲלִין  
דְּאַתְמָר בְּהוּן תְּמַחָה אֵת זְכַר עֲמָלְק, וְאֵת  
הֵם

(דפו"י דף כ"ה ע"א)

**קצו**

**בראשית**

מַנְיִיהוּ, וְאֶפֶּיֶל ה' בִּינְיָהוּ. וּבְגִין דָּא, אִיהוּ לָא יַעוּל לְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל עַד  
דִּיתוּב ה' לְאַתְרָהּ, וּבְגִין דָּא נָתַת אִיהוּ מִדְּבַרְגִּיָּהּ, וְנָחִית בֵּיהּ ו', וּבְגִין דָּא  
ה' נִפְלַת ו' יוֹקִים לָהּ, ו' דְּמִשָּׁה.

**רכג** וּבְגִין דִּה"א זְעִירָא, ה' דְּאַבְרָהָם דְּאִיהִי בִּדְהַבְרָאָם, אֲתַעְזֹר אִיהוּ  
בְּגִינָהּ, וְאַתְמַר בֵּיהּ מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה וּגו', וְאַפִּיק לָהּ מִתְמָן בְּחִילָא  
דְּו', וְאַיִתִּי לָהּ עֲמִיָּה, מִיַּד שְׂרָא עֲלִיָּה י"ה, וְאַשְׁתָּלִים דְּאוּמָאָה א ה' כִּי  
יָד עַל כַּס י"ה מְלַחְמָה לְהוֹי"ה וּגו', מְאִי וּמְדַר דִּר דָּא מֹשֶׁה, דְּאַתְמַר  
בֵּיהּ דִּר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ, א ה' דְּלִית דוֹר, פְּחוּת מִס' רַבּוּא,

**ח'לופי גרסאות**

**מסורת הזהר**

א ח"ג קנג: ב (ישעיה סג) ח"א סז: ח"ב קיט: ח"ג  
לר: קמב: רמג: רעו: רפג: ת"ז תקי י"ג כח. תקי כ"ב  
סז. תקי סט קב. ג) שמות י"ז: ח"א ריה. ח"ב סז. קכ:  
ח"ג ק"ט: קכ"א: ריט: רמח: רמט. ת"ז תקי א' יח. תקי  
כ"א ג. תקי כ"ב סז: תקי סט קד. ז"ח רות פ"ו טז  
שלה. תקי"ח קי"ג טג שכג. ד) (קחלת א) ח"א רסג: ח"ג  
קלח. ה) ח"ג רטז: רעג. ת"ז תקי ס"ט צט: ק. קיב. קיד. תקי ע'  
דרך אמת א) תקונים סוף תקון ס"ט וריש תקון ע'.

**ברא עלמין ומחריבין**

**הסולם**

**מאמר**

החטא. ונמצא, שלולא ירדת אתונן אל"ה  
דו' למקום ה"ת, לא יכלה הו' להקים את  
ה"ת. וז"ש ובגין דא ה' נפלת ו' יוקים  
לָהּ, שבשביל ירדתה של הו', יכלה אח"כ  
הו' להקים את ה"ת, ולהשיבה למקומה  
לה"ר, דהיינו ע"י החזרת אתונן אל"ה שלו  
למקומם.

הם, שנה לא בקש רחמים עליהם, ונאמר  
בהם וימחו מן הארץ, משום שהיו מאלו  
שנאמר עליהם תמחה את זכר עמלק. ומשה  
לא אסתמר מניידו, ואפ"ל ה' בינייהו, ובגין  
דא איהו לא ייעול לארעא דישראל עד  
דיתוב ה' לאתרה: ומשה לא נשמר מהם,  
והפיל ה' זעירא ביניהם, כנ"ל. ומשום זה  
לא יכנוס לארץ ישראל עד שישביב הה'  
למקומה. ובגין דא נהית איהו מדרגיה,  
ונהית ביה ו'. ובגין דא, ה' נפלת ו' יוקים  
לָהּ ו' דמשה, ומשום זה ירד משה מדרגתו  
וירדה עמו ו' דהויה, ומשום זה הו' נפלה  
והו' יקים אותה, דהיינו הו' דמשה. פירושו,  
כי מדרגת משה ה"ס ו' דהויה, שמכה חטא  
העגל ירדו אתונן אל"ה דבינה, ומחמתם  
ירדו גם אתונן אל"ה שלו דו' דהויה, אל  
ה"ת, ואתונן אל"ה דה"ת ירדו אל הקליפות.  
וע"כ נגזר על משה, שלא יכנס לארץ עד  
שישוב ה"ת למקומה לי"ה, כמו שהיתה  
מטרם חטא העגל. ואומר, שע"כ ירדה ו'  
דהויה ומשה ממדרגתם, כדי שהו' יקים את  
הה' מנפילתה. כי מתוך שאתונן אל"ה דו'  
דהויה שהוא ז"א, ירדו ונפלו למקום ה"ת,  
או בזמן התקון יחזור הז"א שהוא ו' להשיב  
אתונן אל"ה שלו לדרגתו, ותעלה עמהם  
גם ה"ת הדבוקה בהם לדרגת הו', וכן  
הבינה שהיא ה"ר תחזור למדרגתה אתונן  
אל"ה שלה שנפלו למקום הו'. ואז הו"ה  
הדבוקים בהם יעלו עמהן לכינה, דהיינו  
לה"ר. ונמצאים ו"ה חוזרים לי"ה כמטרם  
דפ"ו"י דף כ"ה ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

**רכג** וּבְגִין דִּה' זְעִירָא ה' דְּאַבְרָהָם,  
דְּאִיהִי דְּהַבְרָאָם, אֲתַעְזֹר אִיהוּ בְּגִינָהּ, וְאַתְמַר  
בֵּיהּ מוֹלִיךְ וּגו': וּבְשִׁבִיל ה' הַקְטֵנָה, ה'  
דְּאַבְרָהָם שְׁהוּא ה' דְּהַבְרָאָם, כְּנ"ל, נַעוֹר מִשָּׁה עַל  
יְדֵהּ וְנִאמַר בּוּ, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוּעַ תַּפְאֲרוֹת,  
וְאַפִּיק לָהּ מִתְמָן בְּחִילָא דְּו' וְאַיִתִּי לָהּ  
עֲמִיָּה, וְהוֹצִיאָה מִבֵּין הַקְּלִיפּוֹת בְּכַח הו'  
וְהִבִּיא אוֹתָהּ עִמּוֹ, כִּי עִי"ן שְׁהו' הַחֲזוּר  
אֲתוֹנֵן אֱל"ה שְׁלוֹ עִם הַנוֹקְבָא דְּהַבּוּקָה בְּהֵן  
אֵל מְדַרְגָתוֹ, הֵנָּה אוֹ נַעוֹר עִי"ן הַנוֹקְבָא  
וְעֵלָה וְהִלְבִּישׁ אֶת הו' דְּהוּיָה, וְהִבִּיא אֶת  
הַנוֹקְבָא עִמּוֹ לְמַעְלָה וְהִלְבִּישָׁה אֶת ה"ר  
דְּהוּיָה, מִיַּד שְׂרָא עֲלִיָּה י"ה וְאַשְׁתָּלִים  
אוּמָאָה, כִּי יָד ע"ל כַּס יְה וּגו', וְאֵז מִיַּד  
שׁוֹרָה עֲלֶיהָ, עַל ה"ת הַשֵּׁם י"ה, לְהִיּוֹתָהּ  
בְּה"ר לְמַעְלָה עִם הו' כְּנ"ל, וְנִשְׁלַמַת הַשְּׁבוּעָה  
שְׁבַסוּ"ה כִּי יָד עַל כַּס יְה וּגו', שְׁמַטְרָם  
זֶה, אֵינן הַשֵּׁם שְׁלָם כִּי חֲסַר ו"ה, וְאֵינן  
הַכְּסָא שְׁלָם כִּי חֲסַר א', אֲבָל עֵתָה נִשְׁלָם  
הַשֵּׁם בּו"ה, וְהַכְּסָא נִשְׁלָמָה עִם א'.  
מְאִי מְדַר דִּר, דָּא מֹשֶׁה דְּאַתְמַר בֵּיהּ  
דוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ דְּלִית דוֹר  
פְּחוּת מִס' רַבּוּא, שׁוּאֵל, מְהוּ מְדַר דִּר שְׁבַכְתוּב  
מִלְחָמָה

קצה

בראשית

וְדָא מִשָּׁה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ א' דְּאִנְתְּתָא חֲדָא יְלֵדָה ב' ס' רְבוּא בְכָרִס אַחַת.  
רַכְד' א' וְחִמְשׁ מִינֵין אַנוּן בְּעֵרְב רַב, וְאַנוּן: דְּנִפְלִיִּים, גְּבוּרִים,  
עֲנָקִים, רְפָאִים, עֲמֻלְקִים. וּבְגִינֵיהּוּ נִפְלֵת ה' זְעִירָא מֵאַתְרָהָא. בְּלַעַם וּבְלַק  
מִסְטְרָא דְעֻמְלַק הוּוּ, טוּל ע"ם מִן בְּלַעַם, ה' ל"ק מִן בְּלַק, אִשְׁתָּאֵר וּבְבַל,  
ס' כִּי שָׁם בְּלַל ה' שְׁפַת כָּל הָאָרֶץ.

רַכְה' וְאַלִּין אַנוּן דְּאִשְׁתָּאֵרוּ מֵאַלִּין, דְּאִתְמַר בְּהוּן ו' וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם,  
וַיִּמְאַלֵּין דְּאִשְׁתָּאֵרוּ מִנְהוּן בְּגֻלוּתָא רַבִּיעָאָה, אַנוּן רִישֵׁין בְּקִיּוּמָא ו' סְגִי

ח' לופי גרמאות

מסורת הזהר

א' נ"א דאתתא. ב' נ"א ילדה במצרים. ג' נ"א אחד. ד' סימן  
נג"ע ר"ע. נ"א עמלקים גבורים רפאים נפילים ענקים ונ"א  
עמלקים נפילים רפאים גבורים ענקים. ונ"א עמלקים נפילים  
גבורים רפאים ענקים. ה' נ"א ב"ק. ו' נ"א בלל. ז' נ"א  
סגיא.

דרך אמת א' תקי' נ' ומ"ה.

מאמר

הסולם

ה' מינים דערב רב

גבורים ענקים רפאים עמלקים, ובסבתם נפלה ה'  
זעירא ממקומה, דהיינו מהבינה. פירוש, כי זה  
לעומת זה עשה אלקים, וכמו שיש ה'  
בחינות כח"ב תו"מ בקדושה, כן יש כנגדן  
בקליפות והם ה' מינים הנ"ל שבערב רב,  
שרי"ת שלהם הוא נג"ע ר"ע, או ענ"ג ר"ע  
כמו שחושב אותם להלן. כי ע"י הרע  
מתהפך ענ"ג להיות נג"ע, והנגע נעשה ענג.  
ואלו ה' מינים ערב רב, מעורבים בישראל  
ומחטיאים אותם, ומשום זה נופלת ה' זעירא  
ממקומה, דהיינו ממקום מיתוקה בהבינה.  
בְּלַעַם וּבְלַק מִסְטְרָא דְעֻמְלַק הוּוּ, טוּל  
ע"ם מִן בְּלַעַם, ל"ק מִן בְּלַק אִשְׁתָּאֵר בְּבַל,  
כִּי שָׁם בְּלַל וְגו': בלעם ובלק מן מבחינת  
עמלק, כי תקח את האותיות ע"ם מן השם בלעם,  
ואותיות ל"ק מן השם בלק, תשאנה האותיות  
בב"ל. דהיינו ב"ל מן בלעם, ב' מן בלק.  
ונמצא אשר ב' הקליפות עמלק ובבל מרומזות  
בשמות בלעם ובלק, ומשמיענו בזה, אשר  
עמלק היא בחינת רישא דקליפות וכתר, כמו  
קליפת בב"ל, שנאמר עליה (דניאל ב') ראשה  
די דהב טב. כי לולא היו שתיהן מבחינות  
שוות, לא היו יכולות להתדבק בחיבור אחד  
בבלעם ובלק.

רַכְה' וְאַלִּין אַנוּן דְּאִשְׁתָּאֵרוּ מֵאַלִּין  
דְּאִתְמַר בְּהוּן וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם: ואלו הם  
שנשארו, מאלו שנאמר עליהם בהמבול, וימח את  
כל היקום, ומאל"ין דאשתארו מנהון בגלותא  
רביעאה, אינון רישין בקיומא סג, ואלו  
שנשארו מקל"י עמלק בגלות הד', דהיינו  
גלות אדום, המה ראשים בעולם, בכח רב.  
והוא

מלחמה לה' בעמלק מדר דר. ואומר. שזה  
משה, שנאמר עליו דור הולך ודור בא, ופרשה,  
שאינו דור פחות מששים רבוא, ודא משה, דאתמר  
ביה, דאנתתא חדא ילדה ס' רבוא בכרס  
אחת, וזהו משה, שנאמר עליו שאשה אחת  
ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחת.  
פירוש, מדר דר דא משה, דאתמר ביה  
דור הולך ודור בא, היינו כמ"ש (ת"ז  
ק"ב). אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא  
והולך ובא בכל דור ודור, וכיון ששיעור  
נשמת משה הוא ס' רבוא, כ' משה זכה  
לבינה, שפירושו למוחין דא"א המלבישים  
לו"ק דא"א שספירותיו בסוד רבוא. כי  
ספירת הנקי' הן יחידות, דז"א הן עשרות,  
ודישו"ת מאות, ודא"א אלפים, ודא"א  
רבוא, ונמצא שהו"ק חג"ת נה"י שלו הם  
ו' רבוא, וכשכל אחת מהן כלולה מיו"ד  
הן ס' רבוא. וזהו שאומר אשר אשה אחת  
במצרים ילדה ששים רבוא בכרס אחד,  
שהכונה היא על משה כי שקול משה כנגד  
ס' רבוא, משמע בהכרח שאין לך דור שלא  
יהיה בו הארת המוחין דס' רבוא, דהיינו  
אתפשטותא של משה. ושיעור הכתוב מלחמה  
לה' בעמלק מדר דר, הוא, כי ע"כ המוחין  
דס' רבוא אינם בקביעות אלא מתגלגלים  
בכל דור ודור, הוא משום שמלחמה לה'  
בעמלק.

מאמר ה' מינים דערב רב

רַכְד' וְחִמְשׁ מִינֵין אַנוּן בְּעֵרְב רַב, וְאַנוּן  
נִפְלִיִּים וְכו'. וּבְגִינֵיהּוּ נִפְלֵת ה' זְעִירָא  
מֵאַתְרָהָא: וה' מינים הם בערב רב, שהם נפילים  
(דפו"י דף כ"ה ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

**קצט**

**בראשית**

ואינון קיימין על ישראל כלי חמס, ועלייהו אתמר \* כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אנון עמלקים.

**רכז** נפילים, עלייהו אתמר \* ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה, ואלין אנון מינא תנינא, מאלין נפילים \* מלעילא, דכד בעא קב"ה למעבד אדם, דאמר \* נעשה אדם בצלמנו וגו', בעא למעבד ליה רישא על עלאין, למנהי איהו פקיד על פלהו ולמנהי אנון פקידין על דוי, כגוונא דיוסף דאתמר ביה \* ויפקד פקידים על הארץ.

**רכז** אנון בעו לקטרגא ליה ואמרו \* מה אנוש פי תזכרנו וגו' דעתיד למחטי קמך. אמר לון קב"ה אי אתון הויתון לתתא כותיה, יתיר הויתון חבין מניה, מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', חשקו בהון, וקב"ה אפיל לון לתתא \* בשלשלאן.

**רכח** ואינון \* עזא ועזאל דמנייהו נשמתהון דערב רב, דאינון נפילים

**חלופי גרסאות**

א נ"א באדם וגו'. ב נ"א נפילין כלעילא.

**טמורת הזהר**

א) ח"א טו. ח"ג קכה: ת"ז תקי ט"ט קיג. ב) לעיל דף קנ"ט צ"ב וש"נ. ג) לעיל דף קמ"ג צ"א וש"נ. ד) (בראשית מ"א). ה) (תהלים ח') ח"א נו: ח"ב קנה: קסה. ח"ג רז: ת"ז תקי ס"א צד. תקי עי קלו: ז"ח בראשית ו' טא שכנ. תקי"ח ק"כ טד שלה. קכ"א טא שטז. ו) ח"א ט: קכו. ח"ג רח. רלג. ז"ח רות פ"א טב שו.

**ה' מינים דערב רב**

**הסולם**

**מאמר**

פקיד ע"י כלהו ולמנהי אנון פקידין ע"י דיוי כגוונא דיוסף דאתמר ביה ויפקד וגו'. שהוא יהיה הממונה על כל המלאכים, והם יהיו פקידים תחת שליטתו, כמו שנאמר ביוסף, ויפקד פקידים על הארץ.

**רכז** אנון בעא לקטרגא ליה ואמרו מה אנוש כי תזכרנו, דעתיד למחטי קמך, וע"כ רצו המלאכים לקטרג עליו ואמרו להקב"ה, מה אנוש כי תזכרנו, הלא הוא עתיד לחטוא לפניך, ולמה אתה משפיל אותנו תחתיו. אמר לון קב"ה אי אתון הויתון לתתא כותיה, יתיר הויתון חבין מניה. אמר להם הקב"ה, אם אתם הייתם למטה בארץ כמו האדם, הייתם חוטאים יותר ממנו. מיד ויראו בני האלקים וגו' חשקו בהון וקב"ה אפיל לון למטה בשלשלאן, מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה, חשקו בהם והפיל אותם הקב"ה למטה בשלשלאות. וכיאר הדברים ע"י בהקדמת ספר הזהר (דף קנ"ז ד"ה וזה אמרו, בכל ההמשך).

**רכח** ואינון עז"א ועזאל, דמנייהו נשמתהון דערב רב, דאנון נפילים דאפילו גרמייהו

והוא משום שקליפה זו היא בחינת ראש וכתר דקליפות, כנ"ל.

ואנון קיימין על ישראל כלי חמס, ועלייהו אתמר כי מלאה וגו', אלין אנון עמלקים. והם נעשים כלי חמס לישראל, ועליהם נאמר בהמבול, כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלו הם העמלקים. ונתבאר מין הראשון של החמשה מינים דערב רב, שהם העמלקים, והם כתר דקליפות.

**רכז** נפילים, עלייהו אתמר ויראו וגו' ואלין אנון מינא תנינא, הנפילים דערב רב, עליהם נאמר ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה. ואלו הם מין השני מהערב רב, דהיינו בחינת חכמה דקליפות. מאלין נפילים מלעילא, והם מאלו הנפילים שלמעלה, דהיינו שנמשכים מן עווא ועזאל, שהיו מלאכי מעלה והפילים הקב"ה משמים, כמו שהולך ומפרש, וע"כ נקראים נפילים. ואלו נפילים דערב רב נמשכים מהם.

**דכד בעא קב"ה למעבד אדם, דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו' בעא למעבד ליה רישא ע"י עלאין.** כשרצה הקב"ה לעשות האדם, שאמר להמלאכים נעשה אדם בצלמנו וגו', רצה לעשותו ראש על כל מלאכי מעלה, למדהי איהו (דפרי"ד דף כ"ה ע"א \* כ"ה ע"ב)

**בראשית**

ר

דאפילו גרמייהו לזנות בטר נשיא דאנון טבאן, וכגין דא אפיל לון קב"ה מעלמא דאתי, דלא יתא לון חולקא תמן, ויהיב לון אגריייהו בהאי עלמא כד"א א ומשלם לשונאיו אל פניו להאכידו וגו'.

**רכט** גבורים, מינא תליתאה, עלליהו אתמר א המה הגבורים א וגו', אנשי השם, ואינון מסטרא דאלין דאתמר בהון א הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם. א ויבנין בתי כנסיות ומדרשות, וישנין בהון ס"ת, ועטרה על רישוי, ולא לשמא דהוי"ה אלא למעבד לון שם, הה"ד ונעשה לנו שם. א ומסטרא אתרא מתגברין על ישראל דאנון כעפרא דארעא, וגזלין לון ואתברת א עבדתא, ועלליהו אתמר א והמים גברו מאד מאד על הארץ.

**רל** רפאים, מינא רביעאה, אם יחזון לישראל בדותקא ומתרפין

**חלופי גרסאות**

א נ"א אשר מעולם ולי"ג וגו', ב נ"א ובגין, ונ"א ובגין. ג נ"א ובתי מדרשות. ד נ"א דשוין, ונ"א ושון. ה נ"א וסטרא. ו נ"א לי"ג וגזלין לון ואתברת עבדתא. ז נ"א מתרפאין.

(בראשית ז) ת"ז תקי י"ג כט. תקי ל"ו עה:

**מסורת הזהר**

א (דברים ז) ח"א קפ: ח"ג רעו: ת"ז תקי ס"ט קיא. ז"ח תצא נ"ט טג של. ב (בראשית ו) ח"א לו. קיה. וסד. ח"ב קעט. ח"ג קמד. קנט. ז"ח בראשית כ טב שכו. ג (בראשית יא) ח"א עד: עה. ח"ב יח. ז"ח יתרו ל"ב טא שיא. ד ז"ח יתרו ל"ב טא שיב. ה

דרך אמת א נלע"ד שהוא שבוש ובנ"א לא יש זה.

**ח' מינים דערב רב**

דהי"א אלא למעבד לון שם, הה"ד וכו', והם, דהיינו מין הזה דערב רב, בונים בהכ"נ ומדרשות, ונותנים בהם ספר תורה ועטרה על ראשו, והיינו כנגד הכתוב, עיר ומגדל וראשו בשמים, בונין בהכ"נ ומדרשות, הוא כנגד עיר. ונותנים שם ס"ת, הוא כנגד מגדל. ועטרה על ראשו כנגד ראשו בשמים. ואינם מתכוונים לשם ה', אלא לעשות לעצמם שם כמ"ש ונעשה לנו שם. ומסטרא אתרא מתגברין על ישראל דאנון כעפרא דארעא, וגזלין לון ואתברת עבדתא, ועלליהו אתמר והמים וגו', ובני הסטרא אחרא מתגברים על ישראל שנתברכו להיות כעפר הארץ, וגזולים אתם, והעבודה נשברת ונחרבת, דהיינו הבהכ"נ ומדרשות שעשו, ועליהם נאמר והמים גברו מאד מאד על הארץ, דהיינו הקליפות והס"א הנקראות מים, חרבו את הארץ, בהתגברותם. ונתבאר מין הג' של הערב רב, שהם הגבורים, והם כנגד בינה דקליפה.

**רל** רפאים, מינא רביעאה, אם יחזון לישראל בדותקא ומתרפין מנייהו: הרפאים הם מין הרביעי של הערב רב שנתערב בישראל, אם יראו שעת צרה לישראל מניחים אותם

**הסולם**

**מאמר**

גרמיייהו לזנות בטר נשיא דאנון טבאן, ואלו בני האלהים הם עזא ועזאל, שהנשמות של הערב רב ממין הב', נמשכים מהם, שהם נפילים, משום שהפילו עצמם מקדושתם, לזנות אחרי נשים שהן טובות ובגין דא אפיל לון קב"ה מעלמא דאתי דלא יתא לון חולקא תמן, ומשלם זה, גם הקב"ה הפיל אותם הערב רב מעולם הבא, שלא יהיה להם חלק שם, ויהיב לון אגריייהו בהאי עלמא כד"א ומשלם לשונאיו וגו', ונתן להם שכרם בעולם הזה, כמ"ש ומשלם לשונאיו אל פניו וגו'. דהיינו כמו שתרגם אונקלוס, ומשלם לשנאין עוברין טבין דעברין בהאי עלמא, כדי להאכידן מעלמא דאתי. והנה נתבאר מין השני דערב רב הנק' נפילים, שהם בחינת חכמה דקליפות.

**רכט** גבורים, מינא תליתאה, עלליהו אתמר המה הגבורים וגו', ואנון מסטרא דאלין, דאתמר בהון הבה וגו': הגבורים, שהם מין הג' של הערב רב, שנתערב בישראל, עליהם נאמר המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם, והם נמשכים מצד אלו שנאמר עליהם, הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם, דהיינו מצד דור הפלגה.

ובונין בתי כנסיות ומדרשות ושויין בהון ס"ת ועטרה על ראשו, ולא לשמא (דפו"י דף כ"ה ע"ב)

רא

בראשית

מַנְיֵיהוּ, וְאִית לֹן רְשׁוֹ «לְשׁוֹבָא לֹן, וְלֹא בְעָאן, וּמְתַרְפִּין גַּמְאוּרִייתָא, וּמְאֲלִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּהָ, לְמַעַבְד טב עם עכו"ם, עַלִּיהוּ אַתְמָר «רְפָאִים בַּל יְקוּמוּ, בּוּמְנָא דִּייתִי פְקִידָה לִישְׂרָאֵל אַתְמָר בְּהוֹן «וּתְאֲבַד כָּל זְכָר לְמוֹ.

רלא) עֲנָקִים, מִינָא חֲמִישָׁאָה, דְּאֲנוּן מְזֻלְזִין לְאֲלִין דְּאַתְמָר בְּהוֹן «וְעֲנָקִים לְגִנְגְרוּתִיד, וְעַלִּיהוּ אַתְמָר «רְפָאִים יַחְשְׁבוּ אַף הֵם פְּעֻנְקִים, שְׁקִילִין דָּא לְדָא. אֲלִין אֲנוּן דְּאַסְדְּרוּ עַלְמָא לְתַהוּ וּבַהוּ, וְרִזָּא דְמַלְהָ חֲרַב בִּי מְקַדְשָׁא, «וְהָאֲרִץ הִיתָה תְהוּ וּבַהוּ, דְּאִיהִי עֲקָרָא וַיִּשׁוּבָא דְעַלְמָא, מִיַּד דִּייתִי אֹר דְּאִיהוּ קַב"ה, דִּיתְמַחוּן מִן עַלְמָא וַיִּתְאַבְדוּן, אֲבָל «פּוֹרְקָנָא לְאוּ אִיהִי תְלִיא אֲלָא בְעַמְלָק עַד «דִּיתְמַחוּ «דְּבִיה אֹמְאָה, וְהָא אֹקְמוּהָ.

רלב) ד"א, «אַלְה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וּגו'. אֲלִין אֲנוּן, דְּאַתְמָר בְּהוֹן,

ח'לופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א לישב. ב נ"א ומתרפאין. ג נ"א ל"ג מאורייתא עד רפאים בל. ד נ"א ימתון. ה נ"א דיתמיה. (א) (ישעיה כו) ח"ב קצט: ב) כל זכר למו (ישעיה כו). (משלי א'. ז) (דברי ב') ח"ג קס: ה) לעיל דף כ"ח צ"ג וש"נ. ו) (גאולה) ח"א עב: קג: קיו. קיט. קלט: קמ. קע. קעה. יוד: רטו. רלה. רלו. רלת. רסא. רסג. רסז. ח"ב ז: ח: ט. יוד. יב: לב. נח: קטו: קיט. קכ: קעב: רמ. רנג. ח"ג ו: כב. כג. נב. עה: קנג: קעה: יוב: ריט. רמב: רמט. רע: רעו: רעט: ת"ז תקי כ"ב סו. תק כ"ה ע: תקי כ"ז עא. תקי ל"ז עה: תקי ו' בהשמטות קמר. ז"ח בלק נ"ה טג שלו שמה. נ"ז טא שכט, טב שכט, טג שכט. רות פ' טד. שיז פ"ח טא שמג. ז"ח בלק, נ"ה טב שכא תקי"ח צ"ז טד שמב. ק"ח טא שמי"ב ק"ט טג שמו, טד שכה. קיא טד שיא. קיג טב שט, טג שא שיג. ז) לעיל דף קצ"ב צ"א וש"נ. דרך אמת אן כמ"ש כי יד על כס יה וגו'.

ה' מינים דערב רב

הסולם

מאמר

בַּעֲנָקִים. שְׁקִילִין דָּא לְדָא, וְעַלִּיהֶם נֹאמַר, רְפָאִים וּגְוִי כִי רְפָאִים וְעֲנָקִים שְׁקוּלִים זֶה כֹּהֵ. אֲלִין אֲנוּן דְּאַסְדְּרוּ עַלְמָא לְתַהוּ וּבַהוּ, אֲלוּ הֵם שְׁמַחְזִירִים אֶת הָעוֹלָם לְתַהוּ וּבַהוּ, וְרִזָּא דְמַלְהָ, חֲרַב בִּי מְקַדְשָׁא, וְהָאֲרִץ הִיתָה תְהוּ וּבַהוּ, דְּאִיהִי עֲקָרָא וַיִּשׁוּבָא דְעַלְמָא וְסוּד הֲרַבֵּר הוּא, חֲרַב בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ, נֹאמַר עֲלִיו וְהָאֲרִץ הִיתָה תְהוּ וּבַהוּ, כִּי בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ הוּא עֵיקַר הָעוֹלָם וְיִשׁוּב הָעוֹלָם. וְע"כ נַחֲשֵׁב כֹּאֲלוּ כָל הָאֲרִץ הִיתָה תְהוּ וּבַהוּ. וְכִי מִינֵי עֲרַב רַב הֲלָלוּ שְׁנַתְעֲרַבוּ בִּישְׂרָאֵל, גּוֹרְמִין חוֹרְבֵן בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ. מִיַּד דִּייתִי אֹר דְּאִיהוּ קַב"ה, יִתְמַחוּן מִן עַלְמָא וַיִּתְאַבְדוּן. תַּכְּף כְּשִׁיבָא הָאוּר לִישְׂרָאֵל, שְׁהוּא הַקַּב"ה, יִמְחוּ מִן הָעוֹלָם וַיִּאֲבָרוּ. אֲבָל פּוֹרְקָנָא לְאוּ אִיהוּ תְלִיא אֲלָא בְעַמְלָק, עַד דִּיתְמַחוּ דְּבִיה אֹמְאָה אֲבָל גְּאוּלַּת יִשְׂרָאֵל אֵינוּ תְלוּי בְּמַחִייתָם, אֲלָא רַק בְּמַחִיית עַמְלָק, עַד שִׁימַחָה אוֹתוֹ שְׁבוּ הִיא הַשְּׁבוּעָה, דְּהֵינֵנו הַכְּתוּב כִּי יָד עַל כֶּסֶף יֵה וְכו', כִּנ"ל בְּאוֹת רַכ"ב.

אותם ומתפרשים מהם. ואית לֹן רְשׁוֹ לְשׁוֹבָא לֹן, וְלֹא בְעָאן, וּמְתַרְפִּין גַּמְאוּרִייתָא, וּמְאֲלִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּהָ, לְמַעַבְד טב עם עכו"ם, עַלִּיהוּ אַתְמָר «רְפָאִים בַּל יְקוּמוּ, בּוּמְנָא דִּייתִי פְקִידָה לִישְׂרָאֵל אַתְמָר בְּהוֹן «וּתְאֲבַד כָּל זְכָר לְמוֹ, בַּעֲנָקִים, מִינָא חֲמִישָׁאָה, דְּאֲנוּן מְזֻלְזִין לְאֲלִין דְּאַתְמָר בְּהוֹן «וְעֲנָקִים לְגִנְגְרוּתִיד, וְעַלִּיהוּ אַתְמָר «רְפָאִים יַחְשְׁבוּ אַף הֵם פְּעֻנְקִים, שְׁקִילִין דָּא לְדָא. אֲלִין אֲנוּן דְּאַסְדְּרוּ עַלְמָא לְתַהוּ וּבַהוּ, וְרִזָּא דְמַלְהָ חֲרַב בִּי מְקַדְשָׁא, «וְהָאֲרִץ הִיתָה תְהוּ וּבַהוּ, דְּאִיהִי עֲקָרָא וַיִּשׁוּבָא דְעַלְמָא, מִיַּד דִּייתִי אֹר דְּאִיהוּ קַב"ה, דִּיתְמַחוּן מִן עַלְמָא וַיִּתְאַבְדוּן, אֲבָל «פּוֹרְקָנָא לְאוּ אִיהוּ תְלִיא אֲלָא בְעַמְלָק עַד «דִּיתְמַחוּ «דְּבִיה אֹמְאָה, וְהָא אֹקְמוּהָ. רלא) עֲנָקִים, מִינָא חֲמִישָׁאָה, דְּאֲנוּן מְזֻלְזִין לְאֲלִין דְּאַתְמָר בְּהוֹן «וְעֲנָקִים לְגִנְגְרוּתִיד, וְעַלִּיהוּ אַתְמָר «רְפָאִים יַחְשְׁבוּ אַף הֵם פְּעֻנְקִים, שְׁקִילִין דָּא לְדָא. אֲלִין אֲנוּן דְּאַסְדְּרוּ עַלְמָא לְתַהוּ וּבַהוּ, וְרִזָּא דְמַלְהָ חֲרַב בִּי מְקַדְשָׁא, «וְהָאֲרִץ הִיתָה תְהוּ וּבַהוּ, דְּאִיהִי עֲקָרָא וַיִּשׁוּבָא דְעַלְמָא, מִיַּד דִּייתִי אֹר דְּאִיהוּ קַב"ה, דִּיתְמַחוּן מִן עַלְמָא וַיִּתְאַבְדוּן, אֲבָל «פּוֹרְקָנָא לְאוּ אִיהוּ תְלִיא אֲלָא בְעַמְלָק עַד «דִּיתְמַחוּ «דְּבִיה אֹמְאָה, וְהָא אֹקְמוּהָ. רלב) ד"א, «אַלְה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וּגו'. אֲלִין אֲנוּן, דְּאַתְמָר בְּהוֹן,

מאמר משה וכ' משיחין  
רלב) ד"א אלה תולדות השמים וגו'  
אלין

בראשית

רב

אֱלֹהִים אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, בְּיוֹמָא דִּיתְמַתּוּן אֱלִין, כְּאֵלֹו הֵהוּא יוֹמָא עֲבִיד קב"ה שְׁמִיא וְאֶרְעָא, הַה"ד א ביום עֲשׂוֹת ה' אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם, בְּהֵהוּא זְמַנָּא יְהֵא קב"ה עִם שְׁכִינְתֵיהּ, וְיִתְחַדַּשׁ עֲלֵמָא, הַה"ד א בִּי כְּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַתְּחִדְשִׁים, וְהָאֶרֶץ הַתְּחִדְשָׁה וְגו', דָּא אִיהוּ בְּיוֹם עֲשׂוֹת.

רל"ג) בְּהֵהוּא זְמַנָּא, וְנִצְמַח הוֹי"ה אֱלֹקִים מִן הָאֲדָמָה כֹּל עֵץ נִחְמַד וְגו', אֲבָל בְּקִדְמִיתָא, עַד דִּיתְמַתּוּן אֱלִין, לֹא נַחֲתִית מְטָרָא דְאוּרִיתָא, וְיִשְׂרָאֵל דְדַמְיִין לְעֵשְׂבִים וְלֵאֵלִינִין לֹא יִצְמַחוּן, וְרִזָּא דְמִלְּהָ וְכֹל שִׂית הַשְּׂדֵה טָרַם יְהִיהַ בְּאֶרֶץ, וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה וְגו', בְּגִין דְאָדָם אִין, דְאֵנוּן יִשְׂרָאֵל בְּבִי מְקַדְשָׁא, לְעִבּוּד אֶת הָאֲדָמָה בְּקִרְבָּנִין.

רל"ד) ד"א, וְכֹל שִׂית הַשְּׂדֵה, דָּא מְשִׁית רֵאשׁוֹן, טָרַם יְהִיהַ בְּאֶרְעָא. וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח, דָּא מְשִׁית שְׁנִי, וְלִמָּה, בְּגִין דְלִית תַּמָּן מְשָׁה, לְמַפְלַח לְשְׁכִינְתָא, דְעֲלִיהּ אֲתָמַר, וְאָדָם אִין לְעִבּוּד אֶת הָאֲדָמָה, וְרִזָּא דְמִלְּהָ

מסורת זוהר חלופי גרסאות

א) (שמות ל"ב) ח"א ב. רכת. ח"ב טו: קצב: ח"ג רו: א נ"א כי כאשר השמים החדשים. ב נ"א אשר אני עושה (בראשית ב') ח"א ד. ח"ב לט. פה: פח קעה. ח"ג פא: ז"ח בראשית ט' טר שיג. טו טר שלא יז טא שלג. תולדות כ"ז טא שכו. תק"ח קכ טב שלו. ג) ח"א ה. ח"ג טז סח: רע: ת"ז תק' ס"ט קה: ד) (בראשית ב') ח"א כו. ת"ז תק' נ"ג פז: תק' ס"ד צה: ה) (בראשית ב') ח"א לד: צו. ח"ג מח. ת"ז תק' נ"א פז: ז"ח בראשית י"ג טד שלד. ו) ח"ב קכ. קנב קנב: רעה. ו) ח"א צו. ח"ג מח. ת"ז תק' נ"א פז: תק"ח קז טד שמב. קט"ו טא שד.

הסולם

מאמר

אֱלִין אֵנוּן דִּאתְמַר בְּהוּן אֱלֹהִים אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, בְּיוֹמָא דִּיתְמַתּוּן אֱלִין, כְּאֵלֹו הֵהוּא יוֹמָא עֲבִיד קב"ה שְׁמִיא וְאֶרְעָא הַה"ד וְגו': פִּירוּשׁ אַחַר עַל הַכְּתוּב אֱלֹהִים תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו', אֲשֶׁר אֱלֹהִים פּוֹסֵל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים כְּנִל, הֵינּוּ לֵאלוֹ שְׁנֵי אֲמַר בְּהַם אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא חֲטָא הַעֲגָל, וְהַיּוֹם שִׁימַחַה בּוֹ הַקְּב"ה אֶת חֲטָא הַעֲגָל, הָרִי הוּא, כְּאֵלֹו בְּאוֹתוֹ יוֹם עָשָׂה הַקְּב"ה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ. הַה"ד בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. בְּהֵהוּא זְמַנָּא יְהֵא קב"ה עִם שְׁכִינְתֵיהּ, וְיִתְחַדַּשׁ עֲלֵמָא, הַה"ד כִּי כְּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם וְגו' דָּא אִיהוּ בְּיוֹם עֲשׂוֹת. כִּי בַעַת הַהִיא יְהִיהַ הַקְּב"ה בְּזוּג עִם שְׁכִינְתוֹ, וְהַעוֹלָם יִתְחַדַּשׁ, כְּמ"ש כִּי כְּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַתְּחִדְשִׁים וְהָאֶרֶץ הַתְּחִדְשָׁה וְגו' וְזֶה הוּא בְּיוֹם עֲשׂוֹת שְׁכִינְתוֹ כְּאֵן. הַהִינּוּ בְּיוֹם שִׁיתְחַדַּשׁ הַעוֹלָם.

רל"ג) בְּהֵהוּא זְמַנָּא, וְנִצְמַח הוֹי"ה אֱלֹקִים מִן הָאֲדָמָה כֹּל עֵץ נִחְמַד וְגו', אֲבָל בְּקִדְמִיתָא עַד דִּיתְמַתּוּן אֱלִין לֹא נַחֲתִית מְטָרָא דְאוּרִיתָא. בַּעַת הַהִיא וְנִצְמַח וְגו' כֹּל עֵץ נִחְמַד, אֲבָל מְקוּדָם לְכַן, מְטָרָם שְׁנִמַּחַה חֲטָא הַעֲגָל אִינוּ יוֹרֵד מְטָר (דפ"ו דף כ"ה ע"ב)

משה ובי משיח

הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא ז"א לזריעת נשמות ישראל. וְיִשְׂרָאֵל דְדַמְיִין לְעֵשְׂבִין וְלֵאֵלִינִין לֹא יִצְמַחוּן, וְרִזָּא דְמִלְּהָ, וְכֹל שִׂית הַשְּׂדֵה וְגו' בְּגִין דְאָדָם אִין, דְאֵנוּן יִשְׂרָאֵל בְּבִי מְקַדְשָׁא. לְעִבּוּד אֶת הָאֲדָמָה, בְּקִרְבָּנִין. וְיִשְׂרָאֵל הַדּוֹמִים לְעֵשֶׂב הַשְּׂדֵה וְאֵילָנוֹת, אִינַם צוֹמַחִים. וְסוּד הַדְּבַר וְכֹל שִׂית הַשְּׂדֵה טָרַם יְהִיהַ בְּאֶרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח, מְשׁוּם שְׁאֵדָם אִין לְעִבּוּד אֶת הָאֲדָמָה: אַדָּם, הֵינּוּ יִשְׂרָאֵל. אַדָּמָה, הֵינּוּ בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ. לְעִבּוּד, הֵינּוּ עֲבוּדַת הַקִּרְבָּנוֹת.

רל"ד) דְּבַר אַחַר, וְכֹל שִׂית הַשְּׂדֵה, דָּא מְשִׁית רֵאשׁוֹן, טָרַם יְהִיהַ בְּאֶרְעָא. וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח דָּא מְשִׁית שְׁנִי: פִּירוּשׁ אַחַר, וְכֹל שִׂית הַשְּׂדֵה קָאִי עַל מְשִׁית רֵאשׁוֹן, דְּהֵינּוּ מְשִׁית בֵּן דוֹד טָרַם שִׂיהִיהַ בְּאֶרֶץ. וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה קָאִי עַל מְשִׁית שְׁנִי, שֶׁהוּא מְשִׁית בֵּן יוֹסֵף. וְלִמָּה בְּגִין דְלִית תַּמָּן מְשָׁה לְמַפְלַח לְשְׁכִינְתָא, דְעֲלִיהּ אֲתָמַר, וְאָדָם אִין לְעִבּוּד אֶת הָאֲדָמָה. וְשׁוֹאֵל, וְלִמָּה לֹא הִיוּ הַמְשִׁיחִין בְּאֶרֶץ

רג

**בראשית**

א לא יסור שבט מיהודה, דא משיח בן דוד, ומתוקק מבין רגליו, דא משיח בן יוסף, עד כי יבוא שיל"ה דא משה, חשבן דא כדא, ול"ו יקת"ת עמים, אתון ול"ו יקת"ת.

**מסורת הזהר**

א) (בראשית מ"ט) ח"א רלו: ז"ח לך כ"ה טר שיט. תרומה מ"ב טא שכ. חקת נ"ב טב שמא שמו. תק"ח ק"ח טא לא. ו) ח"א ד: לח: לט. עב: קג: קיד. קיט: קלט. ריד: רלח. רלט: רמ. רסא. ח"ב ז. ח: ט. יוד. נד. נו: נח: סה: עח. קטו: קעג. רנג. רכ. ריב. ח"ג כג. קל: ריב: רכז: רלח. רעה: רעט. רפט. ת"ז תקי י"ח לו: תקי כא מט: ס: סב. תקי כ"ו עא. תקי ל' עג: תקי ס"ט קה. קט. ז"ח בלק נ"ו טא שמה, טב שטו: טג שו. תק"ח קח טא שיא ק"ט טר שכה. קיג טג שיג. ח"א פב: רסג. ח"ב קטו. קכ. ח"ג סח. קנג: רג: רמו: רמט. רנב. רעה: ת"ז תקי ו' כא. תקי כ"א מה. תקי כ"ב סז. תקי ו' בהשמטות קמר: ז"ח וישב כ"ט טר שנ. ח"ב קיט: רעה. ח"ג רמג. רמט. ז"ח לך כ"ה טר שיג. תק"ח ק"יג טא שלח. ח"א רסו. ח"ב קכ. ח"ג רמב: רמג: רעו: ת"ז תקי ו' בהשמטות קמו: ז"ח בלק נ"ו טב שיט. ז"ח רות פ' טר שטו שיז. ג) (בראשית מט) ח"א רלו: ח"ג רמו: ת"ז תקי כ"א מג. ד) ת"ז תקי כ"א מג. תק"ח ק"ח טא שלא.

**הסולם**

משה ובי' משיחין  
מאמר  
בארץ. ואומר, שהוא, משום שאין עמהם משה, שעליו נאמר, ואדם אין לעבוד את האדמה. ורזא דמל"ה, לא יסור שבט מיהודה, דא משיח בן דוד. ומתוקק מבין רגליו, דא משיח בן יוסף. עד כי יבא שיל"ה דא משה, חשבן דא כדא. ול"ו יקתת עמים אתון ול"ו יקתת. וסוד הדבר, לא יסור שבט מיהודה, זהו משיח בן דוד. ומתוקק מבין רגליו, זהו משיח בן יוסף. עד כי יבא שיל"ה, זהו משה, כי משה בגימטריא שיל"ה. ול"ו יקתת עמים, הוא אותיות ול"ו יקתת. כלומר, שיגיע התיקון ממשה עד קתת ועד ל"ו שהם אבותיו. ויש להבין ענין ב' משיחין הללו מה הוא, ומה הפרש ביניהם. ולמה אינם יכולים להתגלות זולת אחר גילוי נשמת משה. והענין הוא, כי מסבת שיתוף מדה"ר בדין, שהמלכות נכללה בכינה, נחסרה עצמותה של המלכות, ואין בה אלא בחינת ט"ר דמלכות, דהיינו בחינת התכללותה של המלכות בהם, אמנם בחינת עצמה נגנזה בראש עתיק, ומסבה זו נחלקה מלכות דו"א לשתי ממלכות, שמחזה ולמעלה, היא אהל לאה, והוא עלמא דאתכסיא ומשם נמשך משיח בן דוד, שהוא בן לאה. ומחזה ולמטה היא אהל רחל עלמא דאתגליא, ומשם נמשך משיח בן יוסף, שהוא בן רחל (כמ"ש לעיל דף ק"י ד"ה מלכותא דדוד עש"ה). והנך מוצא שהמלכות שמחזה ולמעלה יש בה ע"ס שלמות, אבל במלכות שמחזה ולמטה חסרה המלכות שלה והיא מסתיימת ביסוד, ע"ש. ולפיכך יש מחלוקת בין משיח בן דוד ומשיח בן יוסף למטרת גמר התיקון. כי משיח בן דוד רוצה למלוך, דהיינו להנהיג את ישראל בבחינתו, מהמלכות (דפו"י דף כ"ה ע"ב) אמר

רד

בראשית

רלה) ד"א, וכל (א) שית השדה, אלן צדיקיא, דאנון מסטרא (א) דצדיק

ממורת הזהר

(א) ת"ז תקי ג"א פו:

דרך אמת (א) מנחת יהודה דף קי"ט וק"כ.

מאמר

הסולם

משה ובי משיחין

תוכל להאיר את חסדים המגולים שלה אלא ממטה למעלה כמו לאה, כי ע"כ חולק מב"י על מב"ד והוא רוצה לתקן את רחל שלא תהיה צריכה לקבל מלאה, ואז תאיר רחל גם ממעלה למטה כנ"ל, הרי ששניהם אינם שלמים, וע"כ לית הילא למשיחין למפרק ישראל, מטרם שתתקן ה' דמשה, ויתגלה שער הנ'. וז"ש ובגינך אינון מתעכבין דהיינו בגין ה' דמשה שאינה מקבלת תקונה השלם, כמבואר.

וז"ש בתקוני זהר (תק' כ"ב דף ס"ז ע"א) שאומר שם אשר ה' דמשה איהו במשכונא לגביה אברהם אשר ה' דמשה נתמשכנה אצל אברהם, וכן אומר, מודי דאברהם למהויה בה שם עולם, ובה אשתלים ה' דמשה מן ה' דאברהם, להיות בה שם עולם, נשלמה בה ה' דמשה, ע"ש. והטעם הוא, כי ה' דאברהם הוא ה' הממותקת במדת הרחמים, שה"ס ה' זעירא דאברהם, וה' דהבראם (כנ"ל זהר אות רכ). ונתבאר לעיל דף ז' ד"ה וכבר, שזולת המיתוק הזה, לא היה שום מציאות מוחין לזוין ולתחתונים, ע"ש. ואלו המוחין ה"ס גילוי שמותיו הק' שבשבילם ברא את העולם. ונמצא שכל עוד שה' דאברהם לא גילתה כל המוחין עד לגלות כל שמותיו הקדושים, אי אפשר לבטל את מיתוקה של המלכות בבינה, וממילא לא תוכל להגלות ה' דמשה. אמנם אחר שה' הממותקת דהיינו ה' דאברהם תגלה כל שמותיו הקדושים, אז תבטל השתוף דמדת הרחמים בדין שהוא בחינת ה' דאברהם, ותתגלה ה' דמשה בכל שלמותה. הרי שה' דמשה איהו במשכונא לגביה דאברהם דהיינו לגביה ה' דאברהם, וכל עוד שה' דאברהם לא גילתה כל המוחין הצריכים, היא מעכבת את הגילוי דה' דמשה. אכן בגמר גילוי כל שמותיו הקדושים תבטל בחינת השיתוף בבינה, ותתגלה ה' דמשה הגנוזה ברישא דעתיק, בסו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. ואז יחזרו ב' המלכיות, לאה ורחל, להיות פרצוף אחד שלם בכל השלמות, ויחד עמהן יחזרו מב"ד ומב"י להיות אחד בכל השלמות ויגאלו את ישראל. ועל עת ההיא נאמר (יחזקאל ל"ז) קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה וגו' ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף וגו' וקרב אותם אחד אל אחד וגו' והיו לאחדים בידי וגו' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות, כמבואר.

רלה) ד"א, וכל שיה השדה אלן צדיקיא

אמר לנוערה הגה החצים מומך והגה, שפירושו ממטה למעלה, דהיינו כטבע הארת הג' ענפין שלמעלה מחזה שה"ס משב"ד, תדע ברור כי שלום לך, שזהו אות אשר אבי שאל שהוא משב"י מודה בהנהגתך, ואינו חושב להרגך. אבל, ואם כה אמר לעלם הגה החצים מומך והלאה, שפירושו ממעלה למטה באתגליא, כמו הג' ענפין שמחזה ולמטה שהוא מדת מב"י, ואז לך כי שיהך ה', שזהו האות שהוא מקנא אותך ורוצה להרגך ולבטל הנהגתך. בכדי להנהיג את ישראל בהארת מב"י שממעלה למטה, באתגליא.

והנה נתבאר, כי סבת התחלקות המלכות לב' ממלכות, לאה ורחל, שמהן ב' משיחין, מב"ד ומב"י, הוא, מחמת חסרון המלכות דמלכות שלא יוכל להמנות מטרם גמר התיקון, כי ע"כ נתקנה עכ"פ מלכות השלמה למעלה מחזה שהיא לאה, אשר מכחה מקבלת גם רחל תקונה, אע"פ שחסר לה המלכות דמלכות, דהיינו על ידי עלייתה והתכללותה בלאה, ותדע, שמלכות דמלכות זו, ה"ס ה' שבמש"ה וה"ס שער הנ', המכונה נתיב לא ידעו עיט, שדרשו ז"ל עיט זה משה. כי כת"ב תו"מ יש במלכות שכל אחת מהן כלולה מעשר, הרי הן נ' שערים. וכיון שהמלכות דמלכות חסרה, אין בה רק מ"ט שערים, שמבחינת הכלים חסרה המלכות דמלכות, ומבחינת האורות היא חסרה כתר, כי יש ערך הפכי מכלים לאורות (כנ"ל בפתיחה להכמת הקבלה אות כ"ד ע"ש). ונתבאר, כי ה' דמשה ה"ס המלכות החסרה, שה"ס שער הנ', והיא הסבה להתחלקות משב"ד ומשב"י.

וז"ש בזהר תצא אות מ"ח, דאמרו מארי מתניתין לרע"מ, ולית הילא למשיחין למפרק לישראל בר מנך ובגינך אנון מתעכבין, ואין כה לבי המשיחין לגאול את ישראל בלעדך, ובשבילך הם נעכבים, ואינם גואלים את ישראל, ע"ש. ה. דהיינו כמבואר, שכל עוד שלא נתקן ה' דמשה, מוכרחים להיות ב' מלכיות, בכדי שעכ"פ תהיה אחת מהם שלמה לגמרי, דהיינו מחזה ולמעלה, והשניה תקבל שלמותה על ידי הראשונה, וע"כ גם המשיחין הנמשכים מהן אינם בשלמות, כי הארת משב"ד אינה שלמה להיותה בבחינת חסדים מכוסים, והתחתונים לחסדים מגולים הם צריכים. והארת מב"י הנמשך מרחל, אינה שלמה, כי להיות כל תיקונה של רחל תלוי בלאה כנ"ל, ע"כ מתמעטת הארתה שלא

(דפו"י דף כ"ה ע"ב)

רה

בראשית

חי עֲלֵמִין. שִׁית \* ש' ב ח"י. ש תֵּלֶת עֲנַפִּין דְּאֵילָנָא, וְאֵנוּן ג' אֶבְהָן, וּמִן ח"י עֲלֵמִין.

רלו) לְשׁוֹן אַחַר, וְכָל \* עֲשֵׁב הַשְּׂדֵה, ע"ב ש"ן, תֵּלֶת עֲלִין דְּאֵינוּן ש' \* יאהדונה"י, וְאֵינוּן ע"ב. עֲנַפִּין דְּתַלְיִין בְּהוֹן, פְּחוּשְׁבֵן ע"ב פְּלָהוּ. לֹא אַתְּאֲחַדִּין בְּאַתְרָא, דְּאֵיהִי שְׂכִינְתָא, עַד דְּיִתִּי תְּהוּא דְּאֶקְרִי \* אָדָם, דְּאֵיהִו יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, וְדָא אֵיהִו וְאָדָם אֵין לְעִבּוּד אֶת הָאָדָמָה.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

א נ"א שח"י ב נ"א ח"י כל אחד כלול משמונה. ונ"א ש' י"ח עד תלת ענפין (אה"ל). ג נ"א באתר.

(א) ת"ז תק' נ"א פו: ב) ת"ז תק' נ"א פו:

דרך אמת א' חסר לשון.

משה וכו' משיחין

הסולם

מאמר

דע"ב, שהוא הארת החכמה, שאינה מתגלה לא בחב"ד ולא בחג"ת, אלא רק בנה"י, דהיינו בווגי השמות יאהדונה"י, ונה"י הללו מרומזים בש' של המלה ע"ש"ב שג' קוי הש' הם ג' הספירות נה"י. ומכונים ג' ע"לים, ולא ג' ענפין, שהם חג"ת, וע"כ נקראים ע"לים, להורות שהם תלויים על הג' ענפים חג"ת, ומקבלים שפעם מהם. והמוחין לנשמות הצדיקים הנולדים מהם, מרומזים בע"ב ב' של המלה ע"ש"ב, דהיינו הוי"ה במילוי יודין, שהיא בגי' ע"ב, שיורה על המוחין ההם. וזה אמרו, ענפין, דתליין בהון כחושבן ע"ב בל"הו, הענפים, דהיינו חג"ת, שג' העלים נה"י תלויים עליהם, הם כולם כחשבון ע"ב. כי כל אחד מג' הענפים חג"ת יש בו חשבון השם ע"ב, כי יש בחסד השם ע"ב, וכן בגבורה, וכן בחג"ת (כמבואר בזהר בשלח מאות ק"ס), בסוד ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, ע"ש. והלשון אחר שלפנינו אינו חולק על הלשון ראשון, אלא שמבאר הענין יותר. כי ע"כ אינו אומר דבר אחר, אלא לשון אחר.

לֹא אַתְּאֲחַדִּין בְּאַתְרָא דְּאֵיהִי שְׂכִינְתָא עַד דְּיִתִּי תְּהוּא דְּאֶקְרִי אָדָם, דְּאֵיהִו יו"ד ה"א וּא"ו ה"א: הַמוֹחִין דְּע"ב אֵינִם מִתְחַבְּרִים בְּמָקוֹם שְׂהִיא הַשְּׂכִינָה, עַד שִׁיבָא הַהוּא שְׂנַקְרָא אָדָם, שְׂהוּא הוּיָה בְּמִלּוּי אֶלְפִין, כֹּהֵ, יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. שְׂהוּא מִשָּׁה כְּמַ"ש לְהֵלֶן, בְּסוּ"ה מ"ה שְׂמוֹ וּמ"ה שֵׁם בְּנוֹ, (ע"י בְּזֵהר תְּצַא בְּרַע"מ אוֹת ע"ז) כִּי הוּא תִּיקֵן אֶת הַשְּׂכִינָה וְהַמְשִׁיךְ אֶת הַיְחוד הַשְּׁלֵם יַאֲהַדוּנָה"י, וְדָא אֵיהִו וְאָדָם אֵין לְעִבּוּד אֶת הָאָדָמָה וְזֵהוּ שְׂכִתּוּב, וְאָדָם אֵין וְגו' שְׂהַכּוֹנֵה הִיא עַל מִשָּׁה, שְׂעוּד לֹא תִיקֵן הַשְּׂכִינָה כְּרַאוּי.

ובגין

(דפוי' דף כ"ה ע"ב)

צדיקיא, דאנון מסטרא צדיק ח"י עֲלֵמִין; פירוש אחר, שהכתוב וכל שיה השדה פירושו נשמות הצדיקים, שהם נמשכים מיסוד דו"א הנק' צדיק חי העולמים. כי ש"ח, ש' ח"י, ש' תֵּלֶת עֲנַפִּין דְּאֵילָנָא וְאֵנוּן ג' אֶבְהָן, וּמִן ח"י עֲלֵמִין, כי ש"ח, הוא אותיות ש' ח"י, אשר סתם ש' יורה על ג' ענפים של האילן, שהם ג' אבות, דהיינו חג"ת של הו"א הנק' אילן, אבל ש' של ש"ח, אינו מו"א, אלא מן ח"י עלמין, שהוא יסוד דו"א. וע"כ יש בש"ח האותיות ח"י, להורות שש זאת היא מן ח"י שהוא יסוד דו"א. ולפיכך, וכל שית השדה יורה על נשמות הצדיקים הנמשכים מיסוד דו"א המרומז במלה ש"ח, כמבואר.

רלו) לְשׁוֹן אַחַר. וְכָל עֲשֵׁב הַשְּׂדֵה, ע"ב ש' תֵּלֶת עֲלִין, דְּאֵינוּן ש' יַאֲהַדוּנָה"י, וְאֵנוּן ע"ב: לשון אחר בביאור הכתוב על נשמות הצדיקים, הוא, מהכתוב וכל עשב השדה, עשב, הוא אותיות ע"ב ש', אשר ש' יורה על תלת עלים, שהם יאהדונה"י דהיינו הצירוף של הוי"ה אדנ"י, שיורה על זוג השמות הוי"ה שהוא ז"א, עם אדנ"י שהוא הנוקבא, והם ע"ב, היינו הוי"ה במילוי יודין שהוא בגי' ע"ב, שה"ס מוחין דהארת חכמה המתגלה בסוד הזווג דב' השמות בסוד יאהדונה"י. פירוש, כי יש ג' זווגים בזו"ן, זווג דג"ר ה"ס הויה אהיה, זווג דחג"ת ה"ס הויה אלקים, זווג דנה"י ה"ס הוי"ה אדנ"י, ומוחין דע"ב שה"ס מוחין דחיה, אינם נמשכים עד שיושלם הזווג גם בצירוף הג' הוי"ה אדנ"י, ואז נולדים נשמות הצדיקים מזווג הג' הוי"ה אדנ"י שיורה על זווג דנה"י דו"ן. אמנם מב' צירופים הקודמים אינם נולדים נשמות הצדיקים, כי אינם נמשכים אלא ממוחין

בראשית

רו

רל"ז) ובגין דא, אתמר ביה, וכל עשב השדה טרם יצמח, עד דיצמח צדיק, ומניה אמת מארץ תצמח, דאתמר ביה א ותשלך אמת ארצה, ותלמידי חכמים, דאנון דשאין, לא צמחין בגלותא, עד דאמת מארץ תצמח, ודא משה דאתמר ביה א תורת אמת היתה בפיהו, דלא יהא מאן דדריש לשכינתא פותיה, ובגין דא א ואדם אין לעבוד.

רל"ח) ומיד דאיהו ייתי מיד א וא"ד יעלה מן \* הארץ, א"ד מן אדני סליק ליה ו' ואתעביד בה אדון כל הארץ, מיד והשקה את כל פני האדמה, מניה אתשקיין ישראל לתתא א בע' אנפין דאורייתא.

רל"ט) ד"א, ואד יעלה מן הארץ, תרגומו, ועננא יסתלק מן ארעא, הווא דאתמר ביה א כי ענן ה' על המשכן ג וגו', וביה ד מתשקיין תלמידי חכמים בארעא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (תהלים פ"ה) ח"ב קטו. קפה: רנח: ת"ז תקי ס"ג צד: תקי ה' בהשמטות קמג. ז"ח בראשית י"א טב שו. ב) (דניאל ח) ח"ב קטו. ח"ג כח: ת"ז תקי כב סח. תקי ס"ג צד: תקי ה' בהשמטות קמג. ג) וגו' (מלאכי ב') ח"ג פה: רפב: ת"ז בהקדמה יא: תקי ס"ג צד: תקי"ה צ"ד טב שג. ד) לעיל דף רב צ"ז וש"נ. ה) (בראשית ב') ח"א לה. רנב: ח"ג כח: ת"ז תקי נב פו. תקי ס"ט קיא: ו) ת"ז תקי נ"ב פו. ז) ח"א מז: נד. ח"ג כ. קס. טזו רכג. רכט. ח) (שמות מ') ח"ג נט.

משה ובי משיחין

הסולם

מאמר

רל"ז) ובגין דא אתמר ביה וכל עשב השדה טרם יצמח, עד דיצמח צדיק ומניה אמת מארץ תצמח, ומשום זה נאמר על משה, וכל עשב השדה טרם יצמח, דהיינו שעוד לא נצמח הצדיק, שהוא משה, שממנו מתקיים הכתוב אמת מארץ תצמח, דאתמר ביה ותשלך אמת ארצה, ותלמידי חכמים, דאנון דשאין, לא צמחין בגלותא עד דאמת מארץ תצמח, שנאמר בו באמת, ותשלך אמת ארצה, שהכונה היא על התלמידי חכמים, שהם כמו דשאים הצומחים בארץ, אינם צומחים ויוצאים מהשכינה בגלות, עד העת שיקוים הכתוב אמת מארץ תצמח, ודא משה דאתמר ביה תורת אמת היתה בפיהו, דלא יהא מאן דדריש לשכינתא בותיה, ואמת זהו משה שנאמר עליו תורת אמת היתה בפיהו, שאין מי שידרוש את השכינה כמותו. ובגין דא ואדם אין לעבוד, ומשום זה אומר עליו הכתוב ואדם אין לעבוד את האדמה. אדם, הוא משה כנ"ל. האדמה, היא השכינה. ומטרם שבא משה, לא היה מי שיתקן את השכינה כראוי.

רל"ח) ומיד דאיהו ייתי, מיד ואד יעלה מן הארץ אד מן אדני, סליק ליה ו', ואתעביד בה אדון כל הארץ, ומיד שיבא (דפווי דף כ"ח ע"ב \* כ"ו ע"א)

רז

**בראשית**

**רמז** בַּהֲהוּא זְמַנָּא, וַיֵּצֵר הוֹי"ה אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם, אֵלֶּיךָ יִשְׂרָאֵל. בַּהֲהוּא זְמַנָּא, קב"ה צִייר לֹון בְּצִיּוּרֵיךָ דְעֵלְמָא דִּין וְעֵלְמָא דְאַתִּי. וַיֵּצֵר, בַּהֲהוּא זְמַנָּא, קב"ה עֵייל לֹון בְּשְׁמִיה, בְּצִיּוּרָא דְב' יוּדִין י' י'. ו' בִּינְיָיְהוּ, דְאֵינֹון סְלֶקֶן לְחֻשְׁבוֹן הוֹי"ה. וַיְהוֹן מְצוּיָרִין בְּאַנְפוּי, בְּאַנְפִּין דִּילְהוֹן בְּתָרִין יוּדִין, בְּחוּטְמָא דִּילְהוֹן בְּאֵת ו'.

**רמזא** וּבְגִין דָּא אָמַר קָרָא ב' כִּי מְרַאשׁ צוּרִים אָרְאָנּוּ. אֵלֶּיךָ אֲנֹון צִיּוּרִין דְשְׁמָא קְדִישָׁא. וַיְהוֹן מְצוּיָרִין בְּאַנְפִּיְהוּ, בְּתָרִין לוחִין יְקִירִין דְאֲנֹון י' י' דְאִיהוּ ו' תְּרוֹת עֲלִיָּיהוּ.

**רמב** וְעוֹד צִייר לֹון, לְכֹל דוֹר בְּבֵת זוּגִיָּה עֲלָאָה, דְדָא י"ה. וְאֲנֹון

**חֲסוּפֵי גְרַמָּאוֹת**

א נ"א ל"ג ציורין, ב נ"א ויהו, ג נ"א חרות, ד נ"א דאיהו ול"ג דא י"ה.

**מסורת הזהר**

א) ח"א כו. מט. קלד. ח"ב מא: ח"ג מו: מח. קיא. קלט: קמא: רז: שת. ת"ז תקי ו"ט לט: תקי נ"ג פז: תקי ס"ד צה: תקי ס"ו צו: תקי סט קטז: תקי ע' קכט: תקי ו' בהשטות קמה: ז"ה יתרו ל"ד טב שמו, טד שלג. כ"ג ח"ג רג: רז:

רות ע"ח טג שכת שלה. תקי"ח קו טג מג: ב) (במדבר כ"ג) ח"ג רג: רז:

**משה ובי משיחין**

עלאה, וי' בסופו הרומזת על חכמה תתאה, וז' אותיות אהרונ"ה בין הב' יודין, שז' אותיות הללו ה"ס ז"א המקבל מתכמה עלאה שבבינה, שה"ס עוה"ב, ומשפיע לחכמה תתאה, מלכות שה"ס עוה"ז, ומשפיע אותם לישראל. מוחין הללו, מצוירים בישראל בב' הפנים עם החוטם, בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו. כי מוחין דג"ר מכונים פנים, וב' הפנים ה"ס ב' הקוין ימין ושמאל, והחוטם ה"ס קו המכריע ביניהם.

**רמא** וּבְגִין דָּא אָמַר קָרָא כִּי מְרַאשׁ צוּרִים אֲרָאָנּוּ, אֵלֶּיךָ אֲנֹון צִיּוּרִין דְשְׁמָא קְדִישָׁא, וַיְהוֹן מְצוּיָרִין בְּאַנְפִּיְהוּ בְּתָרִין לוחִין יְקִירִין דְאֲנֹון י' י', דְאִיהוּ ו' חֲרוֹת עֲלִיָּיהוּ: וּבִשְׁבִיל זֶה אָמַר הַכְּתוּב, כִּי מְרַאשׁ צוּרִים אֲרָאָנּוּ, וְהַמְלָאָה צוּרִים, מוֹרָה עַל אֵלוּ הַצִּיּוּרִים שֶׁל שֵׁם הַקְּדוּשָׁה, שִׁיהִיו מְצוּיָרִים בְּפָנִים שְׁלֵהֶם בְּסוּד ב' לוחות היקרים, שהם י' שהו' חרות עליהם. פירוש, מכאן הכתוב מראש צורים אראנו עם סוד המוחין דב' יודין וז' שפירש לעיל הכתוב וייצר. כי מראש ה"ס מוחין דג"ר הנק' ראש. צורים, ה"ס שיעורי קומת המוחין המכונים צורים, אראנו, ה"ס השפעת מוחין דחכמה הנק' ראיה, שמוחין הללו יהיו מצוירים בב' תפוחי הפנים שה"ס ב' לוחות ימין ושמאל, שה"ס ב' יודין של היחוד יאהרונה, וז' אותיות אהרונ"ה, חרות עליהם בסוד החוטם, כנ"ל.

**רמב** וְעוֹד, צִייר לֹון לְכֹל דוֹר בְּבֵת זוּגִיָּה עֲלָאָה, דָּא י"ה, וְאֲנֹון ו' יְהוּדָא דְתַרְוִיָּיהוּ: וְעוֹד, שְׁצִייר לְהֵם לְכֹל הַחוּרוֹת בְּבֵת

זוג

**הסולם**

**מאמר**

על הכתוב ואד יעלה מן הארץ, כתרנגומו, וענן יעלה מן הארץ, והיינו השכינה, שנאמר בה, כי ענן ה' על המשכן וגו'. כי לעת קץ כאשר יבא משה או יעלה השכינה, ובה מתשקין תלמידי חכמים בארעא: והתלמידי חכמים שבארץ ישקו ויקבלו ממנה המוחין.

**רמז** בַּהֲהוּא זְמַנָּא, וַיֵּצֵר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם אֵלֶּיךָ יִשְׂרָאֵל, קב"ה צִייר לֹון בְּצִיּוּרִין דְעֵלְמָא דִּין וְעֵלְמָא דְאַתִּי. בעת ההיא, נאמר, וייצר ה' אלקים את האדם, היינו את ישראל, שהקב"ה צייר אותם בצוירים של עוה"ז ועוה"ב. ציורין, פירושו, שיעורי קומת של מוחין, דהיינו שהקב"ה ישפיע להם או מוחין של המלכות הנקראת עוה"ז ושל הבינה הנקראת עוה"ב. כמו שהולך ומבאר באורך.

וייצר, בההוא זמנא קב"ה עייל לֹון בשמיה בְּצִיּוּרָא דְב' יוּדִין, י' י', ו' בִּינְיָיְהוּ, דְאֲנֹון סְלֶקֶן לְחֻשְׁבוֹן הוֹי"ה, וַיֵּצֵר, שְׁכַתוּב עִם ב' יוּדִין, יוֹרָה שְׁבַעַת הַהִיא, מְכַנִּים הַקְּבִ"ה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁמוֹ, בְּצִיּוּר שֶׁל ב' יוּדִין, וּבִינְיָהֶם ו' שְׁהֵם עוֹלִים בְּנִימְטְרִיא הוּיָהּ, דְהֵינֵנו כ"ו. וַיְהוֹן מְצוּיָרִין בְּאַנְפִּין דִּילְהוֹן, בְּתָרִין יוּדִין, בְּחוּטְמָא דִּילְהוֹן בָּאֵת ו', וּב' הַיּוּדִין יְהִיו מְצוּיָרִים בְּפָנֵינוּ וּבְפָנֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. דְהֵינֵנו כְּב' תְּפוּחֵי הַפָּנִים שְׁלֵהֶם, וּבְחוּטְמָא שְׁלֵהֶם יְצוּייר אֹת ו'.

פירושו, כי במלה וייצר, יש בתחלתו ו' וב' יודין, והוא רומז על המוחין הנמשכים מהיחוד של הו"ה אדנ"י, בסוד יאהרונה, שישי בו י' בתחלתו הרומזת על חכמה

(דפויי דף כ"ז ע"א)

**בראשית**

רה

או יחנך ותרווייהו. ויציר לון באנון דציורא דלעילא, דאיהו ישראל, עמוךא דאמצעיתא, כליל שכינתא עלאה ותתאה, דאנון ק"ש ערבית, וק"ש שחרית, ועליהו אתמר א עצם מעצמי וכשר מבשרי.

רמג) ומיד ביהוה זמנא, נטע לון לישראל בגנתא דעדן קדישא, הה"ד ויטע ה' אלקים, אבא ואמא. גן, דא שכינתא תתאה. עדן, דא אמא עלאה. את האדם, דא עמוךא דאמצעיתא, איהי תהא נטע דיליה, בת זוגיה, ולא תזוז מניה לעלם, ותהא עדונוא דיליה, וישראל קב"ה נטע לון ביהוה זמנא נטעא קדישא בעלמא, כד"א נצר מטעי מעשי ידי להתפאר.

**חלופי גרסאות**

**מסורת הזהר**

א) לעיל דף ע"ז צ"ד ושי"ג. ב) (בראשית ב) ח"א כח. מט: ח"ג כד. לג: עח. רנג. רנה: רפא. ת"ז בהקדמה יג: תקי נ"ה צב. תקי ג' בהשמטות קמ. ז"ח בלק נ"ה טד שכב. ג) ח"א קו: רטו. ח"ב קנ. קעו. ח"ג קלח. ת"ז תק. נ"ג פו: ז"ח בראשית י"ג טג שמה. יז טג שנ. רות ע"ט טד שכט. תק"ח ק"ג טא שב. א) ת"ז תקי נ"ג פו: ד) (ישעיה ס') ח"א לה: נט: צג. קסד: רטו. רנא. ח"ב נט: קיד. קעו. רלח. תק"ח צ"ח טד שלג.

**הסולם**

מאמר

משה וכ' משיחין

מבשרי, כי שכינה עלאה לאה נק' עצם, ושכינה תתאה רחל נק' בשר, ובסוד הבנין דאו"א נעשו שתיקן פרצוף אחד, וע"כ אמר עליה עצם מעצמי ובשר מבשרי.

רמג) ומיד ביהוה זמנא נטע לון לישראל בגנתא דעדן קדישא, הה"ד ויטע וגו' ומיד בעת ההיא, דהיינו כשיתגלה משה לעת קץ, נטע להם לישראל בגן עדן הקדוש ויטע וגו' כלומר, שבחינה זו הנ"ל, שלאה ורחל נעשו פרצוף אחד ה"ס ג"ע. וישראל שהוא ז"א כולל שתיקן, נבטן שישראל הוא בג"ע. כי עדן ה"ס שכינתא עלאה, וגן הוא שכינתא תתאה, וכשנכללות יחד נקראות ג"ע. פירוש, כי בכל הדורות הוא משפיע לישראל מוחין מבחינת ג"ע כנ"ל, אבל אינם בקביעות, להיותם בעצמם מוחין לג"ע. ולעת קץ יעלה הקב"ה את ישראל לג"ע כמו לאדה"ר קודם החטא, ואז יהיו המוחין בקביעות לנצחיות. וז"ש ויטע ה' אלהים, זה אבא ואמא, הבונים את הנוקבא, גן זה שכינה תחתונה, עדן זה אמא עלאה, את האדם, זה עמוד האמצעי הנק' ישראל, איהי תהא נטע דיליה, בת זוגיה ולא תזוז מניה לעלם, ותהא עדונוא דיליה, ואז, כשיעשו שתיקן פרצוף אחד בסוד גן עדן, השכינה תהיה הנטע שלו בת זוגו, שלא תזוז ממנו לעולם ותהיה העדן שלו לנצחיות. וישראל קב"ה נטע לון ביהוה זמנא נטעא קדישא בעלמא, כד"א נצר וגו', והקב"ה נטע את ישראל בעת ההיא נטע קדוש בעולם, כלומר וכשישראל מקבלים

ווגו העליונה, שהיא י"ה, והם ו', שהוא היחוד של שתיקן. פירוש, מבאר עתה שבאמת נוהג השפעת המוחין הנ"ל בסוד ויצר, גם בכל הדורות, ולא דוקא לעת קץ, ואומר, שהקב"ה מצייר ומשפיע מוחין לישראל לכל הדורות בבת זוגו העליונה, שהיא בינה. שה"ס י"ה המתיחדים בו, כי ע"כ, בינה היא אותיות בן י"ה, שרומז על הבן שהוא ז"א המייתד את י"ה. וההפרש בין כל הדורות לעת קץ מבאר להלן.

וצייר לון באנון דציורא דלעילא, דאיהו ישראל עמוךא דאמצעיתא, כליל שכינתא עלאה ותתאה, והקב"ה צייר ומשפיע לישראל, באלו הציורים של מעלה, כי ה"ס הז"א הנקרא ישראל, שהוא עמוד האמצעי הכולל את השכינה העליונה והתחתונה ביחד. דאנון ק"ש ערבית וק"ש שחרית, ועלייהו אתמר עצם מעצמי ובשר מבשרי, שהן ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית, ועליהם נאמר, עצם מעצמי ובשר מבשרי. פירוש, בעת שהזו"ן משיגים מוחין דחיה, נעשים לו ב' הנוקבין לאה ורחל לפרצוף אחד, והוא נקרא אז בשם ישראל, שהוא נטריקון ל"י רא"ש. וז"ש וצייר לון באנון דציורא דלעילא, דהיינו מוחין דחיה, שאז נקרא הז"א בשם ישראל, ועמוךא דאמצעיתא כליל שכינתא עלאה ותתאה, שהם לאה ורחל שנעשו פרצוף אחד וישראל כולל אותם ביחד. ושכינתא עלאה ה"ס ק"ש של שחרית ושכינתא תתאה ק"ש של ערבית. והסו"ה עצם מעצמי ובשר (דפו"י דף כ"ז ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

רמ

בראשית

רמוד) ויצמת הוי"ה אלקים, אבא ואמא, כל עץ נחמד, דא צדיק. וטוב למאכל, דא עמודא דאמצעייתא, א דביה הוא זמין מזון לכלא, דכלא ביה, ולא אתפרנס צדיק אלא מניה, ושכינתא מניה, ולא צריכין לתתאין, אלא פלהו נזונין לתתא על גדיה. דבגלותא לא תהו לשכינתא וילח"י עלמין מזונא, אלא פח"י ברכאן דצלותא, אכל בההוא זמנא, איהו יתא מזונא לכלא.

רמה) ועץ החיים, דהוא אילנא דחיי יתא נטיע בגו גנתא, דאתמר ביה ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. ושכינתא, לא שלטא עלה אילנא דסטרא אחרא, דאנון ערב רב, דאנון עץ הדעת טוב ורע, ולא תקבל בה עוד טמא, הה"ד ה' בךד ננתנו ואין עמו אל נכר.

חלופי גרסאות

א נ"א דבההוא. ב נ"א זמנין. ונ"א זמנא. ונ"א זמנא.  
ג נ"א צריכו. ד נ"א לתתאין דילהוק, ונ"א תתאין דלהו.  
ו נ"א תתאין. ה נ"א ולחיי. ו נ"א יתא. ז נ"א עליה.  
ח נ"א דאיהו. ט נ"א ערל וטמא ולי"ג עור.

מסורת הזהר

א) לעיל דף ר"ב צ"ד ושי"ג ב) (בראשית ג) ח"ב ק"ו.  
ת"ז תקי ט"ז ל: תקי ל"א ע"ו. תקי מ' פ: תקי צ: צ"א.  
תקי ס"ו צ"ו: תקי ע' קכ"ה: תקי ה' בהשמות קמ"א:  
ג) ח"א ז: כ"ו. לח: ל"ו. נ"ב. נ"ג. קב: רכ"א: רס"ג: ח"ג  
פ"ו: ק"ו. ק"א. קנ"ג. ר"ז: רמ"ה: רנ"ב: רע"ו: ת"ז תקי כ"א  
נ"ו: תקי כ"ד ס"ט. תקי נ"ג פ"ו: תקי נ"ו פ"ט: צ: צ"א. תקי נ"ט צ"ג.  
ס"ז צ"ו: תקי ס"ז צ"ה. תקי ס"ט צ"ט. ק"א: ק"ב. ק"ט. ק"ז: תקי ע' קל"ג. ד) (דברים לב) ח"א קס"ד. ח"ב קכ: רס"ה:  
ח"ג פב: קכ"ד: קכ"ה: ר"י: ת"ז תקי ט"ז ל: תקי י"ח ל"ו: תקי ס"ט קט: ק"ד:

דרך אמת אן גליון מכאן נראה שגם הצדיק מן מחיי ברכאן דצלותא בזמן הגלות וכן איתא בתקונים ועץ בפ' תצא רע"ח א'.

משה ובי' משיחין

בגלות לא היה מזונות לשכינה ולחי העולמים, דהיינו ליסוד דו"א המשפיע לשכינה, אלא על ידי העלאת מ"ן, בכח שמונה עשרה ברכות שכתפלה, אבל בעת ההיא בעת קץ, היסוד יהיה המשפיע מזונות לכולם, אל השכינה ואל התחתונים, מבלי שיצטרכו לשום אתערותא דלתתא.  
רמה) ועץ החיים, דהוא אילנא דחיי, יתא נטיע בגו גנתא דאתמר ביה ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם: ועץ החיים שהוא ז"א הנקי אילנא דחיי יהיה נטוע בתוך הגן, שהיא השכינה, שאז נאמר בו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, פירוש, כי בגלות לא היה ז"א נטוע תוך השכינה, כי לא היה זוגו קבוע, אלא במקרה, מה שאין כן לעת קץ, יהיה ז"א נטוע תוך הגן תמיד בזוג דלא פסיק. שהוא סוד ואכל וחי לעולם, בקביעות. ושכינתא לא שלטא עלה אילנא דס"א, דאנון ערב רב, דאנון עצה"ד טו"ר, ולא תקבל בה עוד טמא הה"ד ה' בךד וגו', והשכינה, לא ישלח עוד עליה האילן דס"א, שהוא הערב רב, שהם עץ הדעת

הסולם

מאמר

מקבלים המוחין ההם, נעשו נטיעה קדושה בעולם, וז"ש נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. רמוד) ויצמת ה' אלקים, אבא ואמא. כל עץ נחמד, דא צדיק. וטוב למאכל, דא עמודא דאמצעייתא, דביה הוא זמין מזון לכלא. ואז נאמר, ויצמת ה' אלקים, היינו או"א. כל עץ נחמד, היינו הצדיק, שה"ס יסוד דו"א, הנקרא עץ, והוא נחמד. וטוב למאכל, היינו ז"א, הנקרא עמוד האמצעי, שבו מאכל ומזונות לכל. כלומר, שהוא משפיע המוחין לכל התחתונים. דכלא ביה, ולא אתפרנס צדיק אלא מניה, ושכינתא מניה, ולא צריכין לתתאין, אלא כלהו נזונין לתתא על ידיה, שהכל בו, בז"א, ואין הצדיק, שהוא יסוד דו"א, מתפרנס, אלא ממנו, מז"א, והשכינה מן הצדיק, ואינם צריכים לתחתונים, שאינם צריכים להתחתונים שיעלו מ"ן, אלא התחתונים נזונים על ידי היסוד העליון והשכינה, מבלי שיצטרכו להעלות מ"ן. דבגלותא לא הוה לשכינתא וילח"י עלמין מזונא אלא פח"י ברכאן דצלותא, אכל בההוא זמנא איהו יתא מזונא לכלא, כי (דפו"י דף כ"ו ע"א)

בראשית

רי

וּבְגִין דָּא אֵלָּא מְקַבְּלִין גְּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. וְתָהּא שְׂכִינְתָּא, אֵלָּא כְּגַפְּנָא, דְּלֹא מְקַבְּלָא נְטֵעָא מִמִּינָא אַחְרָא.

רמו) וְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן כָּל עֵץ נִחְמַד לְמַרְאֵה, וְיִתְחַזֵּר עֲלֵיהּוּ שׁוֹפְרָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ אֵל הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמַיִם אֶרֶץ תְּפָאֲרַת יִשְׂרָאֵל. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, אֲדַחְתִּין מִנְיֵיהּ, וְלֹא מִתְדַבְּקִין, וְלֹא מִתְעַרְבִין בְּהוֹן, דְּהָא אִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל, וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, דְּאֲנוּן עַרְב רַב, וְגַלְי לֹון קַב"ה, דְּבִיוִם אַכְלוּ מִמֶּנּוּ, גְּרַמּוּ דְּאֲבָדּוּ ב' אַבְדִּין, דְּאֲנוּן בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי, דָּא אִיהּוּ אֵל פִּי בְיוִם אַכְלָךְ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת ב' פְּעַמִּים, וְאֲנוּן גְּרִימוּ דְּצַדִּיק אֵל יַחֲרֵב וְיִבֶשׁ, בְּבֵית רֵאשׁוֹן דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה. וּבְבֵית שְׁנִי, דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא תְּתַאָּה, דָּא אִיהּוּ אֵל וְנִהָר וְיַחֲרֵב וְיִבֶשׁ. וְנִהָר דָּא אֵל וְיַחֲרֵב בְּה' תְּתַאָּה, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִגְּוִיָּה נְבִיעוּ דִּי לְאִין סוּף.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) ח"ב כב: ת"ז תקי ט"ו לו: תקי י"ח לו: תקי ס"ט קיד: ב) ח"א קטו: ולט: ח"ג קכה: ת"ז תקי ט"ו לו: ג) (איכה ב') ח"א ר"ט. ורה. רמב: ח"ב פה. קטו. קעה. ח"ג נט. עב. ער. רצג: ד) (בראשית ב') ח"א לה: ח"ב פו: ת"ז תקי נ"ג פו: תקי ס"ו צו: תקי סז. תקי סט קא: ז"ח בראשית י"ח טג שכ. יט טב שמא. ח) ת"ז תקי כ"ד סט: תקי נ"ג פו: תקי נ"ו צו: תקי ס"ו צו. תקי ס"ט קא: ו) לעיל בהקדמה דף פ"ב צ"ד, ה', וש"נ. ז) (ישעיה י"ט) ח"א כ"ז: רגג: ת"ז בהקדמה י"ד. תקי ו' כג. תקי יא כו: תקי מ"ב פב. דרך אמת א) ויקהל ר"י ב' עין ולאו למימרא דאמא עלאה אתקריאת עדן דבאדרת האזינו רץ ב' מאן הוא עדן דא חכמה עלאה אלא ה"ק בינה היא היוצאת מעדן שהיא חכמה.

משה וכו' משיחין

הסולם

מאמר

הדעת טו"ר לא תאכל ממנו, דאנון ערב רב, כי אז נאמר לישראל, ומעץ הדעת טו"ר לא תאכל ממנו, שהוא בחינת הערב רב. דהיינו, וגלוי לון קב"ה דביום אכלו ממנו גרמו דאבדו ב' אבדין, דאנון בית ראשון ובית שני, דא איהו כי ביום אכרך ממנו, מות תמות, ב' פעמים. דהיינו, שאז יגלה הקב"ה לישראל, שביום שאכלו מעץ הדעת, גרמו בזה ב' אבדות שהם תורבן ב"ר וב"ש, וזהו שכתוב ביום אכלך ממנו מות תמות, שנזכר ב' פעמים מיתה, שהוא כלפי ב' המקדשים. וגילוי זה שמגלה הקב"ה אז לישראל, נבחן כמו שאומר להם שלא יאכלו מעצה"ד כמו שאמר לאדה"ר. ואנון גרימו דצדיק יחרב ויבש, בבית ראשון, דאיהו שכינתא עלאה, ובב"ש, דאיהו שכינתא תתאה. והם גרמו, ע"י עצה"ד, שהצדיק המשפיע לשכינה, יחרב ויבש, בב"ר, שהיא שכינה עליונה. ובב"ש, שהיא שכינה תחתונה, דא איהו ונהר יחרב ויבש. ונהר דא ו', יחרב בה' תתאה, בגין דאסתלק מניה נביעו ד'י ל'אין סוף, וז"ש ונהר יחרב ויבש

הדעת טו"ר, ולא תקבל בה עוד טמא, כלומר שלא תפרנס את הטומאה וע"כ נתבטלה הטומאה מהעולם, וזה שכתוב על העת ההיא, ה' בדד יחננו, ואין עמו אל נכר, כי יבולע כל הרע וכל הטומאה מן העולם. ובג"ד לא מקבלים גרים לימות המשיח וזהא שכינתא כגפנא דלא מקבלא נטעא ממינא אחרא, ומשום זה אין מקבלים גרים לימות המשיח, והשכינה תהיה כמו גפן, שאינו מקבל הרכבה ממין אחר. רמו) וישראל יהון כל עץ נחמד למראה, ויתחזר עליהו שופרא דאתמר ביה, השליך משמים ארץ תפארת ישראל, ויהיו ישראל בבחינת הכתוב כל עץ נחמד למראה, ויתחזרו וישיגו אותו התפארת שאבדו בתורבן בית המקדש, שנאמר בו השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ועין הדעת טוב ורע אדחיין מנייהו ולא מתדבקין, ולא מתערבין בהון, ועצה"ד טו"ר, נפרד ונדהה מישראל, ואינם מתדבקים ואינם מתערבים בהם. דהא אתמר בישראל, ומעין (דפו"י דף כ"ז ע"ב)

ריא

בראשית

רמוז) ומיד דיפקון ישראל מן גלותא, עמא קדישא לחוד, מיד נהר דהנה חרב ויבש אתמר ביה « ונהר יוצא מעדן, דא ו' להשקות את הגן, ונהר דא עמודא דאמצעיתא, יוצא מעדן, דא אמא עלאה, להשקות את הגן, דא שכינתא פתאה.

רמוז) דבההוא זמנא אתמר במשה ובישראל א אז תתענג על ה' א בענג דאיהו: ע' עדן, נ' נהר, ג' גן. ואתקיים קרא, אז ישיר משה וגו' (\* שר לא נאמר, אלא ישיר. ואתהפך לערב רב א ענג לנגע, ולאומין דעלמא ג עע"ז, כגוונא דפרעה ומצראי, דפרח בהון שחין אבעבועות. אבל לישראל יהא ענג.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א ח"א כו: כו. לה: נט: עד: פב: פה: צד: צה: א נ"א ל"ג דא ו' ב נ"א א"ז בענג ג נ"א ל"ג עע"ז. קטו. קכה: קמא: קנת. רח רמא. ח"ב יוד. כג. כד: נו. סג: ע. פג: פז: צ. קג. קכג: קלו. קעט. ה. רי: רנו: ח"ג ד. יוד: יא. יג. לא: מ. נח. סא: סה: סח. סט: צ: קכה. קלו. קפא. רמו. רסד: רעו: רפט: רצ: רצא: רצח. ת"ז בהקדמה יד. תקי' כא נח. תקי' מ"ח פה. תקי' נ"ה פה. ז"ח בראשית י"ח טא שמו. אחרי מ"ח טא שלה. חקת נ"ג טב שטו. שה"ש ס"א טב שנב. תקי"ח קי"ז טא שמו. קי"ט טא שמג. ב (ישעיה נח) ח"א רטו. ריט. ח"ב נ: פג. פח: קכג: קנה: רט. רנב: רנה. ח"ג טב: סז: ע: צד: קד. רעג. רפח: ג (ת"ז תקי' נ"ה פח: ד) ח"א כו. ח"ב נג: נד: ח"ג דא. רפה. ת"ז בהקדמה ו: תקי' יוד כד: כו. תקי' י"ג כח: תקי' כ"א נא. נה. תקי' ל"ח עט. תקי' סט קי: קיב. קיט. תקי' ע' קיט: ה) ח"ב רנ"ב: ת"ז בהקדמה יב. תקי' כ"א נח. תקי' נ"ה פח: (ענג) ת"ז תקי' כ"ד סט:

דרך אמת א שפחה רעה שהיא הקליפה מתהפך לה ענג לנגע תקונים בהקדמה סוף דף י"א זהר פקודי ר"ב ע"ב.

משה ובי' משיחין

הסולם

מאמר

ויבש. שנהר זה, דהיינו ז"א, יחרב בה' תתאה, דהיינו הנוקבא שלו, משום שנסתלק מז"א המבוע של ה' שנוכע לה' ראשונה בכחיתא א"ס. רמוז) ומיד דיפקון ישראל מן גלותא עמא קדישא לחוד, מיד נהר דהנה חרב ויבש אתמר ביה ונהר יוצא מעדן דא ו' להשקות את הגן; ומיד כשיצאו ישראל מהגלות, עם קדוש בפני עצמו, דהיינו שהערב רב יפרדו מהם, מיד אותו נהר שהיה חרב ויבש בעת הגלות, נאמר בו אז, ונהר יוצא מעדן, שהוא ה' דשם הויה, להשקות את הגן, שהוא ה' תתאה. ונהר, דא עמודא דאמצעיתא. יוצא מעדן, דא אמא עלאה. להשקות את הגן, דא שכינתא תתאה. ונהר, היינו עמודא דאמצעיתא הנקרא נהר, שהוא ז"א. יוצא מעדן, היינו אמא עלאה הנקראת עדן, אשר ז"א מקבל השפע ממנה. להשקות את הגן, היינו, להשפיע לשכינה תחתונה, הנקראת גן. רמוז) דבההוא זמנא אתמר במשה ובישראל, אז תתענג על ה', בענג, דאיהו ע' עדן, נ' נהר, ג' גן; שבעת ההיא נאמר

נדא

(דפו"י דף כ"ז ע"א \*) כ"ז ע"ב)

ריב

בראשית

רמט) וְדָא אִיהוּ וְנָהָר יוֹצֵא מַעַדָן, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד, וְהָיָה לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים, דְּאֵנוּן: חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא, וּבִהְהוּא זְמַנָּא «הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים, וּמַחְנָה מִיכָאֵל אֶתְשַׁקֵּין מְנִיָּה, וְעַמִּיָּה «מִטָּה יְהוּדָה וְתַרְיִן שְׁבֻטִין. גְּבוּרָה דְרוּעָא שְׁמַאֲלָא, וּבִהְהוּא זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין, וּמַחְנָה גְּבוּרִיאֵל אֶתְשַׁקֵּין מְנִיָּה, וְעַמִּיָּה מִטָּה דֵן וְתַרְיִן שְׁבֻטִין. נִצְחָ שׁוּקָא יְמִינָא וּמְנָה אֶתְשַׁקֵּין «מְשַׁרְיָא דְנוּרִיאֵל, וְעַמִּיָּה מִטָּה רְאוּבֵן, וְתַרְיִן שְׁבֻטִין עַמִּיָּה. הוּד שׁוּקָא שְׁמַאֲלָא, דְעֵלָה אֶתְמַר לְיַעֲקֹב «וְהוּא צוֹלַע עַל יָרְכוּ, וּמְנִיָּה אֶתְשַׁקֵּין מְשַׁרְיָא דְרַפְאֵל, דְּאִיהוּ מְמַנָּא עַל «אֲסוּתָא דְגְלוּתָא, וְעַמִּיָּה מִטָּה אֶפְרַיִם וּבִי שְׁבֻטִין.

רנ) ד"א, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אלין אנון ארבעה דנכנסו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) ת"ז בהקדמה ט"ו: תקי כ"א נ"א: נ"ז תקי כ"ב ס"ד: תקי כ"ד ס"ט: תקי ס"ט ק"ד. ק"ה ק"ז. תקי ע' קכ"א: קכו: תקי ל"ד ע"ז. ד"ח יתרו ל"ב ט"ג ש"ב תק"ח ק"ג ט"ג ש' כ"ז שכו"ב. ב) ח"א רמא. רנט. ח"ג ק"ח: ג) לעיל ד' קל"ב צ"ב וש"ג. ד) ח"ב רנד. לעיל ד' ק"ל צ"ג וש"ג. ה) (בראשית ב') ח"א לה: נ"ט: ע"ד: קנ"ח: ר"ח. רמא. ח"ב יוד: כ"ד: קע"ט. ר' רנו: ח"ג מ. צ: קפא. ת"ז תקי נ"ה פח. תק"ח ק"ט ט"א שמי"ה. ו) ח"ב רנד: ח"ג רכג: ת"ז בהקדמה י"א: תקי נה פח: תק"ח ק"ז טג שטז: דרך אמת א' פ"י ורפואות הגלות.

מאמר

הסולם

משה ובי משיחין

רמט) וְדָא אִיהוּ וְנָהָר וְגו' וְהִיא לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים. דְּאֵנוּן, חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא וּבִהְהוּא זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים, וּמַחְנָה מִיכָאֵל אֶתְשַׁקֵּין מְנִיָּה, וְעַמִּיָּה מִטָּה יְהוּדָה וְתַרְיִן שְׁבֻטִין: וְהוּ, וְנָהָר יוֹצֵא וְגו' וְהִיא לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים, שְׁהֵם ד' הַסְפִּירוֹת חֶסֶד גְּבוּרָה נִצְחָ הוּד, כְּנַגַּד אַרְבַּעַת דְּגָלִים שֶׁל הַשְּׁבֻטִים, חֶסֶד, הוּא זְרוּעַ הַיְמִין, שְׁבַעַת הֵיאּוּ יְקוּיִם הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים, שְׁכַל הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְכוּיִן בְּתַפְלָתוֹ לְסַפִּירַת הַחֶסֶד שְׁהִיא בְּרוּם וַיִּמְשִׁיךְ חֲכָמָה וַיַּחֲכִים. וּמַחְנָה הַמְּלָאךְ מִיכָאֵל יִשְׁקוּ וַיִּקְבְּלוּ שְׁפַעַם מִהַחֶסֶד הַזֶּה, וְעַמּוֹ מִטָּה יְהוּדָה, וּבִי הַשְּׁבֻטִים. פִּירוּשׁ, מְבַאֵר הַכְּתוּב עַל ד' מַחְנוֹת הַשְּׂכִינָה, שְׁעִלֵיהֶם אֹמֵר וְהִיוּ לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים: מִיכָאֵל גְּבוּרִיאֵל נוּרִיאֵל רַפְאֵל. וּבְכָל מַחְנָה וּמַחְנָה יֵשׁ ג' בְּחִינוֹת לְפִי ד' הַדְּגָלִים, שְׁהֵם י"ב, וְהֵגֵן עֲצָמוֹ שְׁה"ס הַשְּׂכִינָה, מְשַׁלְמֵם בְּסוּד י"ג. כַּמּוֹשׁ וְהוֹלֵךְ. גְּבוּרָה דְרוּעָא שְׁמַאֲלָא, וּבִהְהוּא זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין, וּמַחְנָה גְּבוּרִיאֵל אֶתְשַׁקֵּין מְנִיָּה, וְעַמִּיָּה מִטָּה דֵן וְתַרְיִן שְׁבֻטִין. גְּבוּרָה הִיא זְרוּעַ הַשְּׁמַאֲלָא וְכַעַת הִיא יְקוּיִם, הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין, דְּהֵינּוּ שְׁכַל הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר, יְכוּיִן בְּתַפְלָתוֹ לְסַפִּירַת הַגְּבוּרָה שְׁהִיא בְּצַפּוֹן. וּמַחְנָה הַמְּלָאךְ (דְּפוּי דף כ"ז ע"ב)

רמז

ריג

**בראשית**

לפְּרָדְסָא. חַד עָאל אַ בְּפִישׁוֹן, דְּאִיהוּ פִי שׁוֹנָה הַלְכוֹת. תְּנִינָא עָאל אַ בְּגִיחוֹן וְתַמְן הוּא אַ קְבוּרָא, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ אַ כֹּל הוֹלֵךְ עַל גְּחוֹן, אַ גְּבִרְיָאֵל, גְּבֵר אֵל, עֲלִיהּ אִתְמַר אַ לְגְבֵר אֲשֶׁר דְּרַכּוּ נִסְתְּרָה וַיִּסְךְ אֱלֹהִים בְּעַדּוֹ, וְלֹא יָדַע אַ גְּבֵר אַ יַת קְבוּרָתֶיהָ, עַד יוֹמָא הַדִּין דְּאִתְגַּלְיָא תַמְן. וְדָא אִיהוּ אַ רְמֵז, וְלַחֲפִימָא בְּרַמְזָא.

**רנא** תְּלִיתָאָה עָאל בְּחַדְקָל, חַד קָל, וְדָא לִישְׁנָא חַדִּידָא קָלָא לְדַרְשָׁא. רְבִיעָאָה עָאל בְּפֶרֶת, דְּאִיהוּ אַ מוֹחָא, דְּבִיהּ פְּרִיָה אַ וְרַבִּיָהּ. אַ בֵּן זוֹמָא וְכֵן עוֹאֵי

**חֲלוּפֵי גְרַמְטוֹת**

**מַסוּרַת הַזְהָר**

א ח"א כו. ת"ז תק' כד סט. ב) תק"ז תק' נה פח: א נ"א ותרין גבריאל ג' ברי"י א"ל, ב נ"א ליג גבר. ג נ"א וביה סוד מלא איהו פרס.  
ג) ת"ז תק' נה פח: ד) ח"א כא: נו: פא: קיג. קטז. קיח. קכג. קכד: קכו. קכז: קכח. קל: קלד: קלו. קע.  
קעה. קפא. קפה. רא. ריח: רכב: רכג. רכו: ח"ב כח: פט. קמא: קמב: קנא. קנז. קצו: קצט: יוד: רסג. ח"ג נג. עא. עב: פח: קכו: קמג. קסד. קע. רע: רפ. ת"ז תק' לא עה: עו. ז"ח רות עט טב שיר. ה) ויקרא י"א) תק"ז תק' נה פח. ו) (איוב ג). ז) ח"ג רב. ח) ת"ז תק' כ"ד סט. ט) ת"ז תק' כ"ד סט.

דרך אמת א) מנחת יהודה דף ע"ט ע"ב זהר תרומה קמא מבואר שענין הקבורה הוא כסוי הקליפה סביב גבול הקרושה.

**הסולם**

**משה וכו' משיחין**

**מאמר**

לתקן ולגלות השלימות בחיין, אע"פ שמחמת עצמו היה יכול לגלות כל השלימות, וז"ש, עֲלִיהּ אִתְמַר, אַ גְּבֵר אֲשֶׁר דְּרַכּוּ נִסְתְּרָה וַיִּסְךְ אֱלֹהִים בְּעַדּוֹ, כלומר, מה שדרכו נסתרה ולא גילה שלמותו, הוא מטעם ויסך אֱלֹהִים בְּעַדּוֹ, ולא מפחיתותו של משה. ולפיכך, וְלֹא יָדַע גְּבֵר יַת קְבוּרָתֶיהָ עַד יוֹמָא דִּין דְּאִתְגַּלְיָא תַמְן, ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה, שנתגלה שם. כי מקום הפגם הוא מקום הקבורה, וכיון שלא היה בו פגם, ע"כ לא ידע איש את קבורתו. אלא בגמר התיקון, אחר שיתגלה שלמותו של משה, אז יהיה ניכר החסרון מתוך השלמות שנתגלה, שה"ס מקום קבורתו. ודא איהו רמז וְלַחֲפִימָא בְּרַמְזָא וזה הוא חלק הרמז שבתורה, ולחכס, מודיעים ברמז.

רמז דרוש סוד, ודרוש הלשון משם יפרד שהוא ר"ת פשט רמז דרוש, שבהם נכנסו ב"ע וב"ז ואחר, שהם קליפין דאורייתא כלפי סוד שהוא פנימיות, שבו נכנס ר"ע. ואומר שרק ר"ע שנכנס במוחא שהוא בחינת סוד, דהיינו פנימיות התורה, נכנס בשלום ויצא בשלום, אבל שאר הג' שנכנסו בפר"ד נזוקו, כמו שמבאר והולך.

**חד עאל בפישון, דאיהו פי שונה הלכות**, אחד, מארבעה החכמים הנ"ל, נכנס בנהר פישון, הרומז על חלק הפשט שבתורה המאירה בפרד"ס, כי פישון הוא נוטריקון פי שונה הלכות, דהיינו פשט התורה.

**תנינא, עאל בגיחוון, ותמן הוא קבור,** ההוא דאתמר ביה, כל הולך על גחון, גבריאל גבר א"ל: השני שבהם, נכנס בנהר גיחוון, ושם קבור אותו שנאמר בו, כל הולך על גחון, דהיינו משה, שה"ס ו' דגתון שהיא גדולה והיא אמצעית לכל אותיות התורה, (כמ"ש במס' קידושין דף ל ע"א) והוא בחינת גבריאל, שאותיותיו הוא, גבר אל, דהיינו גבורה של אל. פירוש, כי כל קבורה הוא לכפרה על פגם כמ"ש וכפר אדמתו עמו, ואחר שנתכפר לו הפגם עומד לתחיה"מ לנצחיות, ואומר שקבורת משה אינו מבחינת פגמו של משה אלא מבחינת גבריאל, דהיינו גבורה של מעלה, שגבר עליו ולא נתן לו (דפויי דף כ"ז ע"ב)

**רנא) תליתאה עאל בחדקל, ח"ד ק"ל,** ודא לישנא חדידא קלא לדרשא, השלישי שבד' החכמים נכנס בחדקל. שאותיותיו ח"ד ק"ל, וזה יורה לשון שנון בלי פגם, שהוא קל לדרוש. חד, פירושו שנון, לשון ושנתם לבניך, רביעאה, עאל בפרת, דאיהו מוחא דביה פריה ורביה, הרביעי שבד' החכמים, נכנס בפרת שהוא מוח, ששם פריה ורביה, כי הזרע נמשך מהמוח.

ביאור הדברים. כי המוחין המושפעים לתחתונים, נבתנים בדרך כלל לגי בחינות:

(א) הוא

ריד

בראשית

א דְּעָאָלוּ ב' אֲבָרְתָא דְּאֲוִיִּתָא, וְהוּ לְקָאָן בְּהוּן. ר' עֲקִיבָא דְּעָאָל בְּמוֹחָא  
אֲתָמַר בֵּיהּ ב' דְּעָאָל אֲבָרְתָא, וְנִפְקַ בְּשָׁלֵם. ד'

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) ת"ז תקי' כר סט. תקי' נ"ה פח: ב) ח"ב רנז: תקי' א נ"א עאלו. ב נ"א בקלפין. ג נ"א עאל. ד נ"א מסיף  
אלישע אחר נפק לתרבות רעה.  
דרך אמת א) תקנים תקן ט"ו דף ק"א אי וצ"א תקן ט"ג.

מאמר

הסולם

משה ובי משיח

לאותיות ותיבות ופסוקים שבספר תורה, כי  
בחינת ו"ק בלי ראש נבחנת לאותיות מטרם  
שנצטרפו לתיבות שעוד לא נגלה בהן  
ההבנה, דהיינו רמז. וכשנצטרפו לתיבות הרי  
נתגלה בהן הבנה מועטת, וזהו בחינת ג"ר  
דחסדים, דהיינו דרוש. וכשנתחברו התיבות  
למשפטים שלימים בפסוקים הרי הבנתם  
נשלמת לגמרי, וזהו בחינת ג"ר דחכמה,  
דהיינו סוד כנ"ל.

וזה אמרו, ו' דגחון הציין ש' אותיות  
ס"ת, דהיינו הפרסא שבחזה דיצירה המחלקת  
הבי"ע לב' חצאים, כנ"ל, שמפרסא זו  
מושפעים מוחין דרמז שהיא בחינת אותיות  
התורה בלי צרופין, ולהיות בחינת החצי  
שמחזה שביצירה ולמטה נעשה מקום  
לקליפות, לכן נאמר עליה כל הולך על  
גחון, שהיא הנחש הטמא שמקומו מו' זו  
ולמטה. דרש דרש, הציין ש' תיבות, דהיינו  
הפרסא שבסיום אצילות המבדלת בין אצילות  
לבי"ע, שמשם מושפעים המוחין דג"ר  
דחסדים, הנקראות דרוש, וע"כ נאמר עליה  
דרש דרש, שיורה על דרוש. והתגלח, הציין  
ש' פסוקים, דהיינו הפרסא שבעולם אצילות  
עצמו במקום החזה דא"א שמשם מושפעות  
הג"ר דהארת החכמה, הנקראת סוד. ולכן  
נאמר עליה והתגלח, כי שערות רומזות על  
דינים, וע"י המוחין דהארת החכמה  
המושפעים מפרסא הזו, הן מתבטלות, ודומות  
כמו שנתגלחו השערות, ואין דינים שם.  
וע"כ נק' רבי עקיבא קרח (בכורות נ"ח.),  
כי הוא נכנס במוחא שהוא סוד, שהפרסא  
משם ה"ס והתגלח, וע"כ נקרחו שערותיו,  
שה"ס הדינים.

וזהו, ונדר יוצא מעדן דהיינו הבינה שיצאה  
בסבת הפרסא שבחזה דא"א, לחוץ מהחכמה  
הנקראת עדן (כנ"ל דף רי"א ד"ה דבההוא),  
ועשתה זאת בכדי להשקות את הגן, דהיינו  
להשפיע מוחין לנוקבא דז"א, הנקראת גן,  
ומשם יפרד, והיה לארבעה ראשים. ומכח  
הפרסא שהוציאה הבינה לחוץ מעדן, נפרדו  
המדרגות ונעשו לארבעה ראשים, שהם ארבעה  
נהרות, דהיינו ארבע בחינות הארות הנמשכות  
מארבע

א) הוא הארת ו"ק בלי ראש, והוא בחינת  
יצירה, והם נקראים רמז, כלומר שהבנתם  
מצומצמת כמו רמזים בעלמא. ב) הוא מוחין  
דג"ר מבחינת חסדים, שהם נמשכים מעולם  
הבריאה, והם בחינת דרוש, שמושכים לבו  
של אדם כמ"ש (שבת פ"ז. ע"ש). ג) הוא  
מוחין דג"ר מבחינת חכמה, שהם נמשכים  
מעולם האצילות, והם בחינת סוד. ובחינת  
הכלים נמשכים מעולם העשיה, והם נק'  
פשט. שהוא חלק המעשה.

וזהו, ו' דגחון הציין של אותיות  
ספר תורה. דרש דרש, הציין של תיבות.  
והתגלח, של פסוקים (מס' קידושין דף ל.).  
פירוש, כי בעולם התיקון נתחלקו המדרגות  
ע"י פרסא לב' חצאים, שהחצי שממעל  
הפרסא נבחן לפניו של המדרגה, והחצי  
שמתחת הפרסא נבחן לבחינת אחר של  
המדרגה. ולולא תיקון זה של הפרסאות לא  
היו התחתונים ראויים לקבל שום מוחין  
(כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר), כי כל המוחין  
באים מכח ירידות ועליות של הפרסאות  
הללו ע"ש. ובדרך כלל נבחן באבי"ע רק  
ד' פרסאות. כי בדרך כלל הם נחלקים לב'  
פרצופים, שכל פרצופי אצילות נחשבים  
לפרצוף אחד, וכן ג' עולמות בי"ע נחשבים  
לפרצוף אחד. וב' פרסאות יש באצילות,  
אחת באמצע האצילות, שהוא במקום החזה  
דא"א המחלקת בין פנים לאחור. ואחת  
בסיום אצילות המחלקת בין אצילות לבריאה.  
וכן ב' פרסאות בפרצוף בי"ע, אחת באמצע  
בי"ע, שהוא במקום החזה בעולם היצירה,  
המחלקת בין פנים לאחור, והב' בסיום  
פרצוף בי"ע, שהיא בבינה דמלכות דעולם  
העשיה. ומד' פרסאות הללו מושפעים כל  
המוחין לתחתונים: מפרסא התחתונה שבעשיה  
מושפעים כלים למוחין, שה"ס פשט, ומפרסא  
שבאמצע בי"ע מושפעים ו"ק בלי ראש,  
שה"ס רמז. ומפרסא שבין אצילות לבריאה  
מושפעים ג"ר דחסדים, שה"ס דרוש, ומפרסא  
שבאמצע אצילות מושפעות ג"ר דחכמה,  
שהן סוד. וג' בחינות מוחין הללו, נבחנים  
(דפו"י דף כ"ז ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

**רמז**

**בראשית**

**רנב) « א"ר » אֶלְעָזָר, אָבָא, יוֹמָא תַד הוּינָא בְּבִי מְדַרְשָׁא, וּשְׂאִילוּ תַבְרִיא, מאי ניהו דא"ר עֲקִיבָא לְתַלְמִידוּי, כְּשִׁתְּגִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁשׁ טְהוֹר, אל תאמרו מים מים, שְׁמָא תִּסְתַּפְּנוּן גְּרַמְיִיכוּ, דְּכִתִּיב ׀ דּוּבְר שְׁקָרִים לא יפון לְגַגְד עֵינֵי. אֲדַהֲכִי, הָא סְבָא דְסָבִין קָא נַחִית, אָמַר לוֹן, רַבְּנָן בְּמַאי קָא תִּשְׁתַּדְּלוּן. אָמְרוּ לֵיהּ, וְדַאי דְּבִהָא דְא"ר עֲקִיבָא לְתַלְמִידוּי כְּשִׁתְּגִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁשׁ וְכוּ'. אָמַר לוֹן, וְדַאי רְזָא עֲלָאָה אֵית הָכָא, וְהָא אוּקְמוּהָ בְּמַתִּיבְתָא עֲלָאָה, וּבְגִין דְּלֹא תִטְעוּן נַחִיתָנָא לְכוּ, וּבְגִין דְּאֲתַגְלֵא רְזָא דָא בִּינְיִיכוּ ׀ דְּאֵיהִי רְזָא עֲלָאָה, טְמִירָא מְבַנֵי דְרָא.**

**רנג) « בודאי אבני שיש טהור, אנון דמנהון מיין דכין נפקין, ואינון**

**חלופי גרסאות**

א בדפו"י מצוין בסגורים מכאן עד אות וי. ב נ"א תסתכנו נפשכים. ג נ"א ל"ג קא. ד נ"א בהאי. ה נ"א דאיהו. ו נ"א ודאי.

**מסורת הזהר**

א ח"ג רמ"ז: רנב. ת"ז תקי' ה' כ. תקי' מ' פ: ב (תה' קא) ח"א קצב: ח"ג קב. קכא. קעה. רמ"ז. ת"ז תקי' מ' פ:

דרך אמת אן כל המצוין הודפס גם בר"מ סוף ק"א א. בן פרס בשער ערכי הכנייים בערך שיש וסוף תקון כ"ה.

**אבני שיש מהור**

**הסולם**

**מאמר**

**בבי מדרשא ושאלו חבריא מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני אר"א, אבא, יום אחד, כשהינו בבית המדרש, ושאלו החברים, מהו שאמר ר"ע לתלמידיו: כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, שמא תסתכנו בעצמכם, כי נאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדהכי הא סבא דסבין קא נחית, בינתים ירד שם זקן הזקנים. חו"ב נקראים סבין, וכתר שהוא למעלה מחו"ב נק' סבא דסבין וה"ס גילוי נשמת יחידה העתידה להתגלות בעולם בגמר התיקון. אמר לוֹן רבנן במאי קא תשתדלוּן. אמר להם: רבנן, במה אתם עוסקים, אמרו ליה, ודאי בהא דאר"ע לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש וכו', לון, שעוסקים בזה שאר"ע לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש וכו'.**

מארבע פרסאות הנ"ל, הנקראות פרד"ס. כי נהר פירושו מאור. וז"ש אל"ן אנון ארבעה דנכנסו לפרד"ס, כלומר, שאלו ד' חכמים שנכנסו לפרד"ס, היינו שנכנסו בארבעה נהרות הללו הנמשכים מד' פרסאות הנ"ל: מפרסא דעשיה נמשך נהר פישון, שהוא חלק הפשוט. ומפרסא דיצירה, שה"ס ו' דגחון, נמשך נהר גיחון, שהוא חלק הרמוז. ואלו הג"ר החסרים כאן בהו' גחון, ה"ס ג"ר דחכמה, וז"ש וְלַחֲכִימָא בְּרַמְיּוּזָא, שמה שנבחר לרמוז, שפירושו ו"ק בלי ג"ר, היינו רק לחכם הצריך מוחין דהארת חכמה. אמנם מובחנת מוחין דחסדים יש שם ג"ר כמו בבריאה. אלא היצירה דוקא להארת חכמה צריך, וג"ר דחסדים אינם מספיקים לו.

**אמר לוֹן, ודאי רזא עלאה אית הכא, והא אוקמוה במתיבתא עלאה. אמר להם, ברוך שיש כאן סוד עליון, והוי פשוטהו בשיבה העליונה. ובגין דלא תטעוּן נחיתנא לכו, ובגין דאתגליא רזא דא ביעיבו, דאיהו רזא עלאה טמירא מבני דרא, ובכדי שלא תטעו בסוד הזה, ירדתי אליכם לבאר, ומשום שכבר נתגלה סוד הזה ביניכם, שהוא סוד נעלם, מבני הדור. כלומר, כיון שבדרך כלל, כבר נתגלה לכם סוד הזה הנעלם מכל בני דורכם לכן אפשר לבאר לכם בשלמות.**

וואלו הג"ר דהארת חכמה החסרים בהו' דגחון, היא השלמות דנשמת משה, שלא יתגלה רק בגמר התקון, לעת שיעמוד משה בתחית המתים. וז"ש ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה כ"ף הו"ך על גחון. כלומר ששלימות נשמת משה, קבור ונעלם בו' דגחון, ולא יוכל להתגלות רק בתחית המתים, שאז ישוב משה לישראל, ועמו ב' משיחין (כנ"ל דף ר"ב ד"ה דבר), דהיינו שיתגלו הג"ר ביצירה, כי אז יתבטלו כל הפרסאות, וישוּבו ג' עולמות ב"ע להיות אצילות, ויאירו ג"ר דחכמה גם ביצירה כמו באצילות, דהיינו התגלות נשמת משה. וכי נהרות האחרים כבר נתבאר לעיל.

**רנג) בודאי אבני שיש טהור אנון, דמנהון מיין דכין נפקין, ודאי הוא שהם אבני**

מאמר אבני שיש מהור  
**רנב) « א"ר אֶלְעָזָר, אָבָא, יוֹמָא תַד הוּינָא חַד הוּינָא (דפו"י דף כ"ז ע"ב)**

## בראשית

## רמז

רמזין בַּאֲת א רִישָׁא וְסוּפָא, ו' דְּאִיהוּ נְטוּי בִּינְיָהוּ, אִיְהוּ עֵץ הַחַיִּים, בַּמָּן דְּאָכִיל מְנִיָּה, וְחַי לְעָלַם, וְאַלִין ב' יוּדִין, אִינוּן רְמִיזין בְּוִיַּצְר, וְאִינוּן תְּרִין יַצִּירוֹת, יַצִּירָה דְעֵלְאִין, וְיַצִּירָה דְתַתְּאִין, וְאִינוּן חֲכָמָה בְּרֵאשׁ, וְחֲכָמָה בְּסוּף, תְּעֻלּוּמוֹת חֲכָמָה, וְדַאי אִנוּן תְּעֻלּוּמוֹת מַחְכְּמָה עֲלָא דְתַתּוֹת כְּתָר עֲלָאָה.

רנ"ד) וְאִנוּן לְקַבֵּל ב' עֵינִין, « דְּכִהּוֹן תְּרִין דְּמַעִין נְחָתוּ בְּנִמָּא רַבָּא. וְאִמָּי נְחָתוּ. בְּגִין דְּאִוְרִייתָא מִתְרִין לִוְחִין וְאַלִין תְּהוּ מִשֶּׁה דְנַחִית לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זְכוּ בְּהוֹן, וְאַתְּבְּרוּ וְנִפְּלוּ, וְדַאי גְרַיִם אֲבוּדָא דְבֵית רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי.

## מסורת הזהר

## חלופי גרסאות

א) ח"א ד': ח"ב ו"ח י"ט: קצה ח"ג קל"ז: קע"ב: ת"ז  
חק' טט ק"ג:  
א) נ"א ואיהו, ב) נ"א ל"ג מאן, ג) נ"א ב"פ אלן, אלין  
הוה, ד) נחתא.

## הסולם

## מאמר

## אבני שיש מהור

סוד ב' יודין שבהכתוב וייצר, שהם: יצירת העליונים סוד עוה"ב, הנמשכים מחכמה עלאה, שהיא בינה. ויצירת התחתונים שבעולם הזה הנמשכים מחכמה תתאה שהיא מלכות, הנקבא דו"א (כנ"ל דף ר"ז ד"ה פירוש ע"ש). והן ב' יודין שבאות א', שיווד העליונה היא חכמה עלאה, ויוד התחתונה היא חכמה תתאה, והקו הנטוי ביניהם ה"ס ו"א הנק' ו, ונק' עץ החיים, המקבל מחכמה עלאה שהיא י' עלאה שממעל לו, ומשפיע לחכמה תתאה, שהיא י' תתאה שמתחתיו, והן סוד אבני שיש מהור, של ר"ע, דהיינו בינה הנקראת חכמה עלאה, והמלכות הנקראת חכמה תתאה, כמו שמבאר והולך.

רנ"ד) וְאִנוּן לְקַבֵּל ב' עֵינִין, דְּכִהּוֹן תְּרִין דְּמַעִין נְחָתוּ בִּימָא רַבָּא: וְהוּן כְּנַגְד ב' הַעֵינִים, שְׁמַהּ יוֹרְדוֹת ב' דְּמַעוֹת לִים הַגְּדוּל, כִּי הַחֲכָמָה מְכוּנָה עֵינִים, וְעֵין יִמִּין כְּנַגְד חֲכָמָה עֲלָאָה, וְעֵין שְׂמָאל כְּנַגְד חֲכָמָה תַתְּאָה. וְאִמָּי נְחָתוּ, בְּגִין דְּאִוְרִייתָא מִתְרִין לִוְחִין אֲלִין הוּהּ מִשֶּׁה נְחִית לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זְכוּ בְּהוֹן וְאַתְּבְּרוּ וְנִפְּלוּ, וְדַאי גְרַיִם אֲבוּדָא דְבֵית רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי, וְלִמָּה יִרְדוּ הַדְּמַעוֹת, וּמְשִׁיב, מְשׁוּם שְׁמַב' לִוְחֹת הָאֵלוּ הוֹרִיד מִשֶּׁה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּהֵינּוּ בִינָה וּמַלְכוּת, כִּי לִוְחַ הַיְמִינִי ה"ס בִּינָה וְהַשְּׂמָאֵלִי מַלְכוּת, שְׁהֵם כְּנַגְד ב' עֵינִים, וְלֹא זְכוּ בְּהֵם יִשְׂרָאֵל, כִּי נִשְׁבְּרוּ וְנִפְּלוּ, דְּהֵינּוּ בַחֲטָא הַעֲגַל, כְּמ"ש וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הַהָר, וְהוּוּ שְׁגֵרָם חֲרָבִין בֵּית רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי, כִּי הֵם נִמְשָׁכִים גַּ"כ מִב' הַלּוֹחֹת, בֵּית רֵאשׁוֹן מְלוּחַ הַיְמִינִי, שְׁה"ס חֲכָמָה עֲלָאָה, בִּינָה, וּבֵית שְׁנֵי מְלוּחַ הַשְּׂמָאֵלִי שְׁה"ס חֲכָמָה תַתְּאָה, מַלְכוּת. וְע"כ הַפְּגָם דְּשִׁבִירַת הַלּוֹחֹת

אבני שיש טהור, שמהם יוצאים מים טהורים, ואנון רמזין באת א' רישא וסופא ו' דאיהו נטוי ביניהו איהו עץ החיים מאן דאכיל מניה וחי לעלם, והם מרומזים בב' יודין שבאות הא' בראשה ובסופה, הו' שבא' הנטויה בין ב' היודין, הוא עץ החיים, שכל האוכל ממנו וחי לעלם. ואילו ב' יודין, אנון רמזין בוויצר, ואנון תרין יצירות, יצירה דעלאין ויצירה דתתאין, וב' יודין הללו שבא' מרומזין בהכתוב וייצר, שיש בו ב' יודין, והם ב' יצירות, יצירת העליונים ויצירת התחתונים. ואנון חכמה בראש וחכמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי אנון תעלומות מחכמה עלאה דתחתות כתר עלאה. והם הב' יודין שבראש וסוף, בהשם יאהדונה"י, שפירושם, חכמה בראש השם וחכמה בסוף השם. ונקראות תעלומות חכמה, כי כן הם נעלמות מחכמה העליונה שמתחת כתר עליון. פירוש, הכתר דא"א, נקרא כתר עליון.

ותחתיו הוא החכמה דא"א בסוד דא לגו מן דא, (כמ"ש בוהר האזינו אות ל"ז) והיא נקראת חכמה סתימאה, מטעם שנסתמה ואינה משפעת לפרצופי אצילות, והחכמה המושפעת באצילות היא רק מבינה שנעשית חכמה ע"י עלייתה לראש א"א, ובינה זו נקראת חכמה עלאה. וכשהו"א מקבל ממנה ומשפיע לנוקבא, נקראת אז הנוקבא בשם חכמה תתאה. וב' חכמות הללו נקראות תעלומות חכמה, להיותן נעלמות מחכמה, בערך החכמה העליונה דא"א שמתחת הכתר שלו, דהיינו החכמה סתימאה, כי לא יוכלו לקבל ממנה כלום. ואילו ב' החכמות ה"ס ב' יודין ראש וסוף שבשם יאהדונה"י, והם (דפו"י דף כ"ז ע"ב)

ריז

בראשית

וְאִמָּאֵי נִפְלוּ. בְּגִין דְּפָרַח ו' מְנִייהוּ, דְּאִיהוּ ו' דְּוִיִּצְר, וְיָהִיב לֹון אֶתְרִנִּין  
מִסְטָרָא דְעֵץ הַדְּעַת טו"ר, דְּמִתְמָן אֶתְיִיבֵת אֲוִרִיתָא בְּאֶסְרֵהּ וְהֵתֵר,  
מִיִּמְנָא חַי, וּמִשְׁמַאלָא מוֹתָא.

רנח) וּבְגִיד א"ר עֶקֶבָא לְתַלְמִידוֹי, כְּשִׁתְּגִיעוּ לְאֲבִי שֵׁישׁ טְהוֹר, אֵל  
תְּאֲמְרוּ מִים מִים, לֹא תִהְיוּ שְׁקִילִין אֲבִי שֵׁישׁ טְהוֹר לְאֲבִינִין אֶתְרִנִּין, דְּאֲנוּן  
דְּחַי וּמוֹתָא, דְּמִתְמָן לֵב חֶכֶם לִימִינוּ וְלֵב כְּסִיל לְשְׂמַאלוֹ. וְלֹא עוֹד אֵלָא  
אֲתוּן תְּסַתְּכִנוּן גְּרַמִּיכוּ, בְּגִין דְּאֵלִין דְּעֵץ הַדְּעַת טו"ר אֲנוּן בְּפִרוּדָא, וְאֲבִי  
שֵׁישׁ טְהוֹר אֲינוּן בְּיַחְדָּא בְּלֹא פִרוּדָא כְּלָל. אֵלָּא וְאֵי תִימְרוּן דְּהָא אֶסְתַּלַּק עַץ  
הַחַיִּים מְנִייהוּ וְנִפְלוּ, וְאֵית פִּרוּדָא בִּינֵיהוּ, דְּדוּבְרֵי שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנַגְדַּי עֵינֵי,  
דְּהָא יֵלִית תְּמָן פִּרוּדָא לְעֵילָא דְּאֵלִין דְּאֶתְכִּירוּ מֵאֲנוּן הוּוּ. אֲתוּ לְנִשְׁקָא  
(\* לֵיה, פִּרַח וְאֶסְתַּלַּק מְנִייהוּ.

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

א נ"א וייצר, ב נ"א חיים, ג נ"א דאנון ב' יודין דויצר  
חכמה עלאה וחכמה תתאה. ד נ"א חיים ומיתה. ה נ"א  
ואי תימרון דהא אלף לית תמן וכי' ולי' דהא אסתלק  
עד דהא לית, ד נ"א דהא אלף.

דרך אמת אן מנחת יהודה דף מ"ט גירסא אחרת ועי' דף נ"ג וקני' וזהר סוף כי תצא.

מסורת הזהר

א) ת"ז תקי ס"ט קטו: לאבני שיש טהור לעיל דף רט"ו  
צ"א ושי"ג. ב) (קהלת יוד) ח"ג רכ"ז: ת"ז תקי מ' פ':  
תקי נו צא. תקי ס"ח צ"ח: תקי ס"ט קי"ז: ג) לעיל דף  
תיב צ"ב ושי"ג.

אבני שיש טהור

רנח) וּבְגִיד אר"ע לְתַלְמִידוֹי כְּשִׁתְּגִיעוּ  
וּכְו' לֹא תִהְיוּ שְׁקִילִין אֲבִי שֵׁישׁ טְהוֹר  
לְאֲבִינִין אֶתְרִנִּין דְּאֲנוּן חַי וּמוֹתָא, דְּמִתְמָן  
לֵב וְגו'. וּמִשּׁוּם זֶה אר"ע וְכִי שְׁפִירוּשׁוּ הוּוּ, אֵל  
תְּשׁוּן אֵת אֲבִי שֵׁישׁ טְהוֹר לְאֲבִינִים אֶתְרִנִּין, שְׁהִם  
חַיִּים וּמוֹת, שְׁמִשְׁם לֵב חֶכֶם לִימִינוּ וְלֵב כְּסִיל  
לְשְׂמַאלוֹ. וְלֹא עוֹד אֵלָּא אֲתוּן תְּסַתְּכִנוּן  
גְּרַמִּיכוּ, בְּגִין דְּאֵלִין דְּעֵצָה"ד טו"ר אֲנוּן  
בְּפִרוּדָא וְאֲבִי שֵׁישׁ טְהוֹר אֲנוּן בְּיַחְדָּא  
בְּלֹא פִרוּדָא כְּלָל, וְלֹא עוֹד אֵלָּא שְׁתַּסְתַּכְנוּ  
בְּעִצְמַכֶּם, מִשּׁוּם שְׂאֵלוּ אֲבִינִים דְּעֵץ הַדְּעַת  
טו"ר הֵן בְּפִרוּד, וְאֲבִי שֵׁישׁ טְהוֹר הֵן בְּיַחְדוּ  
בְּלִי שׁוּם פִּרוּד כְּלָל. וְאֵי תִמְרוּן דְּהָא  
אֶסְתַּלַּק עַץ הַחַיִּים מְנִייהוּ וְנִפְלוּ, וְאֵית  
פִּרוּדָא בִּינֵיהוּ, וְאֵם תְּאֲמְרוּ, הֲרֵי עַץ הַחַיִּים  
נִסְתַּלַּק מֵהֶם בְּשַׁעַת חֲטָא הַעֲגָל וְנִפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ,  
וְעַכְשָׁי שׁ פִּרוּד בִּינֵיהֶם, דְּדוּבְרֵי שְׁקָרִים לֹא  
יִכּוֹן לְנַגְדַּי עֵינֵי דְּהָא לֵית תְּמָן פִּרוּדָא  
לְעֵילָא, דְּאֵלִין דְּאֶתְכִּירוּ מֵאֲנוּן הוּוּ, דְּדוּבְרֵי  
שְׁקָרִים וְגו', שְׁהֲרֵי לְמַעְלָה אֵין בְּהֶם פִּרוּד,  
כִּי אֵלוּ שְׁנִשְׁבְּרוּ מֵאֵלוּ הֵיוּ, דְּהֵיִינוּ שְׁהֵיוּ  
מֵאֵלוּ אֲבִי שֵׁישׁ טְהוֹר, וְאֵיכֶּם אֵין בְּהֶם  
פִּרוּד כְּמוֹ אֲבִי שֵׁישׁ טְהוֹר, וְנִבְחַתִּים מִשּׁוּם  
זֶה, כְּמוֹ שְׂאֵל נִשְׁבְּרוּ מֵעוֹלָם.

ביאור הרברים. כי התורה מכונה מים  
כמ"ש ז"ל (ב"ק י"ז). אין מים אלא תורה  
(מקור

הסולם

מאמר

הלוחות גרם לחורבנם, וע"כ ירדו ב' דמענות  
לים הגדול, הרומזים על ב' חורבנות שנעשו  
מפאת שבירת הלוחות הראשונים. ואמאי  
נפלו בגין דפרח ו' מנייהו דאיהו ו' דויצר,  
ולמה נפלו ונשברו הלוחות, ומשיב, משום  
שפרח ו' מהם, שהוא הו' דויצר. פירוש,  
כי ב' יודין שבויצר הן ב' יודין שבאות  
א', שה"ס ב' הלוחות, והו' דויצר ה"ס  
הקו הנטוי ביניהם, שה"ס עץ החיים, כנ"ל.  
ואחר שישאל תקנו החטא דעצה"ד, ופסקה  
מהם זוהמת הנחש, ע"כ זכו בלוחות שה"ס  
ב' יודין חכמה עלאה וחכמה תתאה, וזכו  
בעץ החיים, שהוא הקו הנטוי ביניהם שה"ס  
חרות ממלאך המות. אמנם ע"י חטא העגל  
קלקלו תקונם וע"כ פרח עץ החיים מהם,  
כי חזר עליהם הפגם דעץ הדעת, ושוב  
נשתעברו תחת מלאך המות, והלוחות שהיו  
נכללים מעץ החיים נשברו ונפלו. ויהיב  
לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טו"ר,  
דמתמן אתייהיבת אורייתא באסור והיתר,  
מימינא חיי ומשמאלא מותא, ונתן להם ב'  
לוחות אחרים מצד עץ הדעת טוב ורע,  
שמשם ניתנה להם התורה בדרך איסור  
והיתר, שמימין היא חיים ומשמאלא היא  
מות. דהיינו כמ"ש חז"ל (שבת פ"ח:): למימינים  
בה סמא דחיי, ולמשמאילים בה סמא דמותא.

(דפו"י דף כ"ז ע"ב \*) כ"ז ע"א

ריח

בראשית

רנו) ד"א, וְנָהָר יוֹצֵא מַעַדָן, בְּוֹדָאֵי לְעֵילָא בְּעֵץ חַיִּים, אַ תְּמָן לִית בְּקְלִיפִין  
נוֹכְרָאִין, הַה"ד א לא יְגוּרְךָ רַע, אֲכָל בְּעֵץ דְּלִתְתָא אִית בְּקְלִיפִין נּוֹכְרָאִין  
וְדָאֵי, וְאִיהוּ נְטוּעַ בְּגִנְתָא דְעַדָן דְּזַעִיר אֲפִין, דְּאִיהוּ תְּנוּךְ, מַטְטְרוּן,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) לעיל דף ר"א צ"א ושי"ב. ב) (תהלים ה') ח"א נב. א) נ"א תמק. ב) נ"א קלפין. ג) נ"א קלפין. ד) נ"א ובראין.  
נו: טב. קפת. ריט: ח"ב קג. קח: קצג: ריד: ח"ג צ.  
קה: קנה. רכה. רפכ: ת"ז בהקדמה ט. תקי נ"ו צ. תקי סז צח: תקי סט קח:

מאמר ב'

הסולם

אבני שיש מהור

וכו' אַנּוּן בִּיהוּדָא בְּלֵא פְרוּדָא כְּלָל, וְאִי  
תִּימְרוּן דְּהָא אֲסַתְלַק עֵץ הַחַיִּים וְכוּ', וְלֹא  
עוּד, כִּי מַלְכָּד הוֹלוּל הָרִי אַתָּם מִשְׁקָרִים  
בְּעַצְמְכֶם, כִּי מִטְרָם הַתְּקוּן שְׁהִיתָה הַתּוֹרָה  
נִמְשַׁכְתָּ מְלוּחָתוֹת הַשְּׁנִיּוֹת בְּבַחֲנִית עֲצֵה"ד  
טו"ר, הִיָּה שׁוֹלֵט אִז כַּח הַפְּרוּד. וְעַתָּה  
שְׁנַגְלוּ הָאֲבָנִי שֵׁישׁ טְהוֹר, נִגְלָה הַיְחוד בְּלִי  
שׁוּם פִּירוּד, כְּלוּמַר, דַּאֲגֵלָאֵי מִילְתָא לְמַפְרַע  
שְׁלֹא הִיָּה פִירוּד כְּלָל מְעוּלָם, וְאִיךְ תַּחֲשַׁבּוּ  
שְׁנִשְׁכְּרוּ הַלּוּחָתוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת וְנִסְתַּלַּק עֵץ הַחַיִּים  
מֵהֶם, שְׁהוּא שְׁקֵר גַּמּוּר, דְּהָא לִית תְּמָן  
פְרוּדָא לְעֵילָא דְאַנּוּן דְאַתְּבְּרוּ מֵאַנּוּן הוּוּ כִּי  
עַתָּה נִגְלָה שְׁאִין שֵׁם שׁוּם פִּירוּד לְמַעְלָה  
בְּלוּחָתוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, כִּי אֵלּוּ הַלּוּחָתוֹת שְׁנִשְׁכְּרוּ  
הִיוּ מִמֶּשׁ הָאֲבָנִי שֵׁישׁ טְהוֹר שֶׁל עֲכָשִׁיר,  
וְכָל הַשְּׁלִיטָה שְׁהִיָּה בִּינֵיתָם לְעֲצֵה"ד טו"ר  
בְּבַחֲנִית הַפְּרוּד חֲלַף וְהִלַּךְ לוֹ וְדוּמָה כְּמוֹ  
שְׁלֹא הִיָּה כְּלָל בְּעוּלָם, וְנִמְצָא שְׁהַלּוּחָתוֹת  
הָרֵאשׁוֹנוֹת לֹא נִשְׁכְּרוּ כְּלָל, וְכָל הַתּוֹרָה  
שְׁנִתְּגַלְתָּה וְהִבִּיאָה לְגַמְרָה הַתְּיָקוּן יִצְאָה מִמֶּשׁ  
מְלוּחָתוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, וְלֹא הִיָּה מְעוּרָב בַּה  
כְּלָל בְּחִינַת טו"ר וְחַיִּים וּמוֹת, כְּמוֹ שְׁהִיָּה  
נִדְמָה לְכֶם מִטְרָם הַתְּיָקוּן, בְּצוּרוֹת לּוּחָתוֹת  
הַשְּׁנִיּוֹת. וְכֹזָה תִּמְצָא ג"כ בּוֹהַר (שׁוּפְטִים אוֹת  
י"ז) שְׁדַרְשׁוּ עַל הַכְּתוּב ע"פ שְׁנַיִם עֲרִים  
וְגו' יוֹמַת הַמַּת. וְהַקְּשׁוּ, הַחִי מְבַעֵי לִיָּה,  
וְתַרְצוּ אֵלּוּ הַמַּת דַּא ס"מ, דְּהוּא מַת מְעִיקְרוּ.  
כְּלוּמַר שְׁכַגְמַר הַתְּיָקוּן כְּשִׁיחַבְּטַל הַס"מ יִגְלָה  
לְכָל, שְׁהַס"מ לֹא הִיָּה חַי מְעוּלָם, אֵלּוּ  
הַיְחוד הִיָּה שׁוֹלֵט תְּמִיד בְּסוּהָ אִין עוּד  
מְלַבְּדוּ.

ומקור התורה ה"ס ב' לוחות העדות שהם  
בינה ומלכות. וע"כ הם מכונים ב' לוחות  
אבנים להיותן נובעות מים שהיא התורה.  
ונתבאר לעיל, שלוחות הראשונות קבלו  
ישראל בבחינת השלמות כמו שיהיה בגמר  
התיקון, שה"ס מ"ש חז"ל בהכתוב חרות על  
הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות, שהיו  
חירות ממלאך המות, כמו שיהיה בגמר  
התיקון. אלא ע"י חטא העגל קלקלו התיקון,  
ותור עליהם שליטת מלאך המות ונשכרו  
הלוחות, ונתנו להם לוחות שניות מבחינת  
חיי ומותא.  
וכל התיקון אינו אלא ע"י המשכת אור  
תורה, כי ע"י המ"ן שמעלים ישראל ע"י  
קיום המצות ומע"ט הם גורמים זווגים  
עליונים המגלים לאט לאט את אור התורה  
לישראל עד שזוכים על ידו לגמר התיקון,  
ונגלות או ב' לוחות האבנים, בסוד ב'  
אבני שיש מהור דמנהוין מיין דכייין נפקין,  
ואין עוד שם מים מים בפרודא, שהם מים  
שבימין חיים, ומים בשמאל מות, כנ"ל, כי  
יכולע המות לנצח, וכולם טהורים וכולם  
חיים. ונמצא, שהאבני שיש מהור הן תוצאה  
ותולדה מכל התורה, הנגלות ע"י לוחות  
השניות בסוד מים מים.

וזהו שהזהיר ר"ע לתלמידיו כשתגיעו  
לְאֲבָנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר אֲלֵי תֵאֲמַרוּ מִיָּם מִיָּם,  
שהיה חושש שלא יטעו לחשוב שהאבני  
שיש מהור הן תוצאה מהתורה שנתגלתה  
בבחינת מים מים בפרודא מלוחות השניות,  
כי אז ישפילו מעלת אבני שיש מהור, כי  
אע"פ שהן עצמן מים טהורים, מ"מ כיון  
שיצאו מבחי' מים מים, די לבא מהדין  
להיות כנידון. וזה אמרו א"ל תהוו שקליין  
אבני שיש מהור לְאֲבָנִין אַחֲרֵינִין בְּהוּ  
חַיִּי וּמוֹתָא, כִּי בּוֹהַ שְׁתַּחֲשַׁבּוּ שְׁהַאֲבָנִי שֵׁישׁ  
טְהוֹר הֵן תּוֹלְדָה וְתוֹצֵאָה מְלוּחָתוֹת הַשְּׁנִיּוֹת  
שֵׁישׁ בְּהֶם חַיִּי וּמוֹתָא, נִמְצָאִים אַתָּם מִשׁוּיָם  
אוֹתָם אֵלֵיהֶם, כִּי דִי לְבַא מְהַדִּין לְהִיּוֹת  
כְּנִידוֹן, וְהָרִי אַתָּם מְזוֹלָלִים בְּאֲבָנֵי שֵׁישׁ  
טְהוֹר. וְלֵא עוּד וְכוּ' דְאֵלִין דְּעֲצֵה"ד טו"ר  
(דפויי דף כ"ז ע"א)

מאמר ב' ונהר יוצא מעדן

רנו) ד"א וְנָהָר יוֹצֵא מַעַדָן מַעַדָן בּוֹדָאֵי לְעֵילָא  
בְּעֵץ חַיִּים תְּמָן לִית קְלִיפִין נּוֹכְרָאִין הַה"ד  
לֵא יְגוּרְךָ רַע: פִּירוּשׁ אַחַר עַל הַכְּתוּב וְנָהָר יוֹצֵא  
מַעַדָן הוּא, כִּי וְדָאֵי הוּא שְׁבַעֵץ הַחַיִּים הַעֲלִיּוֹן  
דְּהִיּוּנו בּוֹדָא דְאַצִּילוֹת, אִין שֵׁם קְלִיפּוֹת זִוּוֹת ח"ש  
עֲלִיו לֹא יְגוּרְךָ רַע, כִּי הַקְּלִיפּוֹת מִתְּחִילוֹת  
בְּעוּלָם הַבְּרִיאָה שְׁמַתַּחַת הָאֲצִילוֹת, אֲבַל בְּעֵץ  
דְּלִתְתָא אִית קְלִיפִין נּוֹכְרָאִין וְדָאֵי, וְאִיהוּ  
נְטוּעַ בְּגַ"ע דְּזַעִיר אֲפִין דְּאִיהוּ הַנּוּךְ, מַטְטְרוּן,  
אַבְל

ריב

**בראשית**

א) דג"ע דלעילא דקב"ה לית תמן א' ערטומא, למהוי תמן נפתל ועקש. ובגין דא, ונהר יוצא וגו', ויכילנא למימר במטטרון, ביוצא מעדן מעדן דיליה, להשקות את הגן, גן דיליה, פרדס דיליה, דתמן א' עאלו בן עזאי וכן זומא ואלישע, וקליפין דיליה, מסטרא דא טוב, ומסטרא דא רע, ודא אסור וקתרו, פשר ופסול, טומאה וטהרה.

רנז) קם חד סבא ואמר, ר' ר', הכי הוא ודאי, אבל עין חיים לא אתקרי איהו, אלא הקא יהוה נזא דמלה, וייצר: חד יצירה דטוב, וחד יצירה דרע, דא איהו עין הדעת טוב ורע, עין דא אדם וצירא מסטרא דחיים מניה, ומסטרא דמותא מניה, תמן ב' יצירות דיליה, דאנון אסור וקתרו,

**חלופי גרסאות**

א נ"א ליג ערטומא למהוי תמן. ב נ"א דנפיק. ג נ"א וקליפין. ד נ"א ואנון. ונ"א ודא איהו. ה נ"א איסור. ו נ"א איהו. ז נ"א איסור.

**מטרת הזהר**

א) לעיל דף רי"ג צ"ט ושי"ג.

דרך אמת. אן לפי שיש שני ג"ע עליון ותחתון ושני מטטרון קטן וגדול. ב) תקון י"ח דף לו הזהר תצא רפ"ג א' שמרכבת מטטרון הוא עין הדעת טוב ורע.

**ונהר יוצא מעדן**

שם הארת המוחין עד שיתכן לומר על הו"א שהוא יוצא ונבדל מאמא עלאה. ולפיכך פירש ר"ש אשר נהר, הוא מטטרון, שהוא למטה מפרסא דאצילות, שכבר יתכן בו קליפות להפרידו מאצילות, ועומד בג"ע דבריא להשקות אותה. וע"כ אומר הכתוב ונהר דהיינו מטטרון, יוצא מעדן היינו מג"ע העליון, שהיא מלכות דאצילות, כי יצא ונפרד הימנה ובא לבריא בכדי להשקות את הגן, שהיא ג"ע דבריא, מלכות דבריא, המכונה פרדס, ששם נכנסו בן עזאי וכו'.

**הסולם**

**מאמר ב'**

אבל בעין שלמטה, דהיינו שבעולם הבריאה, יש קליפות זרות בודאי, ועין הזה נטוע בג"ע דו"א שלמטה, דהיינו דו"א דבריא והעין אשר שם נק' חנוך או מטטרון, דג"ע דלעילא דקב"ה לית תמן ערטומא למהוי תמן נפתל ועקש, כי בג"ע העליון של הקב"ה, דהיינו בג"ע דאצילות, אין שם קליפות שיהיה שמה נפתל ועקש, ובגין דא, ונהר יוצא מעדן וגו' ויכילנא למימר במטטרון יוצא מעדן, מעדן דיליה, ועל כן נאמר עליו ונהר יוצא מעדן וגו' שנהר הוא מטטרון. יוצא מעדן, היינו שיוצא מהעדן שלו, שהם מוחין דאמא, כי הבינה נקראת עדן (כנ"ל דף רי"א אות רמ"ז). להשקות את הגן, גן דיליה, פרדס דיליה, דתמן עאלו בן עזאי וכן זומא ואלישע, להשקות את הגן היינו גן של מטטרון, פרדס שלו, כלומר מלכות דבריא, ששם נכנסו ב"ע וב"ז ואלישע, וקליפין דיליה מסטרא דא טוב ומסטרא דא רע, ודא אסור וקתרו וכו', והקליפות של מטטרון, הם טוב מצד זה, ורע מצד זה, וזהו שיש בתורה, איסור וקתרו כשר ופסול, טומאה וטהרה.

רנז) קם חד סבא ואמר רבי רבי, הכי הוא ודאי, אבל עין חיים לא אתקרי איהו; קם זקן אחד ואמר לר"ש רבי רבי, כן הוא בודאי, אשר אין קליפות באצילות, אלא בבריא. אבל מטטרון לא נקרא עין החיים. כלומר, שתמה עליו אם תפרש את הגן שבהכתוב על ג"ע דבריא, א"כ איך תפרש את הכתוב, ועין החיים בתוך הגן, הרי בגן דבריא אין שם עין החיים, ומטטרון אינו עין החיים, שהרי יש בו טו"ר. אלא הכי הוא רזא דמלה, וייצר, חד יצירה דטוב, וחד יצירה דרע, דא איהו עצה"ד טו"ר; אלא סוד הדבר כך הוא, וייצר שכתוב עם ב' יודין יורה ב' יצירות, האחת יצירת הטוב והאחת יצירת הרע, והיינו הוא עין הדעת טוב ורע. שיש בו ב' יצירות הללו, עין, דא אדם וצירא, מסטרא דחיים מניה, ומסטרא דמותא מניה, תמן ב' יצירות דיליה, דאינון אסור וקתרו, עין הדעת הוא אדם הקטן, כלומר בעת שיש לו

(דפו"י דף כ"ז ע"א)



**רכא**

**בראשית**

מִיד דְאָמַר מַלְיָן אַלְיָן סְלִיק לְעֵילָא. אִיִּר שְׁמַעוֹן, תְּבַרְכֵיָא בְּוֹדַי מְלָאכָא  
תְּהוּ, וּבְוֹדַי סְמִיךְ אֵית לְנָא, מְפַל אַתְר.  
רַנְט) פִּתַח קְרָא אֲבַתְרִיהּ, וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן  
וַגּוֹ, וַיִּקַּח מֵאֵן נְטִיל לֵיהּ, אֶלָּא אֶלָּא נְטִיל לֵיהּ מִד' יְסוּדִין, וַדְאֲתָמַר בְּהוֹן אִּי וּמִשָּׁם  
יִפְרַד וְהָיָה לְאֲרַבְעָה רְאִשִׁים, אֲפָרִישׁ לֵיהּ מְנַהוֹן, וְשׁוּי לֵיהּ בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן.

**מסורת הזהר**

**חלופי גרסאות**

(א) (בראשית ב') ח"א קמא: קצט: ח"ב קסה: ת"ז תק' א נ"א ומאן. ב נ"א מוסיף שמתגבר יסוד האש ונעשה  
כא טב. תק' נ"ה פח: ז"ח איכה צ"א טב שכג. שה"ש רוחני.  
ס"ח טד שמא. ב) ח"א פ. רסג. ח"ב ונד: ח"ג קע. רכו: רלד: ז"ח בראשית יוד טא שטז. יתרו לג טא שכ. וות  
פ"ד טא שטז. תק"ח קיר טב שמג קיט. טב שמ. ג) לעיל דף ר"יב צ"ה וש"נ.

**הסולם**

**מאמר ב'**

**ונהר יוצא מעדן**

והמלאכים ישאלו לישראל מה פעל אל, והטעם הוא, כי המאציל תקן ד' העולמות אבי"ע בכל הצורך עד שיוכלו ישראל לגמור התיקון, אמנם מבחינת גמר התקון עצמו לא עשה כלום. והוא כמ"ש חז"ל על הכתוב עמי אתם, עמי אתם בשותפות אני התחלתי העולמות ואתם גומרים אותם. ולפיכך גם המלאכים אין בהם משהו מבחינת גמר התקון, ואינם משיגים מזה כלום, והם צריכים בענין זה לשאול לישראל מה פעל אל. וע"כ מתוך שראה ר"ש שלא ידע ליישב המקראות של ועץ החיים, על גמר התקון, הבין שהוא מלאך שאין לו השגה שמה.

ועכ"ז אמר ובודאי סמיך אית לנא מכ"א אתר, כלומר, שלא לבד שהסבא לא סתר לדבריו, אלא עוד נמצא סיעתא מדבריו לדברי ר"ש, כי לפי הסבא קאי הכתוב ונהר יוצא מעדן על שעת קטנות, והכתוב ועץ החיים בתוך הגן על שעת גדלות, והוא דומה לדברי ר"ש שפירש את הכתוב ונהר יוצא מעדן על שתא אלפי שני, שבי"ע בקטנות ובפרודא מאצילות, והכתוב ועץ החיים בתוך הגן על גמר התקון שבי"ע ישוב לאצילות ולבתי גדלות, הרי שדברי הסבא דומים לדברי ר"ש ויש סמוכים לדבריו.

מאחר שאין שום קליפות באצילות שיפרידו את ז"א מבינה, עד שהכתוב יאמר ומשם יפרד כנ"ל. וע"ז תירץ הסבא שהכתוב קאי על אדם הראשון שיש לו ב' מצבים, מצב קטנות ומצב גדלות, שבמצב הקטנות נאמר עליו וייצר שה"ס ב' יצירות טו"ר, ואז נמצא האדם בבי"ע בין הקליפות, ונקרא עץ הדעת טוב ורע. ועל מצב הזה מרמו הכתוב ונהר יוצא מעדן וגו' שאז יצא הנהר שה"ס האדם, מאצילות שנק' עדן, אל עולמות דפרודא הנק' בי"ע. ומה שהכתוב אומר ועץ החיים בתוך הגן, קאי על מצב הגדלות של אדם, שקונה נשמה רוח נפש מאצילות, כי אז עולה לאצילות ומלביש את הז"א הנקרא עץ החיים, ונבחנו גם האדם לבחינת עץ החיים כמוהו, כי התחתון המלביש לעליון נעשה כמוהו. ואז היה נמצא האדם בג"ע של אצילות. מיד דאמר מלין אלין סליק לעילא מיד אחר שאמר דברים האלו נסתלק לו למעלה.

**א"ר שמעון הברייא בודאי מלאכא הוה ובודאי סמיך אית לנא מכ"א אתר:** אר"ש חבריא, ודאי שהיה מלאך, ומכל מקום יש לנו סמוכים בודאי. פירוש, כי ר"ש ביאר הכתוב ועץ החיים בתוך הגן על גמר התיקון, כנ"ל דף ר"ט אות רמ"ה. ולפיכך לא היה צריך הסבא להקשות עליו אב"ל עץ החיים לא אתקרו איהו, כי הכתוב ונהר יוצא מעדן איירי בשתא אלפי שני שאז מטטרון בבחינת טו"ר, והכתוב ועץ החיים תוך הגן איירי בגמר התיקון שאז ישוב בי"ע וכן מטטרון להיות אצילות, ויהיה אז מטטרון בבחינת עץ החיים. וכיון שראה ר"ש שהסבא לא הבין זה, ידע שמלאך הוא, כי המלאכים אין להם השגה בעתיד להיות בגמר התיקון, כמ"ש חז"ל בביאור הכתוב כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, שאז בגמר התקון תגדל השגת ישראל מהשגת המלאכים, (דפו"י דף כ"ז ע"א)

**מאמר ויניחהו בגן עדן**

רַנְט) פִּתַח קְרָא אֲבַתְרִיהּ וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים וַגּוֹ' פִּתַח ר"ש אחריו, דהיינו אחר הסבא הנ"ל, לבאר הכתוב ויקח ה' אלקים את האדם וגו' כלומר, אחר שהסבא ביאר הכתובים ונהר יוצא מעדן וכו' על קטנות וגדלות דאדה"ר. ביאר גם ר"ש את הכתוב ויקח ה' אלקים את האדם וגו' על קטנות וגדלות דאדה"ר. ויקח מאן נטייל ליה, אלא נטייל ליה, מיד' יסודין דאתמר בהוון, ומשם יפרד וגו' אפריש ליה מנהוון ושוי ליה בג"ע, הכתוב אומר

**רכב**

**בראשית**

**רס)** כְּגוֹנוֹנָא דָא, יַעֲבֵד קב"ה לְבִינָא דְאַתְבְּרִי מַד' יְסוּדִין, כּוֹמְנָא דְתַבּ בְּתִיבְתָא, וּמִתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא, קב"ה נְטִיל לִיהּ «מִתְמָן, וְעֲלִייהּ אֲתָמַר, וּמִשֵּׁם יִפְרֵד, אֲפִרִישׁ נַפְשִׁיהּ מִתְאַוּהּ דִּילְהוֹן, וְשׂוּי לִיהּ בְּגִנְתָא דִּילִיהּ, דְּאִיְהִי שְׂכִינְתָא. «לְעֵבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דְעֵשָׂה, וְלִשְׁמֵרָהּ בְּפִקּוּדִין דְלֵא תַעֲשֶׂה, בְּאִי זָכָה לְנִטְרָא לָהּ, אִיהוּ יְהֵא רִישָׁא, עַל ד' יְסוּדִין, וְאַתְעֵבִיד נְהַר דְאַתְשַׁקֵּין עַל גְּדִיהּ, וְלֵא עַל יְדָא אֲתָרָא, וְאַשְׁתְּמוּדְעִין בִּיהּ, דְּאִיהוּ רַבּוֹן וְשְׁלִיט עֲלִייהּ.

**רסא)** וְאִי עֵבֵר עַל אוּרִייתָא, אֲתְשַׁקֵּין מְמַרְרֵוּ דְאִילְנָא דְרַע, דְּאִיהוּ יַצֵּר הַרְע, וְכָל ה' אֲבָרִין דְאַנּוֹן מַד' יְסוּדִין, וְאַתְמַר בְּהוֹן, «וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְגו'»

**מסורת הזהר**

**חלופי גרסאות**

א) (זכור ושומר) ח"א קצט: ח"ב קסה: ת"ז תק' כ"א א נ"א תמן. ב נ"א אמ. ג נ"א ליה. ד נ"א ואם, ה נ"א סב. תק' נ"ה פח: (לעבדה ולשמרה) ח"א קמא: ח"ג רסג. ז"ח בראשית י"ה טג שר. ב) (שמות א) ח"א קפ. ח"ב יח. מא: ח"ג קג רכט: ת"ז תק' טט קז: תק' ט' בהשטמות קמו. תק' יוד בהשטמות קמו: תק"ח צ"ז טג שמו. צ"ח טב שלא. צט טב שלה.

**מאמר**

**הסולם**

**ויניחהו בג"ע**

מבי"ע דפרודא, ועל ד' יסודין דפרודא נאמר עליהו ומשם יפרד, כי הפרישו מהתאוות שלהם ומנית אותו בגן שלו שהיא השכינה, דהיינו המלכות. לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה, לעבוד את השכינה במצות עשה, ולשמור את השכינה במצות לא תעשה, כלומר, הכתוב לעבדה ולשמרה הנאמר בג"ע, פירושו לעסוק במ"ע ובמצות ל"ח.

**אי זכא לנטרא ליה, איהו יהא רישא ע"ד יסודין ואתעביד נהר דאתשקין ע"ד ידיה, ולא ע"ד ירא אהרא:** אם זוכה לשמור את השכינה, הוא יהיה ראש על ד' יסודות שבגופו, ונעשה נהר שיושקו על ידו, ולא על ידי אחר, דהיינו ה"ס"א. ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושליט עליהו, ומכירין אותו שהוא רבון ומושל עליהם. פירוש, כי בהיותו בג"ע ומקיים המצות לשמור את הגן שהיא השכינה, או נכללים ד' יסודות שבגופו בתוך הגן, כי הגן היא בחינת נפש שלו כנ"ל כדיבור הסמוך, והגוף והנפש נכללים תמיד זה בזה, וכיון שהאדם עצמו הוא שם בסוד נהר, ומקבל השפע מעדן ומשקה את הגן כנ"ל, נמצא שהוא משקה את ד' יסודות שבגופו, ואז הוא מושל עליהם, דהיינו שלא יתאוו שום תאוה לעצמם ובכל שיפנו ישפיעו נ"ר ליוצרים.

**רסא) ואי עבר ע"ד אוּרִייתָא, אֲתְשַׁקֵּין מְמַרְרֵוּ דְאִילְנָא דְרַע, דְּאִיהוּ יַצֵּר הַרְע:** ואם עבר על מצות התורה, יושקו ד' יסודות גופו ממרידות אילן הרע, שהוא היצר הרע, וכ"ל אברין דאינון מד' יסודין, אתמר בהון וימרוו את חיייהם

אומר ויקח, ושואל, מהיכן לקח את האדם, ששם היה מטרם שהניחהו בג"ע, ואומר, אלא שלקח אותו מד' היסודות דפרודא, שעליהם אומר הכתוב, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, הרומז על ארבעה יסודות. והקב"ה הפריד את האדם מד' יסודות הללו דפרודא והניחו בג"ע דאצילות.

פירוש, כמו שהסבא ביאר את הכתוב ונהר יוצא מעדן על אדה"ר בעת קטנות, שיצא אז מאצילות הנקרא עדן, ובא לבי"ע דפרודא, ואח"כ בעת גדלות עלה לג"ע דאצילות וקבל שם תלת קטירין, נשמה רוח נפש, הנק' עדן נהר גן, שעדן ה"ס אור הבינה הנק' נשמה. וגן, ה"ס אור המלכות דאצילות הנק' נפש. והאדם עצמו נעשה בסוד נהר המשקה את הגן, שה"ס אור הרוח. הנה על דרך הזה ביאר ג"כ ר"ש את הכתוב ויקח ה' אלקים את האדם ויניחהו בג"ע, כי מקודם לכן היה בבי"ע דפרודא, והגוף שלו היה מד' יסודות דפרודא, ולעת גדלות הפרישו הקב"ה מד' יסודות דפרודא, והעלהו לג"ע דאצילות ונעשה לבחינת נהר דאצילות, המקבל מעדן ומשפיע לגן.

**רס) כְּגוֹנוֹנָא דָא יַעֲבֵד קב"ה לְבִינָא דְאַתְבְּרִי מַד' יְסוּדִין, כּוֹמְנָא דְתַבּ בְּתִיבְתָא וּמִתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא,** כעין זה, שנאמר באדה"ר בעת גדלותו שהעלהו מבי"ע דפרודא לג"ע דאצילות, כן יעשה הקב"ה גם לאדם השב בתשובה, ועוסק בתורה, קב"ה נטיל ליה מתמן ועליהו אתמר ומשם יפרד, אפריש נפשיה מתאוה דלהון, ושוי ליה בגנתא דיציה דאיהו שכינתא, או הקב"ה לוקח את הבעל תשובה (דפויי דף כ"ז ע"א)

רכג

בראשית

וַיִּמְרְרוּ בְּמִרְרוֹ<sup>א</sup> דְּמָרָה, וּלְגַבֵּי אַבְרִין קְדִישִׁין דְּגוֹפָא, דְּאֲנוּן מְסֻטְרָא דְטוֹב,  
עֲלֵייהוּ אֲתָמַר<sup>ב</sup> וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתּוֹת מִיָּם מִמָּרָה וּגוֹי. כְּגוֹנוֹנָא דְא,  
אָמְרוּ מֵאֲרֵי מִתְנִיתִין, וַיִּמְרְרוּ אֶת חֵייהֶם<sup>א</sup> בְּעִבּוּדָה קָשָׁה, בְּקוּשִׁיא. בְּחוֹמָר,  
בְּקַל וְחוֹמָר. וּבְלַבְנִים, בְּלַבּוֹן הִלְכְתָּא. וּבְכָל עִבּוּדָה בְּשָׂדֶה, דְּא בְּרִייתָא. אֶת  
כָּל עִבּוּדְתָם וּגוֹי דְּא מְשָׁנָה.

**רסב** אִם תִּיבִין בְּתִיבְתָא, אֲתָמַר בְּהוֹן, וַיִּנְרְהוּ ה' עֵץ, וְדָא עֵץ חַיִּים,  
וּבִיה<sup>א</sup> וַיִּמְתְּקוּ חַיִּים, וְדָא מִשָּׁה מְשִׁיחַ, דְּאֲתָמַר בִּיה, וּמְטָה הָאֱלֹקִים דְּבִידִי,  
<sup>א</sup>מְטָה, דְּא מְטָטְרוֹן, מְסֻטְרִיה חַיִּים, וּמְסֻטְרִיה מִיתָה. כְּד אֲתַהֲפֵךְ לְמְטָה  
אִיהוּ עֵזֵר, מְסֻטְרָא דְטוֹב, כְּד אֲתַהֲפֵךְ לְחִינְיָא, אִיהוּ כְּנַגְדוֹ, מִיד וַיִּנְס  
מִשָּׁה מְפָנִיו.

חלופי גרסאות

א וַיִּא בְּמִרְ. ב וַיִּא לִיג בְּחוֹמָר. ג וַיִּא לִיג מְשָׁה.  
ד וַיִּא בִּיה וַיִּא בִּירו.

א (שמות טו) ח"ב ס. ח"ג ככד: קנג. ת"ז תקי מ' פ.  
תקי ס' צג. תקי ג' בהשמטות קמ. ז"ח בשלח ל' ט"ג  
שמה. רות פ"ג טג שמב. תק"ח צ"ח טב ל'. ב) ח"ג  
קנג. רכט: ת"ז תקי ט' בהשמטות קמו. תק"ח צ"ז טד שא.  
רעב: ח"ג קכד: ז"ח יתרו ל' טא ש"ב שמה טג שמ טד שיג  
בהשמטות קמ. ז"ח יושב כט טג של. בשלח ל' טג שמ. ה) (שמות יז)  
ח"ב קטו. רעב. ז"ח בשלח ל' טג שכת. ו) ח"א רסג. ח"ג רעז.  
ת"ז תקי ס' צג: תקי ס"ט ק"ח: ז"ח בשלח ל' טג שטט. תק"ח ק"י טד שכת. שלו.

מסורת הזהר

א) סוף תצא ותקונים תקין כ"ה דף ע"ד ותקין ה'.  
דרך אמת א) סוף תצא ותקונים תקין כ"ה דף ע"ד ותקין ה'.

ויניחהו בגן עדן

היינו בבדייתא. את כל עבודתם וגו', היינו משנה.  
כי בעונותיהם גרמו שנאחזה הס"א בכל  
חלקי התורה שלהם. וז"ש חז"ל לא זכה  
נעשה לו התורה סם מיתה (יומא עב:)  
**רסב** אִם תִּיבִין בְּתִיבְתָא, אֲתָמַר בְּהוֹן  
וַיִּנְרְהוּ ה' עֵץ, וְדָא עֵץ חַיִּים, וּבִיה וַיִּמְתְּקוּ  
חַיִּים: וְאִם חוֹזִים בְּתִיבְתָא נִאמְרָ בְּהִם, וַיִּנְרְהוּ  
ה' עֵץ, שׁוּה הוּא עֵץ חַיִּים, וּבִו וַיִּמְתְּקוּ חַיִּים.  
כִּי אִז נִסְתַּלַּק הַמְרִירוֹת וְהַסֵּם הַמּוֹת מִהַתּוֹרָה,  
וְנִגְלָה לּוֹ הַמְתִּיקוֹת שְׂבָה שְׁהוּא סֵם חַיִּים.

וְדָא מִשָּׁה מְשִׁיחַ, דְּאֲתָמַר בִּיה וּמְטָה  
הָאֱלֹקִים בִּידִי: עֵץ חַיִּים הוּא מִשָּׁה מְשִׁיחַ,  
כְּלוֹמַר, נִשְׁמַת מִשָּׁה שִׁיתְגַּלָּה עִם בִּיאַת  
הַמְשִׁיחַ. שְׁנִאמַר בּוֹ מִטְרָם בִּיאַת הַמְשִׁיחַ, וּמְטָה  
הָאֱלֹקִים בִּידִי. מְטָה דָא מְטָטְרוֹן, מְסֻטְרִיה  
חַיִּים וּמְסֻטְרִיה מִיתָה, כְּד אֲתַהֲפֵךְ לְמְטָה  
אִיהוּ עֵזֵר מְסֻטְרָא דְטוֹב. כְּד אֲתַהֲפֵךְ לְחִינְיָא  
אִיהוּ עֵזֵר מְסֻטְרָא דְטוֹב. מִיד וַיִּנְס מִשָּׁה מְפָנִיו: מְטָה  
הָאֱלֹקִים ה"ס מְטָטְרוֹן, שְׁמַצְדוֹ חַיִּים וּמַצְדוֹ  
מוֹת, שְׁהוּא מְטָעַם הִיתּוֹ מִתַּהֲפֵךְ מִנְחַשׁ  
לְמְטָה וּמְטָה לְנַחֵשׁ, וּכְשִׁנְתַּהֲפֵךְ לְמְטָה הוּא  
עֵזֵר לְמִשָּׁה מְצַד הַטוֹב, וְנִמְשַׁךְ חַיִּים מִמְנוֹ.  
וּכְשִׁנְתַּהֲפֵךְ

הסולם

מאמר

**חיייהם, וימררו במרירו דמרה,** וכל האברים  
שלו שהם מר' יסודות שבו, נאמר עליהם, וימררו  
את חיייהם, דהיינו וימררו עם המרירות של המרה.  
פירוש, כי ג' מזיקים הם בקליפות נגד  
נר"נ של האדם, הנק' כבד טחול מרה,  
כבד נגד הנפש, טחול נגד הרוח, ומרה  
נגד נשמה, שז"ס שאמרו חז"ל (ע"ז כ.).  
שטפה של מרה תלויה בחרבו של מלאך  
המות וכו'. וזהו שמדייק כאן וימררו את  
חיייהם היינו במרירות דמרה שהיא המזיק  
הגדול שכנגד הנשמה. (ועי' בח"ז תקי כ"א  
מט:). וְלְגַבֵּי אַבְרִין קְדִישִׁין דְּגוֹפָא דְאִינוּן  
מְסֻטְרָא דְטוֹב, עֲלֵיהוּ אֲתָמַר וַיִּבְאוּ מִרְתָּה  
וּגוֹי. וְכַלְפֵּי אַבְרִים הַקְדוּשִׁים שֶׁל הַגּוֹף שֶׁהֵם מְצַד  
הַטוֹב, נִאמַר אִז עֲלֵיהֶם וַיִּבְאוּ מִרְתָּה, וְלֹא יָכְלוּ  
לְשַׁתּוֹת מִיָּם מִמְרָה וּגוֹי.

כְּגוֹנוֹנָא דְא אָמְרוּ מֵאֲרֵי מִתְנִיתִין, וַיִּמְרְרוּ  
אֶת חֵייהֶם: בְּעִבּוּדָה קָשָׁה, בְּקוּשִׁיא, בְּחוֹמָר,  
בְּק"ו. וּבְלַבְנִים, בְּלַבּוֹן הִלְכְתָּא וכו': כַּעֲיֵן זֶה  
אֲמַרוּ בְּעֵלֵי הַמְשָׁנָה, וַיִּמְרְרוּ אֶת חֵייהֶם בְּעִבּוּדָה  
קָשָׁה, הֵיינו בְּשִׁאֵילַת קוּשִׁיּוֹת. בְּחוֹמָר, הֵיינו בְּק"ו.  
וּבְלַבְנִים, הֵיינו בְּבוֹרֵי הַלְכָה. וּבְכָל עִבּוּדָה בְּשָׂדֶה,  
(דפו"י דף כ"ז ע"א)

**בראשית**

**רכד**

**רסג) וקב"ה מסר ליה בידא דמשה, ואיהו אורייתא דבע"פ, דביה אסור וקתור, מיד דמקא ביה בטינרא, נטל ליה קב"ה בידיה, ואתמר ביה « ויירד אליו בשבט, למחאה ליה ביה, ושכט איהו יצר הרע, חוץ, וכלא איהו בגלותא מחמת דיליה.**

**רסד) ועוד ומשם יפרד, ופאה איהו בר נש, דאשתדל באורייתא דבזמנא דנטיל ליה קב"ה, מהאי גופא, מד' יסודין, אתפרש מתמן, ואזיל למהוי רישא בד' \* « חיון, ואתמר בהון על פנים ישאונך וגו'.**

חלופי גרסאות  
ח' נ"א חיון (ד"ק).

**מסורת זוהר**

א) (שמאל ב' כג) ח"א ו: ח"ג רעט: ב) ע"י ז"ח יתרו  
ל"ג טא שכ"ח.  
ד) אמת א) להיות ראש בד' חיות הכסא.

**הסולם**

**מאמר**

**ויניחהו בן עזר**

שבה שמהמסך שלה ולמטה, נקרא בשם מטה, להיותו כלול מב' נקודין הנ"ל שבמלכות, וכשהתחוננים זכאים הוא מטה כלפי חוב, וכן הוא נבחן שהוא מתהפך מנחש למטה בעת שהתחוננים זכאים, וכשאינם זכאים מתהפך ממטה לנחש, וה"ס מטה האלהים. כי משה היה משתמש בו במטטרון להאנות והמופתים אשר עשה. וזה אמרו ואיהו אורייתא דבע"פ, דביה אסור והתר, כי הנוקבא נקראת תורה שבע"פ, ובנוקבא יש ב' נקודות שמהן נמשכים איסור והתר כנ"ל, ואומר שמטטרון נמשך מב' נקודות הללו. מיד דמחא ביה בטנרא, נט"ל ליה קב"ה בידיה, ואתמר ביה וירד אליו בשבט למחאה ליה ביה; וכיון שהכה עמו את הסלע, לקח הקב"ה את המטה בידו ונאמר בו וירד אליו בשבט להכותו עמו, ושכט איהו יצר הרע, חוץ, וכלא איהו בגלותא מחמת דיליה, ושכט הוא היצה"ר הוא הנחש, וכל הצרות שבגלות הם מחמתו של הנחש, כלומר שהנחש הוא המקור לכל היסורים והעונשים השוררים בגלות. וכיאור הדברים תמצא לעיל (בהקדמת הזוהר דף ק"ח אות ק"ב וכל ההמשך שם בהסולם) ואין להכפיל כאן כל האריכות אשר שם.

**רסד) ועוד ומשם יפרד זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא דבזמנא דנטיל ליה קב"ה מהאי גופא מד' יסודין, ועוד י"ל בכתוב ומשם יפרד, אשרי האיש אשר עוסק בתורה כי בעת שהקב"ה לוקח אותו מגוף הזה, מד' יסודות דפרודא שבו, אתפרש מתמן ואזיל למהוי רישא בד' חיון, ואתמר בהון על פנים ישאונך וגו' או נפרד מהם והולך להיות**

וכשנתהפך לנחש או הוא כנגדו למשה, כי אז מצדו מות, ומיד וינס משה מפניו.

**רסג) וקב"ה מסר ליה בידא דמשה, והקב"ה מסר את מטטרון ביד משה, שישתמש עמו בסוד מטה האלקים. כי כשהוא ביד משה הוא מטה, ואינו נעשה לנחש אלא כשאינו ביד משה. ואיהו אורייתא דבע"פ פה דביה אסור והתר, ומטטרון ה"ס תורה שבעל פה שיש בה איסור והתר, דהיינו צד טוב וצד רע, כמו מטטרון, שה"ס התורה דבריא, אבל באצילות לא יגורך רע, וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה כנודע.**

ביאור הדברים, כי כמו שיש דו"נ באצילות, שנקראים זעיר ונוקביה, כן יש דו"נ בנוקבא עצמה, מטעם שכלולה מע"ס. ובחינת הדבר שבה המאיר בה ממטה למעלה, הוא בחינתה עצמה, אמנם בחינת הדבר שבה המאיר ממנה ולמטה לבי"ע דפרודא, הוא נקרא מטטרון, ונתבאר לעיל (בהקדמת זוהר דף ק"ג) במאמר ב' נקודין, ד"ה ב' תרין שב' נקודות נתחברו במסך הנוקבא, אחת ממדת הדין ואחת ממדת הרחמים, וכשהתחוננים זכאים נמצאת הנקודה דמה"ד גנוזה ואינה נודעת, והיא פועלת מהנקודה דמדת הרחמים, ובעת הזאת נמשך הימנה רק חיים וטוב. ואם התחוננים חוטאים, המה מגלים ע"י חטאים את הנקודה דמה"ד שבנוקבא ונקודה דמדת הרחמים מסתרת ואז נמשך הימנה מות ורע. עש"ה.

ונודע שהדינים שבמסך אינם פועלים ממטה למעלה אלא רק ממעלה למטה, ולפיכך המלאך מטטרון שהוא בחינת הדבר (דפו"י דף כ"ז ע"א \* ע"ב)

**רכה**

**בראשית**

**רסה** (א) וַיֵּצֵא ה' אֱלֹקִים וְגו', הָא אוֹקְמוּהָ לִית צו אֶלָּא ע"ז\*, דַּמְתַּמְּן אֱלֹהִים (א) אַחְרִים, וְאִיהִי בַּכְּבֵּד, דְּמַנְה תַכְבֵּד הָעֲבוּדָה, דְּאִיהִי ע"ז, לִיה וְהַכְּבֵּד פּוּעַס, וְהָא אוֹקְמוּהָ פֶל הַפּוּעַס כְּאֵלו עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה. דָּא אִיהוּ וַיֵּצֵא.

**רסו** (א) על האדם, דָּא שְׁפִיכוֹת דְּמִים, כַּד"א בַּאָדָם דְּמוּ יִשְׁפֹךְ, וְיִוְדָא מְרָה, מְרַבָּא דְּמִלְאָךְ הַמּוֹת, כַּד"א וְאַחְרִיתָהּ מְרָה כְּלַעְנָה, תְּדָה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. לְאִמְרָה, דָּא גִלּוּי עֲרִיּוֹת, וְדָא טְחוּל. עֲלִיהָ וְנֶאמַר אֶכְלָה וּמַחְתָּהּ פִּיהָ וְגו' דְּטְחוּל לִית הָלָה יִפּוּמָא וְעֲרִקִין, וְיִוְאֲתַשְׁקִיא מְעַכְרִיו דְּדִמָּא אוּכְמָא דְּכַבֵּד, וְלֹא אֲשַׁחְנָא לִיה פּוּמָא, וְדָא אִיהוּ אֶכְלָה וּמַחְתָּהּ פִּיהָ וְגו'.

**ח'לופי גרמאות**

**מסורת הזהר**

(א) (בראשית ב) ח"א לה: ח"ג קיא: ת"ז תקי נ"ו פט: א נ"א ל"ג על האדם. ב נ"א ל"ג באדם. ג נ"א ודאי. תקי ב' בהשמטות קלט. ד) ח"א לה: ח"ג קיא: ת"ז ד נ"א אחמה. ה נ"א ל"ה. ו נ"א ל"ה. ז נ"א פומה. תקי נ"ו פט: תקי ב' בהשמטות קלט. ג) ח"ג ריח: רכד: ז נ"א ואשתקיא. רכז: רלא: רלב: רלד: ת"ז תקי נ"ו פט תקי ג' בהשמטות קלט. ד) ת"ז תקי נ"ו פט: ה) וכו' ח"א לה: לו. ח"ג קיא: ת"ז תקי נ"ו פט: תקי ב' בהשמטות קלט. ת"ז תקי כא מט: נב: נג. תקי כ"ד סט: תקי ע' קכה. קכט. ו) (בראשית ט) ח"ב צ. תקי נ"ו פט: ז) ח"ג רלא: ת"ז תקי כ"א מט: תקי כ"ד סט: ת"ז תקי ג' בהשמטות קמ. (מרה) ח"ג ריח: רכז: רלב. ת"ז תקי כא מט: נב: נג: תקי נ"ו פט: תקי ע' קכה. קכט. ח) (משלי ה') ח"ב רסו: רסז: ח"ג ריט. רכז: רלא: רלד: ת"ז תקי כא מט. תקי כ"ב סו: תקי כ"ד סט: ח"ג בהשמטות קמ. ט) ח"ג ריח: רלב: רלד. ת"ז תקי כא מט: נב: נג: נט. תקי כב סו: תקי ע' קכה. קלד. קלו. תקי כ"ד סט: תקי נ"ו פט: י) וכו' (משלי ל') ח"ב קצו: רעג: ח"ג מז: עב. קו. רצב. ז"ח יתרו לב שנ.

דרך אמת א) הם הקליפות חצונות סמאל וכוותיו. פחס ר"א ע"ב ורל"ד.

**הסולם**

**ע"ז ש"ד ג"ע**

**מאמר**

זהו שכתוב ויצו. דהיינו להשיענו על עבירה דע"ז הכלולה בעה"ד. רסו) **על האדם, דא שפיכות דמים, כד"א באדם דמו ישפך:** על האדם, הנאמר בכתוב הזה, רומז על איסור שפיכות דמים הכלול בעה"ד, כמו שנאמר, באדם דמו ישפך. כלומר שלומד גורה שוה, כאן כתוב האדם, ושם בשפיכות דמים כתוב האדם, מה שם שפיכות דמים אף כאן שפיכות דמים. **ודא מרה, חרבא דמלאך המות, כד"א ואחריה מרה כלענה** הדה כהרב פיות וקליפת שפיכות דמים שוכנת במרה, והיא החרב של מלאך המות שממית בה בני אדם כמ"ש (ע"ז כ:): וטפה של מרה תלויה בחרבו של מלאך המות, ממנו מת וכו'. וכן אומר הכתוב ואחריה מרה כלענה.

**לאמור, דא גילוי עריות:** לאמור האמור בכתוב הזה, רומז על איסור גילוי עריות הכלול בעצה"ד, **ודא טחול, עליה אתמר אכלה ומחתה פיה וכו' דטחול לית לה פומא וערקין ואתשקיא מעכריו דדמא אוכמא דכבד וכו' וקליפת גילוי עריות שוכנת בטחול, עליו נאמר אכלה ומחתה פיה וכו',**

להיות ראש בד' חיות המרכבה, ונאמר בהם על כפים ישאונך, וכו'. ותחת שהיה משוקע בד' יסודות הגוף דפרודא, זוכה על ידי עסק התורה, שהקב"ה יפרידהו מתאות יסודות הגוף ויעלהו למעלה ראש על ד' חיות המרכבה. והחיות נושאות אותו בסו"ה על כפים ישאונך פן תגוף באבן רגלך.

**מאמר ע"ז ש"ד ג"ע**

**רסה** (א) וַיֵּצֵא ה' אֱלֹקִים וְגו' הָא אוֹקְמוּהָ (סנהדרין נ"ו) לִית צו אֶלָּא ע"ז דַּמְתַּמְּן אֱלֹהִים **אחריב:** הכתוב ויצו רומז על איסור עבודה זרה הכלול בעה"ד, כמו שאמרו אין צו אלא ע"ז, שמשם, דהיינו מעה"ד נמשכים אלהים אחרים. כי ג' עבירות כלולות בעה"ד, שהן ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים, כמ"ש לפנינו. **ואיהי בכבד דמנה העבודה דאיהי ע"ז וקליפת ע"ז משכנה בכבד, שממנה תכבד העבודה שהיא עבודה זרה, ליה והכבד מועס והא אוקמוה כ"ל הוועס כא"ל עובד ע"ז. לע"ז כוועס הכבד, כי ע"י הכעס נמסר הכבד למשכן אל קליפת ע"ז, וזה שאמרו כל הכוועס כאלו עובד ע"ז. דא איהו ויצו.**

(דפו"י דף כ"ז ע"ב) \*ע"ע בתע"ס חלק ג עמ' א"תא או"פ ד"ה בלי כ"י

בראשית

רכו

כָּל שׁוֹפְכֵי דָמִים מִמֶּרָה אָנוּן, דְּעַרְקִין דְּדָמָא דְלָבָא, מִיַּד דְתָוָאן מְרָה, כְּלָהוֹן בְּרַחֲמֵי קְדָמָה.

**רסז** וְעַרְיִין כְּלָהוּ אֶתְפַּסְיִין בְּחִשׁוּכָא, בְּדָם אוּכְמָא דְטָחול, מָאן דְעֵבֵר עַל שְׁפִיכַת דְמָא וְעִז׃ וְג״ע, גְּלִיָּא נִשְׁמַתִּיה, בְּכַבֵּד מְרָה טָחול, וְדִינִין לִיה בְּגִיהֶנָּם, וְתֵלַת מְמַנְן עַלְיֵיהוּ, מִשְׁחִית אִף וְחִמָּה.

**רסח** ט״ו עַרְיִין אָנוּן, כְּחִשְׁבֵּן י״ה, וְשִׁית אַחֲרֵינִין כְּחִשְׁבֵּן ו׳. קָדָם דְגָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא, וְשְׁכִינְתָא עִמָּהוֹן, מְנִי קב״ה לְיִשְׂרָאֵל, (א) עֲרוֹת אִמָּךְ לֹא תִגְלֶה. וְדָא גְלוּתָא, אִיהוּ גְלוֹי עֲרוֹתָה דְשְׁכִינְתָא, הַה״ד (ב) וּבִפְשַׁעְכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם, וְעַל גְלוֹי עֲרִיּוֹת גְלוּ יִשְׂרָאֵל וְשְׁכִינְתָא בְּגִלוּתָא, וְדָא אִיהִי עֲרוֹה דְשְׁכִינְתָא. וְהֵאֵי עֲרוֹה אִיהִי לִילִית, אִמָּא דְעֵרֵב רַב, וְעֵרֵב רַב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) ויקרא י"ח ח"ב פד. קעז. קעז: ח"ג טו: ער: ת"ז תקי כ"ב סג: תקי נ"ז פט: ז"ח אחרי מ"ח טב שיר. תצא נ"ח ט"ד שמט. תקיח ק"י טב שלא: (ב) ע"י לעיל דף קמ"ח צ"א וש"נ.

הסולם

מאמר

ממונים עליהם שמה, הנקראים משחית, אף, וחמה.

רסח) ט"ו עריין אנון כחשבון י"ה ושית אחרנין כחשבון ו': חמש עשרה עריות הן כחשבון י"ה דשם הויה, ושש עריות אחרות דהיינו שש שניות (כמ"ש יבמות פ"א) כחשבון ו' דהויה.

קדם דגלו ישראל בגלותא, ושכינתא עמהון, מני קב"ה ל' ישראל ערות אמך לא תגלה: עזר מקודם שנגלו ישראל בגלות והשכינה עוד היתה עמהם, צוה הקב"ה לישראל ערות אמך לא תגלה, דהיינו שלא יפגמו בשכינה שהיא אמם של ישראל, ודא גלותא איהו גלוי ערותה דשכינתא הדא הוא דכתיב ובפשעכם שלחה אמכם, וזה הגלות נבחן לגלוי ערוה של השכינה. הדא הוא דכתיב ובפשעכם וגו' ועל גלוי עריות גלו ישראל ושכינתא בגלותא ודא איהו ערוה דשכינתא: ועל עברות של גילוי עריות גלו ישראל, והשכינה בגלות, וזה הוא ערוה של השכינה, כי ביאת השכינה בגלות נבחן לערוה שלה, כמ"ש כל מכבדיה הילולה כי ראו ערותה. והאי ערוה איהו לילית אמא דערב רב וערוה זו של השכינה היא לילית שהיא אמא דערב רב, כלומר שע"כ נבחן לערוה כי ממשלת השכינה ושפעה שהיא האם של ישראל, עברה אל לילית שהיא האם של ערב רב. וערב רב אינון

כי אין בטחול פה ועורקים לשתות בהם, והוא שותה מדם שחור שבכבד אע"פ שלא נמצא בו פה. וז"ש אכלה ומחתה פיה וגו'.

כָּל שׁוֹפְכֵי דָמִים מִמֶּרָה אָנוּן, דְּעַרְקִין דְּדָמָא דְלָבָא מִיַּד דְתָוָאן מְרָה. כְּלָהוֹן בְּרַחֲמֵי קְדָמָה: כֹּל שׁוֹפְכֵי הַדָּם בְּאִים מִהַקְלִיפָה הַשׁוֹכֵנַת בְּמֶרָה וְע״כ עוֹרְקֵי הַדָּם שְׂבֵלֵב כְּשׂוֹרָאִים טַפָּה שֶׁל מֶרָה מִיַּד כּוֹלֵם בּוֹרְחִים מִפְּנֵיה. כְּלוּמַר, עַל דֶּרֶךְ שְׂאֵמְרוּ חוֹל (בְּרֻכּוֹת ס״א): הַכֵּבֵד כּוֹעֵס וּמֶרָה זּוֹרֶקֶת בּוֹ טַפָּה, כִּי אִזּוּ בּוֹרְחִים הַדָּמִים שְׂבֵכְבֵּד וְכַעֲסוּ מִתְקַרְר. וְאוֹמֵר שְׂבֵרִיחָה זֶה הוּא מִטַּעַם שְׁקִלִיפַת שׁוֹפְכֵי דָם אֲדָם שׁוֹכֵנַת בְּמֶרָה, וְע״כ הַדָּמִים יֵרָאִים וּבּוֹרְחִים מִפְּנֵיה.

**רסז** וְעַרְיִין כְּלָהוּ אֶתְפַּסְיִין בְּחִשׁוּכָא, בְּדָם אוּכְמָא דְטָחול, וּמְגִלֵי עֲרִיּוֹת כּוֹלֵם דּוֹכֵם לַהֲסַתֵּר בְּחִשְׁךְ, דְּהֵינּוּ כְּמ״ש וְעִין נֶאֱפָ שְׂמֶרָה נִשְׁפָּ לֹאמוֹר לֹא תִשׁוֹרְנֵי עֵין (איוב כ"ד), וְעַל זֶה יוֹרָה דָם הַשְּׁחֹר שְׂבֵכְטָחול שְׁקִלִיפָה דְגִילוֹי עֲרִיּוֹת שׁוֹכֵנַת בְּדָם הַשְּׁחֹר הַזֶּה הַדּוּמָה לַחֲשֶׁךְ. מָאן דְעֵבֵר עַל שְׁפִיכַת דְמָא וְעִז׃ וְגִילוֹי עֲרִיּוֹת גְּלִיָּא נִשְׁמַתִּיה בְּכַבֵּד מֶרָה טָחול, מִי שְׂעֵבֵר עַל שְׁפִיכַת דָּמִים וְעִז׃ וְגִילוֹי עֲרִיּוֹת מִתְגַּלְגַּלַּת נִשְׁמַתִּיה בְּגִי כַחַת הַקְלִיפּוֹת: כְּבֵד, מֶרָה, טָחול, וְדִינִין לִיה בְּגִיהֶנָּם, וְתֵלַת מְמַנְן עַלְיֵיהוּ מִשְׁחִית אִף, וְחִמָּה, וְדָנִים אוֹתָם בְּגִיהֶנָּם וְשִׁלְשָׁה (דפו"י דף כ"ז ע"ב)

רכז

בראשית

אנון עריות דילה, ועריות דישראל דלעילא, דעליה אתמר ערות אביך  
לא תגלה.

רסט) ואנון אפרישין בין ה' ה', דלא אתקריב בו בינייהו, הה"ד  
ערות אשה ובתה לא תגלה, ואנון שכנינתא עלאה ותתאה, דבזמנא דערב  
רב דאנון נפילים, גבורים, עמלקים, רפאים, ענקים, בין ה' ה' לית רשו  
לקב"ה לקרבא בינייהו, ורזא דמלה ונהר יחרב ויבש, יחרב בה עלאה,  
ויבש בה תתאה, בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו', דאיהו עין החיים  
ובגין דא לית קריבו לו בין ה' ה', בזמנא דערב רב בינייהו.  
רע) ולית רשו, לאת י לקרבא בה תנינא, הה"ד ערות פלתך לא

חלופי גרסאות

א נ"א מסיף וערות אמך. ב נ"א וז. ג נ"א דומא.  
ד נ"א עמלקים, גבורים נפילים. ונ"א עמלקים נפילים  
גבורים. ה נ"א לו ו'.

מסורת הזהר

א) (ויקרא י"ח) לעיל רכ"ז צ"א וש"נ. ב) וגו' (ויקרא  
י"ח) ח"ג עה: ת"ז תקי נ"ו צ"א. ג) ע"י לעיל דף קצ"ו  
צ"ג וש"נ. ד) וכו': ע"י לעיל דף ר' צ"ב וש"נ. ה) ע"י  
לעיל דף ר"ו צ"ו וש"נ. ו) וגו' (ויקרא י"ח) ח"ג עה.  
ת"ז תקי נ"ו.

הסולם

ע"ז ש"ד ג"ע

ה' לה, או אין רשות להקב"ה שהוא הו',  
לכא ביניהם, ורזא דמלה ונהר יחרב ויבש  
יחרב בה עלאה ויבש בה תתאה. בגין  
דלא יתפרנסון ערב רב מן ו' דאיהו עין  
החיים. וסוד הדבר, ונהר יחרב ויבש. שיחרב  
השפע של ה' ראשונה, הנקראת נהר, ויבשה  
ה' אחרונה מחסרון שפעה, והוא כדי שלא  
יתפרנסו הערב רב מהו' כנ"ל, שהוא עין  
החיים. ובג"ד לית קריבו לו בין ה' ה',  
בזמנא דערב רב בינייהו, ומשום זה אין  
גישה לו בין ה"ר לה"ת, בעת שהערב רב  
ביניהן, כלומר בעת הגלות שיכולים לכא  
ולניק מהן.

רע) ולית רשו לאת י לקרבא בה'  
תנינא הה"ד ערות פלתך לא תגלה ואין  
רשות לאות י' של השם הו"ה להתקרב אל ה"ת  
מסכת הערב רב שלא ינקו השפע מה"ת  
ו"ש ערות כלתך לא תגלה, כי ה"ת נבחת  
לכלה של ה' כי אומר בסמוך, שה' הוא  
אב, דהיינו או"א עלאין, וה' היא אס,  
דהיינו ישסו"ת, הו' הוא בן אל ה' שהיא  
או"א, וה"ת היא בת אל ה"ר שהיא ישסו"ת.  
באופן שה"ת היא בת אל ה"ר והיא כלה  
להי' להיותה אשת הו' שהוא בנה של ה'.  
ואם ה' ישפיע שפעו אל הכלה שהיא ה"ת  
בעת הגלות, יקבלו אז הערב רב את השפע,  
שבזה יתגלה ערותה של הכלה. וו"ש ערות  
כלתך לא תגלה.

ואנון

מאמר

אינון עריות דילה ועריות דישראל דלעילא  
והערב רב המקבלים שליטה בזמן הגלות  
נבחנו לעריות של השכינה ועריות של  
ישראל העליון, שהוא ז"א בעלה דשכינתא  
דעליה אתמר ערות אביך לא תגלה, שעל  
ישראל העליון נאמר ערות אביך לא תגלה,  
כי כשהשכינה בגלות מקבלת לילית וערב  
רב את השפע שלו שהיה צריך ליתן  
לשכינה, וע"כ הגלות נבחת לערות ישראל  
העליון.

רסט) ואנון אפרישין בין ה' ה' דלא  
אתקריב ו' בינייהו הה"ד ערות אשה ובתה  
לא תגלה והעובדים על גילוי ערות מפרדים בין  
ה"ר דהו"ה לה"ת דהו"ה, שהו' דהו"ה לא יבא  
ביניהן, וו"ש ערות אשה ובתה לא תגלה. כי ה"ר  
היא אמא, וה"ת היא ברתא, וכיון שהו'  
דהו"ה שהוא ז"א לא יבא ביניהם לקבל  
מאמא ולהשפיע לברתא, נמצאים נפגמים  
בוה אשה ובתה, כי מניעת השפעתה של  
ה"ר נבחת ג"כ לערוה אליה. וזה אמרו  
ואנון שכנינתא עלאה ותתאה, אשה ובתה הם  
שכינה העליונה, דהיינו אמא, ושכינה תתאה,  
דהיינו ברתא. והטעם שגורמים בגלות שהו'  
לא יבא בין ה' לה' הוא, דבזמנא דערב  
רב, דאנון נפילים גבורים וכו' בין ה' ה' לית  
רשו לקב"ה לקרבא בינייהו. כי בעת  
הגלות, שהערב רב שהם ה' מינים נג"ע  
ר"ע יכולים לבא לקבל השפע מהו' שבין  
(דפו"י דף כ"ז ע"ב)

**בראשית**

**רכה**

תגלה. ואנון אפרישו בין א' ו' לה' עלאה, הה"ד א' ערות אשת אביך לא תגלה  
ד' איהו אב, ה' אס, ו' בן, ה' בת. ובגין דא מני לגביה ה' עלאה, ערות אשת  
אביך לא תגלה. א' ערות אחותך בת אביך, דא ה' תפאה. את בת בנה ואת  
בת בתה, אנון א' ה"א ה"א דאנון תולדין דה'. א' ערות אחי אביך דא  
י"ד דאיהו תולדה דאת י', ואיהו א' לוא"ו.

**רעא** סוף סוף, בזמנא דערב רב מעורבין בישראל, לית קריבו ויתודא  
באתון שם הוי"ה, ומיד דיתמחון מעלמא אתמר באתון דקב"ה, ביום שהוא  
יתנה הוי"ה אתד ושמו אחד. ובג"ד אדם, דאנון ישראל, אית לון יתודא

חלופי גרמאות  
א נ"א ה' ה' ב נ"א ה'

מסורת הזהר  
א) גגו (ויקרא י"ח) ח"ג עה. ב) גגו (ויקרא י"ח) ח"א  
רטו. ח"ג עת. תקיח ק"י ט"ב שלג. ג) (ויקרא י"ח).  
ד) (זכריה י"ד) לעיל דף ע"ד צ"א וש"נ.  
דרך אמת א' צ"ל בין יו"ד לה"א.

**הסולם**

ע"ז ש"ד ג"ע

מאמר

בנה, להיותה נמשכת מהדכר שבה"ת כי  
בינה היא בחינת זכר. וה"ת דנשמות נקראת  
בת בתה, להיותה נמשכת מבחינת הנוקבא  
שבה"ת, ואס הו"א ישפיע לה"ר ולה"ת  
דנשמות בעת הגלות, יבא השפע לערב רב  
ותגלה בזה ערותו.

**ערות אחי אביך דא יוד דאיהו תולדה**  
**דאת י' ואיהו אח ל' ערות אחי אביך קאי**  
על י' שהוא תולדה ד' של שם הויה והוא אח  
אל הו'. פירוש ה' דנשמות שהוא חכמה  
שבהם, הוא אור של תולדה מן י' דהויה  
שהוא אבא, כי אין הנשמות מקבלות חכמה  
אלא בהיותם כלולות בז"א בעת שז"א  
מלביש לאבא, שהוא י' דהויה, וז"ש, י'  
**דאיהו תולדה דאת י' אח ל' כי בחינת**  
**י' דנשמות ובחינת ו' דהויה שהוא ז"א,**  
שניהם מלבישים לאבא ונחשבים לאחים זה  
לזה, כי בהיות ב' בחינות במדרגה אחת  
נחשבים לאחים, ונאסר לישראל בגלות  
להמשיך שפע לבחינת י' של נשמותיהם,  
שהוא אחי ז"א אביהם של ישראל, כי  
השפע יגיע לערב רב, ואז תגלה ערותו.

**רעא** סוף סוף בזמנא דערב רב מעורבין  
**בישראל לית קריבו ויתודא באתון שם**  
**הוי"ה:** סוף סוף בעת שהערב רב מעורבים בישראל  
אין קריבה ויחוד באותיות שם הוי"ה. ומיד  
**דיתמחון מעלמא אתמר באתון דקב"ה,**  
**ביום ההוא וגו',** ומיד שימחו הערב רב מהעולם,  
נאמר באותיות השם של הקב"ה, ביום ההוא יהיה  
ה' אחד ושמו אחד.

**ובג"ד אדם דאנון ישראל, אית לון**  
יתודא

**ואנון אפרישו בין ו' לה' עלאה הה"ד**  
**ערות אשת אביך לא תגלה. ד' איהו אב,**  
**ה' אס, ו' בן, ה' בת,** והם הפירוט בין הו'  
לד' ראשונה, וז"ש ערות אשת אביך לא תגלה כי  
י' הוא אב ה' היא אס ו' הוא בן, ה"ת  
היא בת, ובגין דא מני לגבי ה' עלאה  
**ערות אשת אביך לא תגלה ומשום זה**  
צוה עליו כלפי ה' ראשונה, ערות אשת  
אביך לא תגלה כי ה' ראשונה היא אשת  
אביו. כי אם יקרב הו' לקבל ממנה שפע  
בעת הגלות ינקו הערב רב מהשפע, ויתגלה  
בזה ערותה של אשת אביו. להיות השפע  
שלה היא.

**ערות אחותך בת אביך דא ה' תתאה**  
**את בת בנה ואת בת בתה אנון ה' ה'**  
**דאנון תולדין דה',** ערות אחותך וגו' זו היא  
ה"ת את בת בנה ואת בת בתה הן ה' ה' שהן  
תולדות ה' תתאה. פירוש, אחות הוא שם  
החכמה, כמ"ש אמור לחכמה אחותי את.  
ובעת שה"ת מקבלת חכמה היא נקראת  
אחותך בת אביך, כי אז מיוחסת לאבא,  
שאבא נק' חכמה עלאה והנוק' חכמה תתאה,  
ואז מולידה נשמות ישראל, שגם בהם יש  
הויה שלימה שהיא נרנח"י כנודע, ואור של  
הנשמות מכוננות אור של תולדה, כלומר  
שאינם עצם האור של אצילות, מטעם היותם  
עוברים דרך המסך של המלכות, וז"ש את  
בת בנה ואת בת בתה אנון ה' ה' דאנון  
תולדין דה', דהיינו ה"ר וה"ת של אור  
הנשמות, שהן תולדות של ה"ת שהיא  
הנוקבא דאצילות, וה"ר דנשמות נקראת בת  
(דפו"י דף כ"ז ע"ב)

## רכמ

## בראשית

בְּאוֹרֵי־יָתָא, אֲדַתְמַר בְּהָ עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בְּהָ, וְאִיהִי מְטְרוֹנִיתָא  
מַלְכוּת, דְּמִסְטְרָהּ אֲתַקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מַלְכִים.

**רעב** ובג"ד, אָמַר קב"ה, אֵל טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ אַעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ,  
דָּא מְשַׁנָּה, אֲתַתָּא דְהַהוּא נַעַר, וְאִיהִי שְׁפַתָּה דְשְׁכִינְתָּא. וְאִי זְכוּ יִשְׂרָאֵל, אִיהִי  
עֶזֶר לוֹן בְּגִלּוֹתָא, מִסְטְרָא דְהַתַּר, טְהוֹר, כְּשֶׁר. וְאִי לָאוּ אִיהִי כְּנַגְדּוֹ, מִסְטְרָא  
דְטָמָא, פְּסוּל, טְהוֹר הַתַּר, כְּשֶׁר, אִיהוּ יַעַר הַטּוֹב. פְּסוּל, טָמָא, אָסוּר,  
אִיהוּ יַעַר הַרְעָ.

**רעג** וְאֲתַתָּא, דְאִית לָהּ דָם טוֹהַר, וְדָם נְדָה, מִסְטְרָא דְמְשַׁנָּה, אִיהִי  
שׁוּיָא לִיהָ, וְלָאוּ אִיהִי בֵּת זוּגִיָה, יְחוּדָא דִילִיָהּ, דְלִית יְחוּדָא, עַד דְעַרְב רַב

## חלופי גרמאות

## מטרת הזהר

(א) (משלי ג') ח"א קצג. רמא: ח"ב ס: פה: קטז: קיז. (ב) נ"א אתמר. ו נ"א ואיהו. ונ"א וההוא נער איהו שפחה. קיח: קכא. קלד: ח"ג נג: צו. צו. קעו. ריח. רמה: רנג. הקדמת ת"ז יא: טו: תקי ו' כא. תקי י"ד ל: תקי כ"א נ"ו תכ"ב טו: טז: תניה פט. תניו צא. תס"ה צו. תס"ו צו: תס"ט ק: תקי ה' בהשמטות קמא: תקי ו' קמו. ז"ח בראשית י"ח ט"ג שט. תקי"ח ק"י ט"ד שלב. קי"ג טד שכג. קי"ט טג שה. ב) (בראשית ב) ח"א לד: רנג. ח"ג ה. יב. מד: פג: רכג. ת"ז תקי נ"ו צא. תקי ס"ז צח. תקי ע' קכט: קלד. ז"ח פרשת נח טג שו. חקת ג' טג שכב. תקי"ח ק"ח טא שה. קי"ח טג שמא.

## ע"ו ש"ד ג"ע

## הסולם

## מאמר

פסול אסור שבתורה. טהור התר כשר איהו  
יער הטוב, פסול טמא אסור איהו יצה"ר.  
חלק התורה שבטהור התר כשר הוא מצד יצה"ט,  
וחלק התורה שבה פסול טמא אסור הוא מצד  
יצה"ר, שלולא היה יצה"ר בעולם לא היה  
חלק זה בתורה. והטעם, שאמר הקב"ה על  
תורה דאצילות לא טוב היות האדם לבדו,  
עד שהיה צריך ליתן לו תורה דבריאה  
אשת מטטרון בבחי' עזר או כנגדו, (עי'  
לעיל דף קס"ב אות קפ"א וע"ש בהסולם).

**רעג** ואתתא דאית לה דם טוהר ודם  
נדה מסטרא דמשנה איהי שויא ליה, והאשה  
שיש לה דם טהור ודם טמא, מצד המשנה היא  
שוה לו. ולאו איהי בת זוגיה יחודא דיליה,  
והיא אינה בת זוג שלו ואינה יחוד שלו. פירושו,  
כל עוד שהמלכות, שהיא אשתו של ז"א,  
צריכה להמתקת הבינה, ויש בה ב' נקודין  
(כנ"ל בהקדמת הזהר דף קכ"ג ד"ה ב' תרין)  
שמאחת נמשך דם טהור, ומאחת דם טמא,  
שע"כ הזוג אינו קבוע, אלא אם לא זכו  
נמשך דם טמא, וזוג זו"ן נפסק, כנודע,  
הנה זה שוה לה לנוקבא דז"א מחמת  
המשנה, שהיא אשת מטטרון, הנמשכת ממנה,  
(כנ"ל בהסולם כאן ד"ה ובג"ד) ולפיכך אין  
הנוקבא בת זוגיה דז"א בקביעות, ואיננה  
יחוד השלם שלו, כי אין יחוד שלם מטטרון  
שנמחה הערב רב מהעולם.

(ובג"ד

יחודא באורייתא, דאתמר בה עין חיים  
היא למחזיקים בה: ומשום זה, שהערב רב  
אינם מעורבים בישראל, אדם שהוא ישראל, יש  
להם יחוד בתורה, שנאמר בה, עץ חיים היא  
למחזיקים בה. ואיהי מטרוניתא מלכות,  
דמסטרעהא אתקריאו ישראל בני מלכים.  
והתורה היא בחינת מטרוניתא ובחינת מלכות,  
שמצדה נקראים ישראל בני מלכים, והיינו  
שנק' תורה דאצילות שכולה שמותיו של  
הקב"ה.

**רעב** ובג"ד אמר קב"ה, לא טוב היות  
האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, דא  
משנה אתתא דההוא נער: ומשום זה אמר  
הקב"ה לא טוב וגו' עזר כנגדו היינו משנה אל  
המטרוניתא, שהיא אשתו של אותו הנער. דהיינו  
מטטרון, כלומר, לא טוב היות האדם בתורה  
דאצילות, אעשה לו עזר כנגדו עם התורה  
דבריאה שהיא אשת מטטרון, ואינה בבחינת  
מלכות מטרוניתא כנ"ל, אלא. שהיא מכונה  
בשם משנה תורה, להיותה משנה לתורה  
דאצילות, שהיא המטרוניתא. ואיהי שפחה  
דשכינתא, ואי זכו ישראל, איהי עזר לו  
בגלותא מסטרא דהתה טהור כשר, ואי  
לאו איהי כנגדו וכו' והיא השפחה של  
השכינה, שלפעמים היא עזר אל השכינה,  
ולפעמים היא כנגדה, אם זכו היא עזר  
מבחינת התר טהור כשר שבתורה, ואם לא  
זכו, היא כנגדה אל השכינה, מבחינת טמא

(דפו"י דף כ"ז ע"ב)

רל

בראשית

יתמחון מעלמא. ובג"ד אַתְקָבֵר מִשָּׁה לְבָר מֵאַרְעָא קְדִישָׁא, וְקְבוּרָתָא דִּילִיה  
מִשְׁנָה אִיהִי, א וְלֹא יָדַע גְּבֵר יַת קְבוּרָתֶיהָ עַד יוֹמָא קְדִין, קְבוּרָתָא דִּילִיה  
מִשְׁנָה, דְּשִׁלְטָא עַל מִטְרוֹנִיתָא, דְּאִיהִי קְבֵלָה לְמִשָּׁה, וּמְלָכָא, וּמִטְרוֹנִיתָא  
(\* מִתְפָּרְשָׁא מִבְּעֵלָה. בְּגִין דָּא, א תַּחַת שְׁלֵשׁ רִגְזָה אַרְיָן וְגו' א תַּחַת עֶבֶד פִּי  
יְמִלוּךְ, דָּא אִיהוּ עֶבְדָּא יְדִיעָא, א וְשִׁפְחָה דָּא מִשְׁנָה, וְנָבֵל פִּי יִשְׁבַּע לְחָם, דָּא  
עֵרֵב רֵב, עִם נָבֵל וְלֹא חָכַם.

רעד) עוד פתח ואמר, א וַיִּצַר ה' אֱלֹקִים מִן הָאָדָמָה, כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה,  
א וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וְוִי לְעֵלְמָא, ב דָּאנון אַטִּימין לְבָא, וּסְתִימִין עֵינִין, דְּלֹא  
מִסְתַּכְלִין בְּרִזֵּי דְאוּרִיתָא, וְלֹא יָדְעִין דְּוֹדַי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם, אֵינּוּן  
עִמֵּי הָאָרֶץ. וְאַפִּילוּ בְּאֵלִין דָּאנון נֶפֶשׁ חַיָּה, לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּהוֹן ג עוֹר דְּלִשְׁכִּינְתָּא  
בְּגִלוּתָא, וְלֹא לְמִשָּׁה דְּאִיהוּ עֵמָה, דְּכָכָל זְמָנָא דְּגִלְתָּ שְׁכִינְתָּא, לֹא זִו מְנָה.

חלופי גרסאות

א נ"א וגו' וליג וכל עוף השמים. ב נ"א ואינון. ג נ"א  
בהון בגלותא. ד נ"א ושכינתא.

מסורת הזהר

א ח"א כא: קיג: ח"ב קנו. ח"ג רפ. ב (דברים ל"ד)  
ח"א כו: ח"ב פט. קנו. ח"ג רפ. ז"ה בראשית ח' ט"א  
שלג שלח. ג) וגו' (משלי ל') ח"א קכב. קלא. רד. ח"ב  
ו: טז: יז: צא. ח"ג סט. רכו. רסו. ת"ז תק' ל' תקי"ח ק"ו טד שמג. ד) (משלי ל') ת"ז בהקדמה ב. ז"ה בראשית  
ז' טג שלג. תצא נ"ח טד שלא. ה) וגו' (משלי ל') ח"ב סא. קיד: ח"ג כח: רפכ. ת"ז בהקדמה ב. יד: תקי' ז'  
בהשמות קמו: ז"ה תצא נ"ח טד שלא. איכה צ"א טד שיט. ו) (בראשית ב') ח"א קלד. רסד: ח"ב מא: רס. רסח:  
ח"ג ז. מו: מח. קיא: קלט: קמא: רי: ת"ז תקי' נ"ו צא: ז"ה בראשית ט"ז טב שלג. י"ז טב שלה.  
דרך אמת א) עולי לב שאינם יכולים להבין.

הסולם

מאמר

ע"ז ש"ד ג"ע

דהיינו המלכות נוקבא דו"א, הנקראת ארץ, תחת  
עבד כי ימלוך היינו עבד הידוע, שהוא מטטרון.  
ושפחה דא משנה, והכתוב ושפחה כי תירש  
גבירתה קאי על משנה, שהיא אשת מטטרון,  
ונבל כי ישבע לחם דא ערב רב, עם נבל  
ולא חכם והכתוב ונבל כי ישבע לחם, קאי  
על ערב רב, הנקראים עם נבל ולא חכם.

מאמר ויצר וגו' כל חית השדה

רעד) עוד פתח ואמר ויצר ה' אֱלֹקִים  
מִן הָאָדָמָה וְגו', וְוִי לְעֵלְמָא דֵּאֵינּוּן אַטִּימִין  
לְבָא וּסְתִימִין עֵינִין: וְוִי לְבִנֵי הָעוֹלָם שְׁהִם  
אֲטוּמֵי לֵב וּשְׁתוּמֵי עֵינִים, דְּלֹא מִסְתַּכְלִין בְּרִזֵּי  
דְּאוּרִיתָא וְלֹא יָדְעִין, דְּוֹדַי חַיַּת הַשָּׂדֶה  
וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אֵינּוּן עִמֵּי הָאָרֶץ, שְׁאִינִם  
מִסְתַּכְלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וְאִינִם יוֹדְעִים, אֲשֶׁר  
הַכְּתוּב חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם רוֹמֵז עַל  
עִמֵּי הָאָרֶץ וְאַפִּילוּ בְּאֵלִין דֵּאֵינּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה,  
לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּהוֹן עוֹר דְּלִשְׁכִּינְתָּא בְּגִלוּתָא,  
וְאַפִּילוּ אֲלוּ שׁוּכֵי לִנְפֶשׁ חַיָּה, וְעוֹר לֹא זָכוּ  
לְרוּחַ חַיָּה, אֵינּוּן לִשְׁכִּינָה עוֹר בְּהִם בְּעַת  
הַגְּלוּת, וְלֹא לְמִשָּׁה דְּאִיהוּ עֵמָה, דְּכָכָל זְמָנָא  
דְּגִלְתָּ שְׁכִינְתָּא לֹא זִו מְנָה, וְכֵן אֵינּוּן עוֹר  
מֵהֶם

ובג"ד אתקבר משה לבר מארעא קדישא  
וקבורתא דיליה משנה איהו, ולא ידע גבר  
ית קבורתיה עד יומא הדין, ומשום הערב  
רב, נקבר משה חוץ לארץ הקדושה, וקבורה שלו  
היא במשנה, ולא ידע איש את קבורתו עד היום  
הזה. קבורה פירושו העלם, ותחתית המתים  
היא הגלוי, ואומר, מה שנעלם משה ונקבר  
בתו"ל, הוא משום שליטת המשנה בעולם,  
וע"כ לא ידע איש את קבורתו, עד היום  
הזה של גמר התיקון, שאז בתחתית המתים  
יתגלה משה עם ב' משיחין (כנ"ל דף ר"ב  
אות רל"ד).

קבורתא דיליה. משנה דשלמא על  
מטרוניתא דאיהו קבלה למשה ומלכא  
ומטרוניתא מתפרשא מבעלה, הקבורה שלו,  
דהיינו העלם נשמת משה, בא מכה המשנה  
ששולטת על המטרוניתא הנקראת קבלה  
למשה, והיא מלכות, והמטרוניתא נפרשה  
מבעלה.

בגין דא תחת שלש רגזה ארין וגו'  
תחת עבד כי ימלוך דא איהו עבדא ידיעא,  
משום זה אומר הכתוב, תחת שלש רגזה ארין,

(דפו"י דף כ"ז ע"ב \*) כ"ח ע"א)

רלא

בראשית

רעה) א"ר אלעזר, וְהָא מֵאן יְהֵב עוֹבְדָא דְאָדָם, בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשְׁהָ. אָמַר לִיה בְּרִי, וְאַנְתָּ בְּאַמְרַתְּ הָכִי, וְכִי לֹא אוֹלִיפַת «מְגִיד מִרְאשִׁית אַחְרִית, אָמַר לִיה, הָכִי הוּא וְדָאִי.

רעו) וּבְגִין דָּא מִשְׁה לֹא מִית, וְאָדָם אֲתַקְרִי אִיהוּ, וּבְגִינִיה אֲתַמַּר בְּגִלּוּתָא בְּתַרְרָא, וְלֹאָדָם לֹא מְצָא עֶזְר, אֲלֵא פְלִהוּ כְּנַגְדּוּ. וְכֵן עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא אֲתַמַּר בִּיה, וְלֹאָדָם לֹא מְצָא עֶזְר, דְּאֲפִיק שְׂכִינְתִּיה מִן גְּלוּתָא, הַה"ד וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ, וּמִשְׁה אִיהוּ בְּדִיוֹקְנִיה מִמֶּשׁ, דְּאֲתַמַּר דְּבִיה לֹא מְצָא עֶזְר כְּנַגְדּוּ.

רעז) בְּהֵוּא זְמַנָּא, וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם, ה' אֱלֹהִים אָבָא וְאִמָּא, תְּרַדְמָה וְדָא גְלוּתָא, דְּאֲתַמַּר וְבִיה וַתְּרַדְמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. אַרְמִי לִיה עַל מִשְׁה, וַיִּישֶׁן, לִית שִׁינָה אֲלֵא גְלוּתָא. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) ישעיה מ"ו ח"א פב. ת"ז בהקדמה יא: תקי יוד כה. תקי כ"א סא: תקי ס"ט קי: קיט. ב) ח"א לו: ג) (בראשית ב') ת"ז תקי נג צא. ד) (שמות ב') ח"ב יב: ח"ג ככה: רעה: רעט. רפב: ת"ז תקי ו' כב. תקי כ"א מג. סא: תקי ס"ט קיב: קיג. תקי"ח צ"ה טג שכו צ"ט טד שלו. ק"ז טד שט. ה) וגו': (בראשית ב') ח"ג קמב: ת"ז תקי נ"ח צב. ז"ח בלק נ"ה טג שמח. ו) (בראשית ט"ו) ח"א רכו. ת"ז תקי ע' קכט. ז) (בראשית ב') ח"א לד: ח"ב נה. ריא. ח"ג מד: עח. קמב: ת"ז תקי כ"א מד. ז"ח בראשית ט"ז טג שלג.

הסולם

מאמר

ויצר וגו' כל חית השדה

אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר דאפיק שכינתיה מן גלותא, הה"ד ויפן וגו', וכן נאמר הכתוב, ולאדם לא מצא עזר כנגדו על עמודא דאמצעיתא, שהוא ז"א, דהיינו שלא היה מי שיעזור לו, להוציא השכינה מן הגלות, וז"ש ויפן כה וכה וירא כי אין איש, ומשה, איהו בדיוקניה ממש, דאתמר ביה ולאדם וגו', ומשה הוא בכחינתו ממש, דהיינו כמו עמודא דאמצעיתא, ונאמר בו ולאדם לא מצא עזר כנגדו, כמו שנאמר על עמוד"א. (והביאור הוא להלן בסמוך).

רעז) בְּהֵוּא זְמַנָּא, וַיִּפֹּל ה' וְגו' ה' אֱלֹקִים, אָבָא וְאִמָּא. תְּרַדְמָה דָּא גְלוּתָא, דְּאֲתַמַּר בִּיה וְתְרַדְמָה וְגו' בעת ההיא, דהיינו בעת שלא מצא עזר, כנ"ל. ויפל ה' אלקים תרדמה וגו', ה' אלקים היינו או"א, תרדמה פירושו גלות, כמו שנאמר על הגלות ותרדמה נפלה על אברם, אף כאן תרדמה פירושו גלות. ארמי ליה על משה ויישן, לית שינה אלא גלותא, הפיל התרדמה על משה ויישן, ואין שינה אלא גלות. כלומר, כי בשינה מסתלקים המוחין, וכן בגלות מסתלק הדעת מן ישראל וע"כ אין שינה אלא גלות. ויקח אחת מצלעותיו

מהם למשה, שהוא עם השכינה, שכלל עת שגלתה השכינה לא זו משה הימנה.

רעה) א"ר אלעזר, והא מאן יהב עובדא דאדם בישראל ובמשה, א"ל ברי, ואנת אמרת הכי, וכי לא אוליפת מגיד מראשית אחרית: אר"א, וכי מי נתן מעשיו של אדם בישראל ומשה. כלומר, שהקשה לאביו ר"ש, הרי הכתובים מדברים באדם, ואיך אתה מוציא העובדות מאדם הראשון ליתן אותם על משה וישראל אמר לו ר"ש: בני, ואתה תאמר כך, וכי לא למדת הכתוב, מגיד מראשית אחרית. אשר בתחילת הבריאה רמוזים המעשים שבאחרית הימים, דהיינו שבגמר התקון. אמר ליה הכי הוא ודאי, א"ל ר"א כך הוא ודאי, שמגיד מראשית אחרית, דהיינו שהודה לאביו.

רעו) וּבְגִין דָּא מִשְׁה לֹא מִית אֲתַקְרִי אִיהוּ, וּבְגִינִיה אֲתַמַּר בְּגִלּוּתָא בְּתַרְרָא, וְלֹאָדָם וְגו' אֲלֵא פְלִהוּ כְּנַגְדּוּ: וּמִמְשִׁיךְ ר"ש, ועל כן משה לא מת, כי הוא עם השכינה בגלות, כנ"ל. והוא נקרא אדם, ועליו נאמר בגלות האחרון, ולאדם לא מצא עזר אלא כולם הם כנגדו, וכן עמודא דאמצעיתא, (דפוי"ף דף כ"ח ע"א)

## רלב

## בראשית

מִצְלֻעוֹתָיו דְמָאן, אֶלָּא מֵאֲלִין <sup>(א)</sup> עוֹלָמִין דְמִטְרוֹנִיתָא, נְטִלוּ אַבָּא וְאֵמָא חַד  
מִנֵּיהוּ, וְאִיהוּ סִטְרָא תּוֹרָא, יָפָה כְּלָבְנָה. <sup>(ב)</sup> וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתָּנָה, דָּא בְּשַׁר  
דְּאִתְמַר בֵּיהּ <sup>(ג)</sup> בְּשִׁגְם הוּא בְּשַׁר, בְּשַׁר דְּמִשָּׁה סוּמְק, וְעֲלִיהּ אִתְמַר פְּנֵי מִשָּׁה  
כְּפִנֵי חֲמָה, וּבְגִין דָּא <sup>(ד)</sup> יָפָה כְּלָבְנָה בְּרָה פַחְמָה.  
**רע"ה** ד"א וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר, בְּעָאן <sup>(א)</sup> לְאַגְנָא בְּהַ עֲלִיהּ, הַה"ד <sup>(ב)</sup> וַיִּסְגֹּר ה' <sup>(ג)</sup>

## מסורת הזהר

(א) (בראשית ב') ח"א לר: ח"ג קמב: ז"ח בראשית טז טג שלו. (ב) (בראשית ו') ח"א לו: לת. נו: ח"ב קעח: רלח. ח"ג רטז: רעג. ת"ז תק' נ"ו צא. תק' ס"ט צט: קיא: קיב. ג) (שה"ש ו') ח"א קע. ח"ב קכו: ז"ח יתרו ל"ב טא שלו. (ד) (בראשית ז').

דרך אמת א] מאלו הנערות של המלכה עטרה ואתן נערות הם היכלותיה אשר היא משתמשת בהן כל צרכה כמ"ש בפי ויקהל ופקודי והיה קודם הגלות פניה לבן מצד החסד והיינו יפה כלבנה ואח"כ בגלות נעשים פניה אדומים מצד הדין והיינו ברה כחמה. ב] להגין עליה שלא יקיפוה הקליפות.

## הסולם

## מאמר

מִצְלֻעוֹתָיו, מִצְלֻעוֹתָיו דְמָאן, אֶלָּא מֵאֲלִין  
עוֹלָמִין דְמִטְרוֹנִיתָא נְטִלוּ אוּ"א חַד מִנֵּיהוּ;  
שׁוֹאֵל עַל הַכְּתוּב, וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלֻעוֹתָיו מִצְלֻעוֹתָיו  
שֶׁל מִי לָקַח וְאוֹמֵר, אֵלָּא מֵאֲלוֹ הַנְּעוּרוֹת שֶׁל  
הַמִּטְרוֹנִיתָא לָקַחוּ אוּ"א אֶחָת מֵהֶן, וְאִיהוּ סִטְרָא  
חוּרָא יָפָה כְּלָבְנָה, וְהִיא בַחֲיִנַת לְבָן, וְנֹאמֵר  
עֲלֶיהָ יָפָה כְּלָבְנָה: בִּיאוֹר הַדְּבָרִים, כִּי נוֹדַע  
שֶׁהַמַּלְכוּת מִצַּד עֲצֻמָּה אֵינָה רְאוּיָה לְמוֹחִין,  
כִּי כֵן נִצְטַמְצַמָּה בְּצַמְצוּם א' שֶׁלֹּא תִקְבַּל  
לְתוֹכָהּ שׁוֹם אֹרֹךְ יִשְׂרָאֵל, וְכֹל תְּקוּנָה הוּא ע"י  
עֲלִייתָהּ וְהַתְּכַלְלֻתָהּ בְּמֵדַת הַרְחָמִים שֶׁהִיא  
בִּינָה, הַנִּקְיָ אוּ"א. (כנ"ל דף ד' ד"ה וּכְבָר)  
אִמְנֵם לְעִתִּיד בְּגִמְרַת הַתְּקוּנָה, בְּסוּד מִשָּׁה וּב'  
מִשְׁיַחִין, כְּנ"ל, תְּתַקֵּן בְּבַחֲיִנַתָּה עֲצֻמָּה וְתִהְיֶה  
רְאוּיָה לְקַבֵּל אֹרֹךְ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא תִצְטַרֵּךְ לְהַתְּמַתֵּק  
בְּבִינָה. וְלִפְיֵךְ, יֵשׁ ב' בַּחֲיִנֹת בְּנִין אֵל  
הַשְּׂכִינָה, (א) טֵרֵם גִּמְרַת הַתְּקוּנָה, דִּהְיִינוּ ע"י  
הַמִּיתוּק בְּעֲלִייתָהּ לְאוּ"א, וְזֶה לְעִמּוּדָא  
דְּאִמְצִיעִיתָא לְז"א. (ב) בְּגִמְרַת הַתְּקוּנָה בְּבַחֲיִנַת  
עֲצֻמָּה, וְזֶה לְסוּד מִשָּׁה. וְזֶה אִמְרוּ (בְּאוֹת  
רַע"ו) וּבְגִינָה אִתְמַר בְּגִלּוֹתָא בְּתַרְאָה,  
וְלֹאֲדָם לָא מִצָּא עִזָּר וְהִינּוּ לְתַקְנָה מִשָּׁה  
וּב' מִשְׁיַחִין, כִּי אִפִּילָן אַחַר הַתְּכַלְלֻתָהּ  
בְּבִינָה, לֹא תוּכַל לְקַבֵּל מִמֶּנָּה, רַק ט"ס  
רְאוּשׁוֹת, אֲבָל בַּחֲיִנַתָּה עֲצֻמָּה, שֶׁהִיא מַלְכוּת  
שֶׁלֹּא נִשְׁאָרָה בְּלִי תְּקוּנָה, וְהוּא סוּד גִּלּוֹתָא  
בְּתַרְאָה, (כנ"ל דף ר"ג ד"ה וִיש) וְע"כ נֹאמֵר  
עֲלֶיהָ וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עִזָּר, אֵלָּא כִּלְהוּ  
כְּנַגְדוֹ, וּ"ש בְּהוּא זְמַנָּא, וַיִּפֹּל ה' אֱלֹקִים  
תַּרְדֵּמָה וְגו', לִית שִׁינָה אֶלָּא גִלּוֹתָא, כִּי  
מִתּוֹךְ שֶׁלֹּא מִצָּא עִזָּר לְתַקְנָה, ע"כ נִגְזַר  
עֲלֶיהָ הַגְּלוּת הָאֲחֵרוֹן, אֲשֶׁר תְּקוּנוֹ ע"י מִשָּׁה.  
וּמִטֵּרֵם גִּמְרַת הַתְּקוּנָה שֶׁהוּא ע"י תְּקוּנָה עֲלֶיהָ,  
נִבְחַן הַתְּקוּנָה עַל יְדֵי עִמּוּדָא דְאִמְצִיעִיתָא כְּנ"ל,  
וְזֶה אִמְרוּ וְכֵן עִמּוּדָא דְאִמְצִיעִיתָא וְכו' מִן  
גִּלּוֹתָא, דִּהְיִינוּ מְג' גִּלּוּת הַרְאוּשׁוֹת שֶׁמִּטֵּרֵם

(דפו"י דף כ"ח ע"א)

דבר

רלג

**בראשית**

בעדו. ד"א, ויסגור, כד"א א לעומת המסגרת, מסגרת מתקיימת, דבה מטרוניתא א יהיה סגור ששת ימי המעשה.

**רעט** ויבן ה' אלהים את הצלע, הקא אתרמיו וזא א דיבום, דאמרו ביה פיון שלא בנה שוב לא יבנה, הה"ד א אשר לא יבנה את בית אחיו. אבל לגבי קב"ה אתמר ביה, ויבן ה' אלהים אבא ואמא, בני א לה לגביה, הה"ד א בונה ירושלים ה'. וי דאיהו בן י"ה אבא ואמא, עליהו אתמר ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם, ב דא עמודא דאמצעיתא. ויביאה אל האדם, אייתי ליה לגבי הצלע, דנטיל מן ה', עולימא די ליה.

**רפ** ועלה אתמר א ויבן אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב, ויגין דא

**חלופי גרמאות**

א ויבן אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב, ויגין דא האדם דא עמודא דאמצעיתא. אייתי. ג ויבן לה, ד ויבן הצלע. ה ויבן דיליה.  
מט. נ: רנו. ח"ב נה. תנח: ח"ג יט: כו. ת"ז תקי י"ב כז. תקי יג כט. ד) ח"א קנה. קפנ. ח"ב קד: ח"ג קעו. רטו: רמה. רנט: רפ: רפא. ת"ז בהקדמה יוד. ז"ח תצא נ"ט טא וטב. ה) (דברים כה). ו) (תהלים קמו) ח"א קלד. קלט. ח"ג רכא. ת"ז בהקדמה טו. תקי י"ב כז. תקי"ח קיו טב שו, ז) (בראשית ב') ח"ג מד: ח) (זכריה ב') ח"ב קח: ח"ג סח. רכא. ת"ז תקי י"ב כז. תקי כ"א ס: תקי ו' בהשטות קמו: תקי"ח עג טב שו.

**מסורת הזהר**

(א) (שמנת כ"ה) ח"א לא. ת"ז תקי נ"ה צב. ב) (יחזקאל מ"ו) ח"א עה. ת"ז תקי ו' כב. תקי יט לח. תקי כא. נו. תקי ל' עג. תקי ל"ז עח. ג) (בראשית ב') ח"א מח: מט. נ: רנו. ח"ב נה. תנח: ח"ג יט: כו. ת"ז תקי י"ב כז. תקי יג כט. ד) ח"א קנה. קפנ. ח"ב קד: ח"ג קעו. רטו: רמה. רנט: רפ: רפא. ת"ז בהקדמה יוד. ז"ח תצא נ"ט טא וטב. ה) (דברים כה). ו) (תהלים קמו) ח"א קלד. קלט. ח"ג רכא. ת"ז בהקדמה טו. תקי י"ב כז. תקי"ח קיו טב שו, ז) (בראשית ב') ח"ג מד: ח) (זכריה ב') ח"ב קח: ח"ג סח. רכא. ת"ז תקי י"ב כז. תקי כ"א ס: תקי ו' בהשטות קמו: תקי"ח עג טב שו.

**ויבן וגו' את הצלע**

הויה, וי דאיהו בן י"ה וכו', עליהו אתמר, ויבן ה' אלקים וגו', מן האדם דא עמודא דאמצעיתא: וזהו שכתוב, בונה ירושלים הויה, מד' אותיות הויה נבנית השכינה הנקראת ירושלים, כי הו' דהויה, שהוא ז"א הוא בן י"ה דהויה, שהם או"א ועליהם כתוב ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם, שהוא קו האמצעי דהיינו ז"א. ויביאה אל האדם, אייתי ליה לגבי צלע דנטיל מן ה' עולימא די ליה, ויביאה אל האדם, היינו שהביא אותו אל הצלע שלקה מן ה' תתאה דהויה, שהיא העלמה שלו, כלומר שהיא מלכות דו"א עצמו, ולא מלכות דמלכות, (כג"ל דף רל"א ד"ה בהווא) הרי שירושלים נבנית ע"י ד' אותיות הויה, שעיקר הבונים הם י"ה או"א, והצלע הנבנה היא ה"ת, שהיא מלכות של הו' דהויה, שהוא הז"א בשביל הו', כמבואר. **רפ** ועלה אתמר, ואני אהיה לה וכו' חומת אש סביב, ועל המלכות דמלכות שאינה בבנין ירושלים כנ"ל, נאמר ואני אהיה לה חומת אש סביב. כלומר שנעשית חומת אש סביב ירושלים, לשמירה מפני הערב רב. ובגמר התקון יוריד אותה הקב"ה בנויה, בסו"ה ירושלים הבנויה, כמ"ש להלן, ובנין

**המלים**

**מאמר**

**דבר אחר, ויסגור, כד"א לעומת המסגרת, מסגרת מתקיימת, דבה מטרוניתא יהיה סגור ששת ימי המעשה.** פירושו אחר על הכתוב ויסגור, הוא סגירה, והוא על דרך הכתוב לעומת המסגרת, שנעשה מסגרת, ע"י הבשר סומק דמשה, שבה המטרוניתא, דהיינו המלכות, סגור ששת ימי המעשה, ורק ביום השבת יפתח.

**מאמר ויבן וגו' את הצלע**

**רעט** ויבן ה' אלקים את הצלע, הכא אתרמיו רזא דיבום, דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה, הה"ד אשר לא יבנה וגו': ויבן וגומר, כאן נרמז סוד היבום שאמרו בו, כיון שלא בנה שוב לא יבנה, וז"ש אשר לא יבנה את בית אחיו, שלמדו מכתוב הזה (ויבמות יוד: ) כיון שלא בנה שוב לא יבנה. אב"ל לגבי קב"ה: אבל בהקב"ה, אע"פ שלא בנה את השכינה בשעת הגלות, מ"מ הוא יכול לגאלה, כי אתמר ביה ויבן ה' אלקים, אבא ואמא בני ליה לגביה כי נאמר בו, ויבן ה' אלקים, דהיינו או"א בנו את השכינה בשבילו, וכיון שהוא עצמו לא בנה אותה, ע"כ לא שייך לומר בו, כיון שלא בנה שוב לא יבנה. הה"ד בונה ירושלים

(דפו"י דף כ"ה ע"א)

דא

רלד

בראשית

בטוֹרָא דָא אֲתַבְנִי <sup>א</sup> בִּי מִקְדָּשָׁא עַל יְדָא דְקַב"ה יְהֵא קַיִמָא לְדַרְי דְרִין. וְעַלִּיהּ אֲתַמַּר גְּדוּל יְהֵיהּ כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֲרוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן, דְקַדְמָאָה אֲתַבְנִי עַל יְדָא דְבַר נֶשׁ וְהָאֵי עַל יְדָא דְקַב"ה, וּבְגִין דָּא <sup>א</sup> אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׂוֹא עֲמֵלוּ בּוֹנֵי בּוֹ.

**רפא** וְכֵן אֲתַמַּר בְּמִשָּׁה, וַיְכֵן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֶּלַע, כַּד"א <sup>א</sup> וְלַצֶּלַע הַמְשַׁכֵּן הַשְּׁנִית, צֶלַע וְדָאֵי מִסְטָרָא דְחֶסֶד <sup>א</sup> חָוּר, מִתַּמְּן <sup>ב</sup> אֲתַקְרִיאַת סִיְהָרָא. <sup>א</sup> וַיִּסְגַּר בְּשׂוֹר

מטורת הזוהר

חלופי גרסאות

א) ח"ג רכא. ת"ז תקי י"ב כו. ב) וגו' (חגי ב') ג) וגו' (תהלים קכ"ז) ח"א קנא: קעב: רסה. ח"ב לט. קטר. רכו: ח"ג רכא. ת"ז בהקדמה. תקי כ"ב סו. ז"ח בראשית י"א טב שא שלי ויצא כ"ח טר שר. תקיח ק"כ טר שא. (שמות כו) ח"ג נה. ח"ג יט. ה) (בראשית ב') ח"א לר: ח"ג קמב: ת"ז תקי כ"א מר. תקי נ"ח צב.

מאמר

הסולם

ויבן וגו' את הצלע

הס"א והערב רב המחטיאים את ישראל, ולפיכך נחרבו ב' בתי המקדש. אמנם אחר שבני ישראל יכררו כל בחינות רפ"ח ניצוצין הנמצאים מכת שביה"כ, אז יכרר הקב"ה בעצמו את ל"ב ניצוצין האחרונים, שהם מן המלכות דמלכות, הנקראים ל"ב האבן, בסו"ה והסירותי את ל"ב האבן מבשרכם (יחזקאל ל"ו). ואז תתקן המלכות דמלכות, שה"ס הבית האחרון, כנ"ל. וטוה"כ, אם ה' לא יבנה בית, דהיינו מטרים גמר התקון, שהעבודה ניתנה לבני אדם, ועל ידיהם נבנו ב' בתי המקדש, הרי שוא עמלו בוניו בו, כי נחרבו, אלא אחר שיגמרו בני האדם את התקון המוטל עליהם, אז יוריד הקב"ה את ירושלים בנויה, בסוד המלכות דמלכות, ואת בהמ"ק בנוי, שה"ס הפנימיות של המלכות דמלכות, ואז יהיה בנין עדי עד לנצחיות.

**רפא** וְכֵן אֲתַמַּר בְּמִשָּׁה, וַיְכֵן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֶּלַע כַּד"א וְלַצֶּלַע הַמְשַׁכֵּן הַשְּׁנִית: וְכֵן נֹאמַר, בְּתִקּוֹן הַעֲתִיד עַל יְדֵי מִשָּׁה וּב' מִשְׁחִין. וַיְכֵן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֶּלַע, עַל דְּרַךְ שְׂכָתוֹב וְלַצֶּלַע הַמְשַׁכֵּן הַשְּׁנִית. פִּירוּשׁ, כִּי ב' צִלְעוֹת הֵם עֲקָרִיּוֹת בְּמִשְׁכֵּן, שֶׁה"ס הַמְּלָכוֹת, הַנְּמַשְׁכּוֹת מִב' נִקְוֹדוֹת שְׁבָה: צֶלַע אַחַת מִמֵּדַת הַרְחָמִים, וְצֶלַע הַשְּׁנִית מִמַּה"ד. וז"ש וַיְכֵן וְגו' הַצֶּלַע, הַנֹּאמַר בְּתִקּוֹן מִשָּׁה, הֵינְנו צֶלַע הַמְשַׁכֵּן הַשְּׁנִית, הַנְּמַשֵּׁךְ מִנְקוּדָה דְּמַדְה"ד, דֵּהֵינְנוּ בְּחִינַתָּה עֲצָמָה, שֶׁהִיא מְלָכוֹת דְּמְלָכוֹת, אֲבָל הַצֶּלַע הַנֹּאמַר בְּתִקּוֹן עֲמוּדָא דְּאֲמֻצְעִיתָא הוּא סוּד הַצֶּלַע הָאֶחָד, הַנְּמַשֵּׁךְ מִנְקוּדָה דְּמַדְה"ד הַרְחָמִים, הַכוֹלֵל ט"ס רֵאשׁוֹנוֹת שְׁלֵה. צֶלַע וְדָאֵי מִסְטָרָא דְּחֶסֶד חָוּר מִתַּמְּן אֲתַקְרִיאַת

סִיְהָרָא

(דפויי דף כ"ח ע"א)

רלה

בראשית

א תחתנה, בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה, ואתפליל בתווייהו. בההוא זמנא, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

רפב) זאת הפעם א עצם מעצמי ובשר מבשרי, דא שכנתא, נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעיתא, אתמר בה ד זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי, לזאת ודאי יקרא אשה, מסטרא עלאה ודאיהי אמא. כי מאיש לקחה זאת, מסטרא דאבא, ודאיהו י, וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא.

רפג) בההוא זמנא, זינכו ישראל, כל חד וחד לבת זוגיה, ודא איהו דכתיב ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, וכתיב ונבאו בניכם ובנותיכם וגו', ואלין \*) אנון נשמתין חדתין, דעתידין למהוי על ישראל

חלופי גרסאות

א נ"א ליג תחתנה, ב נ"א ואכליל, ג נ"א מאורסה.  
ד נ"א ליג זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהו, ונ"א ליג מוזאת הפעם עד ונבאו בניכם, ה נ"א דהוא, ו נ"א איהו וליג דאיהו י, ז נ"א זכו, ח נ"א בשר וגו' ובה ונבאו, ט נ"א וזקניכם וגו'.

מסורת הזהר

א) (שה"ש ב') ח"א מט: קיב. קלג. קלד. קנא: קסג: רמד. רמה. רנ. ונח. רנט: רסב: ח"ב ל. קיד. קלח: קנד: קסט: רלח: ח"ג כו. נד: נה. עה. קיח: קיט: קכ: קמח: קעח: ריד: שב. ת"ז בהקדמה יד: תקי"ח ק"ח טג שכו ק"י טג שכו. ב) לעיל דף ר"ה צ"ב ושי"ג. ג) (יחזקאל ל"ו) ת"ז תקי ס"ט קט: ד) (יואל ג') ח"ג רמב: רמג. ת"ז תקי י"ח לו: תקי מ' פ.

ויכן וגו' את הצלע

הסולם

מאמר

נבנית מצד העליונה, שהיא אמא, ה"ר דהויה. כני מאיש לקחה, היינו מצד אבא שהוא י דהויה. ופירוש זה הוא לפי תיקונה של הנוקבא על ידי עמודא דאמצעיתא מטרם גמר התקון, שהוא על ידי בנין או"א כנ"ל.

וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא וכן מתבארים הכתובים כלפי תיקון משה, שהוא בצורת עמודא דאמצעיתא דבחינת נשמות למטה בבי"ע.

רפג) בההוא זמנא יזכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה. ודא איהו דכתיב ונתתי וגו': בעת ההיא יזכו ישראל כל אחד ואחד בבת זוגו, וזהו שכתוב ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה וגו' פירוש, כי באמת נמשכים ישראל מן המלכות, אלא משום שלא יכול העולם להתקיים, שיתף עמה מדת הרחמים, דהיינו בינה, ונמצא משום זה, שכל הנוקבין דנשמות ישראל נמשכים מן הבינה שהיא מדת הרחמים, כי מלכות דמות הדין נגזזה, כנ"ל (דף קנ"ב ד"ה ביאור). ונמצא שאין להם לישראל בת זוגם האמיתי. אבל בגמר התקון, כשהמלכות עצמה תתקן ולא תהא צריכה עוד לשיתוף הבינה, יהיו אז הנוקבין דנשמות ישראל מבחינת המלכות עצמה, שהיא בת זוגם האמיתי.

וכתיב, ונבאו בניכם ובנותיכם וגו' אנון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל. וכתוב, ונבאו בניכם וגו' הם נשמות חדשות העתידות

סידרא, ויסגר בשר וגו' בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה: צלע היא מצד המשכת החסד שהיא בחינת לבן, ומשום זה היא נקראת לבנה, דהיינו על שם אור חסד שבה, שהוא לבן. ויסגור בשר תחתנה, היינו בשר שהוא אדום, שהוא אור הגבורה, כי גבורה עלאה דבינה נבחר לאדום. ואתכליל בתרווייהו, בההוא זמנא שמאלו וגו', והנוקבא נכללת משניהם, דהיינו מלבן ואדום, שהם חסד וגבורה. בעת ההיא נאמר במלכות, שמאלו תחת לראשי, דהיינו בשר סומק, גבורה. וימינו תחבקני, דהיינו אור החסד לבן, שהוא נק' צלע.

רפב) זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי דא שכנתא נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעיתא: זאת הפעם וגו' נאמר על השכינה, שהיתה נערה המאורסה אל קו האמצעי, שהוא ז"א אתמר בה זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי, נאמר בה, זאת הפעם, אני יודע שהיא, עצם מעצמי ובשר מבשרי. פירוש, כי השכינה מטרם שהיא ראויה לזווג עם ז"א, היא נקראת נערה המאורסה, ואחר שנעשית ראויה לזווג היא נקראת אשה. וע"כ אחר שנבנית ע"י או"א ונעשית ראויה לזווג, אמר זאת הפעם וגו'. לזאת ודאי יקרא אשה, מסטרא עלאה וכו' כי מאיש לקחה זאת מסטרא דאבא דאיהו י לזאת יקרא אשה, להיותה (דפו"י דף כ"ח ע"א \*) כ"ח ע"ב)

### בראשית

רלז

כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ אֵין בְּן דְדוּד בָּא עַד שְׂיִכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת שְׁבִגוּף, וְאָז הִתְדָּשׁוּת יְבוֹאוּ.

**רפד** בְּהוּא זְמַנָּא, מִתְעַבְרִין עֲרַב רַב מְעֻלְמָא, וְאִתְמַר בִּישְׂרָאֵל וּבְכַמְשָׁה כָּל חַד בְּבַת זִוְגִיָּהּ. \* וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים, הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבוּשְׁשׁוּ \* דְאִתְעַבְרַ עֲרוּהָ מְעֻלְמָא, דְאֵלִין אַנוּן דְגֵרְמוּ גְלוּתָא, עֲרַב רַב וְדַאי.

**רפה** וְעֲלִיָּהּ אִתְמַר, \* וְהִנְחֵשׁ הָיוּ עֲרוּם מְכַל חִיַּת הַשָּׂדֶה וְגוֹ', עֲרוּם לְרַע מְכַל חִיוּן דְאוּמִין דְעֻלְמָא \* עַעכוּ"ם, וְאַנוּן בְּנוֹי דְנִחְשׁ הַקְדְּמוֹנִי, דְפִתִּי לְחַוָּה, וְעֲרַב רַב וְדַאי אֵינוּן הוּוּ זִוְהֵמָא דְדֵאֲטִיל נְחֵשׁ בְּחַוָּה, \* וּמַהֲהִיא זִוְהֵמָא נְפַק קִין, וְקָטַל לְהַבֵּל רוּעָה צֶאֱן דְאִתְמַר בִּיהּ \* בְּשִׁגְם הוּא בְּשֵׁר, \* בְּשִׁגְם זֶה הַבֵּל. בְּשִׁגְם וְדַאי \* אֵיהוּ מִשָּׁה וְקָטַל לֵיהּ, וְאֵיהוּ הָוָה בְּרָא בּוּכְרָא דְאָדָם.

### מסורת הזהר

(א) (בראשית ב') ח"ג כת. ת"ז תקי נ"ח צב. (ב) גגו: (בראשית ג') ח"א לה: נב. קלה. קעט: רסג. ח"ב רסב: רסח: ת"ז תקי נט: צג. ז"ח בראשית י"ח טג שמא. (ג) ח"א לו: נר. קכו. ח"ג עו: ד) ע"י לעיל דף רל"ב צ"ב וש"נ.

### חלופי גרסאות

א נ"א דעתעבר. ב נ"א מן עלמא. ג נ"א ל"ג עעכו"ם. ד נ"א דהטיל. ה נ"א ומההוא. ו נ"א ל"ג בשגם. ז נ"א דאיהו.

דרך אמת א] הקליפה יעביר מן הארץ כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגו' בראשית נ"ד ע"א.

### מאמר

### הסולם

### הבל משה

וְגוֹ' עֲרוּם לְרַע מְכַל חִיוּן דְאוּמִין דְעֻלְמָא עַעכוּ"ם וְאַנוּן בְּנוֹי דְנִחְשׁ הַקְדְּמוֹנִי דְפִתִּי לְחַוָּה; וְעַל הָעֲרַב רַב נִאֲמַר, וְהִנְחֵשׁ הָיָה עֲרוּם וְגוֹ', כִּי הִנְחֵשׁ הָיָה עֲרוּם לְעִשׂוֹת רַע יוֹתֵר מְכַל הַחַיּוֹת, שֶׁהֵם אוֹמוֹת הָעוֹלָם עַכּוּ"ם, וְהָעֲרַב רַב הֵם בְּנוֹי שֶׁל נֹחַשׁ הַקְדְּמוֹנִי שְׁפִיתָה לְחַוָּה בַּעֲצֵה"ד. וְעֲרַב רַב וְדַאי אַנוּן הוּוּ זִוְהֵמָא דְאֲטִיל נְחֵשׁ בְּחַוָּה וְהָעֲרַב רַב, הֵם הָיוּ הַזֹּוּהֵמָא, שֶׁהִטִּיל נֹחַשׁ בְּחַוָּה. פִּירוּשׁ, מַה שְׁאֲמַרוּ, בֹּא נֹחַשׁ עַל חַוָּה וְהִטִּיל בָּהּ זִוְהֵמָא, הֵינְנוּ הָעֲרַב רַב שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּנִשְׁמוֹת שֶׁהוֹלִידָה חַוָּה, שֶׁהֵם נִבְחָנִים לְזוּהֵמָא כֻּלְפֵי הַנִּשְׁמוֹת. וּמַהֲהִיא זִוְהֵמָא נְפַק קִין וְקָטַל לְהַבֵּל רוּעָה צֶאֱן, דְאִתְמַר בִּיהּ בְּשִׁגְם הוּא בְּשֵׁר, בְּשִׁגְם זֶה הַבֵּל, בְּשִׁגְם וְדַאי אֵיהוּ מִשָּׁה, וְקָטַל לֵיהּ, וּמֵאוּתָהּ זִוְהֵמָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲרַב רַב, יֵצֵא קִין, וְע"כּ הִרְגַּ אֶת הַבֵּל רוּעָה צֶאֱן, שֶׁנִּאֲמַר בּוּ בְּשִׁגְם הוּא בְּשֵׁר, בְּשִׁגְם זֶה הַבֵּל, בְּשִׁגְם הוּא בּוּדַאי מִשָּׁה, וְהִרְגַּ אוֹתוֹ. כְּלוּמַר, בְּשִׁגְם הוּא בְּגִימַטְרִיא מִשָּׁה, וּמִשָּׁה הוּא גִלְגוּל נִשְׁמַת הַבֵּל כְּנוּדַע, נִמְצָא הַכְּתוּב בְּשִׁגְם רוּמוֹ עַל הַבֵּל וּמִשָּׁה, וְע"כּ הִיָּה הַבֵּל רוּעָה צֶאֱן כְּמוֹ מִשָּׁה, וְקִין שֶׁהִרְגַּ אוֹתוֹ, נִמְצָא שֶׁהִרְגַּ אֶת מִשָּׁה. וְעִשָּׂה זֹאת מִכַּח הָעֲרַב רַב שֶׁהִיָּה מְעוּרַב בְּנִשְׁמַתוֹ, וְאֵיהוּ הוּוּ בְּרָא בּוּכְרָא דְאָדָם, וְהוּא הִיָּה בֶּן הַבְּכוֹר שֶׁל אָדָם. כְּלוּמַר, ע"כּ נִתְעַרַב

הזוהמא

העמידות להיות בישראל כמה דאוקמוה אין בן דוד וכו' ואז החדשות יבואו, כמו שאמרו, אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שהיו בגוף, דהיינו נשמות הישנות, ואז יבואו נשמות החדשות. פירוש, כי כל הנשמות שבעולם היו כלולות בנשמת אדה"ר, כמ"ש (בתנחומא תשא י"ב) איפה שלך באדה"ר היכן היתה. וכיון שחטא בעצה"ד נפגמו כל הנשמות, ומתגלגלות והולכות בכל הדורות, עד שיקבלו את תקונם משלם, ויהיה גמר התיקון, ואז ימשכו ישראל נשמות חדשות, דהיינו שעוד לא היו כלולים בגוף אדה"ר, ועל נשמות חדשות הללו אמר הכתוב, ונבאו בניכם ובנותיכם וגו'.

**רפד** בְּהוּא זְמַנָּא מִתְעַבְרִין עֲרַב רַב מְעֻלְמָא וְאִתְמַר בִּישְׂרָאֵל וּכְוִי וְלֹא יִתְבוּשְׁשׁוּ, בַּעַת הָהִיא יוֹסֵר הָעֲרַב רַב מֵהָעוֹלָם, וְאִז נִאֲמַר בִּישְׂרָאֵל וּבְכַמְשָׁה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּבַת זִוְגוֹ וַיְהִי וְגוֹ' וְלֹא יִתְבוּשְׁשׁוּ, כְּלוּמַר, שֶׁלֹּא יִהְיוּ צָרִיכִים לְלַבּוּשִׁים לְכַסּוֹת עֲרוּהָ, מִשּׁוּם דְאִתְעַבְרַ עֲרוּהָ מְעֻלְמָא, דְאֵלִין אֵינוּן דְגֵרְמוּ גְלוּתָא עֲרַב רַב וְדַאי, כִּי הוֹסֵר הָעֲרוּהָ מִן הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הָעֲרַב רַב שֶׁגֵרְמוּ הַגְלוּת בְּעוֹלָם.

### מאמר הבל - משה

**רפה** וְעֲלִיָּהּ אִתְמַר וְהִנְחֵשׁ הָיָה עֲרוּם

(רפז"י דף כ"ח ע"ב)

\* ע"ע בתע"ס חלק ו עמי תפ אות א